

Θ Σ Ι Π Ι Α
Τ Ν Ο Ρ Π Ι Σ Α

Iain Banks

Iain Banks

OSINJA TVORNICA

Naslov izvornika:

Iain Banks
The Wasp Factory

Copyright © Iain Banks, 1984.

1.

Stupice

Baš sam bio obilazio Stupice tog dana kad smo čuli da je moj brat pobjegao. Ali ja sam već znao da će se nešto dogoditi: Tvornica mi je to rekla.

Na sjevernom kraju otoka postavio sam dvije Stupice, na samom rubu zadnje pješćane dine. U jednoj od Stupica bila je glava štakora i dvije libele, a u drugoj galeb i dva miša. Baš sam gurao jednu mišju glavu natrag u stupicu kad su ptice poletjele u večernji zrak, grakćući i kričeći i kružeći iznad staze koja je prolazila kroz dine, na mjestima gdje se približavala njihovim gnijezdima. Učvrstio sam mišju glavu, a zatim se popeo na vrh dine kako bih razgledao dalekozorom.

Diggs, policajac iz grada, spuštao se biciklom niz stazu, snažno okrećući pedale i pognute glave dok su mu kotači dopola upadali u pješćanu površinu. Na mostu je sišao s bicikla i naslonio ga na debelu užad koja je držala most, a potom odšetao do sredine, gdje se nalazila kapija. Vidio sam ga kako pritišće tipku na interfonu. Neko je vrijeme stajao i promatrao tihe pješćane dine i ptice koje su se gnijezdile. Nije me vidio, jer sam se dobro skrio. A onda se moj otac zasigurno javio na zvono, jer se Diggs lagano pognuo i počeo govoriti u interfon, a zatim otvorio kapiju, prešao preko mosta, sišao na otok i krenuo stazom prema kući. Nakon što je nestao iza dina, neko sam vrijeme sjedio i češkao si prepone dok se vjetar poigravao mojom kosom, a ptice se vraćale u svoja gnijezda.

Izvadio sam pračku koja mi je bila zakačena za remen, uzeo čeličnu špekulu promjera dva centimetra, pažljivo naciljao, a potom je preko rijeke, telefonskih stupova i malog visećeg mosta poslao na kopno. Pogodila je znak na kojem je pisalo "Ne prilazi - privatni posjed" uz mukli udarac koji sam vrlo dobro čuo i nasmijao se. To je bio dobar znak. Tvornica nije bila previše određena (rijetko kad jest), ali sam imao osjećaj da je ono na što me upozoravala, što god to bilo, bilo važno, a također sam sumnjao i da je loše, ali bio sam dovoljno pametan da shvatim taj mig i provjerim svoje Stupice, i sad

sam znao da je moj cilj još uvijek ispravan; stvari su se i dalje razvijale u moju korist.

Odlučio sam ne vratiti se odmah kući. Otac ne voli da sam tamo kad Diggs dođe, a ionako sam morao provjeriti još nekoliko Stupica prije nego zađe sunce. Skočio sam na noge i niz obronak dine skliznuo u njenu sjenu, a zatim se na dnu okrenuo kako bih pogledao ta sićušna tijela i glavice koje su pogledavale preko sjevernog prilaza otoku. Stupice su izgledale dobro. Te ljuske na njihovim kvrgavim granama. Crne vrpce zavezane za drvene udove lagano su lepršale na povjetarcu i mahale mi. Zaključio sam da ništa ne može biti tako loše i odlučio da ću sutra zatražiti od Tvornice još podataka. Ako budem imao sreće, otac će mi možda nešto reći, a ako budem imao još više sreće, ono što kaže možda će biti istina.

Ostavio sam torbu s glavama i tijelima u Bunkeru baš kad je sunce potpuno zašlo, a zvijezde se počele pojavljivati. Ptice su mi rekle da je Diggs otišao prije nekoliko minuta, pa sam dotrčao do kuće kraćim putem na kojem su, kao i obično, bila upaljena sva svjetla. Otac me dočekao u kuhinji.

"Diggs je maloprije bio ovdje. Pretpostavljam da znaš."

Pod slavinu je gurnuo opušak debele cigare koju je pušio, nakratko pustio hladnu vodu, a smeđi je opušak zacvrčao i ugasio se. Potom je bacio raskvašeni ostatak u kantu za smeće. Stavio sam svoje stvari na veliki stol i sjeo, sliježući ramenima. Otac je upalio vatru na štednjaku na kojem je bio lonac s juhom, podignuo poklopac i pogledao u mješavinu koja se polako zagrijavala, a zatim se okrenuo i pogledao me.

Po sobi se, u visini ramena, širio sivo-plavi dim, a u sredini je imao val koji sam vjerojatno napravio ja kad sam ušao kroz dvostruka vrata stražnje terase. Val između nas polako se dizao dok je otac zurio u mene. Počeo sam se vrpeljiti, a potom spustio pogled igrajući se sa svojom crnom praćkom. Učinilo mi se da otac izgleda zabrinuto, ali on je bio dobar glumac i možda je samo želio da to pomislim, pa sam stoga duboko u sebi ostao sumnjičav.

"Mislim da je bolje da ti kažem", rekao je, a zatim se opet okrenuo, uzeo drvenu kuhaču i promiješao juhu. Čekao sam. "Riječ je o Ericu."

Tada sam shvatio što se dogodilo. Nije mi morao ispričati ostatak. Pretpostavljam da sam iz onoga što je uspio izgovoriti mogao zaključiti da je moj polubrat mrtav, ili bolestan, ili da mu se nešto *dogodilo*, ali sam shvatio da se radi o nečemu što je učinio, a mogao je učiniti samo jednu stvar koja bi zabrinula mog oca. Pobjegao je. Pa ipak, ništa nisam rekao.

"Eric je pobjegao iz bolnice. To nam je Diggs došao reći. Misle da bi se mogao vratiti ovamo. Makni te stvari sa stola. Već sam ti rekao." Srknuo je malo juhe, još uvijek okrenut prema štednjaku. Pričekao sam da se počne okretati prema meni, a zatim sam maknuo praćku, dalekozor i lopatu sa stola. Istim onim mirnim glasom otac je nastavio: "Pa, ne vjerujem da će ovako daleko stići. Najvjerojatnije će ga pokupiti za dan-dva i vratiti natrag. Samo sam mislio da trebaš znati. Ukoliko bi netko drugi nešto čuo ili rekao. Izvadi si tanjur."

Otišao sam do ormara i izvadio tanjur, a potom opet sjeo za stol stavivši jednu nogu pod sebe. Otac je nastavio miješati juhu čiji je miris počeo nadjačavati smrad cigare. Osjetio sam uzbuđenje u želucu - sve snažnija i izraženija navala adrenalina. Znači, Eric se ponovno vraća kući; to je bilo i dobro i loše. Znao sam da će uspjeti. Nisam ni pomišljao upitati Tvornicu za to; doći će. Pitao sam se koliko će mu dugo trebati i hoće li Diggs morati vikati po gradu i upozoravati ljude da je ludi dječak koji je *zapalio pse* opet na slobodi; zaključajte svoje pse!

Otac je izgrabio malo juhe u tanjur. Puhnuo sam u nju. Pomislio sam na Stupice. One su istovremeno bile moj sustav za upozoravanje i sredstvo za odvratanje; zaražene, moćne stvari koje su se uzdizale s otoka i sprečavale pristup. Ti su totemi predstavljali moj pucanj upozorenja; svatko tko bi kročio na otok nakon što bi ih vidio, znao bi što može očekivati. Ali činilo se kao da, umjesto stisnute i prijeteće šake, oni predstavljaju srdačni, otvoreni dlan. Za Erica.

"Vidim da si opet oprao ruke", rekao mi je otac dok sam srkao vruću juhu. Pokušavao je biti sarkastičan. Iz ormara je izvadio bocu viskija i natočio si u čašu. Drugu čašu, za koju sam pretpostavio da je policajčeva, stavio je u sudoper. Sjeo je za drugi kraj stola.

Moj otac je visok i mršav, premda pomalo pognut. Lice mu je nježno, kao u žene, a oči su mu tamne. Sad šepa, zapravo šepa

otkako ga znam. Lijeva mu je noga gotovo sasvim ukočena, pa obično sa sobom uzima štap kad izlazi iz kuće. Ponekad, kad je dan vlažan, mora koristiti štap i u kući, pa ga znam čuti kako kucka njime po sobama i hodnicima u kojima nema tepiha; to je nekakav šupljikav zvuk koji se premješta s jednog mjesta na drugo. Samo ovdje, u kuhinji, štap nije tako glasan; buku stišavaju kamene ploče.

Taj štap simbolizira sigurnost Tvornice. Očeva noga, kruta i ukočena, pružila mi je utočište tamo gore u toplom, velikom potkrovlju, na samom vrhu kuće gdje se nalaze otpaci i starudija, gdje leti prašina, sunčeva svjetlost koso pada, a Tvornica miruje - tiha, živa i nepomična.

Otac se ne može popeti uskim ljestvama s gornjeg kata; a čak i da može, znao sam da ne bi mogao izvesti okret koji omogućuje da se sa zadnje prečke ljestava zaobiđu cijevi dimnjaka obložene ciglama i zakorači u potkrovlje.

Zato taj prostor pripada meni.

Mislim da otac ima oko 45 godina, iako mi ponekad djeluje puno starije, a povremeno mi se učini nešto mlađim. Ne želi mi reći koliko uistinu ima godina, pa sam na osnovu njegova izgleda procijenio da ima 45.

"Koliko je visok ovaj stol?" iznenada je upitao baš kad sam se spremao otići do kutije za kruh kako bih si odrezao krišku i njome pomazao tanjur. Okrenuo sam se i pogledao ga, pitajući se zašto postavlja tako jednostavno pitanje.

"Oko 75 centimetara", odgovorio sam i izvadio koricu iz kutije.

"Pogrešno", rekao je i oduševljeno se nacerio. "76 centimetara."

Odmahnuo sam glavom i mrko ga pogledao, a s unutrašnjosti tanjura obrisao smeđi rub koji je ostao od juhe. Nekad su me uistinu plašila takva idiotska pitanja, ali sad, osim činjenice da moram znati visinu, dužinu, širinu, površinu i volumen gotovo svakog dijela kuće i onoga što se tamo nalazi, opsjednutost mog oca puno mi je jasnija. Zna biti nezgodno kad nam dođu gosti, čak i ako se radi o članovima obitelji koji bi trebali znati što ih čeka. Dođu i sjednu, najčešće u dnevnu sobu, i pitaju se hoće li im Otac dati nešto za jelo ili će im samo održati improvizirano predavanje o raku debelog crijeva ili trakavici, a onda se on plaho približi nekome od njih, osvrne se kako bi se uvjerio da ga svi gledaju i potom urotničkim glasnim šaptom

upita: "Vidite li ona vrata? Visoka su točno 218 centimetara." Nakon toga namigne i ode, ili potpuno nonšalantno sklizne u svoju stolicu.

Otkako pamtim, po kući su uvijek bili razbacani samoljepljivi bijeli papirići ispisani finom crnom kemijskom. Možete ih vidjeti prilijepljene za noge stolica, rubove tepiha, dna šalica, antene radija, ručke ladica, daske kreveta, ekrane televizora, ručke lonaca i tava, a na njima su naznačene točne dimenzije određenog dijela predmeta na kojeg su pričvršćeni. Neki su papirići čak ispisani običnom olovkom i zalijepljeni na lišće biljaka. Dok sam bio dijete, jednom sam prošao kroz cijelu kuću i poskidao sve naljepnice; otac me istukao remenom i dva dana nisam smio izaći iz sobe. Kasnije je odlučio da bi mom karakteru koristilo kad bih znao sve dimenzije kao i on, pa sam satima morao sjediti i čitati Knjigu dimenzija (velika knjiga neuvezanih listova u kojoj su svi podaci s malih naljepnica bili pažljivo zabilježeni po prostorijama i vrsti predmeta), ili sam morao hodati po kući s notesom i praviti vlastite bilješke. Sve sam to morao proći osim uobičajenih poduka koje mi je otac davao iz matematike, povijesti i tako dalje. To mi nije ostavljalo mnogo vremena za igru izvan kuće i zbog toga sam bio jako ogorčen. U to sam vrijeme baš imao nekakav Rat - mislim da je bio između Dagnji i Mrtvih muha - i dok sam ja u knjižnici buljio u knjigu i pokušavao održati oči otvorenima, upijajući sve te proklete i glupe Carske dimenzije, vjetar je nosio moje vojske muha preko pola otoka, a more potapalo dagnje da bi ih potom prekrilo pijeskom. Srećom, otac se umorio od svog veličanstvenog plana i zadovoljio se time što bi mi iznenada postavljao čudna pitanja o zapremnini stalka za kišobrane izraženoj u pintama ili o ukupnoj površini, izraženoj u jutrima, svih zavjesa koje su u tom trenutku bile obješene u kući.

"Neću više odgovarati na ta pitanja", rekao sam mu dok sam nosio tanjur u sudoper. "Već smo prije sto godina trebali prijeći na metrički sustav."

Otac je prijezirno otpuhnuo u čašu. "Hektari i tome slične gluposti. Nikako. Sve se to zasniva na dimenzijama zemaljske kugle, znaš. Ne moram ti ni pričati kakva je tek *to* glupost."

Uzdahnuo sam dok sam uzimao jabuku iz zdjele na prozoru. Otac me jednom uspio uvjeriti da je zemaljska kugla Möbiusova vrpca, a ne nebesko tijelo. On još uvijek tvrdi da u to vjeruje i često pravi

predstavu šaljući svoj rukopis izdavačima u London i pokušavajući ih nagovoriti da objave knjigu u kojoj bi on iznio to stajalište, ali ja znam da se samo inati i da ga najviše veseli vlastito pokazivanje preneraženog zaprepaštenja, a potom kreposne ogorčenosti, kad mu na kraju vrata rukopis. To se događa otprilike svaka tri mjeseca i sumnjam da bi mu život bio upola toliko zanimljiv da nema tog obreda. Uglavnom, to je jedan od razloga zašto se ne želi prebaciti na metrički sustav za svoje glupe dimenzije, iako je ustvari samo lijen.

"Što si planirao danas?" Zagledao se preko stola u mene, kotrljajući praznu čašu za vodu po drvenoj površini stola.

Slegnuo sam ramenima. "Van. Prošetati i to."

"Opet ćeš graditi brane?" podrugljivo se nasmijao.

"Ne", odgovorio sam, samosvjesno odmahnuvši glavom i ugrizavši jabuku. "Ne danas."

"Nadam se da nisi vani ubijao Božja stvorenja."

Ponovo sam slegnuo ramenima. Naravno da sam vani ubijao stvorenja. Kako bih, k vragu, došao do glava i tijela za Stupice i Bunker da ne ubijam stvorenja? Prirodnih smrti jednostavno nema dovoljno. Ali ljudima ne možeš objasniti takve stvari.

"Ponekad mislim da si ti taj koji bi trebao biti u bolnici, a ne Eric." Promatrao me ispod svojih tamnih obrva i govorio tihim glasom. Nekoć bi me takav govor preplašio, ali više ne. Imam skoro 17 godina i nisam više dijete. Ovdje, u Škotskoj, dovoljno sam star da se mogu oženiti bez odobrenja roditelja, i to već godinu dana. Možda ne bi imalo previše smisla oženiti se - to priznajem - ali bitno je da smijem ako želim.

Osim toga, ja nisam Eric; ja sam ja i ovdje sam i to je sve. Ja ne gnjavim druge ljude, a i njima je bolje da ne gnjave mene ako znaju što je dobro za njih. Nisam *ja* taj koji ide okolo i ljudima poklanja spaljene pse, ili plaši mjesnu djecu s rukama punim ličinki i ustima punim crvi. Ljudi u gradu znaju reći: "Ma, on vam nije sasvim zdrav, znate", ali to je samo njihova mala šala (a ponekad, samo da bi još više pogoršali stvar, ne pokažu na glavu dok to izgovaraju); ali meni ne smeta. Naučio sam živjeti sa svojim nedostatkom i naučio sam živjeti bez drugih ljudi, pa zašto bi me onda bilo briga.

Ali činilo se da me otac pokušava povrijediti; inače ne bi tako nešto rekao. Vijesti o Ericu su ga sigurno uzdrmale. Mislim da je znao, baš kao i ja, da će se Eric vratiti i brinuo se zbog onoga što će se dogoditi. Nisam mu to zamjerao, i nisam sumnjao da je bio zabrinut i za mene. Ja predstavljam zločin, a ako se Eric vrati i napravi zbrku, Istina O Franku bi mogla izaći na vidjelo.

Nikad nisam upisan u knjigu rođenih. Nikad nisam imao rodni list, nisam imao zdravstveno osiguranje, ništa što bi potvrdilo da sam živ ili da sam ikad postojao. Znam da je to zločin, a moj otac to također zna i mislim da ponekad žali zbog odluke koju je donio prije 17 godina dok je bio u svojim hipijevsko-anarhističkim danima, ili što su već bili.

Ali nisam zbog toga patio. Uživao sam, a ne može se baš reći da sam bio neobrazovan. Vjerojatno znam više o konvencionalnim školskim predmetima nego većina ljudi mojih godina. Iako bih se mogao požaliti na istinitost *nekih* podataka koje je otac prenio na mene, budite sigurni. Otkako sam počeo sam odlaziti u Porteneil i provjeravati ih u knjižnici, otac je morao biti prilično iskren sa mnom, ali dok sam bio mlađi čitavo me vrijeme varao i na moja iskrena, mada naivna, pitanja, odgovarao krajnjim glupostima. *Godinama* sam vjerovao da je Patos jedan od Tri mušketira, da je Felacija lik iz *Hamleta*, da je Vitraj grad u Kini, te da irski seljaci moraju gaziti po tresetu da bi napravili *Guinness*.

E pa, ovih dana mogu dosegnuti i najviše police kućne biblioteke i otići u Porteneil do ondašnje knjižnice, pa sam tako u mogućnosti provjeriti sve što mi otac kaže, i stoga mi mora reći istinu. Mislim da mu to jako ide na živce, ali tako sad stvari stoje. Nazovite to napretkom.

No, ja sam obrazovan. Iako nije mogao odoljeti da zadovolji svoj prilično nezreo smisao za humor tako što mi je prodavao glupe fore, moj otac nije mogao podnijeti da mu njegov sin barem na neki način ne služi na čast; što se tiče mog tijela, tu nije bilo nikakve nade za poboljšanjem, tako da je preostao samo moj um. Stoga sve te poduke. Moj otac je obrazovan čovjek i dosta je onoga što je već znao prenio na mene, a osim toga je i sam dosta proučavao područja o kojima baš nije mnogo znao, samo da bi me i tome mogao podučiti. Moj otac je doktor kemije, ili možda biokemije -

nisam siguran. Čini se da zna dosta o običnoj medicini - a možda još uvijek prati struku - da može biti siguran da sam svoja cjepiva i injekcije primio u pravo vrijeme, usprkos činjenici da službeno ne postojim, barem što se tiče Zavoda za zdravstveno osiguranje.

Mislim da je moj otac radio na fakultetu nekoliko godina nakon što je diplomirao i možda je nešto čak i izumio; povremeno zna natuknuti da prima tantijeme od nekog patenta ili takvog nečega, ali ja bih rekao da stari hipi preživljava od obiteljskog bogatstva koje Cauldhameovi još uvijek negdje skrivaju.

Koliko ja znam, naša obitelj u ovom dijelu Škotske živi već nekih dvjesto godina ili više, a nekad smo u ovim krajevima posjedovali mnogo zemlje. Sad nam je preostao još samo otok, a i on je prilično malen, s tim da se za oseke jedva može nazvati otokom. Jedini ostatak naše slavne prošlosti jest ime glavnog skupljališta u Porteneilu, prljavog starog puba po imenu Cauldhame Arms kamo nekad znam otići, iako sam još uvijek maloljetan, pogledati mjesnu mladež kako pokušavaju biti punk bendovi. Tamo sam prvi put sreo i još uvijek srećem jedinu osobu koju mogu nazvati prijateljem; patuljka Jamieja kojem dopuštam da mi sjedi na ramenima kako bi mogao vidjeti bendove.

"Pa, ne vjerujem da će stići ovako daleko. Uхватit će ga i pokupiti", ponovio je otac nakon duge i mučne tišine. Ustao je isprati čašu. Počeo sam pjevati, a to je nešto što sam uvijek činio kad sam se želio nasmiješiti ili prasnuti u smijeh, ali bih se onda predomislio. Otac me pogledao. "Ja idem u radnu sobu. Nemoj zaboraviti zaključati vrata, dobro?"

"Dobro", rekao sam kimajući glavom.

"Laku noć."

Otac je izašao iz kuhinje. Ja sam ostao sjediti i promatrati svoju zidarsku žlicu koju sam zvao Snažni udarac. Zrnca suhog pijeska uhvatila su se za nju, pa sam ih otresao. Radna soba. Jedna od mojih malobrojnih ambicija koje su ostale nezadovoljene jest ući u radnu sobu mog starog. Podrum sam nekoliko puta vidio, povremeno odem tamo; znam sve prostorije u prizemlju i na drugom katu; potkrovlje je u potpunosti moja domena i dom Osinje tvornice, ni manje ni više; ali tu sobu na prvom katu ne poznajem, nikad nisam ni provirio unutra.

Ono što znam jest da tamo ima nekakvih kemikalija i pretpostavljam da izvodi pokuse ili nešto slično, ali kako soba izgleda i što on tamo zapravo radi, o tome nemam pojma. Sve što je ikad odatle došlo nekakvi su čudni mirisi i kuckanje očevog štapa.

Pogladio sam dugu ručku zidarske žlice pitajući se ima li moj otac neko ime za taj svoj štap. Sumnjao sam u to. On štapovima ne pridaje jednaku važnost kao ja. Ja znam da su oni važni.

Mislim da se u radnoj sobi nalazi nekakva tajna. On je to natuknuo više puta, ali samo lagano, tek toliko da bi me namamio da poželim upitati o čemu se radi, da bi on znao da ga ja to želim pitati. Ali ja ne pitam, naravno, jer znam da ne bih dobio nikakav suvisao odgovor. Ako bi mi nešto i rekao, bila bi to hrpa laži, jer tajna očigledno više ne bi bila tajna kad bi mi rekao istinu, a on osjeća, baš kao i ja, da me zbog moje sve veće zrelosti mora na sve moguće načine pokušati zadržati; više nisam dijete. Jedino mu još ti sićušni komadići lažne moći omogućuju da vjeruje da upravlja onime što on smatra normalnim odnosom između oca i sina. To je zapravo jadno, ali pomoću svojih igrica, tajni i bolnih primjedbi on pokušava održati svoju sigurnost netaknutom.

Naslonio sam se u drvenoj stolici i ispružio. Volim miris kuhinje. Od hrane, blata na našim gumenim čizmama i laganog mirisa eksploziva koji ponekad dolazi iz podruma obuzima me dobar i uzbudljiv osjećaj. Miris je drukčiji kad padne kiša i kad nam je odjeća mokra. Zimi velika crna peć isijava toplinu koja miriše na drvo ili treset i sve se dimi, a kiša udara o prozore. Tada u kuhinji možeš osjetiti ugodan, topao osjećaj od kojeg ti je fino kao velikoj mački koja se umotala u vlastiti rep. Ponekad mi je žao što nikad nismo imali mačku. Jedino što sam ikad imao bila je glava, a nju su odnijeli galebovi.

Prošao sam kroz hodnik i otišao do zahoda kako bih se posrao. Nisam trebao pišati jer sam tijekom dana pišao na Stupice u želji da ih zarazim svojim mirisom i svojom moći.

Sjedio sam tamo i razmišljao o Ericu kojem se dogodila tako nezgodna stvar. Sirota poremećena budala. Pitao sam se, kao što se često pitam, kako bih se ja snašao u takvoj situaciji. Ali to se nije dogodilo meni. Ja sam ostao ovdje, a Eric je taj koji je otišao i sve se

to dogodilo negdje drugdje. To je sve. Ja sam ja i ovdje sam gdje jesam.

Osluškivao sam i pitao se mogu li čuti oca. Možda je otišao ravno u krevet. Često prespava u radnoj sobi, radije nego u velikoj spavaćoj sobi na drugom katu, gdje se nalazi i moja soba. Možda se u toj sobi po njegovom mišljenju nalazi previše neugodnih (ili ugodnih) sjećanja. Bilo kako bilo, nisam čuo nikakvo hrkanje.

Mrzim kad moram čitavo vrijeme sjediti na zahodu. Zbog svog nesretnog nedostatka uglavnom to i moram, kao da sam neka prokleta žena, a to stvarno mrzim. Ponekad u Cauldhame Armsu stanem uz pisoar kako bih se popišao, ali mi gotovo sve iscure niz ruke ili noge.

Napregnuo sam se. Buć pljus. Malo se vode podiglo i zapljusnulo me po dupetu, a u tom je trenutku i telefon zazvonio.

"Sranje", rekao sam i nasmijao se samome sebi. Na brzinu sam obrisao guzicu i navukao hlače, povukao vodu i potom se odgegao niz hodnik zakopčavajući šlic. Trčeći sam se uspeo širokim stepenicama na prvi kat gdje se nalazi naš jedini telefon. Vječno nagovaram oca da priključi još koji telefon, ali on kaže da nas ne zovu dovoljno često da bi se to isplatilo. Stigao sam do telefona prije nego je onaj tko je zvao spustio slušalicu. Otac se nije pojavio.

"Halo", rekao sam. Poziv je dolazio s govornice.

"Skviiiik!" zavrištao je glas na drugom kraju. Odmaknuo sam slušalicu od uha i uputio joj mrki pogled. Iz slušalice su nastavili stizati slabašni urlici. Kad su prestali, ponovno sam je prislonio na uho.

"Porteneil 531", rekao sam hladno.

"Frank! Frank! To sam ja. Ja! Hej tamo! Hej!"

"Čuje li se to u ovoj liniji jeka ili ti sve izgovaraš dvaput?" upitao sam. Prepoznao sam Ericov glas.

"I jedno i drugo! Ha ha ha ha ha!"

"Bok, Eric. Gdje si?"

"Ovdje! Gdje si ti?"

"Ovdje."

"Ako smo obojica ovdje, zašto se onda gnjavimo s telefonom?"

"Reci mi gdje si prije nego ostaneš bez sitnoga."

"Ali ako si *ovdje*, onda moraš znati. Zar ne znaš gdje si?" počeo se kikitati.

Mirno sam rekao: "Prestani se glupirati, Eric."

"Ne glupiram se. Neću ti reći gdje sam; reći ćeš Angusu, a on će reći policiji, a oni će me vratiti natrag u jebenu bolnicu."

"Ne upotrebljavaj riječi od pet slova. Znaš da ih ne volim. Naravno da neću reći Tati."

"'Jebena' nije riječ od pet slova. To je... to je riječ od šest slova. Nije li to tvoj sretan broj?"

"Ne. Slušaj, hoćeš li mi reći gdje si? Želio bih znati."

"Reći ću ti gdje sam ako mi kažeš koji je tvoj sretan broj."

"Moj sretan broj je e."

"To nije broj. To je slovo."

"To *jest* broj. To je transcendentni broj: 2.718..."

"To je varanje. Mislio sam na cijeli broj."

"Trebao si biti određeniji", rekao sam, a zatim uzdahnuo kad sam začuo pištanje i Eric je na kraju ubacio još novca u telefon. "Hoćeš li da ja nazovem tebe?"

"Ho-ho. Nećeš to tako lako izvući iz mene. Nego, kako si?"

"Ja sam dobro. Kako si ti?"

"Ludo, naravno", odgovorio je prilično ravnodušno. Morao sam se nasmiješiti.

"Gledaj, pretpostavljam da se vraćaš ovamo. Ako se vraćaš, molim te nemoj paliti pse ili takvo nešto, OK?"

"O čemu to pričaš? To sam ja. Eric. Ja ne palim pse!" počeo je vikati. "Ja ne palim jebene pse? Što sam ja, jebo te? Nemoj me optuživati da palim jebene pse, kopile malo! *Kopile!*"

"U redu je, Eric, žao mi je, žao mi je", rekao sam najbrže što sam mogao. "Samo želim da budeš dobro; pazi se. Nemoj činiti ništa što izaziva neprijateljstvo kod ljudi, znaš? Ljudi znaju biti strašno osjetljivi..."

"Pa...", čuo sam kako kaže. Slušao sam ga kako diše, a onda mu se glas promijenio. "Da, vraćam se kući. Samo nakratko, da vidim kako ste vas dvojica. Pretpostavljam da ste ti i stari sami?"

"Da, samo nas dvojica. Veselim se što ću te vidjeti."

"O, dobro." Nastupila je stanka. "Zašto me nikad ne dođeš posjetiti?"

"Ja... mislio sam da te Otac došao posjetiti za Božić."

"Došao je? Pa... ali zašto *ti* nikad ne dođeš?" Zvučao je tugaljivo. Prebacio sam težinu na drugu nogu, osvrnuo se i pogledao uz stepenice, napola očekujući da ću ugledati svog oca kako se naginje na ogradu, ili da ću vidjeti njegovu sjenu na zidu zavoja stubišta, gdje je mislio da se može sakriti i bez mog znanja slušati kako razgovaram na telefon.

"Ne volim tako dugo izbivati s otoka, Eric. Žao mi je, ali u želucu mi se stvori taj užasan osjećaj, kao da ga je netko svezao u veliki čvor. Jednostavno ne mogu otići tako daleko, prenoćiti ili... jednostavno ne mogu. Želio bih te vidjeti, ali tako si daleko."

"Sve sam bliže." Ponovno je zazvučao uvjeren.

"Dobro. Koliko si daleko?"

"Neću ti reći."

"Rekao sam ti svoj sretan broj."

"Lagao sam. Svejedno ti neću reći gdje sam."

"To nije..."

"E pa, sad ću spustiti slušalicu."

"Ne želiš razgovarati s Tatom?"

"Ne još. Razgovarat ću s njim kasnije, kad budem puno bliže. Sad idem. Vidimo se. Pazi se."

"*Ti* se pazi."

"Zbog čega bih se trebao brinuti? Bit ću dobro. Što mi se može dogoditi?"

"Samo nemoj činiti ništa što ljudima ide na živce. Znaš; mislim, ljudi se naljute. Posebno zbog kućnih ljubimaca. Mislim, ne želim..."

"Što? Što? Što si to rekao o kućnim ljubimcima?" izderao se.

"Ništa! Samo sam htio reći..."

"Govno jedno malo!" urlao je. "Opet me optužuješ da sam palio pse, zar ne? A pretpostavljam da sam isto tako gurao djeci crve i ličinke u usta i pišao na njih, ha?" vrištao je.

"Pa," oprezno sam rekao, poigravajući se sa žicom telefona, "kad si već spomenuo..."

"Kopile! *Kopile!* Govno jedno malo! Ubit ću te! Ti..." Glas mu se izgubio, a ja sam opet morao udaljiti telefon od uha kad je počeo udarati slušalicom o staklo govornice. Niz uzastopnih glasnih

udaraca nadglasao je hladnokrvno pištanje kad je potrošio sve kovanice. Spustio sam slušalicu.

Podigao sam pogled, ali Oca još uvijek nije bilo na vidiku. Odšuljao sam se niz stepenice i proturio glavu kroz ogradu, ali na zavoju stubišta nije bilo nikoga. Uzdahnuo sam i sjeo na stepenice. Odjednom mi se učinilo da se baš nisam lijepo ponio prema Ericu kad je nazvao. Nisam baš vješt u ophođenju s ljudima, pa tako ni s njim, iako mi je brat, a i nisam ga vidio više od dvije godine, budući da je poludio.

Ustao sam i spustio se natrag u kuhinju zaključati vrata i pokupiti svoju opremu, a zatim sam otišao u kupaonicu. Odlučio sam gledati televiziju u svojoj sobi, ili slušati radio i rano otići na spavanje kako bih mogao ustati odmah nakon svitanja i uhvatiti osu za Tvornicu.

Ležao sam na krevetu i slušao Johna Peela na radiju, zvuk vjetra koji je fijukao oko kuće i razbijanje valova o žal. Ispod kreveta moje je domaće pivo smrdjelo poput kvasca.

Ponovno sam pomislio na Stupice; ovaj put sam to učinio više namjerno, zamišljajući ih jednu po jednu, prisjećajući se njihovih položaja i sastojaka, provjeravajući u svojoj glavi kamo su upereni pogledi tih slijepih očiju prelazeći po prizorima poput čuvara kojem se na monitoru izmijenjuju kamere. Ništa mi se nije činilo krivo; sve je djelovalo u redu. Moji mrtvi stražari, moji proizvođači koji su pod mojom zapovjedi podlegli jednostavnoj, ali neizbježnoj smrti, nisu naslućivali ništa što bi moglo nauditi meni ili otoku.

Otvorio sam oči i ponovno upalio svjetlo pored kreveta. Pogledao sam se u ogledalo na stoliću na drugom kraju sobe. Ležao sam na pokrivaču odjeven samo u gaćice.

Predebeo sam. Nije to tako strašno, a nije ni moja krivica - ali, činjenica je da ne izgledam onako kako bih želio izgledati. Bucmast, to sam ja. Snažan i u formi, ali svejedno previše punašan. Želio bih izgledati mračno i prijeteće, onako kako bih trebao izgledati, kako sam mogao izgledati, kako bih možda izgledao da nisam doživio tu malu nesreću. Kad me čovjek pogleda nikad ne bi pomislio da sam ubio troje ljudi. To nije pošteno.

Ponovno sam ugasio svjetlo. U sobi je zavladao potpuni mrak, a dok su mi se oči privikavale na njega nisam vidio čak ni svjetlost zvijezda. Možda bih mogao zatražiti jednu onakvu svjetleću budilicu

s radijem, iako jako volim svoju staru limenu budilicu. Jednom sam zavezao po jednu osu na svako bakreno zvonce na vrhu budilice gdje mali čekić udara ujutro kad sat počne zvoniti.

Uvijek se probudim prije nego zazvoni kako bih to mogao promatrati.

2. Zmijski park

Uzeo sam sićušni osin leš, stavio ga u kutiju od šibica i umotao u staru fotografiju Erica i mog oca. Na slici je otac držao portret svoje prve supruge, Ericove majke, a ona se jedina smiješila. Otac je mrko zurio u kameru. Mali je Eric gledao na drugu stranu i kopao nos s izrazom dosade na licu.

Jutro je bilo svježije i hladno. Iznad šume u podnožju brda vidio sam izmaglicu, a ponad Sjevernog mora se nadvila magla. Trčao sam energično i brzo po mokrom pijesku, na mjestima gdje je bio tvrd i čvrst, ustima pokušavajući proizvesti zvuk mlažnjaka i čvrsto pritišćući dalekozor i torbu uz tijelo. Kad sam došao do Bunkera, skrenuo sam prema unutrašnjosti i sve više usporavao dok sam šutirao meki bijeli pijesak i penjao se sve više uz plažu. Pregledao sam olupine i talog dok sam prelazio preko njih, ali tamo nije bilo ničeg zanimljivog, ničeg što bi se isplatilo pokupiti, samo jedna stara meduza, ljubičasta masa s četiri blijeda prstena u sredini. Lagano sam promijenio smjer kako bih preletio olupine i talog, proizvodeći zvuk "Trrrrrrffau! Trrrrrrrrrrrrffau!" i šutnuo ih u prolazu tako da sam ih sve digao u zrak, a iza mene je nastao prljavi vodoskok od pijeska i meduze. "*Bummm!*" začula se buka od eksplozije. Krenuo sam prema Bunkeru.

Stupice su bile u dobrom stanju. Nije mi trebala torba s glavama i tijelima. Sve sam ih obišao, trebalo mi je za to cijelo jutro, i postavio mrtvu osu u njenom papirnatom lijesu ne između dvije važnije Stupice, kao što sam prvotno namjeravao, već ispod staze, na onu stranu mosta koja se nalazi na otoku. Dok sam bio tamo, popeo sam se po debeloj užadi koja je držala most na vrh tornja i pogledao uokolo. Vidio sam vrh kuće i jedan od krovnih prozora u potkrovlju. Također sam vidio zvonik škotske crkve u Porteneilu i dim koji je izlazio iz gradskih dimnjaka. Iz lijevog džepa košulje izvadio sam nožić i pažljivo si zarezao lijevi palac. Crvenom sam tekućinom namazao vrh glavne grede koja povezuje dvije noseće grede tornja,

a potom zamotao svoju sićušnu ranu u antiseptičnu gazu koju sam izvadio iz torbe. Nakon toga sam se spustio i maknuo kuglu kojom sam dan prije toga pogodio onaj znak.

Prva gđa. Cauldhame, Mary, koja je bila Ericova majka, umrla je kod kuće pri porodu. Ericova glava bila je prevelika za nju; iskrvarila je na smrt na svom bračnom krevetu još davne 1960. Eric je čitav svoj život patio od prilično jake migrene, a ja sam sklon pripisivati toj tegobi zaslugu za njegove životne postupke. Cijela ta priča o migreni i njegovoj mrtvoj majci dosta je utjecala na ono što se dogodilo Ericu, barem ja tako mislim. Jadno nesretno stvorenje. Jednostavno se našao na krivom mjestu u krivo vrijeme i dogodilo mu se nešto vrlo nevjerovatno što je za njega pukim slučajem imalo veću važnost nego što bi imalo za bilo koga drugoga. Ali to je rizik koji snosiš ako odeš oдавde.

Kad malo bolje razmislim, to znači da je i Eric nekoga ubio. Mislio sam da sam ja jedini ubojica u obitelji, ali stari me Eric potukao kad je ubio svoju mamu prije nego li je po prvi put udahnuo zrak. Priznajem, nije to učinio namjerno, ali nije uvijek bitna samo namjera.

Tvornica je spomenula vatru.

Još uvijek sam razmišljao o tome i pitao se što to zapravo znači. Tumačenje koje se nametalo bilo je da će Eric zapaliti neke pse, ali ja sam previše dobro razumio Tvornicu da bih to smatrao konačnim; posumnjao sam da bi tu moglo biti još nečega.

Na neki mi je način bilo žao što se Eric vraća. Namjeravao sam uskoro organizirati nekakav Rat, možda za tjedan dana ili koji dan više, ali budući da sam pretpostavljao da bi se Eric mogao pojaviti odustao sam od toga. Već mjesecima nisam imao dobar Rat; zadnji je bio između Običnih vojnika i Sprejeva. U toj su se priči sve moje vojske figurica, opremljene tenkovima i puškama i kamionima i zalihama i helikopterima i čamcima, morale ujediniti u borbi protiv Invazije Sprejeva. Sprejeve je bilo gotovo nemoguće zaustaviti, a vojnici i njihovo oružje i oprema su gorjeli i topili se svuda uokolo sve dok se jedan hrabri vojnik koji se zakačio za jedan od Sprejeva dok je letio natrag u bazu nije vratio (nakon brojnih pustolovina) s viješću da je njihova baza daska za tijesto smještena ispod jednog grebena

u malenom zatonu. Udružene snage komandosa stigle su tamo u posljednjem trenutku i razbile bazu u komadiće i naposljetku raznijele i greben koji se pridružio gorućim ostacima. Bio je to dobar Rat, sa svim dobrim i potrebnim sastojcima i spektakularnijim krajem nego što ga je većina njih imala (čak me i otac pitao kakve su to eksplozije i požari bili kad sam se navečer vratio kući), ali previše je vremena otada prošlo.

Bilo kako bilo, budući da je Eric bio na putu kući, smatrao sam da ne bi bila dobra ideja započeti novi Rat, pa ga onda morati prekinuti kad bude najbolje i suočiti se sa stvarnim svijetom. Odlučio sam nakratko odgoditi neprijateljske aktivnosti. Umjesto toga, nakon što sam nekoliko najvažnijih Stupica opskrbio dragocjenim sastojcima, izgradio sam branu.

Kad sam bio mlađi, često sam maštao kako ću spasiti kuću tako što ću izgraditi branu. Maštao sam kako će u travi na dinamama izbiti požar ili će se srušiti neki zrakoplov, i kako ću sam samcat spriječiti da eksploziv u podrumu odleti u zrak tako što ću pomoću brane skrenuti jedan dio vode u kanal, a putem kanala u kuću. Jedno mi je vrijeme glavna ambicija bila nagovoriti oca da mi kupi bager kako bih mogao izgraditi *stvarno* velike brane. Ali sad imam puno profinjeniji, čak metafizički, pristup izgradnji brana. Shvatio sam da nikad ne možeš uistinu pobijediti vodu; ona je uvijek ta koja na kraju pobijedi, prokopava si put, probija, raste, potkopava i poplavljuje. Jedino što možeš učiniti jest izgraditi nešto što će joj skrenuti tok ili privremeno zakrčiti put; nagovoriti je da učini nešto što zapravo ne želi učiniti. Zadovoljstvo nalaziš u eleganciji kompromisa koji postižeš između smjera u kojem voda želi ići (vođena gravitacijom i tlom nad kojim teče) i smjera u kojem ti želiš da ide.

Iskreno vjerujem da u životu postoji vrlo malo zadovoljstava koja se mogu usporediti sa zadovoljstvom koje ti pruža podizanje nasipa. Dajte mi lijepu, široku plažu s finim nagibom i ne previše morske trave i jednu rječicu pristojne veličine i ja ću biti sretan cijeli dan, svakoga dana.

Sunce je već bilo visoko na nebu i ja sam skinuo jaknu kako bih je odložio zajedno s torbama i dalekozorom. Snažni udarac je uranjao i zapinjao i rezao i kopao i na kraju pomogao izgraditi jednu lijepu, veliku branu. Koristio sam, kao i obično, svoj metalni pribor protiv

poplavljanja, koji skrivam među dinama u blizini mjesta koje je najpovoljnije za podizanje brane, a *pičce de résistance* bio je stari vodovod koji je na dnu imao staru crnu plastičnu vreću za smeće koju sam pronašao među naplavljenim granama. Vodovod je usmjeravao vodu u zaobilazni kanal koji sam pažljivo iskopao. Izgradio sam i malo selo nizvodno od nasipa, zajedno s cestama i mostom iznad spaljenih ostataka, kao i crkvom.

Raznijeti lijepu, veliku branu, ili je jednostavno poplaviti gotovo je jednako ugodno kao i njeno planiranje i izgradnja. U grad sam, kao i obično, postavio sićušne školjke koje su označavale ljude. Također kao i obično, nijedna školjka nije preživjela poplavu kad se brana rasprsnula; sve su potonule, što je značilo da su svi poginuli.

Postao sam jako gladan, ruke su me počele strašno boljeti, a dlanovi su mi bili crveni od stiskanja lopate i rovanja po pijesku prstima. Promatrao sam kako voda juri prema moru, mutna i puna smeća, a potom se okrenuo i pošao kući.

"Jesam li ja to tebe noćas čuo kako razgovaraš na telefon?" upitao me otac.

Odmahnuo sam glavom. "Ne."

Upravo smo završavali s ručkom i sjedili u kuhinji, ja sa svojim varivom, a otac sa smeđom rižom i salatom od algi. Na sebi je imao svoju Opremu za grad; smeđe cokule, smeđe trodijelno odijelo od tvida, a na stolu je stajala njegova smeđa kapa. Pogledao sam na sat i vidio da je četvrtak. Za njega je bilo vrlo neuobičajeno da ikamo ide četvrtkom, bilo u Porteneil ili nekamo dalje. Nisam ga namjeravao pitati kamo ide jer bi mi ionako slagao. Nekoliko puta sam ga upitao kamo ide, a on bi uvijek odgovorio "u Phucke", za što je tvrdio da je nekakav gradić sjeverno od Invernessa. Trebale su mi godine i puno čudnih pogleda u gradu da bih došao do istine.

"Danas izlazim", rekao mi je između dva zalogaja riže i salate. Kimnuo sam, a on je dodao: "Kasno ću se vratiti."

Možda se spremao u Porteneil kako bi se napio u Rock Hotelu, ili je možda namjeravao otići do Invernessa, kamo često odlazi zbog poslova koje radije taji, ali posumnjao sam da bi to zapravo moglo imati veze s Ericom. "Dobro", rekao sam.

"Ponijet ću ključ, tako da možeš zaključati vrata kad budeš želio." Spustio je svoj nož i vilicu na prazan tanjur i obrisao usta u smeđi ubrus napravljen od recikliranog papira. "Samo nemoj navući sve one zasune, dobro?"

"Dobro."

"Hoćeš si napraviti nešto za jelo večeras, hm?"

Ponovno sam kimnuo glavom i nastavio jesti ne podižući pogled.

"I oprat ćeš suđe?"

Još jednom sam kimnuo.

"Ne vjerujem da će Diggs ponovno navratiti; ali, ako dođe, želim da se držiš podalje od njega."

"Ne brini", odvratio sam i uzdahnuo.

"Hoćeš li onda biti u redu?" upitao je ustavši.

"Aha", odgovorio sam i počistio ostatke variva.

"Idem ja onda."

Podigao sam pogled i vidio ga kako stavlja kapu na glavu i ogledava se po kuhinji tapšajući se po džepovima. Još jednom me pogledao i kimnuo glavom.

Rekao sam: "Dovidenja."

"Da", odvratio je on. "Dobro onda."

"Vidimo se kasnije."

"Da." Okrenuo se, pa se osvrnuo, još jednom ogledao po sobi, a zatim brzo odmahnuo glavom i krenuo prema vratima uzevši svoj štap iz kuta pored stroja za pranje rublja dok je izlazio. Čuo sam kako su se vanjska vrata zalupila, a potom je nastupila tišina. Uzdahnuo sam.

Pričekao sam minutu-dvije, a onda sam ustao, ostavljajući za sobom gotovo potpuno čist tanjur, i kroz kuću se uputio u dnevnu sobu odakle sam vidio stazu koja je kroz dine vodila prema mostu. Otac je hodao stazom pognute glave, kretao se brzo i na neki način gorljivo šepirio zamahujući štapom. Dok sam ga promatrao, udario je njime nekakvo divlje cvijeće koje je raslo uz stazu.

Otrčao sam na kat, zastavši kod stražnjeg stubišnog prozora kako bih vidio oca gdje nestaje iza dine prije mosta, zatim se trčeći uspeo stepenicama, došao do vrata radne sobe i brzo pritisnuo kvaku. Vrata su bila čvrsto zatvorena; nisu se pomakla ni centimetar. Jednog će dana zaboraviti, u to sam bio siguran, ali ne danas.

Nakon što sam pojeo ručak i oprao suđe otišao sam u svoju sobu, provjerio što se događa s mojim domaćim pivom i uzeo zračnu pušku. Provjerio sam imam li dovoljno metaka u džepovima jakne, a potom izašao iz kuće i krenuo prema Zečjim lovištima na kopnu, između velikog rukava rijeke i gradskog smetlišta.

Ne volim koristiti pušku; gotovo je previše precizna za mene. Praćka je stvar koja je povezana s tvojom Unutrašnjošću, zahtijeva da postaneš jedno s njom. Ako se osjećaš loše, promašit ćeš; ili, ako znaš da činiš nešto pogrešno, također ćeš promašiti. Osim ako iz puške ne opališ prenapeto, ona je potpuno nepovezana s tvojom Unutrašnjošću; uperiš je, naciljaš i to je to, osim ako je to što gađaš uistinu predaleko ili ako vjetar prejako puše. Kad jednom napneš pušku, ta se moć nađe nadohvat ruke i samo čeka da je iskoristiš pritiskom prsta. Praćka živi s tobom do posljednjeg trenutka; ona ostaje napeta u tvojim rukama, diše s tobom, kreće se s tobom, spremna je skočiti, spremna zapjevati i trgnuti se, a na kraju te ostavlja u tom dramatičnom položaju, raširenih ruku i dlanova, dok čekaš da tamna kugla u letu pronađe svoj cilj i da začuješ taj mukli zvuk.

Ali kad ideš u lov na zečeve, osobito onu lukavu malu kopilad tamo na Lovištima, potrebna ti je sva moguća pomoć. Dovoljan je samo jedan pucanj i oni odmah pojure prema svojim rupama. Puška je dovoljno glasna da ih prestraši; ali budući da je tako smirena i kirurški precizna, povećava ti izgleda da ubiješ od prve.

Koliko znam, nijedan od mojih zlosretnih rođaka nije poginuo od puške. Otišli su na razne čudne načine, Cauldhameovi i oni koji su se s njima vjenčali, ali koliko je meni poznato nijednog nije sredila puška.

Došao sam do kraja mosta gdje tehnički završava moj teritorij i na trenutak zastao, razmišljajući, osjećajući, osluškujući, promatrajući i njušeći. Činilo se kao da je sve u redu.

Osim onih koje sam ubio (a svi su oni bili otprilike jednako stari kao i ja kad sam ih ubio) mogu se sjetiti najmanje tri člana naše obitelji koji su otišli tamo gdje su smatrali da se nalazi njihov Stvoritelj. Leviticus Cauldhame, najstariji brat moga oca, emigrirao je u Južnu Afriku i kupio tamo farmu 1954. godine. Leviticus, koji je bio tako

glup da bi mu se mentalne sposobnosti vjerojatno popravile s nastupom staračkog ludila, otišao je iz Škotske jer konzervativci nisu uspjeli poništiti socijalističke reforme prethodne laburističke vlade; željeznice su i dalje bile nacionalizirane; radnička klasa razmnožavala se poput muha sad kad je postojala socijalna država kako bi se spriječila prirodna selekcija koja je nastajala zbog bolesti; rudnici u državnom vlasništvu... nepodnošljivo. Pročitao sam neka od pisama koja je napisao mom ocu. Leviticus je bio zadovoljan tom državom, iako je tamo bilo dosta crnaca. U prvih je nekoliko pisama spominjao politiku odvojenog razvoja, ali ju je nazivao "apart-hate" umjesto apartheid, dok mu netko najvjerojatnije nije objasnio kako se to točno piše. A siguran sam da to nije bio moj otac.

Leviticus je jednoga dana prolazio kraj policijske uprave u Johannesburgu koračajući pločnikom nakon što je obavio kupovinu, kad se neki izbezumljeni crnac ubilačkih namjera bacio s najvišeg kata zgrade i iščupao si sve nokte dok je padao. Udario je i na smrt ozlijedio mog nedužnog i nesretnog ujaka čije su promumljane posljednje riječi u bolnici, prije nego se njegova koma pretvorila u smrt, bile: "Bože moj, pa ti su nitkovi naučili letjeti..."

Preda mnom se iznad gradskog smetlišta uzdigao tanak pramen dima. Danas nisam namjeravao ići tako daleko, ali začuo sam turiranje i buku buldožera kojeg su ponekad koristili kako bi raširili smeće.

Već dosta dugo nisam bio na smetlištu i bilo je krajnje vrijeme da odem tamo i vidim što su dobri ljudi iz Porteneila odlučili baciti. Tamo sam našao sve one stare sprejeve za prošli Rat, a da ne spominjem nekoliko vrlo bitnih dijelova Osinje tvornice, uključujući i sam Brojčanik.

Moj ujak, Athelwald Trapley, koji dolazi s majčine strane, emigrirao je u Ameriku pred kraj Drugog svjetskog rata. Ostavio je dobar posao u osiguravajućem društvu kako bi otišao s nekom ženom i na kraju završio slomljenog srca i bez prebijene pare, u jeftinom auto-kampu u blizini Fort Wortha, gdje je odlučio oduzeti si život.

Pustio je plin na svom plinskom štednjaku, ali ga nije upalio, i potom sjeo kako bi pričekao kraj. S razlogom nervozan i bez sumnje pomalo rastresen i izbezumljen zbog preranog odlaska svoje voljene, kao i zbog onoga što je planirao za sebe, bez razmišljanja je

pribjegao svojoj uobičajenoj metodi smirivanja i zapalio jedan *Marlboro*.

Iskočio je iz goruće prostorije posrćući, zapaljen od glave do pete, i vrištao. Namjeravao je umrijeti bezbolno; a ne izgorjeti živ. Stoga je, glavom prema naprijed, uskočio u 180-litrenu bačvu za benzin punu kišnice, koja je stajala u dnu kampa. Zabijen u tu bačvu naposljetku se utopio, a nožice su mu patetično lamatale dok je gutao vodu i migoljio se i pokušavao postaviti ruke u položaj iz kojeg bi se nekako mogao izvući odatle.

Dvadesetak metara od travom obraslog brda s kojeg se pruža pogled preko Zečjih lovišta prebacio sam se na Tiho trčanje, kradomice hodajući kroz dugi korov i šaš, pazeći da ništa od onog što sam nosio sa sobom ne proizvede nikakvu buku. Nadao sam se da će neki od tih malih štetočina ranije izaći van i da ću ga onda uhvatiti, ali, ako baš moram, bio sam spreman pričekati da sunce zađe.

Tiho sam otpuzao uz obronak dok mi je trava migoljila ispod prsa i trbuha, a noge se naprezale kako bi potjerale moje tijelo prema naprijed. Ležao sam niz vjetar, naravno, a povjetarac je bio dovoljno jak da bi nadglasao većinu slabijih zvukova. Koliko sam vidio, na brdu nije bilo zečeva-stražara. Zaustavio sam se oko dva metra prije vrha i tiho napeo pušku, pažljivo ispitujući metak napravljen od čelika i plastike prije nego sam ga stavio u ležište i uz škljocaj zaklopio pušku. Zatvorio sam oči i pomislio na stisnutu oprugu i mali čelični metak koji leži u svjetlucavom dnu puščane cijevi. Potom sam otpuzao do vrha brda.

Isprva sam pomislio da ću morati pričekati. Lovišta su na popodnevnom suncu djelovala prazno, a jedino što se micalo na vjetru bila je trava. Vidio sam rupe i hrpice i nakupine malih govana, i vidio sam grmlje borovice na obronku preko puta, iznad nasipa na kojem se nalazila većina rupa, gdje su zečje stazice poput sićušnih nepravilnih tunela vijugale kroz grmlje, ali životinjama nije bilo ni traga. U te su zečje stazice koje su vijugale kroz grmlje mjesni dječaci običavali postavljati stupice. Pronašao sam žičane stupice, budući da sam vidio dječake kako ih postavljaju, pa sam ih uništio ili ih sakrio u travu na stazi kojom su dječaci dolazili ispitati svoje zamke. Ne znam je li se koji od njih ulovio u vlastitu stupicu, ali ako

jest, nadam se da mu je glava prva upala u nju. Bilo kako bilo, ni oni ni njihovi zamjenici više ne postavljaju stupice; pretpostavljam da je to izašlo iz mode i da sad sprejevima pišu krilatice po zidovima, snifaju ljepilo ili pokušavaju nešto pojebati.

Životinje me rijetko kad iznenade, ali kad sam primijetio tog mušjaka kako tamo sjedi, u njemu je bilo nečega što me je na trenutak zamrznulo. Sigurno je tamo bio čitavo vrijeme, nepomično sjedio i zurio ravno u mene s ruba Lovišta, ali svejedno ga nisam odmah primijetio. A kad sam ga napokon primijetio, njegova me mirnoća i samog na trenutak umirila. Bez da sam se fizički pomaknuo, u mislima sam odmahnuo glavom i pomislio kako će glava velikog mušjaka savršeno odgovarati za Stupicu. Takav nepomičan, zec je izgledao kao da je prepariran, i jasno sam vidio da definitivno zuri ravno u mene pri čemu uopće nije treptao očicama, nije njuškao nosićem, a uši mu se nisu trzale. Zagledao sam se i ja u njega i sasvim polako uzeo pušku i naciljao, pomičući je prvo na jednu, pa na drugu stranu kako bi izgledalo kao da se u travi nešto njiše na vjetru. Trebala mi je otprilike jedna minuta da namjestim pušku i stavim glavu u pravi položaj, bradom uz kundak, a zvijer se još uvijek nije pomaknula ni milimetar.

Četiri puta veća nego što je uobičajeno, njegova se ogromna brkata glava na nišanu fino razdvojila na četiri dijela tako da je izgledao još impresivnije, ali još uvijek jednako nepomično. Namrštio sam se i podigao glavu, iznenada pomislivši da možda uistinu *jest* prepariran; možda se netko želio našaliti na moj račun. Dječaci iz grada? Moj otac? Sigurno ne Eric tako brzo? Ono što sam učinio bilo je glupo; pomaknuo sam glavu suviše brzo da bi izgledalo prirodno i mušjak je otrčao uz nasip. Ne razmišljajući, sagnuo sam glavu i podigao pušku u istom trenutku. Više nisam imao vremena da se vratim u pravi položaj, udahnem zrak i nježno povučem okidač; stisnuo sam i opalio, i kako mi je tijelo izgubilo ravnotežu, a objema sam rukama držao pušku, pao sam prema naprijed kotrljajući se pritom kako mi puška ne bi upala u pijesak.

Kad sam podigao pogled, pažljivo držeći pušku i dašćući sa stražnjicom u pijesku, više nisam vidio zeca. Naglo sam spustio pušku i udario se po koljenima. "Sranje!" rekao sam sam sebi.

Pa ipak, mužjak nije bio u rupi. Nije bio ni blizu nasipa na kojem su se nalazile rupe. Prelazio je preko ravnog dijela lovišta u velikim skokovima, trčeći ravno prema meni i tresući se i dršćući u letu. Išao je prema meni poput metka, glava mu se tresla, usta su mu bila iskrivljena, a zubi dugi i žuti i u svakom slučaju najveći koje sam ikad vidio u zeca, živog ili mrtvog. Oči su mu izgledale poput skvrčenih puževa balavaca. Sa svakim je skokom s lijeve noge otresao crvene kapljice krvi; bio je već gotovo preda mnom, a ja sam samo sjedio i zurio.

Nisam imao vremena ponovno napuniti pušku. Dok sam se sjetio reagirati, više nije bilo vremena ni za što, mogao sam učiniti jedino nešto na nagonskoj razini. Ruke su mi ispustile pušku, tako da mi je sad visjela iznad koljena i posegnule za praćkom, koja mi je kao i uvijek visjela s remena. Pa ipak, čak ni moje brze čelične kugle nisu bile ispaljene na vrijeme; zec se u polovici sekunde bacio na mene i krenuo ravno na vrat.

Ulovio sam ga u praćku, pri čemu se debela crna guma praćke zavrtjela u zraku, a ja porezao ruke i pao na leđa, puštajući mužjaka da mi preskoči preko glave i potom se okrenuo odgurnuvši se nogama tako da sam sad bio u ravnini sa zecom, koji je ležao, ritao se i borio snagom nekog ogromnog grabežljivog mesoždera, nogu raširenih na pješčanom obronku i vrata omotanog crnom gumom. Izokretao je glavu na jednu, pa na drugu stranu dok je svojim oštrim zubima pokušavao dosegnuti moje prste. Prosiktao sam na njega kroz vlastite zube i još jače zategnuo gumu, a zatim još jače. Mužjak je mlatarao i pljuvao i proizvodio glasan zvuk poput naricanja, što nisam znao da zečevi mogu, i neprestano udarao nogama po tlu. Bio sam toliko zbunjen da sam se počeo osvrutati kako bih se uvjerio da to nije nekakav signal kojim ova zvijer pokušava dozvati čitavu vojsku zečeva da izađu iz skloništa i raskomadaju me.

Prokletostvorenje nije htjelo umrijeti! Guma se sve više rastezala i jednostavno ga nije dovoljno stiskala, a ja nisam mogao pomaknuti ruke zbog straha da će mi otrgnuti meso s prsta ili odgristi nos. Iz istog se razloga nisam usudio udariti ga; nisam želio svoje lice približiti tim zubima. Nisam mogao ni podići koljeno kako bih mu slomio kičmu, jer sam već lagano počeo kliziti niz obronak, a nikako nisam mogao ništa poduzeti sa samo jednom nogom. Skoro sam

poludio! Pa nije ovo Afrika! To je najobičniji zec, a ne lav! Što se to, do vraga, događa?

Naposljetku me ipak uspio ugristi, zaokrenuvši vrat više nego sam mislio da je moguće i uhvativši zubima moj desni kažiprst kod samog zgloba.

E, tu mi je prekipjelo. Zavrištao sam i povukao ga svom snagom, tresući rukama i glavom i bacajući se preko njega i koljenom udarajući u pušku koja je ležala u pijesku.

Završio sam u travi na dnu brda, zglobovi prstiju potpuno su mi pobijelili dok sam gušio zeca i mahao njime ispred lica dok mu je vrat stiskala tanka crna guma zbog koje je izgledao poput čvora zavezanog na nekoj crnoj vrpici. Još uvijek sam drhtao, tako da nisam mogao reći jesu li vibracije koje sam osjećao dolazile od mene ili od njega. A onda je guma popustila. Zec me snažno udario po lijevoj ruci dok me drugi kraj gume šibnuo po desnom zapešću; ruke su mi odletjele u suprotnim smjerovima i stropoštao sam se na tlo.

Ležao sam na leđima, s glavom u pijesku, zureći u stranu, na mjesto gdje je na kraju tanke zakrivljene crne linije ležalo tijelo mužjaka zapleteno u gumu pračke. Životinja je bila nepomična.

Podigao sam pogled prema nebu i šakom nabio zeca u zemlju. Pogledao sam ga još jednom, a zatim se pridigao i kleknuo iznad njega. Bio je mrtav; glava mu je bila obješena, a vrat slomljen kad sam ga podigao. Lijeva mu je noga bila oblivena krvlju na mjestu gdje ga je moja čelična kugla pogodila. Bio je krupan; veličine mačka; bio je to najveći zec kojeg sam ikad vidio. Očigledno se predugo nisam bavio zečevima, inače bih znao za postojanje takve zvijeri.

Posisao sam tanak mlaz krvi koji mi je tekao iz prsta. Moju pračku, moj ponos i diku, Crnog razarača, uništio je zec! Vjerojatno sam je mogao zaboraviti, nabaviti novi komad gume, ili otići do starog Camerona u željezaru da mi pronađe nešto slično, ali znao sam da to više nikad neće biti isto. Svaki put kad bih je podigao kako bih naciljao neku metu - bila ona živa ili neživa - ovaj bi mi trenutak izronio iz podsvijesti. S Crnim razaračem bilo je svršeno.

Sjeo sam u pijesak i na brzinu pogledao oko sebe. Još uvijek na vidiku nije bilo drugih zečeva. To me i nije iznenadilo. Nisam smio

gubiti vrijeme. Nakon nečega poput ovoga možeš reagirati samo na jedan način.

Ustao sam, uzeo pušku koja je ležala napola zakopana u pijesku na obronku, popeo se na vrh brda, pogledao oko sebe, a zatim odlučio da ću riskirati i ostaviti sve netaknuto. Pažljivo sam uzeo pušku u ruke i krenuo nevjerojatnom brzinom, jureći koliko god sam mogao stazom koja je vodila za otok i uzdajući se u sreću i adrenalin da nigdje neću krivo nagaziti i završiti dašćući u travi s višestrukim lomom bedrene kosti. Pušku sam upotrijebio za održavanje ravnoteže; i trava i tlo su bili suhi, tako da nije bilo onako riskantno kako je moglo biti. Staza me dovela do dine, koju sam prešao i došao na drugu stranu na kojoj iz pijeska izbija cijev kroz koju voda i struja dolaze do kuće, i koja prelazi preko rječice. Preskočio sam željezne šiljke i objema nogama doskočio na beton, zatim pretrčao preko uskog vrha cijevi i skočio na otok.

Kad sam stigao kući, otišao sam ravno u svoje spremište. Ostavio sam pušku, provjerio Torbu za ratovanje i prebacio si remen preko glave, na brzinu svezavši drugi remen oko struka. Ponovno sam zaključao spremište i polagano trčao do početka mosta sve dok mi se dah nije povratio. Čim sam prošao kroz uska vrata na sredini mosta, počeo sam trčati najbrže što sam mogao.

Na Zečjim lovištima je sve bilo jednako kao kad sam otišao - mužjak je ležao zadavljen u pokidanoj praćci, a pijesak je na mjestu gdje se odvijala borba između mene i njega bio sav pobrkan i zaprljan. Vjetar je i dalje njihao travu i cvijeće, a uokolo nije bilo nijedne životinje; čak ni galebovi još nisu bili primijetili strvinu. Odmah sam se bacio na posao.

Prvo sam iz Torbe za ratovanje izvadio 20-centimetarsku bombu napravljenu u cijevi. Rasporio sam mužjaku šupak. Provjerio sam je li s bombom sve u redu, uvjerio se da su bijeli kristali eksplozivne mješavine potpuno suhi, a zatim dodao fitilj od plastične slamke i eksplozivno punjenje u crnu cijev i sve to omotao vrpcom. Gurnuo sam bombu u zeca koji je još uvijek bio topao i namjestio ga kao da sjedi, zapravo čuču, okrenut prema rupama na nasipu. Potom sam uzeo nekoliko manjih bombi i stavio ih u neke od zečjih rupa nakon što sam nogama izgazio ulaze u tunele, tako da su se urušili i iz njih su virili samo fitilji napravljeni od slamki. Napunio sam plastičnu bocu

od deterdženta barutom i ostavio je na vrhu nasipa na kojem se nalazila većina zečjih rupa, a zatim se vratio do prve od začepjenih rupa i zapalio fitilj svojim upaljačem. Miris zapaljene plastike uvlačio mi se u nos, a žarko svjetlucanje goruće mješavine plesalo mi je u očima dok sam jurio prema sljedećoj rupi i istovremeno pogledavao na sat. Postavio sam šest manjih bombi i sve ih zapalio u roku od 40 sekundi.

Sjedio sam na vrhu nasipa, iznad rupa, a fitilj Bacača plamena slabašno je gorio na suncu, kad je, nakon nešto više od jedne minute, prvi tunnel odletio u zrak. Osjetio sam kako su mi se hlače zatresle i nacerio se. I ostali su tuneli ubrzo eksplodirali, a iz spaljenog tla su iz punjenja svake bombe izlazili oblaci dima. Zečja lovišta raznesena su u komadiće, a tutnjanje se nadaleko čulo. Nasmiješio sam se. Zapravo uopće nisam podigao veliku buku. Kod kuće se to nikako nije moglo čuti. Gotovo sva energija iz bombi otišla je na izbijanje zemlje i zraka iz rupa.

Prvi ošamućeni zečevi izašli su van; dvojica su krvarila na nos i teturajući gotovo pala, iako se činilo da osim toga nemaju nikakvih ozljeda. Stisnuo sam plastičnu bocu i iz nje je izletio mlaz benzina preko stijenja upaljača koji je virio nekoliko centimetara iznad grla boce pričvršćen aluminijskim klinom. Benzin je planuo kad je preletio preko stijenja upaljača, zagrmio u zraku i pao na dva zeca i oko njih obasjavajući ih žarkom svjetlošću. Vatra ih je zahvatila i počeli su gorjeti, trčati, spoticati se i padati. Pogledom sam potražio ostale zečeve dok su prva dvojica gorjela blizu središta Lovišta, te naposljetku pala u travu ukočenih udova, ali još uvijek se grčeci i pucketajući na povjetarcu. Sićušni plameni jezičak tinjao je oko grla Bacača; ugasio sam ga. Pojavio se još jedan manji zec. Zahvatio sam ga zapaljenim mlazom benzina i on je odjurio izvan dometa, trčeći prema vodi na onoj strani brda na kojoj me divlji mužjak napao. Otvorio sam Torbu za ratovanje i izvadio zračni pištolj, naciljao i opalio u istom trenutku. Promašio sam i zec je otrčao iza brda ostavljajući za sobom trag od dima.

Sredio sam još tri zeca Bacačem prije nego sam se spakirao i pošao kući. Zadnja stvar koju sam učinio bila je da sam ispalio vatreni mlaz benzina na mužjaka koji je još uvijek prepariran i mrtav sjedio i krvario na najistaknutijem mjestu na Lovištima. Sve se oko

njega zapalilo tako da je na kraju nestao u narančasto-crnoj kugli. Nakon nekoliko sekundi fitilj se zapalio, a nakon desetak sekundi nastupila je najveća eksplozija i požar se proširio do krajnjih granica izbacujući u poslijepodnevi zrak nešto crno i zadimljeno 20 ili više metara uvis i raznoseći komadiće svuda uokolo po Lovištima. Eksplozija, koja je bila puno žešća od onih u rupama i koju gotovo ništa nije moglo prigušiti, zaorila se dinamama poput udarca bičem, a od nje mi je zazvonilo u ušima i poželio sam skočiti od sreće.

Štogaod da je ostalo od onog mužjaka, palo je daleko iza mene. Slijedio sam smrad paljevine i došao do mjesta na kojem je ležao. Ono što je ostalo bila je uglavnom glava, prljava lešina i otprilike polovina kože. Zaškripao sam zubima i pokupio tople ostatke, odnio ih natrag do Lovišta i bacio ih dolje s vrha nasipa.

Stajao sam na toploj i žutoj sunčevoj svjetlosti koja me obasjavala i duboko disao dok se u zraku osjećao smrad gorućeg mesa i trave, iz rupa i leševa se uzdizao sivi i crni dim, a iz Bacača plamena je dolazio slatkasti miris benzina koji je iscurio, ali se nije zapalio.

Ostacima benzina posuo sam praćku i upotrijebljenu bocu koje su ležale na zemlji i zapalio ih. Sjeo sam prekrivenih nogu pored vatre i zurio u nju sve dok se nije ugasila i dok od Crnog razarača nije ostala samo hrpa metala, a potom sam uzeo njegov čađavi kostur i zakopao ga na mjestu gdje je uništen, u podnožje brda. Tako je brdo dobilo ime: Brdo Crnog razarača.

Vatra se svuda ugasila; trava je bila premlada i suviše vlažna da bi dugo gorjela. Razmišljao sam o tome da zapalim zimzelenu grmlje, ali njegovo je cvijeće uvijek izgledalo tako veselo kad bi procvjetalo, a grmlje je bolje mirisalo kad je bilo svježije nego spaljeno, pa sam ipak odlučio da neću. Smatrao sam da je za taj dan bilo dosta razaranja. Praćka je bila osvećena, mužjak - ili ono što je preostalo od njega, možda njegov duh - bio je ukaljan i ponižen, naučio sam ga pameti i zbog toga sam se osjećao stvarno *dobro*. Da je puška bila u redu i da joj pijesak nije ušao u nišan i u sva druga mjesta koja je teško očistiti, gotovo da bih mogao reći da se trud isplatio. Proračun za obranu podnijet će sutra kupovinu nove praćke; a samostrijel će ipak morati pričekati još tjedan-dva.

S tim prekrasnim osjećajem zadovoljstva spakirao sam Torbu za ratovanje i umoran krenuo kući, razmišljajući o onome što se

dogodilo i pokušavajući pronaći razloge i povode za sve to, naučiti lekcije koje trebam naučiti i pročitati iz toga poruke koje trebam pročitati.

Na putu sam prošao pored zeca za kojeg sam mislio da je pobjegao, ležao je tik ispred svjetlucave čiste rječice; bio je sav pocrnio i izobličen, zaustavljen u nekom čudnom, uvrnutom čučnju, a njegove su mrtve, hladne oči optužujuće zurile u mene dok sam prolazio.

Šutnuo sam ga u vodu.

Moj drugi mrtvi ujak zvao se Harmsworth Stove, to mi je bio polu-ujak iz obitelji Ericove majke. Bio je poslovni čovjek u Belfastu, a on i njegova žena brinuli su se o Ericu gotovo pet godina, od njegove treće godine. Harmsworth je na kraju počinio samoubojstvo električnom bušilicom i svrdlom debljine pola centimetra. Zabio si ga je bočno u glavu, a nakon što je otkrio da je još uvijek živ, iako ga boli, odvezao se do obližnje bolnice gdje je kasnije i umro. Zapravo, možda i ja imam neke veze s njegovom smrću, budući da je nastupila manje od godinu dana nakon što je obitelj Stove izgubila svoje jedino dijete, Esmeraldu. Oni - kao uostalom ni drugi - nisu bili svjesni da je ona bila jedna od mojih žrtava.

Te sam noći ležao u krevetu, čekajući da se tata vrati i da zazvoni telefon. Razmišljao sam o onome što se dogodilo. Možda veliki mužjak nije bio jedan od zečeva s Lovišta, možda je to bila neka divlja zvijer koja je došla s drugog svijeta na obitavalište zečeva kako bi terorizirala mjesne zečeve i postala vođom čopora, te na kraju poginula u susretu s nadmoćnim bićem koje nije mogla ni zamisliti.

U svakom slučaju, bio je to znak. U to sam bio siguran. Cijela je ta zгода nešto morala značiti. Moja automatska reakcija možda je imala neke veze s vatrom koju je Tvornica predvidjela, ali duboko u sebi sam znao da nije samo o tome riječ i da će se dogoditi još nešto. Znak se mogao uočiti u cijeloj toj priči, a ne samo u neočekivanoj surovosti mužjaka kojeg sam ubio, ali isto tako i u mojoj bijesnoj, gotovo potpuno nepromišljenoj reakciji i sudbini nedužnih zečeva koje je sustigao moj gnjev.

To je jednako imalo veze s prošlošću kao i s budućnošću. Kad sam prvi put ubio, bilo je to zbog zečeva koji su se susreli s plamenom smrću, a taj je susret s plamenom smrću koja je stigla iz grla Bacača plamena bio identičan mom osvećivanju na obitavalištu zečeva. Sve je to bilo previše za mene, previše blisko i previše savršeno. Događaji su se razvijali brže i strašnije nego sam očekivao. Bio sam u opasnosti da izgubim nadzor nad situacijom. Zečja lovišta - koja su trebala biti sretna lovišta - pokazala su mi da se to može dogoditi.

Od najbezazlenijeg do najvažnijeg, obrasci su uvijek istiniti, a Tvornica me naučila da ih se čuvam i da ih poštujem.

Tada sam po prvi puta ubio, zbog onoga što je moj rođak Blyth Cauldhame učinio našim zečevima, Ericovim i mojim. Eric je prvi izumio Bacač plamena, a ležao je u tadašnjem spremištu za bicikle (koje je sad moje spremište) kad je naš rođak, koji je zajedno sa svojim roditeljima došao provesti s nama vikend, odlučio da bi bilo zabavno utjerati Ericov bicikl u meko blato na južnom kraju otoka. To je i učinio dok smo Eric i ja vani puštali zmajeve. Potom se vratio i napunio Bacač plamena benzinom. Sjeo je s njim u vrt iza kuće, skriven tako da ga se nije moglo vidjeti s prozora dnevne sobe (gdje su sjedili njegovi roditelji i naš otac), pored rublja koje se sušilo na povjetarcu; upalio je Bacač, poprskao naša dva kuničnjaka plamenom i pretvorio sve naše ljepotice u prah i pepeo.

Eric je bio posebno uzrujan. Plakao je kao djevojčica. Želio sam ubiti Blytha na licu mjesta; zaštita koju mu je pružao njegov otac James, brat mog oca, nije bila ni približno dovoljna ako mene pitate, ne za to što je učinio Ericu, *mom bratu*. Eric je bio neutješan, očajan od tuge jer je on izradio tu stvar kojom je Blyth uništio naše voljene ljubimce. On je oduvijek bio pomalo sentimentaln, uvijek osjetljiviji od nas dvojice, uvijek veseliji; dok nije nastupio onaj ružni događaj svi su bili uvjereni da će daleko dogurati. Uglavnom, to je bio početak Terena s lubanjom, područja na velikoj, staroj dini djelomično prekrivenoj zemljom iza kuće kamo su svi naši ljubimci odlazili nakon smrti. Spaljeni su zečevi to započeli. Stari Saul je bio tamo prije njih, ali poslije njega nitko.

Nikome nisam ništa rekao, čak ni Ericu, o onome što sam želio učiniti Blythu. Već sam tada bio mudar u svojoj dječjoj naivnosti, u toj nježnoj dobi od pet godina kad većina djece neprestano govori

svojim roditeljima i prijateljima da ih mrze i da bi željeli da su mrtvi. Ja sam šutio.

Kad je Blyth sljedeće godine ponovno došao, bio je još neugodniji nego prije, budući da je u prometnoj nezgodi izgubio lijevu nogu do iznad koljena (dječak s kojim se igrao "kukavice" je poginuo). Blyth je bio strašno ogorčen zbog svog nedostatka; imao je već deset godina i bio je vrlo živahan. Pokušavao se pretvarati da ta odvratna stvar koju svaki dan mora opasati remenom ne postoji, da nema nikakve veze s njim. Uživao je voziti bicikl, a volio je i hrvanje i nogomet, pogotovo braniti. Ja sam tada imao tek šest godina i, iako je Blyth znao da sam i ja doživio neku vrstu lakše nezgode dok sam bio puno manji, njemu sam se u svakom slučaju činio puno sposobnijim nego što je on bio. Smatrao je da je vrlo zabavno bacati me uokolo i hrvati se sa mnom i udarati me i šutati me. Pristao sam na sve te grube šale i tjedan-dva se uvjerljivo pretvarao da strašno uživam u svemu dok sam razmišljao o tome što bih mogao učiniti našem rođaku.

Moj drugi brat, Paul, u to je vrijeme još uvijek bio živ. On, Eric i ja smo trebali zabavljati Blytha. Dali smo sve od sebe, vodili Blytha na naša omiljena mjesta, dali mu da se igra s našim igračkama, igrali se s njim. Eric i ja smo ga morali spriječiti kad bi poželio učiniti nešto kao, primjerice, baciti malog Paula u vodu kako bi vidio hoće li plutati, ili kad je poželio oboriti drvo na prugu koja prolazi kroz Porteneil. Iako smo u pravilu uvijek u tome uspijevali, strašno me je boljelo gledati Erica, koji je bio jednako star kao Blyth, kako ga se očigledno boji.

Tako smo jednog vrlo vrućeg dana punog kukaca, na slabašnom povjetarcu koji je dolazio s mora, zajedno ležali na travi, na ravnoj površini južno od kuće. Paul i Blyth su zaspali, a Eric je ležao s rukama ispod vrata i sneno zurio u svjetloplavo nebo. Blyth je skinuo svoju šuplju plastičnu nogu i ostavio je ležati zapletenu u svoje remenje i duge vlati trave. Promatrao sam Erica kako polako tone u san, kako mu se glava nježno nagingja na stranu, a oči zatvaraju. Ustao sam kako bih prošetao i završio sam u Bunkeru. U to vrijeme još nije imao onu važnost u mom životu koju je kasnije poprimio, iako mi se to mjesto već tada sviđalo i u njegovoj sam se hladnoći i tami osjećao kao kod kuće. Bio je to stari poluukopan betonski bunker izgrađen neposredno prije drugog svjetskog rata, u kojem bi sjedio

naoružani vojnik, koji je pokrивao dubok i uzak morski zaton. Bunker je bio zabijen u pijesak poput nekog velikog sivog zuba. Ušao sam unutra i pronašao zmiju. Bila je to riđovka. Trebalo mi je sto godina da je primijetim jer sam bio prezauzet guranjem starog, zahrdalog komada ograde kroz proreze na bunkeru, zamišljajući da je to puška i pucajući na zamišljene brodove. Tek nakon što sam to prestao činiti i otišao u kut kako bih se popišao, pogledao sam u drugi kut gdje se nalazila gomila zahrđalih limenki i starih boca; tamo sam ugledao nepravilne pruge usnule zmije.

Gotovo istog trena odlučio sam što mi je činiti. Tiho sam izašao van i pronašao naplavlenu granu odgovarajućeg oblika, vratio se u Bunker, komadom drveta uhvatio zmiju za vrat i strpao je u prvu zahrđalu limenku s poklopcem koju sam pronašao.

Mislim da zmija nije bila sasvim budna kad sam je uhvatio i pazio sam da je ne uzdrmam previše dok sam trčao natrag do mjesta gdje su moja braća i Blyth ležali na travi. Eric se bio preokrenuo i spavao s jednim dlanom ispod glave, a drugim preko očiju. Usta su mu bila malko otvorena, a prsa su mu se lagano pomicala. Paul je ležao na suncu sklupčan u lopticu i prilično miran, a Blyth je ležao na truhu s rukama ispod brade, dok mu se batrljak od lijeve noge izgubio u cvijeću i travi, vireći iz njegovih kratkih hlačica poput neke čudovišne erekcije. Prišao sam mu bliže, još uvijek u ruci stišćući zahrđalu limenku. Oko pedesetak metara od nas nalazio se zid pod zabatom kuće, na kojem nije bilo prozora. U vrtu iza kuće bijele su plahte slabašno vijorile na vjetru. Srce mi je luđački udaralo dok sam oblizivao usne.

Sjeo sam na zemlju pored Blytha pazeći da mu moja sjena ne prekrije lice. Prislonio sam jedno uho na limenku i nepomično je držao u ruci. Nisam ni čuo ni osjećao da se zmija miče. Posegnuo sam za Blythovom umjetnom nogom koja je ležala onakva glatka i ružičasta pored njegovih križa, u sjeni njegova tijela. Primaknuo sam nogu limenci i skinuo poklopac, istovremeno gurnuvši nogu prema limenci. Zatim sam polako okrenuo limenku i nogu naopačke tako da je sad limenka bila iznad noge. Protresao sam limenku i osjetio kako zmija upada u nogu. Isprva joj se to nije svidjelo, pa se micala i udarala po stijenkama plastične noge i grlu limenke u kojoj sam je držao i znojio se, slušajući zujanje kukaca i šum trave i zureći u

Blytha koji je mirno i nepomično ležao, a tamnu bi mu kosu s vremena na vrijeme razbarušio povjetarac. Ruke su mi drhtale, a znoj mi je kapao u oči.

Zmija se prestala micati. Držao sam je još malo, ponovno pogledavajući prema kući. Potom sam prevrnuo nogu i limenku i stavio nogu u travu iza Blytha da leži pod istim kutom kao i prije. U posljednjem sam trenu pažljivo sklonio limenku. Ništa se nije dogodilo. Zmija je još uvijek bila u nozi, a ja je uopće nisam vidio. Ustao sam, natraške otišao do najbliže dine, bacio limenku daleko preko vrha dine, a zatim se vratio natrag, legao tamo gdje sam prije toga sjedio i zatvorio oči.

Eric se prvi probudio, a potom sam ja otvorio oči praveći se da sam pospan i probudio malog Paula i našeg rođaka. Blyth mi je uštedio nagovaranje da malo igramo nogomet tako što je sam to predložio. Eric, Paul i ja smo zajedno napravili vratnice dok je Blyth požurio remenjem pričvrstiti svoju nogu.

Nitko nije ništa posumnjao. Od prvih trenutaka dok smo moja braća i ja stajali tamo u nevjerici i promatrali Blytha kako vrišti, skače i poteže svoju nogu, pa do žalosnog oproštaja Blythovih roditelja i Diggsa koji je uzimao izjave (jedan se djelić čak pojavio u *Inverness Courieru*, jer ga je nekoliko novina iz Fleet Streeta odabralo zbog njegove senzacionalnosti), nikome nije ni palo na pamet da bi to moglo biti išta drugo do tragična i pomalo sablasna nesreća. Jedino sam ja znao o čemu je riječ.

Ali nisam to rekao Ericu. Njega je šokiralo to što se dogodilo i bilo mu je uistinu žao Blytha i njegovih roditelja. Sve što sam ja rekao bilo je da smatram božjim usudom to što je Blyth prvo izgubio nogu, da bi potom njena zamjena postala sredstvo koje ga je odvelo u propast. I sve to zbog zečeva. Eric, koji je u to vrijeme prolazio kroz religioznu fazu što sam ja, pretpostavljam, u nekoj mjeri oponašao, smatrao je da je to što sam rekao užasno; Bog nije takav. Odvratio sam mu da onaj Bog u kojeg ja vjerujem jest.

U svakom slučaju, to je razlog zbog kojeg je *taj* komad zemljišta dobio ime koje je dobio: Zmijski park.

Ležao sam u krevetu i prisjećao se svega toga. Otac se još uvijek nije vratio. Možda je namjeravao cijelu noć ostati vani. To je bilo strašno neobično, pa čak i pomalo zabrinjavajuće. Možda ga je netko istukao, ili je umro od srčanog udara.

Oduvijek sam imao pomalo podvojeni stav prema onome što bi se moglo dogoditi mom ocu i taj se stav ne mijenja. Smrt je uvijek uzbudljiva, uvijek te natjera da shvatiš koliko si živ, koliko ranjiv, i da si do sada samo imao sreće; ali smrt nekoga tebi bliskog predstavlja dobru ispriku da na neko vrijeme malo poludiš i činiš stvari za koje inače ne bi bilo opravdanja. Kako je ugodno ponašati se stvarno ružno i svejedno izazvati hrpu suosjećanja!

Ali nedostajao bi mi, a ne znam ni kakav bi mi bio pravni položaj kad bih ovdje ostao sam. Bih li dobio sav njegov novac? *To* bi bilo dobro; mogao bih si odmah kupiti motor umjesto što moram čekati. Isuse, mogao bih učiniti toliko stvari da ne znam odakle da počnem razmišljati. Ali bila bi to velika promjena i nisam siguran da sam već sad spreman za nju.

Osjetio sam kako počinjem tonuti u san; počeo sam zamišljati razne čudne stvari iza očiju; labirinte i ogromne površine nepoznatih boja, a zatim fantastične zgrade i svemirske brodove i oružje i krajolike. Često poželim da se bolje mogu prisjetiti svojih snova...

Dvije godine nakon što sam ubio Blytha ubio sam i svog mlađeg brata Paula iz prilično različitih i puno dubljih razloga nego Blytha, a onda sam nakon godinu dana sredio i svoju mladu rođaku Esmeraldu, manje-više iz čistog hira.

Toliko sam dosad uknjižio. Tri. Već godinama nikoga nisam ubio i nikad to više ni ne namjeravam učiniti.

To je bila samo jedna od faza kroz koje sam prolazio.

3. U Bunkeru

Moji najveći neprijatelji su Žene i More. Te stvari mrzim. Žene zbog toga što su slabe i glupe i žive u sjeni muškaraca i nisu ništa u usporedbi s njima, a More zbog toga što me uvijek frustriralo, uništavalo ono što bih ja izgradio, odnosilo ono što bih ostavio na obali, brisalo oznake koje bih stavljao. A nisam baš siguran ni da je Vjetar sasvim nedužan.

More je neka vrsta mitološkog neprijatelja i ja mu u duši prinosim ono što bi se moglo nazvati žrtvama, pomalo ga se bojim, poštujem ga onako kako ga čovjek treba poštivati, ali s njim ipak na puno načina postupam kao s nekim sebi ravnim. More svijetu čini razne stvari, kao i ja; oboje nas se treba bojati. Žene... pa, žene za moj ukus malo previše vole bliskost. Ne volim čak ni kad su na otoku, a to vrijedi čak i za gospođu Clamp koja dolazi svake nedjelje kako bi pospremila kuću i donijela nam namirnice. Ona ima sto godina i aseksualna je onako kako to samo vrlo mladi i vrlo stari ljudi mogu biti, ali svejedno je nekad *bila* žena, i to joj zamjeram iz razloga koje smatram opravdanima.

Sljedećeg sam se jutro probudio pitajući se je li se otac vratio ili nije. Nisam se ni trudio odjenuti, već sam se uputio ravno u njegovu sobu. Krenuo sam otvoriti vrata, ali sam ga čuo kako hrče i prije nego sam dodirnuo kvaku, pa sam se okrenuo i otišao u kupaonicu.

U kupaonici sam, nakon što sam se popišao, započeo sa svojim svakodnevnim obredom. Prvo sam se istuširao. Jedino za vrijeme tuširanja svakoga dana bez razmišljanja skidam gaćice. Stare stavim u vreću za prljavo rublje koja stoji u ormaru s otvorima za zrak. Pažljivo sam se istuširao počevši s kosom i završivši između nožnih prstiju i ispod noktiju. Ponekad, kad moram napraviti dragocjene stvari kao što su sir od prljavštine ispod noktiju na nogama ili mucice iz pupka, danima se ne smijem tuširati; mrzim to činiti jer se ubrzo počnem osjećati jako prljavo i sve me svrbi, a jedina je svijetla točka

takve apstinencije onaj dobar osjećaj koji te obuzme kad se na kraju svega toga napokon istuširaš.

Nakon tuširanja i energičnog trljanja prvo ručnikom za lice, a potom velikim ručnikom za tijelo, podrezao sam nokte. Zatim sam temeljito oprao zube električnom četkicom. Nakon toga sam se obrijao. Uvijek upotrebljavam pjenu za brijanje i najnovije britvice (trenutno su najmodernije one s dvostrukom oštricom koja se okreće), pažljivo i spretno odstranjujući meku smeđu bradicu od prethodnog dana. Kao što je to slučaj kod svih mojih pranja, i pjenu odstranjujem na jasan i unaprijed određen način; svakog jutra povučem britvicu jednak broj puta, potezi su uvijek jednako dugi i njihov je redoslijed uvijek isti. Kao i uvijek, prošli su me trnci od uzbuđenja kad sam ugledao pažljivo obrijanu površinu svog lica.

Ispuhao sam nos i izvadio iz njega sve smeće, oprao ruke, očistio britvicu, grickalicu za nokte, tuš i kadu, isprao prljavštinu i počešljao kosu. Srećom, nisam imao nijedan prištić, pa nije preostalo ništa osim konačnog pranja ruku i odijevanja čistog para gaćica. Stavio sam sva svoja sredstva za pranje, ručnike, britvicu i tako dalje točno tamo gdje trebaju stajati, obrisao paru sa zrcala na ormariću kupaonice i vratio se u svoju sobu.

Tamo sam navukao čarape; za taj sam dan odabrao zelene. Zatim kaki košulju s džepovima. Zimi ispod košulje nosim potkošulju, a preko nje zeleni vojnički džemper, ali ljeti ne. Potom su na red došle moje zelene hlače na vezanje, a nakon toga žućkasto-smeđe *Kickers* čizme s kojih sam skinuo etikete kao i sa svega što nosim jer odbijam biti hodajuća reklama za bilo koga. Svoju sam vojničku jaknu, nož, torbe, praćku i ostalu opremu ponio sa sobom dolje u kuhinju.

Još uvijek je bilo rano, a izgledalo je da će kiša koju su prethodne večeri prognozirali svakog trena početi padati. Pojeo sam svoj skromni doručak i bio sam spreman.

Izašao sam u svježe, vlažno jutro, hodajući brzim korakom kako bih se ugrijao i obišao otok prije nego počne kiša. Brda iza grada bila su skrivena iza oblaka, a vjetar koji je jačao sve više je uzburkavao more. Trava je bila teška od rose; kapljice su savijale nerastvoreno cvijeće i visjele i s mojih Stupica poput čiste krvi na smežuranim glavama i sićušnim, isušenim tijelima.

U jednom su trenutku iznad otoka projurila dva mlažnjaka, dva Jaguara koja su velikom brzinom letjela krilo uz krilo na visini od stotinjak metara. Prešli su cijeli otok u tren oka i odjurili prema moru. Bijesno sam ih pogledao, a zatim nastavio svojim putem. Jednom me jedan drugi par prije nekoliko godina tako uplašio da sam skočio. Spustili su se nedopušteno nisko nakon što su odradili vježbu bombardiranja na ravnici u zatonu i tako su iznenada zagrmjeli iznad otoka da sam skočio usred osjetljivog zahvata koji sam izvršavao, a to je bilo namamljivanje ose da siđe sa starog panja u blizini srušenog tora za ovce na sjevernom kraju otoka i uđe u staklenku. Osa me ubola.

Tog sam dana otišao u grad, kupio poseban plastični model Jaguara, sastavio ga tog istog poslijepodneva i malom ga bombom u cijevi svečano raznio u komadiće na krovu Bunkera. Dva tjedna kasnije jedan se Jaguar srušio u more u blizini Nairna, iako se pilot na vrijeme uspio izbaciti van. Volio bih vjerovati da je Sila već tada djelovala, ali ipak mislim da je to bila slučajnost; prvorazredni mlažnjaci se tako često ruše da nije nikakvo čudo što je njihovo stvarno uništenje nastupilo samo dva tjedna nakon mog simboličnog.

Sjeo sam na zemljani nasip koji gleda na Muddy Creek kako bih pojeo jabuku. Naslonio sam se na jedno mlado stablo koje je kao mladica bilo Ubojica. Sad je već bilo poraslo i bilo je poprilično više od mene, ali kad sam bio malen i dok smo bili jednake visine, ono je bilo moja nepomična praćka kojom sam branio južni prilaz otoku. I tada je, kao i sad, gledalo na široku rijeku i mulj brončane boje iz kojeg je virila olupina starog ribarskog čamca koja je izgledala kao da ju je nešto izgrizlo.

Nakon Priče o starom Saulu smislio sam drugi način na koji bih mogao upotrijebiti praćku, i ona je postala Ubojica; bič za hrčke, miševe i skočimiševe.

Sjećam se da sam mogao prebaciti kamen veličine šake dobroano preko rijeke i još dvadesetak metara unutar valovitog zemljišta na kopnu, a nakon što sam se uskladio s prirodnim ritmom drveta mogao sam ispucati kamen svake dvije sekunde. Mogao sam ih poslati bilo kamo pod kutom od 60 stupnjeva mijenjajući smjer u kojem sam natezao mlado drvo i vukao ga prema dolje. Nisam ispucavao male životinje svake dvije sekunde; njih sam

upotrebljavao tek nekoliko puta tjedno. Šest mjeseci sam bio najbolja mušterija koju je prodavaonica za kućne ljubimce u Porteneilu ikad imala, jer sam svake subote odlazio tamo kako bih kupio nekoliko životinja, a otprilike svakih mjesec dana u trgovinu s igračkama kako bih kupio jednu tubu loptica za badminton. Sumnjam da je itko osim mene ikad povezao te dvije stvari.

Sve je to, naravno, imalo svoju svrhu; uostalom, malo toga što činim nema svrhu. Tražio sam lubanju Starog Saula.

Bacio sam ogrizak jabuke preko rijeke; bućnuo je u mulj na drugoj obali zadovoljno mljacnuvši. Zaključio sam da je vrijeme da dobro pogledam u Bunker i trčeći krenuo uz obalu obilazeći oko najjužnije dine, pa prema starom betonskom bunkeru. Zastao sam kako bih pogledao prema obali. Činilo se da tamo nema ničega zanimljivog, ali prisjetio sam se lekcije od prethodnog dana kad sam zastao kako bih ponjušio zrak i sve se činilo u redu, a onda sam se deset minuta kasnije hrvao sa zecom-kamikazom, pa sam se stoga spustio s dine do smeća koje je more nanijelo na obalu.

Našao sam jednu bocu. Prilično beznačajan neprijatelj i k tome još prazan. Otišao sam do vode i bacio bocu u more. Isplivala je grlom prema gore deset metara dalje. Plima još uvijek nije došla do šljunka, pa sam napunio njime šaku i bacio ga na bocu. Komadići šljunka koje sam odabrao bili su otprilike jednake veličine, pa sam pogodio vrlo blizu boce: s četiri sam je pogotka poprskao, a petim sam razbio grlo boce. Zapravo sitna pobjeda, jer boce sam naučio poraziti još odavno, nedugo nakon što sam naučio bacati kamenje, a to je bilo nakon što sam shvatio da mi je more neprijatelj. Pa ipak, još uvijek me s vremena na vrijeme znalo iskušavati, a ja nisam imao namjeru dopustiti ni najmanje ugrožavanje svog teritorija.

Boca je potonula, ja sam se vratio među dine, popeo se na vrh one na kojoj se poluzakopan nalazio Bunker i dalekozorom pogledao uokolo. Obala je bila čista, iako je vrijeme bilo ružno. Spustio sam se u Bunker.

Još prije nekoliko godina popravio sam čelična vrata, skinuo zahrđale šarke i izravnao držače zasuna. Izvadio sam ključ od lokota i otvorio vrata. Unutra se osjećao poznati voštani miris paljevine. Zatvorio sam vrata i podupro ih komadom drveta, a zatim neko

vrijeme nepomično stajao dok mi se oči nisu prilagodile na tamu, a mozak na osjećaj koji me na tom mjestu obuzimao.

Nakon nekog vremena nejasno sam vidio prostor oko sebe na svjetlu koje je dopiralo kroz napunjene vreće obješene preko dva uska proreza koji predstavljaju jedine prozore u Bunkeru. Uzeo sam dalekozor i skinuo torbu s ramena, pa ih oboje objesio na čavle zabijene u beton koji se lagano mrvio. Sa zemlje sam podigao limenku sa šibicama i zapalio svijeće; bacale su žutu svjetlost, a ja sam kleknuo, stisnuo šake i počeo razmišljati. Prije pet-šest godina sam u ormaru ispod stepenica pronašao opremu za izrađivanje svijeća i onda mjesecima pravio pokuse s bojama i gustoćom prije nego sam došao na ideju da bih od voska mogao napraviti zatvor za ose. Podigao sam pogled i ugledao glavu jedne ose koja je provirivala iz vrha svijeće na oltaru. Tek zapaljena svijeća, krvavo crvena i debela kao moje zapešće, imala je sićušan vrh i gorjela je nepomičnim plamenom. Dok sam to promatrao, plamen, koji se uzdizao centimetar iza osine glave oblijepljene voskom, oslobodio je njena ticala od masnoće i ona su se na trenutak uspravila prije nego su buknuła. Glava se počela dimiti dok je vosak kapao s nje, a onda su se isparenja zapalila i osino je tijelo, koje se pretvorilo u drugi plamen koji je izlazio iz otvora, počelo treperiti i pucketati dok je vatra spaljivala kukca od glave prema dolje.

Zapalio sam svijeću u lubanji Starog Saula. Ta kugla od kostiju, izdubljena i požutjela, predstavljala je ono što je pobilo sva ona mala stvorenja koja su se susrela sa smrću u blatu na kraju rječice. Promatrao sam kako dim i plamen podrhtavaju u prostoru gdje se nekad nalazio mozak tog psa, a onda sam zatvorio oči. Ponovno sam pred sobom vidio Zečja lovišta i zapaljena tijela kako skaču i trče. Ponovno sam vidio onog zeca koji je pobjegao s Lovišta i umro nekoliko koraka od rječice. Vidio sam Crnog razarača i sjetio se njegove propasti. Pomislio sam na Erica i upitao se što je trebalo značiti upozorenje Tvornice.

Vidio sam sebe, Franka L. Cauldhamea, i vidio sam se onakvog kakav sam mogao biti: visok i vitak muškarac koji se snažan i nepopustljiv probija u svijetu, samosvjestan i odlučan. Otvorio sam oči i duboko dišući progutao knedlu. Iz očnih duplji Starog Saula

dopirala je smrdljiva svjetlost. Na oba kraja oltara treperile su svijeće, a na propuhu je svjetlila lubanja.

Pogledao sam po Bunkeru. Odrubljene glave galebova, zečeva, vrana, miševa, sova, krtica i malih guštera gledale su me s visine. Visjele su i sušile se na kratkim komadima crnog konca zavezanog za užu koje je bilo razapeto između kutova prostorije, a na zidu iza njih polako su se micale sjene. S poda, boca i limenki koje je more izbacilo promatrala me moja zbirka lubanja. Požutjele lubanje konja, pasa, ptica, riba i rogatih ovaca okrenute prema Starom Saulu, neke od njih otvorenih kljunova i čeljusti, neke zatvorenih, neke iskešenih zuba poput nacrtanih klauna. S desne strane oltara napravljenog od cigli, drveta i betona, na kojem su stajale svijeće i lubanja, nalazile su se moje bočice s dragocjenim tekućinama; s lijeve se strane uzdizao visoki niz čistih plastičnih ladica napravljenih za držanje vijaka, matica, čavala i kuka. U svakoj od ladica, koje nisu bile puno veće od kutije šibica, nalazilo se tijelo jedne od osa koje su prošle kroz Tvornicu.

Posegnuo sam za velikom limenkom sa svoje desne strane, nožićem odigao poklopac i čajnom žličicom koja se nalazila unutra izvadio malo bijele mješavine iz limenke i stavio je na okrugli metalni tanjur ispred stare pseće lubanje. Potom sam uzeo najstariji od osinih leševa iz njegove malene posude i spustio ga na bijelu hrpicu zrnaca. Stavio sam čvrsto zatvorenu limenku i plastičnu ladicu na stranu i šibicom zapalio sićušnu lomaču.

Mješavina šećera i sredstva protiv korova crvrčala je i blještala; snažna me svjetlost opržila, a oblaci dima su se sakupljali iznad i oko moje glave dok sam zadržavao dah, a oči su mi se punile suzama. Vatra se u trenutku ugasila, a moja mješavina, osa i jedna jedina crna grudica od ružnih ostataka punih mjehura polako su se hladili od blještave žute vrućine. Zatvorio sam oči kako bih ispitao uzorke, ali još uvijek sam vidio samo sliku lomače koja je polako blijedjela poput žara na metalnom tanjuru. Nakratko je zaplesala na mojim mrežnicama, a potom je nestala. Nadao sam se da ću vidjeti Ericovo lice ili neki drugi nagovještaj onoga što će se dogoditi, ali nisam vidio ništa.

Nagnuo sam se, ugasio svijeće s osama, prvo desnu pa lijevu, a zatim puhnuo kroz jedno oko i ugasio svijeću u psećoj lubanji. Još

uvijek slijep od sveg tog blještavih, napipao sam put do vrata kroz tamu i dim. Izašao sam van i pustio da dim i isparenja izađu na vlažan zrak; plavi i sivi koluti dima prolazili su pored mene dok sam stajao i duboko disao. Nakratko sam zatvorio oči, a zatim se vratio u Bunker kako bih počistio.

Zatvorio sam vrata i zaključao ih. Vratio sam se kući na ručak i zatekao oca kako cijepa drva u vrtu iza kuće.

"Dobar dan", rekao je brišući čelo. Zrak je bio vlažan, iako nije bilo posebno toplo, a on se svukao u potkošulju.

"Zdravo", rekao sam.

"Je li sve bilo u redu jučer?"

"Bilo je."

"Kasno sam se vratio."

"Već sam spavao."

"I mislio sam da ćeš spavati. Sigurno želiš ručati."

"Danas ja mogu nešto skuhati ako želiš."

"Ne, u redu je. Ti možeš nacijepati drva ako hoćeš. Ja ću nam napraviti ručak." Spustio je sjekiru i obrisao ruke u hlače promatrajući me. "Je li sve bilo mirno jučer?"

"O, da", kimnuo sam i ostao stajati na mjestu.

"Ništa se nije dogodilo?"

"Ništa posebno", uvjeravao sam ga spuštajući svoju opremu na zemlju i skidajući jaknu. Podigao sam sjekiru. "Zapravo je bilo vrlo mirno."

"Dobro", rekao je, očigledno uvjeren i ušao u kuću. Zamahnuo sam sjekirom na komade drveta.

Nakon ručka sam uzeo Zagonetnog, svoj bicikl, i nešto novca i uputio se u grad. Rekao sam ocu da ću se vratiti prije večere. Kad sam bio na pola puta do Porteneila počela je padati kiša, pa sam stao kako bih odjenuo svoju kabanicu. Bilo je teško voziti po takvom vremenu, ali sam ipak uspio stići tamo bez ikakvih nezgoda. Grad je tog oblačnog poslijepodneva djelovao sivo i prazno; auti su prolazili cestom vozeći prema sjeveru, a neki su od njih imali upaljena svjetla od čega je sve ostalo izgledalo još mračnije i tmurnije. Prvo sam otišao do trgovine oružjem i priborom, kako bih vidio starog

Mackenzieja i uzeo od njega novu američku lovačku pračku i malo metaka za zračnu pušku.

"A kako si mi ti danas, mladiću?"

"Vrlo dobro, a Vi?"

"Ah, nisam loše, mogu ti reći", rekao je polako odmahujući svojom sivom glavom, a požutjele su mu oči i kosa izgledali pomalo boležljivo na električnom svjetlu u trgovini. Uvijek jedan drugom govorimo iste stvari. Često ostanem u trgovini dulje nego sam mislio jer tako dobro miriše.

"A kako je onaj tvoj ujak? Nisam ga vidio - o, prilično dugo."

"Dobro je."

"O, dobro, dobro", rekao je g. Mackenzie stisnuvši oči s pomalo izmučenim izrazom lica i polako kimnuvši glavom. I ja sam kimnuo i pogledao na sat.

"Pa, morao bih poći", rekao sam i počeo uzmicati, stavljajući svoju novu pračku u naprtnjaču, a metke umotane u smeđi papir u džepove svoje vojničke jakne.

"Pa, ako moraš, onda moraš", rekao je Mackenzie kimajući glavom prema staklenoj tezgi kao da ispituje muhe, špule i zviždaljke za dozivanje pataka poslagane u njoj. Uzeo je krpu koja je stajala pored blagajne i polako njome počeo prelaziti preko površine tezge, pogledao me samo jednom dok sam izlazio iz trgovine i rekao: "Doviđenja onda."

"Da, doviđenja."

U *Firthview caféu*[1], koji je, otkako je dobio to ime, očigledno opasno počeo tonuti u zemlju, jer bi se morao nalaziti barem jedan kat više da bi se iz njega vidjelo more, popio sam šalicu kave i odigrao partiju *Space Invadersa*. Nabavili su novi aparat, ali nakon nešto više od jedne funte potpuno sam ga savladao i zaradio dodatni svemirski brod. Onda mi je dosadila, pa sam sjeo popiti kavu.

Promatrao sam plakate na zidu kafića kako bih vidio hoće li se u bližoj budućnosti na tom području dogoditi išta zanimljivo, ali osim Kluba filma nije bilo ničeg posebnog. Sljedeći film koji je trebao biti prikazan bio je *Limeni bubanj*, ali tu mi je knjigu otac kupio još prije mnogo godina i bio je to jedan od malobrojnih stvarnih poklona koje sam ikad dobio od njega, pa sam je stoga svesrdno izbjegavao

pročitati, kao i *Myra Breckinridge*, još jedan od njegovih rijetkih poklona. Otac mi uglavnom daje novac kad ga zatražim i dopušta mi da si kupim što god želim. Zapravo ga ne zanima što želim; s druge strane, nikad mi ne bi odbio dati ništa što zatražim. Čini mi se da između nas dvojice postoji neka vrsta prešutnog dogovora u kojem ja šutim o tome što službeno ne postojim, a zauzvrat na otoku mogu činiti uglavnom sve što hoću i u gradu smijem kupovati manje-više ono što želim. Jedina stvar oko koje smo se nedavno posvađali je motocikl za koji je rekao da će mi ga kupiti kad budem malo stariji. Ja sam rekao kako mislim da je možda dobra ideja kupiti ga sredinom ljeta tako da mogu dobro izvježbati vožnju prije nego se vrijeme pokvari i postane klizavo, ali on je smatrao da sredinom ljeta gradom i okolnim cestama prolazi previše turista. Ja mislim da samo želi što dulje odgađati tu kupovinu; možda se boji da ću tako postati previše neovisan, ili se možda jednostavno plaši da ću se ubiti kao toliki mladi ljudi kad dobiju motocikl. Ne znam; nikad nisam siguran koliko mu je uistinu stalo do mene. A kad smo kod toga, nikad nisam siguran ni koliko je meni uistinu stalo do njega.

Pomalo sam se nadao da ću vidjeti nekoga poznatog dok sam u gradu, ali jedini ljudi koje sam vidio bili su stari Mackenzie u trgovini oružjem i priborom i gđa Stuart u kafiću, koja je onakva debela zijevala iza svoje blagajne od ultrapasa i čitala Mills & Boon. Ali ne može se baš reći ni da poznajem mnogo ljudi; Jamie je moj jedini pravi prijatelj, iako sam preko njega upoznao nekoliko ljudi svojih godina koje smatram poznanicima. Budući da ne idem u školu i da se čitavo vrijeme moram pretvarati da uopće ne živim na otoku, nisam odrastao ni s kim svojih godina (osim Erica, naravno, ali čak je i on dugo bio odsutan), a upravo kad sam počeo razmišljati o tome da pokušam otići nekamo dalje i upoznam više ljudi Eric je poludio i situacija u gradu je postala pomalo nezgodna.

Majke su svojoj djeci govorile neka budu dobra ili će ih uhvatiti *Eric Cauldhame* i činiti im užasne stvari s crvima i ličinkama. Budući da se to, pretpostavljam, nije moglo izbjeći, majke su djeci postupno počele pričati da će Eric zapaliti i njih, a ne samo njihove pse; budući da se ni to, vjerojatno, nije moglo izbjeći, mnoga su djeca počela misliti da sam *ja* Eric, ili da barem izvodim jednake psine kao on. Ili su možda njihovi roditelji pretpostavili što se dogodilo s Blythom,

Paulom i Esmeraldom. Bilo kako bilo, djeca su bježala od mene ili sa sigurne udaljenosti izvikivala prostote, tako da sam se morao pritajiti i svesti svoje kratke posjete gradu na najmanju moguću mjeru i obavljati ih neprimjetno. I dan danas me djeca, mladi i odrasli čudno gledaju, a znam i da neke majke svojoj djeci govore neka budu dobra ili će ih *'Frank uhvatiti'*, ali to me uopće ne smeta. Mogu to podnijeti.

Sjeo sam na bicikl i odvezao se kući pomalo vratolomno, jureći kroz barice na stazi i odbacivši se od Skakaonice - dijela staze na dini gdje se nalazi dugačka nizbrdica, a zatim slijedi kratka uzbrdica na kojoj se lako otisneš od tla - s dobrih 40 kilometara na sat, sletjevši u blato uz mukli udarac zbog čega sam skoro završio u zimzelenom grmlju, a stražnjica me jako boljela i zamalo sam se počeo derati. Ali ipak sam sigurno stigao kući. Rekao sam ocu da sam dobro i da ću se vratiti na večeru za sat-dva, a zatim sam se vratio u spremište kako bih obrisao Zagonetnog. Nakon što sam to obavio, napravio sam nekoliko novih bombi u zamjenu za one koje sam potrošio prethodnog dana i još nekoliko dodatnih. Upalio sam staru električnu peć, ne toliko da bih se ugrijao, već da moja higroskopska mješavina ne bi upila vlagu iz zraka.

Naravno, ono što bih uistinu želio jest da ne moram iz grada vući vrećice šećera od jednog kilograma i limenke sa sredstvom protiv korova kako bih njima napunio cijevi kroz koje prolaze električne instalacije, a koje mi patuljak Jamie nabavlja od građevinskog poduzetnika za kojeg radi u Porteneilu. Budući da živim u kući s podrumom u kojem se nalazi dovoljno eksploziva da pola otoka izbrišeš s karte to se čini pomalo blesavim, ali otac me ionako ne pušta ni blizu toga.

Njegov otac, Colin Cauldhame, bio je taj koji je donio eksploziv iz spremišta starih brodova koje se nekad nalazilo uz obalu. Jedan od njegovih rođaka je tamo radio i jednog je dana pronašao neki stari ratni brod čije je spremište još uvijek bilo puno eksploziva. Colin je kupio taj eksploziv i upotrebljavao ga za potpaljivanje vatre. Kad ne predstavlja punjenje za nešto, eksploziv je vrlo dobro sredstvo za potpalu. Colin ga je kupio dovoljno za otprilike 200 godina, čak i pod pretpostavkom da će ga njegov sin nastaviti koristiti, pa ga je onda možda ipak namjeravao prodati. Znam da ga je moj otac neko

vrijeme upotrebljavao, palio je njime vatru na štednjaku, ali sad ga već neko vrijeme ne koristi. Bog zna koliko ga još tamo dolje ima; vidio sam velike kutije koje na sebi još uvijek imaju oznake Kraljevske mornarice i smislio sam bezbroj načina na koje bih ga se mogao dokopati, ali osim da prokopam tunel iz spremišta i sa stražnje strane ukradem eksploziv, tako da iz podruma kutije izgledaju netaknuto, ne vidim nijedan drugi način na koji bih to mogao izvesti. Moj otac svakih nekoliko tjedana provjerava podrum, nervozno se spušta s bakljom, broji kutije i njuška ih i provjerava termometar i higrometar.

U podrumu je lijepo i hladno, a ne vlažno, iako mislim da se podrum nalazi samo malo iznad gornje granice sloja s podzemnom vodom, ali čini se da moj otac zna što čini i siguran je da eksploziv nije postao nestabilan, no ja mislim da ga to čini nervoznim i to još otkako je nastao Krug oko bombe. (I za to sam ja kriv; i to se dogodilo mojom zaslugom. To je bilo moje drugo ubojstvo, ono nakon kojeg mislim da su neki od članova obitelji počeli sumnjati.) Pa ipak, ako ga taj eksploziv toliko straši, ne znam zašto ga jednostavno ne izbaci napolje. Ali mislim da on ima svoje vlastite male predrasude o tom eksplozivu. Nešto u vezi s prošlošću ili zlim demonom koji vreba u našoj kući i koji simbolizira sva nedjela u našoj obitelji, koji možda čeka da nas jednog dana iznenadi.

Bilo kako bilo, ja nemam pristup svemu tome i zato moram iz grada vući metre i metre crnih metalnih cijevi i znojiti se i patiti se oko njih, savijati ih i rezati i bušiti i stezati i ponovno savijati, mučiti se s njima u škripu dok radni stol i čitavo spremište ne počnu cviliti od mog napora. Pretpostavljam da se to na neki način može nazvati zanatom, u svakom slučaju zavidnom vještinom, ali ponekad mi zna dosaditi i onda mi samo razmišljanje o tome kako ću upotrijebiti ta mala crna torpeda može dati snage da se obuzdam i nastavim dalje.

Sve sam pospremio i počistio spremište nakon što sam završio s pravljenjem bombi, a zatim sam otišao na večeru.

"Organizirali su potragu za njim", iznenada je rekao otac između dva zalogaja kupusa i odrezaka od soje. Njegove su tamne oči nekoliko trenutaka plamtjele prema meni poput vatre pune čađi, a potom je opet spustio pogled. Otpio sam malo piva koje sam otvorio.

Nova zaliha domaćeg piva imala je bolji okus od prethodne, a bila je i jača.

"Za Ericom?"

"Da, za Ericom. Traže ga po pustopoljini."

"Po pustopoljini?"

"Misle da bi mogao biti na pustopoljini."

"Da, to bi objasnilo činjenicu da ga tamo traže."

"Da, uistinu", kimnuo je otac. "Zašto pjevušiš?"

Pročistio sam grlo i nastavio jesti pljeskavice, pretvarajući se da ga nisam dobro čuo.

"Razmišljao sam", nastavio je, a zatim žlicom stavio još malo zeleno-smeđe mješavine u usta i dugo žvakao. Čekao sam da čujem što će sljedeće reći. Nemarno je odmahnuo žlicom pokazujući njome prema katu i rekao: "Što misliš koliko je dugačka žica od telefona?"

"Kad je olabavljena ili kad je zategnuta?" brzo sam upitao spuštajući čašu s pivom. Nešto je progundao i više ništa nije rekao, nego se vratio svom tanjuru. Bilo je očigledno da ga je moje pitanje zadovoljilo, ali ne i usrećilo. Nastavio sam piti.

"Želiš li da naručim nešto posebno iz grada?" naposljetku je upitao dok je ispirao usta prirodnim narančinim sokom. Odmahnuo sam glavom i otpio malo piva.

"Ne, samo ono uobičajeno", slegnuo sam ramenima.

"Smrznute krumpiriće i goveđe pljeskavice i šećer i pite s mljevenim mesom i kukuruzne pahuljice i slično smeće, pretpostavljam." Zatim se podrugljivo nasmijao, iako je to već i izgovorio podrugljivim tonom.

Kimnuo sam. "Da, to bi bilo lijepo. Znaš što volim."

"Ne hraniš se zdravo. Trebao sam biti stroži s tobom."

Ništa nisam rekao, već sam samo nastavio polako jesti. Osjećao sam da me otac gleda s drugog kraja stola, loče sok i zuri mi u glavu dok sam se naginjao nad tanjur. Odmahnuo je glavom, ustao od stola i odnio svoj tanjur do sudopera kako bi ga oprao.

"Izlaziš li večeras?" upitao je, odvrnuvši slavinu.

"Ne. Večeras ću ostati kod kuće. Sutra navečer izlazim."

"Nadam se da se nećeš opet napiti k'o zvijer. Jedne će te noći uhititi i što će se onda dogoditi s nama?" Pogledao me. "Hm?"

"Ja se ne opijam k'o zvijer", uvjeravao sam ga. "Samo popijem jedno ili dva pića kako ne bih ispao nedruštven i to je to."

"Pa, kad se vratiš vrlo si bučan za nekoga tko je bio samo društven, to ću ti reći." Još jednom me mračno pogledao i sjeo.

Slegnuo sam ramenima. Naravno da se opijam. Za kog vruga piješ ako se ne misliš napiti? Ali ipak sam oprezan; ne želim uzrokovati nikakve komplikacije.

"Dobro, samo budi oprezan. Uvijek znam koliko si popio po tome koliko prdiš." Podrugljivo se nasmijao i proizveo zvuk kao da oponaša prdac.

Moj otac ima teoriju o povezanosti uma i ispušnih plinova koja je po njemu vrlo važna i vrlo izravna. To je još jedna od njegovih zamisli za koje uporno pokušava zainteresirati druge ljude; ima čak i rukopis o toj temi ("Stanje prdca") kojeg također s vremena na vrijeme šalje u London izdavačima i kojeg oni, naravno, vraćaju natrag. Na razne načine tvrdi da iz prdca može reći ne samo što su ljudi jeli ili pili, već i kakve su osobe, što bi *trebali* jesti, jesu li emocionalno nestabilni ili uzrujani, imaju li kakve tajne, smiju li ti se iza leđa ili ti se pokušavaju ulagivati, pa čak i što misle u trenutku kad ispuste prdac (to uglavnom može reći iz zvuka). Sve same notorne gluposti.

"Aha", rekao sam vrlo nezainteresirano.

"O, mogu ja to", rekao je nakon što sam završio s obrokom i naslonio se, brišući usta nadlanicom više da bih ga naživcirao nego bilo što drugo. Nastavio je kimati glavom. "Znam kad si popio tamno pivo, a kad svijetlo. A znao sam na tebi namirisati i Guinness."

"Ja ne pijem Guinness", slagao sam, potajno zadivljen. "Bojim se da bih mogao dobiti gljivičnu infekciju grla."

Očigledno nije zamijetio moju duhovitost, jer je bez stanke nastavio: "To je čisto bacanje novca kroz prozor, znaš. Ne očekuj da ću ja financirati tvoj alkoholizam."

"Daj, molim te, nemoj biti blesav", rekao sam i ustao.

"Znam o čemu govorim. Vidio sam i bolje od tebe koji su mislili da mogu podnijeti piće, pa su završili negdje uz pločnik s bocom desertnog vina."

Ako me tom zadnjom dosjetkom namjeravao pogoditi ispod pojasa, nije uspio; "bolji od tebe" je bio izraz koji je već odavno bio ofucan.

"E pa, to je moj život, zar ne?" rekao sam i stavivši tanjur u sudoper otišao iz kuhinje. Otac nije rekao ništa.

Te sam noći gledao televiziju i bavio se papirologijom, izmijenio karte i ucrtao u njih novopečeno Brdo Crnog razarača, sastavio kratak opis onoga što sam učinio zečevima i zabilježio i učinak bombi koje sam upotrijebio i proizvodnju najnovije zalihe. Odlučio sam da ću ubuduće u Torbi za ratovanje nositi i fotoaparata; kod nerizičnih kaznenih pohoda kao što je bio onaj sa zečevima dobrano bi mi se isplatila njegova dodatna težina i vrijeme utrošeno u njegovu upotrebu. Naravno, kad krećem u ozbiljne pohode Torba za ratovanje mora biti prazna, a fotoaparata bi samo predstavljao odgovornost, ali već godinama nisam bio izložen pravoj prijetnji, još od onda kad su me neki veliki dečki u Porteneilu odlučili zaskočiti na stazi i zlostavljati.

Mislio sam da će situacija neko vrijeme biti prilično teška, ali ipak se nije pogoršala onako kako sam očekivao. Jednom sam im pripremio nožem nakon što su me zaustavili dok sam se vozio biciklom i počeli me gurati i tražiti novac. Tog su se puta povukli, ali nekoliko dana kasnije pokušali su zaposjesti otok. Odbio sam njihove napade čeličnim kuglama i kamenjem, a oni su uzvratili paljbu zračnim puškama. Neko je vrijeme bilo prilično zanimljivo, ali onda je došla gđa Clamp s tjednim vijestima i zaprijetila da će pozvati policiju, a oni su je malo vrijeđali, pa otišli.

Nakon toga sam napravio svoje tajno skrovište i započeo s gomilanjem zaliha čeličnih kugli, kamenja i vijaka u plastičnim vrećicama i kutijama na strateškim točkama po cijelom otoku. Također sam postavio zamke i žice povezane sa staklenim bocama u travi na dinamama, s druge strane rječice, tako da ukoliko se bilo tko pokuša prišuljati ili upadne u zamku ili zapne za žicu, izvuče bocu iz njene rupe u pijesku i sruši je na kamen. Probdio sam sljedećih nekoliko noći, glave isturene kroz stražnji krovni prozor u potkrovlju, ušiju načuljenih ne bih li čuo lom stakla ili prigušene psovke ili ugledao uobičajeni znak uznemirenih ptica u bijegu, ali se više ništa nije dogodilo. Samo sam neko vrijeme u gradu izbjegavao dečke i odlazio tamo samo s ocem ili u vrijeme kad sam znao da su u školi.

Gomilanje zaliha još uvijek postoji, a dodao sam čak i nekoliko benzinskih bombi jednom ili više tajnih skrovišta koja bi najvjerojatnije mogla biti napadnuta, ali sam žice maknuo i ostavio ih u spremištu. Moj Priručnik za obranu u kojem se nalaze stvari kao što su karte otoka s naznačenim skrovištima, putovima koji bi mogli biti napadnuti, sažetak taktika, popis oružja koje imam ili koje bih mogao izraditi, sadrži unutar ove zadnje kategorije i priličan broj neugodnih stvari kao što su žice i zamke postavljene oko dva metra od skrivene razbijene boce koja viri iz trave, mine načinjene od bombi u cijevima i malih čavala koje se aktiviraju na električni pogon, sve zakopano u pijesku, kao i nekoliko zanimljivih, iako nevjerojatnih, vrsta tajnog oružja, poput frizbija koji u rubu ima ugrađene britvice.

Nije da trenutno želim ikoga ubiti, ali sve to više služi za obranu nego za napad, a i zbog svega se toga osjećam mnogo sigurnije. Uskoro ću imati dovoljno novca za jedan stvarno moćan samostrijel, a tome se uistinu radujem; to će mi pomoći da prebrodim spoznaju da nikad nisam uspio uvjeriti oca da kupi pušku ili sačmaricu koju bih ponekad i ja mogao koristiti. Ja imam svoje katapulte i pračke i zračnu pušku, a svi oni u pravim okolnostima mogu biti smrtonosni, ali jednostavno nemaju onaj domet za kojim čeznem. Bombe u cijevima su ista priča. Moraš ih staviti, ili u najboljem slučaju baciti, na metu, a čak je i ispućavanje nekih od manjih, napravljenih za određenu svrhu, iz pračke neprecizno i sporo. I s pračkom se znaju dogoditi nezgodne stvari; bombe za ispućavanje iz pračke moraju imati prilično kratak fitilj ako želiš da se aktiviraju odmah nakon što padnu, kako ne bi mogle biti vraćene natrag, a već sam nekoliko puta doživio da su eksplodirale odmah nakon što sam ih ispućao iz pračke.

Eksperimentirao sam i s puškama, naravno, i s onima običnima i s minobacačima koji mogu visoko ispućati bombe, ali sve su bile nespretna, opasna, spora i prilično sklona raznošenju u komadiće.

Saçmarica bi bila idealno rješenje, iako bih se zadovoljio i s običnom puškom, ali morat ću sa samostrijelom. Možda ću jednog dana biti u stanju smisliti način da zaobiđem svoje službeno nepostojanje i podnesem zahtjev za izdavanje vlastite dozvole za pušku, iako je ni onda, ako se sve uzme u obzir, najvjerojatnije ne bih dobio. Ponekad znam pomisliti: Ah, kako je lijepo biti u Americi.

Baš sam bio razmišljao o benzinskim bombama kod kojih već dugo nisam ispitao isparavanje, kad je telefon zazvonio. Pogledao sam na sat i iznenadio se kako je kasno; bilo je skoro 11 sati. Otrčao sam dolje do telefona i čuo kako se otac približava vratima svoje sobe kad sam prošao pored njih.

"Porteneil 531."

"Jebo ga, Frank, imam ogromne žuljeve na stopalima. Pa kako si, mladiću moj?"

Pogledao sam u slušalicu, a potom u oca, koji se naginjao preko ograde s gornjeg kata i gurao gornji dio pidžame u hlače. Rekao sam u telefon: "Čuj, Jamie, zašto me zoveš tako kasno?"

"Št...? Aha, stari je tamo, zar ne?" upitao je Eric. "Reci mu da je on vreća pjenušavog gnoja, reci da mu ja to poručujem."

"Jamie te pozdravlja", povikao sam ocu koji se bez riječi okrenuo i vratio u svoju sobu. Čuo sam kako se vrata zatvaraju. Okrenuo sam se prema telefonu. "Eric, gdje si ovaj put?"

"Ah, sranje, neću ti reći. Pogodi."

"Pa, odakle *bih ja* to mogao znati... U Glasgowu?"

"Ha ha ha ha ha ha!" kikotao se Eric. Stisnuo sam plastičnu slušalicu.

"Kako si? Jesi li dobro?"

"Ja sam dobro. Kako si ti?"

"Izvršno. Slušaj, kako se ti hraniš? Imaš li novca? Stopiraš li ili što? Traže te, znaš, ali u vijestima još nije bilo ničega. Nisi valjda..." stao sam prije nego sam rekao nešto što bi mi mogao zamjeriti.

"Dobro mi je. Jedem pse! Ha ha ha!"

Zastenjao sam. "O, Bože, ne misliš ozbiljno, zar ne?"

"A što bih drugo mogao jesti? To je izvršno, Frankie, dječčače moj; držim se polja i šuma i puno hodam i stopiram, a kad dođem blizu grada pronađem nekog finog, sočnog psa i prijateljim se s njim, pa ga odvedem u šumu, a onda ubijem i pojedem. Što može biti jednostavnije od toga? Stvarno volim život u prirodi."

"Ali prije toga ih *skuhaš*, zar ne?"

"Naravno da ih skuham, jebote", rekao je Eric srdito. "Što misliš, što sam ja?"

"I to je sve što jedeš?"

"Ne. Kradem stvari. Po trgovinama. To je tako lako. Kradem stvari koje ne mogu pojesti, iz čiste zajebancije. Stvari kao što su tamponi i plastične kante za smeće i ogromna pakovanja grickalica i stotinu slamki i 12 svjećica za tortu u raznim bojama i okviri za fotografije i pokrivači za volan od umjetne kože i držači za ručnike i omekšivači za tkanine i posebno jaki osvježivači zraka koji odstranjuju sve kuhinjske mirise i slatke male kutijice za ostatke svega i svačega i pakovanja kasete i poklopci za spremnik automobila koje možeš zaključati i sredstva za čišćenje ploča i adresari časopisi za mršavljenje hvataljke za vruće posude pakovanja naljepnica s imenima umjetne trepavice kutije sa šminkom satovi-igračke..."

"Zar ne voliš grickalice?" naglo sam ga prekinuo.

"Ha?" zvučao je zbunjeno.

"Spomenuo si ogromna pakovanja grickalica kao nešto što ne možeš pojesti."

"Za ime Božje, Frank, bi li *ti* mogao pojesti ogromno pakovanje grickalica?"

"A kako se držiš?" brzo sam dodao. "Mislim, sigurno nemirno spavaš. Nećeš li se prehladiti ili tako nešto?"

"Ne spavam."

"Ne spavaš?"

"Naravno da ne. Čovjek ne mora spavati. To je samo nešto što ti *oni* kažu da bi imali *nadzor* nad tobom. Nitko ne mora spavati; spavati te *nauče* još kao dijete. Ako si uistinu odlučan, možeš to prevladati. Ja sam prevladao potrebu za spavanjem. Sad više nikad ne spavam. Tako je puno jednostavnije biti na oprezu i pobrinuti se da ti se ne mogu *prišuljati*, a možeš normalno nastaviti dalje. Ništa nije lijepo kao nastaviti dalje. Postaneš kao brod."

"Kao brod?" Sad sam ja bio zbunjen.

"Prestani ponavljati sve što kažem, Frank." Čuo sam ga kako stavlja još novca u telefon. "Naučit ću te kako da ne spavaš kad se vratim."

"Hvala. Kad očekuješ da ćeš doći ovamo?"

"Prije ili kasnije. Ha ha ha ha ha!"

"Slušaj, Eric, zašto jedeš pse ako možeš ukrasti sve te stvari?"

"Već sam ti rekao, *idiot*; ne možeš jesti ta sranja."

"Ali zašto onda ne kradeš stvari koje možeš jesti i prestaneš krasti stvari koje ne možeš jesti i prestaneš se gnjaviti s psima?" predložio sam. Znao sam da to nije dobra ideja; osjetio sam kako mi ton glasa sve više i više raste dok sam izgovarao tu rečenicu, a to je uvijek bio znak da se upuštam u neku vrstu verbalne nevolje.

Eric se izderao: "Jesi li ti *lud*? Što je to s tobom? Koji je smisao toga? To su *psi*, zar ne? Pa nisam ubijao mačke ili poljske miševе ili zlatne ribice ili ne znam ja što. Ja pričam o *psima*, ti blesavi kretenu! *Psima!*"

"Ne moraš vikati na mene", rekao sam hladno, iako sam se i sam počeo ljutiti. "Samo sam te pitao zašto gubiš toliko vremena na krađu stvari koje ne možeš jesti i onda gubiš još vremena na krađu pasa, a mogao bi istovremeno i krasti i jesti, takoreći."

"Takoreći? *Takoreći*? Koga ti to vruga blebećeš?" urlao je Eric, a glas mu je bio promukao i visok.

"O, daj nemoj početi vrištati", zastenjao sam i drugom rukom pokrio čelo, a onda prošao njome kroz kosu, zatvorenih očiju.

"Vrištat ću ako to želim!" vrištao je Eric. "Što misliš, zašto sve ovo radim? Ha? Što do vruga misliš, zašto sve ovo radim? To su *psi*, ti mali govнару bez mozga! Zar nemaš više nimalo mozga? Što se dogodilo s tvojim *mozgom*, Frankie, dječaće moj? Maca ti je odgrizla jezik? Rekao sam, maca ti je odgrizla jezik?"

"Ne počinji opet s..." rekao sam, ali ne ravno u slušalicu.

"Aaaaaahhhhhhhhhhhh bleeeeeeeeerrrrrrrrr!" Eric je pljuvao i krkljao u slušalicu, a zatim se iz telefonske govornice začuo zvuk slušalice kojom netko udara po unutrašnjosti kabine. Uzdahnuo sam i pažljivo spustio slušalicu. Činilo se da jednostavno nisam mogao izaći na kraj s Ericom preko telefona.

Vratio sam se u svoju sobu i pokušao zaboraviti na svog brata; želio sam rano otići u krevet kako bih mogao na vrijeme ustati i obaviti svečanu dodjelu imena novoj praćci. Smislit ću bolji način postupanja s Ericom nakon što to prođe.

... Kao brod, zaista. Kakav luđak.

4. Krug oko bombe

Često o sebi razmišljam kao o državi; zemlji ili, u najmanju ruku, gradu. Nekoć mi se činilo da je to što sam ponekad različito mislio o određenim nazorima, postupcima i ostalim stvarima bilo poput različitih političkih raspoloženja kroz koja prolaze razne države. Uvijek mi se činilo da ljudi glasaju za neku novu vladu ne zato što se uistinu slažu s njenom politikom, već isključivo zbog toga što žele promjenu. Na neki način misle da će stvari pod novom vlasti biti bolje. E pa, ljudi su glupi, ali čini se da sve to više ima veze s raspoloženjem, hirovima i atmosferom nego pažljivo promišljenim argumentima. Osjećam da se isto to odigrava i u mojoj glavi. Ponekad se moje misli i osjećaji nisu baš međusobno slagali, pa sam zaključio da se u mom mozgu nalazi veliki broj različitih ljudi.

Na primjer, uvijek je postojao jedan dio mene koji se osjećao krivim zbog ubojstva Blytha, Paula i Esmeralde. Isti se taj dio sad osjeća krivim zato što sam se zbog jednog pokvarenog mužjaka osvetio na nedužnim zečevima. Ali ja to rado uspoređujem s oporbom u parlamentu, ili kritički nastrojenim novinama; oni se ponašaju poput savjesti i kočnice, ali nemaju moć i najvjerojatnije je nikad neće ni steći. Drugi dio mene je rasist, najvjerojatnije zbog toga što nisam upoznao gotovo nijednog čovjeka druge boje i sve što znam o njima jest ono što pročitam u novinama i vidim na televiziji, gdje se o crncima uglavnom govori kao o brojevima i gdje se smatraju krivima dok se ne dokaže da su nevini. Taj dio mene još uvijek je prilično snažan, iako, naravno, znam da ne postoji nikakav logičan razlog za rasnu mržnju. Kad god vidim crnce u Porteneilu kako kupuju suvenire ili zastanu da bi nešto pregrizli, nadam se da će me nešto upitati da bih mogao pokazati kako sam pristojan i dokazati da je moj razum jači od mojih glupljih nagona ili odgoja.

Ali, ako ćemo tako, onda nije bilo nikakve *potrebe* da se osvećujem na zečevima. Ta potreba nikad ne postoji, čak ni u velikom svijetu. Mislim da odmazde protiv ljudi koji su samo izdaleka ili navodno

povezani s onima koji su nautili drugima služe zato da bi se ljudi koji se osvećuju osjećali dobro. Kao na primjer smrtna kazna, želiš je zbog toga što se od nje *ti* osjećaš bolje, a ne zato što je ona sredstvo za zastrašivanje ili neka slična glupost.

Barem zečevi neće znati da je Frank Cauldhame učinio ono što im je učinio, barem ne onako kako ljudska zajednica zna što su im negativci učinili, tako da osveta na kraju završava sa suprotnim učinkom od onog namjeravanog, pojačava otpor umjesto da ga guši. Ja sam barem spreman priznati da mi sve to služi kako bih ojačao svoju taštinu, povratio ponos i pružio si zadovoljstvo, a ne da bih spasio državu ili zagovarao pravdu ili učinio junačko djelo.

Tako su neki dijelovi mene promatrali svečanu dodjelu imena novoj praćci s ironijom, možda čak i prijezirom. To stanje u mojoj glavi podsjeća na intelektualce neke države koji se podrugljivo smiju religiji, a istovremeno nisu u stanju poreći učinak koji ona ima na mnoštvo ljudi. Prilikom svečane dodjele imena namazao sam metal, gumu i plastiku nove naprave ušnom mašču, šmrkljima, krvlju, urinom, mucicama iz pupka i sirom od prljavštine ispod noktiju na nogama, krstio ih pucanjem iz prazne praćke na osu bez krila koja je puzala po prednjoj strani Tvornice, a pucao sam i na svoju bosu nogu i napravio si masnicu.

Neki su dijelovi mene smatrali da je sve ovo glupost, ali oni su bili u manjini. Ostatak mene je znao da ovakve stvari *djeluju*. To mi je davalo moć, povezalo me s onim što posjedujem i s mjestom na kojem živim. Od toga se osjećam dobro.

U jednom od albuma koje držim u potkrovlju pronašao sam fotografiju Paula dok je bio beba i nakon svečanog obreda napisao sam ime nove praćke na poleđinu fotografije, omotao je oko čelične kugle i učvrstio s malo ljepljive vrpce, a potom sišao i izašao iz kuće na ledenu kišicu koja je sipila tog novog dana.

Otišao sam na sjeverni kraj otoka. Povukao sam gumu skoro do kraja i lansirao kuglu i fotografiju koje su siktale i vrtjele se daleko u more. Nisam vidio kad su pljusnule u vodu.

Praćka bi trebala biti sigurna dokle god nitko ne zna njeno ime. To, doduše, nije pomoglo Crnom razaraču, ali on je umro jer je pogriješio, a moja je moć tako velika da, kad s njom nešto krene po

zlu, što se događa rijetko ali se ipak događa, čak i one stvari kojima sam dodijelio veliku moć zaštite postanu ranjive. Osjećao sam bijes što sam počinio takvu pogrešku i zakleo sam se da se to više nikad neće dogoditi. Bio sam poput generala koji je izgubio bitku ili neki važan teritorij i koji je zbog toga kažnjen ili osuđen na smrt strijeljanjem.

E pa, učinio sam sve što sam mogao kako bih zaštitio novu pračku i, iako mi je bilo žao što me događaj na Zečjim lovištima stajao pouzdanog oružja koje se iskazalo u mnogobrojnim bitkama (a da ne spominjem znatan iznos koji sam morao izdvojiti iz Proračuna za obranu), pomislio sam da se ono što se dogodilo možda ipak isplatilo. Onaj dio mene koji je počinio pogrešku s mužjakom i pustio ga da me na trenutak nadmudri možda bi još uvijek postojao da ga taj događaj nije razotkrio. Nesposoban ili nepromišljen general dobio je otpust iz vojske. Zbog Ericova ću povratka možda biti prisiljen dovesti sve svoje reakcije i moći do maksimuma.

Još uvijek je bilo vrlo rano i, iako sam se zbog magle i kišice trebao osjećati pomalo usporeno, bio sam dobro raspoložen i pun samopouzdanja još od svečane dodjele imena.

Pomislio sam da bi mi dobro došlo jedno Trčanje, pa sam ostavio jaknu u blizini Stupice kod koje sam bio onog dana kad nam je Diggs došao priopćiti vijesti i čvrsto uglavio pračku između hlača i pojasa. Zategnuo sam vezice na čizmama i pripremio ih za trčanje nakon što sam provjerio da mi čarape stoje ravno i da nisu nabrane, a potom sam lagano potrčao. Kišica je neprestano počinjala i prestajala, a sunce, koje je izgledalo poput neke mutne crvene gramofonske ploče, povremeno se vidjelo kroz maglicu i oblake. Sa sjevera je puhao lagani povjetarac i ja sam se okrenuo prema njemu. Postepeno sam ubrzavao korak od kojeg sam sve dublje disao, a mišići nogu su se polako zagrijavali. Ruke su se, stisnutih šaka, kretale u glatkom ritmu, zabacujući prvo jedno, pa drugo rame prema naprijed. Duboko sam disao bešumno hodajući preko pijeska. Došao sam do ruba rijeke i prilagodio korak tako da sam sve kanale preskočio s lakoćom, svaki u jednom skoku. Nakon što sam prešao na drugu stranu spustio sam glavu i povećao brzinu. Glava i šake su mi udarale po zraku, a stopala su mi se savijala, naglo izbacivala, stiskala i prodirala prema naprijed.

Zrak me šibao, a kapljice kiše bockale kad bih se sudario s njima. Pluća su mi se širila, skupljala, širila, skupljala; kako sam ubrzavao, sa stopala su mi sve više letjele grudice mokrog pijeska, padale poput loptica i prskale na sve strane dok sam ja nastavljao juriti. Isturio sam lice i zabacio glavu, ogolivši vrat vjetru poput ljubavnika, a kiši poput žrtve. Dah mi je strugao po grlu, a lagana vrtoglavica koju sam počeo osjećati uslijed prevelike količine kisika koju sam na početku dobivao nestala je kad mi je krv u mišiće potjerala dodatnu snagu. Povećao sam brzinu dok je isprekidana linija mrtve morske trave, starog drveta, limenki i boca šibala pored mene; osjećao sam se poput nekakvog zrna koje netko na koncu vuče zrakom i kojeg usisavaju grlo, pluća i noge, zrno koje osjeća neprestane nalete energije. Nastavio sam ubrzavati dokle god sam mogao; a zatim, kad sam osjetio da me energija počinje napuštati, opustio sam se i neko vrijeme samo brzo trčao.

Jurio sam preko pijeska, a dine su s moje lijeve strane prolazile poput gledališta na hipodromu. Pred sobom sam vidio Krug oko bombe gdje sam se namjeravao zaustaviti ili okrenuti. Ponovno sam ubrzao i pojurio, spustio glavu i povikao u sebi, zavrištao u glavi glasom koji je poput preše sve jače pritiskao ne bi li iz mojih nogu izvukao posljednju snagu. *Preletio* sam preko pijeska, tijelo mi je bilo luđački nagnuto prema naprijed, pluća su mi pucala, a u nogama mi je bubnjalo.

Nakon nekoliko trenutaka naglo sam usporio i počeo kaskati dok sam se približavao Krugu oko bombe, da bih na kraju gotovo doteturao u njega, a zatim se bacio na pijesak i ostao ležati među stijenama raširenih ruku i nogu dašćući, uzdišući, sopćući, zureći u sivo nebo i nevidljivu kišicu. Prsa su mi se uzdizala i spuštala, srce mi je udaralo u svom kavezu. Uši mi je ispunila nekakva potmula grmljavina, a čitavo mi je tijelo gorjelo i trnulo. Nožni mišići kao da su mi bili omamljeni od napetosti. Pustio sam da mi glava padne u stranu i prisionio obraz na hladni, vlažni pijesak.

Pitao sam se kakav je osjećaj umrijeti.

Krug oko bombe, noga mog oca i njegov štap, a možda i njegovo odbijanje da mi kupi motor, svijeće u lubanji, mnoštvo mrtvih miševa i hrčaka - za sve je to kriva Agnes, druga žena mog oca i moja majka.

Ne sjećam se svoje majke, jer da je se sjećam, mrzio bih je. Ovako mrzim njeno ime i pomisao na nju. Ona je bila ta koja je dopustila obitelji Stove da odvede Erica u Belfast, dalje od otoka i dalje od svega što je poznavao. Oni su mislili da je moj otac bio loš roditelj zbog toga što je odijevao Erica u žensku odjeću i puštao ga da divlja, a moja im je majka dopustila da ga odvedu jer ona općenito nije voljela djecu, a posebno Erica; smatrala je da je on na neki način loš za njenu karmu. Vjerojatno je zbog nedostatka ljubavi prema djeci napustila i mene odmah nakon što sam se rodio i vjerojatno se iz istog razloga vratila povodom tog zlokobnog događaja kad je bila barem djelomično odgovorna za moju malu nesreću. Sve u svemu, mislim da imam dobar razlog da je mrzim. Ležao sam tako u Krugu oko bombe, gdje sam ubio njenog drugog sina, i nadao se da je i ona mrtva.

Vratio sam se polako trčeći, sav rumen od energije i osjećaja koji su bili još ljepši nego kad sam započeo s Trčanjem. Jedva sam čekao da navečer izađem - popijem nekoliko pića i malo pročavrljam s Jamiejem, svojim prijateljem, i da u Armsu slušam glazbu koja će mi poslije odzvanjati u ušima. Nakratko sam potrčao najbrže što sam mogao, tek toliko da bih u trku protresao glavom i istresao pijesak iz kose, a potom sam ponovno počeo kaskati.

Kamenje u Krugu oko bombe obično me potakne na razmišljanje, a to se dogodilo i ovoga puta, pogotovo zbog načina na koji sam ležao među njima poput nekakvog Isusa ili tome sličnog, licem prema nebu maštajući o smrti. Pa, Paul je umro najbrže što se uopće može umrijeti; tog sam puta uistinu bio milosrdan. Blyth je imao dosta vremena da shvati što se događa dok je skakao po Zmijskom parku i vrištao, a mahnita i bijesna zmija neprestano grizla njegov batrljak, a mala je Esmeralda sigurno naslutila što će se dogoditi dok je polako umirala.

Moj brat Paul je imao pet godina kad sam ga ubio. Ja sam imao osam. Tek više od dvije godine nakon što sam sredio Blytha riđovkom dobio sam priliku da se riješim Paula. Nije da sam imao nešto osobno protiv njega; jednostavno sam znao da ne može ostati na životu. Znao sam da se neću osloboditi psa dok je on živ (Eric, siroti dobronamjerni i pametni, ali neuki Eric, mislio je da ga se još

uvijek nisam oslobodio, a ja mu jednostavno nisam mogao reći da jesam).

Paul i ja smo krenuli u šetnju po pijesku, išli smo prema sjeveru jednog hladnog, vedrog jesenskog dana nakon žestoke oluje koja je prethodne noći istrgnula crjepove s krova kuće, iščupala drvo pored starog tora za ovce i čak presjekla jedno od debele užadi koje je držalo viseći pješački most. Otac je poveo Erica da mu pomogne počistiti i popraviti štetu dok sam im se ja zajedno s Paulom maknuo s puta.

Uvijek sam se dobro slagao s Paulom. Možda zbog toga što sam od malih nogu znao da se neće dugo zadržati na ovom svijetu, trudio sam se učiniti njegovo vrijeme provedeno u tom svijetu što ugodnijim i to je završilo tako da sam na kraju s njim postupao bolje nego što većina dječaka postupa sa svojom braćom.

Vidjeli smo da je oluja dosta toga izmijenila čim smo došli do rijeke koja označava kraj otoka; rijeka je strašno narasla i u pijesku prokopala mnogobrojne kanale, velike smeđe rovove u kojima je voda bujala i protjecala neprestano otkidajući i odnoseći komade obale. Morali smo se spustiti gotovo do mora, do mjesta na kojem je plima bila niža, da bismo uspjeli prijeći preko. Nastavili smo dalje, a ja sam držao Paula za ruku bez imalo pakosti u srcu. Paul je pjevušio i postavljao pitanja kakva djeca obično postavljaju, kao na primjer zašto oluja nije odnijela sve ptice i zašto se more nije napunilo vodom kad je oluja bila tako žestoka?

Dok smo u tišini hodali po pijesku i povremeno zastajali kako bismo pogledali zanimljive stvari koje je more izbacilo, plaža je polako nestajala. Tamo gdje se nepregledni zlatni pijesak nekad protezao prema obzoru sad smo vidjeli sve više i više stijena što smo dalje gledali uz obalu, dok se na kraju u daljini nije vidjela samo obala od čistog kamena. Oluja je tijekom noći odnijela sav pijesak, počevši uz rijeku i nastavljajući se dalje od mjesta kojima sam znao ime ili sam ih ikad vidio. Bio je to zadivljujući prizor koji me isprva malo prestrašio, zbog toga što je predstavljao tako veliku promjenu i ja sam se uplašio da bi se to jednog dana moglo dogoditi i otoku. Ipak, sjetio sam se da mi je otac rekao da su se takve stvari već događale i ranije i da bi se pijesak uvijek vratio tijekom sljedećih nekoliko tjedana i mjeseci.

Paul se izvrsno zabavljao trčeći i skačući sa stijene na stijenu i bacajući kamenje u bazenčice među stijenama. Bazeni između stijena za njega su bili nešto novo. Uputili smo se još dalje uz opustošenu plažu pronalazeći još otpadaka i olupina i naposljetku smo stigli do zahrđalog ostatka za kojeg sam iz daljine pomislio da je cisterna za vodu ili poluzakopani kanu. Virio je iz pijeska, stršio pod oštrim kutom oko metar i pol uvis. Paul je pokušavao uloviti ribu u jednom od bazena dok sam ja promatrao tu stvar.

Radoznalo sam dotaknuo jednu stranu valjka koji se prema vrhu sužavao, osjećajući nešto vrlo hladno i snažno u vezi njega, iako nisam znao što. Zatim sam zakoračio unatrag i ponovno ga pogledao. Njegov je oblik postao jasniji i tada sam mogao otprilike pretpostaviti koliki je komad toga još uvijek zakopan ispod pijeska. Bila je to bomba koja je stajala na svom stražnjem dijelu.

Pažljivo sam joj prišao, nježno je pogladio i počeo je ušutkavati. Bila je hrđavo crvene boje s ponekim crnim dijelom, vlažnog mirisa, i bacala je veliku sjenu. Slijedio sam liniju sjene po pijesku i preko stijena i zatekao se kako promatram malog Paula koji je veselo bućkao po bazenčiću, pljuskaujući po vodi velikim pljosnatim komadom drveta koji je bio gotovo jednako velik kao i on. Nasmiješio sam se i pozvao ga.

"Vidiš li ovo?" upitao sam. Bilo je to retoričko pitanje. Paul je kimnuo glavom i zagledao se u mene svojim velikim očima. "Ovo je zvono", rekao sam mu. "Poput onih što ih imaju crkve u gradu. Znaš onaj zvuk koji čujemo nedjeljom?"

"Da. Odmah nakon dojučka, Frank?"

"Što?"

"Zvuk koji čujemo odma nakon *Medjeljnog dojučka*, Frank." Paul me lagano udario po koljenu svojom bucmaštom ručicom.

Kimnuo sam. "Da, tako je. Taj zvuk proizvode zvona. To su veliki šuplji komadi metala ispunjeni zvukovima i koji nedjeljom ujutro, nakon doručka, ispuštaju te zvukove. To je ovo što vidiš."

"Dojučak?" Paul me pogledao svojim snažno nabranim malim obrvama. Strpljivo sam odmahnuo glavom.

"Ne. Zvono."

"Z kao Zvono", rekao je Paul tiho, odsutno kimajući glavom i zureći u zahrđalu spravu. Vjerojatno se prisjećao stare knjige za djecu. Bio

je pametno dijete; otac ga je namjeravao poslati u školu kad za to dođe vrijeme i već ga je bio počeo učiti abecedu.

"Tako je. E pa, ovo staro zvono je sigurno ispalo s nekog broda ili ga je možda plima izbacila na obalu. Znam što ćemo; ja ću se popeti na dine, a ti udari zvono svojim komadom drveta, pa ćemo vidjeti hoću li ga ja moći čuti. Hoćemo li to učiniti? Sviđa li ti se ta ideja? Bit će vrlo glasno i možda ćeš se prestrašiti."

Sagnuo sam se tako da mi lice bude u ravnini s njegovim. Energično je odmahnuo glavom i prislonio nos na moj. "Ne! Neću se pjestjašiti!" vikao je. "Ja ću..."

Krenuo me zaobići i udariti bombu komadom drveta - već ga je bio podigao iznad glave i spremao se nasrnuti - kad sam ja pružio ruke i uhvatio ga oko struka.

"Ne još", rekao sam. "Čekaj dok se ne udaljim. To je staro zvono i možda u sebi ima još samo jedan dobar zvuk. Ne želiš da propadne, zar ne?"

Paul se koprcao, a izraz njegova lica govorio je da ga zapravo nije briga hoće li išta propasti sve dok smije udariti zvono svojim komadom drveta. "Dobro", rekao je i prestao se otimati. Spustio sam ga na zemlju. "Ali mogu li ga udariti stvarno, *stvarno* jako?"

"Koliko god jako možeš, nakon što ti ja mahnem s vrha one dine. Dobro?"

"Mogu li vježbati?"

"Vježbaj tako što ćeš udarati po pijesku."

"Mogu li udarati po bazenima?"

"Da, možeš vježbati i tako što ćeš udarati po bazenima. To je dobra ideja."

"Mogu li udariti *ovaj* bazen?" Uperio je drvo u okrugli pješčani bazen oko bombe. Odmahnuo sam glavom.

"Ne, to bi moglo naljutiti zvono."

Paul se namrštitio. "Zar se zvona *mogu* naljutiti?"

"O, da, mogu. Idem ja sad. Ti stvarno jako udari zvono, a ja ću stvarno napeto slušati, dobro?"

"Da, Frank."

"Nećeš udariti zvono dok ti ne mahnem, zar ne?"

Odmahnuo je glavom. "Obecajem."

"Dobro. Bit će brzo gotovo." Okrenuo sam se i lagano trčeći pošao prema dinamama. Osjećao sam se čudno. Dok sam se penjao, pogledao sam oko sebe kako bih provjerio da u blizini nema nikoga. Vidio sam samo nekoliko galebova koji su kružili po nebu prošaranom poderanim oblacima. Kad sam se osvrnuo, preko ramena sam vidio Paula. Još uvijek je stajao pored bombe i mlatio po pijesku svojim komadom drveta kojeg je držao objema rukama i spuštao svom snagom, istovremeno skačući u zrak i vrišteći. Potrčao sam brže preko stijena i tvrdog pijeska, preko naplavina pa na zlatni pijesak, koji je bio puno suši, a naposljetku sam stigao do trave na najbližoj dini. Popeo sam se na vrh i pogledao na pijesak i stijene gdje je Paul stajao poput nekog sićušnog lika na svjetlosti koja se odbijala od bazena i mokrog pijeska, zasjenjen nakrivljenim metalnim valjkom koji je stajao iza njega. Uspravio sam se i pričekao da me primijeti, još jednom pogledao oko sebe, a potom mahnuo objema rukama visoko iznad glave i bacio se na tlo.

Dok sam tako ležao i čekao shvatio sam da nisam rekao Paulu *gdje* treba udariti bombu. Ništa se nije dogodilo. Ležao sam tamo i osjećao kako mi želudac polako tone u pijesak na vrhu dine. Uzdahnuo sam i podigao pogled.

Paul je u daljini izgledao poput neke lutke, trzao se, skakao, zabacivao ruke i neprestano udarao bombu s jedne strane. Njegovi su veseli povici nadglasavali šapat trave na vjetru. "Sranje", rekao sam sam sebi i stavio ruku pod bradu baš kad je Paul, nakon što je nakratko pogledao u mom smjeru, počeo napadati vrh bombe. Udario ju je jednom i ja sam izvukao ruku ispod brade spreman da se sagnem kad su Paul, bomba i njen mali okrugli bazen, kao i sve ostalo u krugu od desetak metara, iznenada nestali u rastućoj hrpi pijeska, dima i kamenja u letu koje je samo jednom, u tom zasljepljujuće kratkom prvom trenutku, iznutra osvijetlio aktivirani eksploziv.

Taj veliki toranj krhotina neprestano je rastao nošen vjetrom, a počeo je opadati tek kad se udarni val odbio od dine i pogurao me. Primijetio sam da su se na vrhovima obližnjih dina nahvatale tanke naslage pijeska. Buka je zatim nestala u daljini i začula se potmula tutnjava grmljavine. Promatrao sam kako iz središta eksplozije izlaze sve širi krugovi blata i smeća dok su se krhotine spuštale na zemlju.

Vjetar je podigao stup od dima i pijeska. Ispod njegove sjene pijesak je bio tamniji, a u dnu se stvorila izmaglica kakvu se ponekad može vidjeti ispod teškog oblaka kad počne izbacivati kišu. Sad se već vidio krater.

Otrčao sam dolje. Stao sam pedesetak metara od kratera koji se još uvijek dimio. Nisam pažljivo pogledao nijedan od komadića i krhotina koji su ležali uokolo, već sam škiljio prema njima krajičkom oka i istovremeno želio i ne želio ugledati krvavo meso ili razderanu odjeću. Buka je nesigurno tutnjila i odbijala se od brda iza grada. Na rubu kratera nalazile su se krupne krhotine kamena koji je otkinut iz temelja ispod pijeska; stršale su poput slomljenih zuba i pokazivale prema nebu. Promatrao sam kako udaljeni oblak od eksplozije nestaje nad zatonom i raspršuje se, a potom sam se okrenuo i potrčao prema kući najbrže što sam mogao.

Danas mogu reći da je to bila njemačka bomba od 500 kilograma i da ju je ispustio osakaćeni He.111 koji se pokušavao vratiti u svoju norvešku bazu nakon neuspjelog napada na bazu hidroaviona koja se nalazila malo niže u zatonu. Volio bih vjerovati da je puška u mom bunkeru bila ta koja je pogodila zrakoplov i prisilila pilota da se riješi bombi i pobjegne.

Vrhovi nekih od tih velikih kamenih krhotina još uvijek strše iznad površine pijeska kojem je dugo trebalo da se vrati na to mjesto, i oni čine Krug oko bombe, najprikladniji spomenik sirotom pokojnom Paulu: bezbožni kameni krug u kojem se igraju sjene.

Opet sam imao sreće. Nitko nije ništa vidio i nitko nije mogao vjerovati da sam ja to *učinio*. Ja sam ovoga puta bio izbezumljen od tuge i rastrgan osjećajem krivnje, a Eric je morao brinuti o meni dok sam ja savršeno glumio svoju ulogu. Nisam uživao obmanjivati Erica, ali znao sam da je to neophodno; nisam mu mogao reći da sam ja to učinio jer on ne bi razumio *zašto* sam to učinio. Bio bi užasnut i najvjerojatnije mi više nikad ne bi bio prijatelj. Stoga sam morao glumiti izmučeno dijete koje sebe krivi za ono što se dogodilo, a Eric me morao tješiti dok je otac tonuo u mračne misli.

Zapravo mi se nije svidio način na koji me Diggs ispitivao o onome što se dogodilo, a na nekoliko sam trenutaka čak pomislio i da me otkrio, ali činilo se da su ga moji odgovori zadovoljili. Nije pomoglo to što sam svog oca nazivao "ujakom", a Erica i Paula "bratićima"; to je

otac smislio kako bismo pokušali zavarati policajca o mom podrijetlu u slučaju da se Diggs počne raspitivati i otkrije da službeno ne postojim. Moja priča je glasila da sam siroče davno izgubljenog brata mog oca i da na otok samo povremeno dolazim na produženi dopust dok se ne odluči o mojoj sudbini.

Uglavnom, prošao sam kroz to škakljivo razdoblje, a čak je i more bar jednom surađivalo sa mnom, budući da je odmah nakon eksplozije došla plima i isprala sve izdajničke tragove koje sam možda ostavio prije nego je Diggs došao iz sela kako bi ispitao mjesto nesreće.

Gđa Clamp je bila kod nas kad sam se vratio i istovarivala stvari iz velike pletene košare na prednjem dijelu svog prastarog bicikla koji je bio naslonjen na kuhinjski stol. Marljivo je punila naše ormare, hladnjak i škrinju za zamrzavanje hranom i namirnicama koje je donijela iz grada.

"Dobro jutro, gospođo Clamp", rekao sam uljudno kad sam ušao u kuhinju. Okrenula se i pogledala me. Gđa Clamp je vrlo stara i izuzetno niska. Odmjerala me od glave do pete i rekla: "A, to si *ti*, zar ne?", a zatim se ponovno okrenula prema pletenoj košari na biciklu, duboko zaronila obje ruke i počela izvlačiti duge pakete umotane u novinski papir. Oteturala je do škrinje za zamrzavanje, popela se na malu stolicu koja je stajala pored nje, odmotala pakete u kojima su se nalazili smrznuti zamotuljci mojih govedih pljeskavica i spremila ih u škrinju, naginjući se iznad nje dok nije gotovo sasvim ušla unutra. Zaprepastilo me kako bi lako bilo... odmahnuo sam glavom i odbacio glupu pomisao. Sjeo sam za kuhinjski stol i gledao gđu Clamp kako radi.

"Kako ste mi ovih dana, gospođo Clamp?" upitao sam.

"O, *ja* sam dosta dobro", odgovorila je gđa Clamp, odmahnula glavom i sišla sa stolice kako bi uzela još smrznutih pljeskavica i spremila ih u škrinju. Pitao sam se dobije li ona ikad ozeblina; bio sam uvjeren da joj na svijetlim brkovima svjetlucaju sićušni kristali leda.

"Bože moj, veliki ste nam teret danas dovezli. Čudim se da se niste prevrnuli dok ste došli dotuda."

"Mene nećeš vidjeti kako padam, o, ne." Gđa Clamp je još jednom odmahнула glavom, otišla do sudopera, protegnula se na vršcima prstiju, pustila toplu vodu, oprala ruke, obrisala ih u svoj najlonski, plavi radni ogrtač s kockastim uzorkom i izvadila komad sira iz košare na biciklu.

"Želite li popiti šalicu nečega, gospođo Clamp?"

"Ja ne", rekla je gđa Clamp odmahujući glavom koja se nalazila u hladnjaku, nešto niže od pretinca za pravljenje leda.

"O, dobro, onda neću." Gledao sam je kako još jednom pere ruke. Kad je počela odvajati zelenu salatu od špinata ustao sam i otišao u svoju sobu.

Za ručak smo imali što i obično imamo srijedom: ribu i krumpire iz vrta. Gđa Clamp je za stolom sjedila nasuprot mom ocu, na mjestu gdje ja inače po tradiciji sjedim. Ja sam sjedio na sredini stola leđima okrenut sudoperu i od ribljih kostiju po tanjuru slagao besmislene oblike dok su Otac i gđa Clamp izmjenjivali vrlo formalne, gotovo ritualizirane šale. Napravio sam sićušni ljudski kostur od kostiju mrtve ribe i oko njega rasporedio malo kečapa kako bi sve izgledalo realističnije.

"Još čaja, g. Cauldhame?" upitala je gđa Clamp.

"Ne, hvala, gospođo Clamp", odgovorio je otac.

"Francis?" upitala me gđa Clamp.

"Ne, hvala", odgovorio sam. Grašak je malo previše zelen za lubanju kostura. Ipak sam ga postavio na vrh. Otac i gđa Clamp mljeli su o raznim stvarima.

"Čujem da je policajac bio ovdje neki dan, ako Vam ne smeta što ja to spominjem", rekla je gđa Clamp i pristojno se nakašljala.

"Točno", odvratio je otac i natrpao toliko hrane u usta da sljedećih minutu-dvije uopće nije mogao govoriti. Gđa Clamp je kimnula na svoju prilično zasoljenu ribu i pijuckala čaj. Ja sam pjevušio, a otac je zurio u mene preko ralja koje su izgledale poput zadihanih hrvača.

O toj temi više nitko nije rekao ni riječ.

Subota je navečer u Cauldhame Armsu, a ja, kao i obično, stojim na kraju pretrpane prostorije pune dima u stražnjem dijelu hotela, u ruci držim plastičnu čašu od pola litre punu svijetlog piva, noge su mi lagano prikovane za pod, leđima sam naslonjen na stup oblijepljen

tapetama, a na ramenima mi sjedi patuljak Jamie, tu i tamo odloži svoju čašu s tamnim pivom na moju glavu i pokušava me zabaviti razgovorom.

"I, što si radio ovih dana, Frankie?"

"Ništa posebno. Neki dan sam ubio nekoliko zečeva i stalno primam čudne pozive od Erica, ali to je otprilike sve. A ti?"

"Ništa specijalno. Kako to da te Eric naziva?"

"Zar ne znaš?" upitao sam i podigao pogled prema njemu. Nagnuo se i pogledao dolje prema meni. Lica izgledaju smiješno kad ih gledaš naopačke. "O, pa, pobjegao je."

"Pobjegao?"

"Pst. Ako ljudi ne znaju, nema potrebe da im kažemo. Da, izašao je. Nekoliko puta je nazvao kući i rekao da stiže ovamo. Diggs nam je došao reći istog dana kad je pobjegao."

"Isuse. I sad ga traže?"

"Angus kaže da ga traže. Zar nisu ništa rekli na vijestima? Mislio sam da si možda nešto čuo."

"Jok. Čovječe. Misliš li da će reći ljudima u gradu ako ga ne uhvate?"

"Nemam pojma." Htio sam slegnuti ramenima.

"Što ako još uvijek voli paliti pse? Sranje. A tek oni crvi kojima je pokušavao hraniti djecu. Mještani će poludjeti." Osjetio sam kako odmahuje glavom.

"Mislim da to taje. Vjerojatno misle da ga mogu uhvatiti."

"Misliš li da će ga uhvatiti?"

"Ha! Pa ne bih znao. Možda je lud, ali je svakako pametan. Ne bi uspio ni izaći da nije pametan, a kad nazove, zvuči oštromno. Oštromno, ali ludo."

"Ti baš ne djeluješ zabrinuto."

"Nadam se da će uspjeti. Volio bih ga ponovno vidjeti. I volio bih ga vidjeti da dođe čak ovamo zato što... eto zato." Uzeo sam piće.

"Sranje. Nadam se da neće napraviti nikakvu glupost."

"Mogao bi. To je jedino što me brine. Zvuči kao da i dalje nije previše lud za psima. Ali, s druge strane, mislim da su djeca sigurna."

"Kako putuje? Je li ti rekao kako namjerava stići ovamo? Ima li išta novca?"

"Sigurno ima kad nas može nazivati, ali uglavnom krade stvari."

"Bože. Ali dobro, neće ga valjda kazniti zato što je pobjegao."

"Valjda", rekao sam. Nakon toga se pojavio bend, skupina od četiri pankera iz Invernessa po imenu Bljuvotine. Pjevač je imao frizuru kao Mohikanac i bio je pun lanaca i patentnih zatvarača. Zgrabio je mikrofon dok su ostala trojica počela mlatiti svaki po svom instrumentu i urlao:

"Cura me ostavila i osjećam se k'o govno,
ost'o sam i bez posla, a kad drkam ne mogu svršit'..."

Malo sam jače prislonio ramena na stup i pijuckao iz svoje čaše dok su Jamiejeva stopala udarala u moja prsa, a glazba zavijala, treštala i grmjela uznojenom prostorijom. Zvučalo je kao da bi moglo biti zabavno.

Za vrijeme stanke, dok se jedan od konobara s krpom i kantom vode uputio prema prednjem dijelu pozornice gdje su svi pljuvali, otišao sam do šanka po nova pića.

"Kao i obično?" rekao je Duncan koji je radio za šankom, a Jamie je kimnuo glavom. "A kako je Frank?" upitao je Duncan i izvukao jedno svijetlo i jedno tamno pivo.

"OK. A ti?" upitao sam.

"Ide nekako, ide nekako. Još uvijek ti trebaju boce?"

"Ne, hvala. Sad ih imam dovoljno za svoje domaće pivo."

"Ali svejedno ćemo te i dalje viđati ovdje, zar ne?"

"O, da", odgovorio sam. Duncan je pružio ruku i dodao Jamieju njegovu čašu, a ja sam uzeo svoju i u isto vrijeme spustio novac na šank.

"Živjeli, momci", rekao je Duncan, a mi smo se okrenuli i otišli natrag do stupa.

Nakon još nekoliko ispijenih čaša, dok su Bljuvotine svirali svoj prvi bis, Jamie i ja smo bili na nogama, plesali i skakali, Jamie je vikao i pljeskao rukama i poskakivao na mojim ramenima. Nije mi teško plesati s djevojkama ako to činim za Jamieja, iako je jednom, kad je

u pitanju bila neka visoka cura, htio da obojica izađemo van kako bi je mogao poljubiti. Od pomisli na njene sise prislunjene na moje lice skoro sam se izbljuvao, pa sam ga morao razočarati. Uglavnom, većina pankerica ne miriše na parfem i samo ih nekoliko nosi suknje, a i onda su to obično kožne suknje. Jamieja i mene su malo gurali po klubu, a nekoliko smo puta zamalo i pali, ali smo ipak uspjeli dogurati do kraja večeri bez ijedne ogrebotine. Nažalost, Jamie se na kraju upustio u razgovor s nekom ženom, ali ja sam se previše trudio duboko disati i nekako umiriti zid preko puta da bi me bilo briga za to.

"Da, uskoro ću dobiti motor. Od 250 kubika, naravno", rekao je Jamie. Ja sam ga samo napola slušao. Znao sam da neće dobiti motor jer ne bi mogao dosegnuti pedale, ali ne bih mu ništa rekao čak ni da sam mogao, jer prijatelji ne trebaju jedni drugima uvijek reći istinu, tako barem kažu. Kad sam uspio dobro pogledati djevojku, vidio sam da ima dvadesetak godina, a na očima je imala nekoliko slojeva boje. Pušila je neke odvratne francuske cigarete.

"Moja prijateljica je dobila motor - Sue. Suzuki 185GT koji je pripadao njenom bratu, ali ona štedi za Gold Wing."

Konobari su već počeli dizati stolice na stolove i čistiti nered, razbijene čaše i prazne vrećice od grickalica, a ja se još uvijek nisam osjećao dobro. Što sam je dulje slušao, djevojka je zvučala sve gore. Naglasak joj je bio užasan: odnekud sa zapadne obale; najvjerojatnije iz Glasgowa, pa se ne bi trebao čuditi.

"Ne, tog nikad ne bih kupila. Preteški su. 500 kubika bi mi bilo dovoljno. Stvarno mi se sviđa Moto Guzzi, ali nisam baš sigurna za osovinski pogon..."

Isuse, zamalo sam se toj curi isповраćao po jakni i patentnim zatvaračima i napunio joj džepove i lansirao Jamieja na drugi kraj prostorije, među gajbe s pivom i zvučnike, a njih su dvoje mirno jedno drugom pričali glupave motociklističke fantazije.

"Hoćeš pljugu?" upitala je djevojka i pored mog nosa gurnula Jamieju kutiju cigareta. Pred očima sam vidio trag plave kutije i nakon što ju je spustila. Jamie je sigurno uzeo cigaretu iako sam znao da ne puši, jer sam vidio kako podiže upaljač i pali ga pred mojim očima, a iz njega izlazi kiša iskrica kao da gledam vatromet. Gotovo da sam mogao osjetiti kako mi se zatiljak otapa. Pomislio

sam da bih mogao dobaciti Jamieju nekakvu domišljatu primjedbu u vezi njegova rasta, da ću ga spriječiti da naraste ili tako nešto, ali činilo se da su svi putovi koji su vodili prema mom mozgu i iz njega bili zakrčeni hitnim porukama koje su dolazile iz želuca. Osjetio sam nekakvo užasno grčenje tamo dolje i bio sam siguran da to može završiti na samo jedan način, ali se nisam mogao ni pomaknuti. Ukopao sam se poput nekakvog potpornja između poda i stupa na kojeg sam bio naslonjen, a Jamie je i dalje blebetao toj djevojci o zvuku koji Triumph proizvodi i brzim noćnim vožnjama na njemu pored Loch Lomonda.

"A ti si na godišnjem, ha?"

"Aha, ja i moji trendovi. Imam i dečka, ali on radi na platformi."

"Aha."

Još uvijek sam teško disao i pokušavao razbistriti glavu kisikom. Nije mi bio jasan Jamie; bio je upola niži od mene, otprilike upola lakši, a koliko god da smo zajedno popili, njega nikad nije hvatalo. U svakom slučaju nije potajno izlijevao pivo na pod; da jest, smočio bi me. Shvatio sam da me djevojka napokon primijetila. Ubola me prstom u rame, a meni je postalo jasno da to nije prvi put da je to učinila.

"Hej", rekla je.

"Što?" borio sam se.

"Jesi dobro?"

"Aha", polako sam kimnuo glavom, nadajući se da će je to zadovoljiti, a potom sam skrenuo pogled i pogledao gore kao da sam upravo otkrio nešto vrlo zanimljivo i važno na stropu, što svakako moram pogledati. Jamie me opalio nogom. "Što?" ponovio sam, pokušavajući ne gledati u njega.

"Ostat ćeš ovdje cijelu noć?"

"Što?" rekao sam. "Ne. Što, jesi li spreman? Dobro." Stavio sam ruke iza leđa kako bih napipao stup, pronašao ga i odgurnuo se, nadajući se da se neću poskliznuti na podu koji je bio sav moker od prolivenog piva.

"Možda bi bilo bolje da me spustiš, Frankie, prijatelju", rekao je Jamie, snažno me pogurnuvši nogom. Pogledao sam gore, pa opet u stranu, kao da gledam njega, a zatim kimnuo. Skliznuo sam leđima naslonjen na stup, tako da sam na kraju doslovno čučao na podu.

Djevojka je pomogla Jamieju da skoči dolje. Njegova crvena kosa i njena plava iznenada su mi se učinile drečavima dok sam ih promatrao iz tog kuta u prostoriji koja je sad bila jarko osvijetljena. Duncan se približavao s četkom i velikom kantom, prazneći putem pepeljare i brišući stolove i stolice. Napregnuo sam se kako bih ustao, a onda sam osjetio kako me Jamie i djevojka hvataju svatko pod jednu ruku i pomažu mi. Počeo sam vidjeti trostruko i pitao se kako je to moguće sa samo dva oka. Nisam bio siguran obraćaju li se meni ili ne.

Rekao sam: "Aha", u slučaju da su se ipak obraćali meni, a onda sam osjetio kako me izvode na svjež zrak kroz požarni izlaz. Morao sam na zahod i sa svakim korakom mi se činilo da mi se želudac sve više grči. Pred očima mi se ukazala užasna slika mog tijela koje se sastojalo od dva pretinca jednake veličine, u jednom se nalazila mokraća, a u drugom neprobavljeno pivo, viski, grickalice, prženi kikiriki, pljuvačka, bale, žuč i dva-tri zalogaja ribe i krumpirića. Neki je bolesni dio mog uma iznenada pomislio na pečena jaja kako u dubokoj masti leže na tanjuru okružena skvrčenom, iscvrlijenom slaninom na kojoj su se zadržali bazenčići masti. Rub tanjura na kojem su jaja ležala bio je prošaran sasušanim grudicama masnoće. Pokušavao sam potisnuti odvratan osjećaj koji mi je dolazio iz želuca. Pokušavao sam misliti na *lijepu* stvari; a onda sam se, budući da se nisam mogao sjetiti nijedne, odlučio usredotočiti na ono što se događalo oko mene. Bili smo ispred Armsa, hodali smo pločnikom i prolazili pored Banke, Jamie s jedne, a djevojka s moje druge strane. Noć je bila oblačna i svjež, a ulična svjetla žuta. Smrad puba je ostao iza nas i ja sam pokušao razbistriti glavu svježim zrakom. Bio sam svjestan da lagano posrćem i s vremena na vrijeme udaram u Jamieja ili u djevojku, ali nisam mogao bog zna što učiniti po tom pitanju; osjećao sam se pomalo poput onih prastarih dinosaurusu koji su bili tako ogromni da su doslovno imali zaseban mozak koji im je upravljao stražnjim nogama. Meni se činilo da imam zaseban mozak za svaki ud, ali svi su oni prekinuli diplomatske odnose. Ljuljao sam se i posrtao, ali sam se trudio nastaviti dalje najbolje što sam mogao, uzdajući se u sreću i dvoje ljudi s kojima sam bio. Iskreno, nisam imao previše povjerenja ni u jedno od njih, jer je Jamie bio premalen da bi me uhvatio kad bih se

stvarno počeo rušiti, a djevojka je jednostavno bila djevojka. Vjerojatno je bila preslaba; a čak i da nije, mislio sam da bi me najvjerojatnije pustila da smrskam lubanju o pločnik, jer žene vole vidjeti muškarce bespomoćne.

"Jeste vas dva uvijek ovak'i?" upitala je djevojka.

"Kakvi?" upitao je Jamie, po mom mišljenju bez dovoljno preventivnog gnjeva u glasu.

"Ti na njegovim ramenima."

"Ma ne, to je bilo samo da bih mogao bolje vidjeti bend."

"O, hvala Isusu. Misl'a sam da tak' idete i u klonju."

"O, da; uđemo u kabinu, pa Frank sjedne na školjku, a ja svoje obavim u kotlić."

"Zezaš!"

"Aha", rekao je Jamie glasom koji je bio iskrivljen od cerekanja. Hodao sam najbolje što sam mogao i slušao sve te gluposti. Pomalo me živciralo što Jamie uopće spominje, čak i u šali, moje odlaske na zahod; zna kako sam osjetljiv na to. Samo me jednom zafrkavao i nagovarao na nešto što se činilo kao da bi moglo biti zabavno; da zajedno odemo u muški zahod u Cauldhame Armsu (ili valjda bilo gdje drugdje) i mlazom mokraćne napadnemo opuške ugašene u pisoarima.

Priznajem da sam vidio Jamieja kako to radi i prilično me zadivio. Cauldhame Arms ima izvrsne uređaje i mjesta za zabavu, kao na primjer dugačak pisoar koji slični na žlijeb i proteže se duž cijelog jednog zida i polovine drugoga, a ima samo jedan odvodni otvor. Jamie tvrdi da je cilj igre dotjerati namočeni opušak od mjesta na kojem se nalazi do otkrivenog otvora i potjerati ga niz odvod, s tim da ga na putu do tamo što je moguće više raskomadaš. Možeš zaraditi bodove za svaku keramičku pločicu preko koje potjeraš opušak (i dodatne bodove ako ga potjeraš niz odvod i još dodatnih bodova ako to uspiješ učiniti u malom broju poteza), za količinu štete koju si nanio opušku - očigledno je vrlo teško postići da se mali crni vrh na spaljenom kraju raspadne - i naposljetku, tijekom večeri, za broj opušaka koje na taj način pošalješ niz odvod.

Ta se igra može igrati i u jednostavnijem obliku, u malim, razdvojenim pisoarima tipa zdjele koji su ovih dana vrlo moderni, ali Jamie to sam nikad nije pokušao, jer je tako nizak da bi, kad bi se

odlučio na jedan od tih pisoara, morao stati otprilike metar od njega i s visine naciljati svoje otpadne vode unutra.

Uglavnom, to zvuči kao nešto što bi dugo pišanje moglo učiniti zanimljivijim, ali nije to za mene, zahvaljujući okrutnoj sudbini.

"Jel' ti on brat il' šta?"

"Jok, to mi je frend."

"A jel' je uvijek ovaki?"

"Aha, subotom navečer obično jest."

To je, naravno, bila strahovita laž. Rijetko kada sam tako pijan da ne mogu govoriti ili ravno hodati. To bih i rekao Jamieju da sam mogao govoriti i da nisam bio toliko usredotočen na pažljivo postavljanje jedne noge ispred druge. Nisam više bio tako siguran hoću li povratiti ili ne, ali isti onaj neodgovorni, destruktivni dio mog mozga - najvjerojatnije je u pitanju bilo tek nekoliko neurona, ali pretpostavljam da u svakom mozgu ima nekoliko takvih, a znamo da jedan nevaljali lako pokvari ostale - i dalje je razmišljao o onim pečenim jajima sa slaninom na hladnom tanjuru i svaki put kad bih se toga sjetio, skoro sam se izbljuvao. Bila je potrebna velika snaga volje da se natjeram razmišljati o hladnim vjetrovima koji pušu na vrhovima planina ili sjenama od vode koje se nadvijaju nad pijeskom izrezbarenim od valova - stvarima za koje sam oduvijek smatrao da simboliziraju jasnoću i svježinu i koje su mi pomogle da odvratim misli od sadržaja svog želuca.

Bilo kako bilo, pišalo mi se još više nego prije. Jamie i djevojka su hodali nekoliko centimetara od mene i držali me svatko pod jednu ruku, pri čemu smo se vrlo često sudarali, ali moje je pijanstvo došlo do takvog stadija - nakon što su mi zadnje dvije ispijene krige i prateći viski ušli u podivljali krvotok - da sam isto tako mogao biti s drugog planeta što se tiče nade koju sam polagao u to da će oni shvatiti što želim. Hodali su svaki s jedne strane i razgovarali, zapravo blebetali totalne gluposti i pravili se kao da je to o čemu razgovaraju strašno bitno, a ja, koji sam imao više mozga nego njih dvoje zajedno i bio pun podataka od životne važnosti, uopće nisam mogao doći do riječi.

Morao je postojati neki izlaz. Pokušao sam razbistriti glavu i još nekoliko puta duboko udahnuo. Vratio sam se u ravnotežu. Pažljivo sam promislio o *riječima* i o tome kako ih oblikuješ. Ispitao sam jezik

i provjerio je li mi grlo u redu. *Morao* sam se sabrati. *Morao* sam *komunicirati*. Pogledao sam oko sebe dok smo prelazili cestu; ugledao sam znak za Union Street pričvršćen za nizak zid. Okrenuo sam se i pogledao Jamieja, a zatim djevojku, pročistio grlo i rekao prilično razgovijetno: "Ne znam jeste li vas dvoje ikad pogrešno shvatili - ili, možda, još uvijek pogrešno shvaćate, a što je, koliko je meni poznato, zajedničko vama dvoma, ali ni u kom slučaju ne uključuje mene - kao što sam ja jednom slučajno pogrešno shvatio riječi kojima je snabdjeven onaj ondje znak, ali činjenica je da sam smatrao da riječ "union"[2] koja se spominje u navedenom nazivlju ocrtava udrugu zaposlenika, a to mi se pak u tom trenutku učinilo prilično socijalističkim načinom na koji su gradski oci dali naziv jednoj ulici; palo mi je na pamet da ipak nije sve izgubljeno što se tiče izgleda za mogući mir ili u najmanju ruku primirje u klasnom ratu ako je takvo priznanje vrijednosti sindikata uspjelo pronaći svoj put do jednog takvog časnog i bitnog znaka pored kojeg prolaze toliki ljudi, ali moram priznati da sam razuvjeren od te tužne i previše optimistične ideje kad me moj otac - počivao u miru sa svojim smislom za šalu - obavijestio da je tadašnji novoosnovani sindikat engleskog i škotskog parlamenta bio taj kojeg su mjesni uglednici - zajedno sa stotinama drugih gradskih vijeća na onome što je do tog trenutka bilo neovisno područje - tako svečano i postojano slavili, bez sumnje razmišljajući o mogućnostima koje je nudio taj rani oblik pokušaja preuzimanja kontrole."

Djevojka je pogledala Jamieja. "Jel' on to nešt' rek'o?"

"Mislio sam da samo pročišćava grlo", rekao je Jamie.

"Ja sam misl'a da je rek'o nešt' o bananama."

"*Bananama?*" povikao je Jamie zapanjeno i pogledao djevojku.

"Nee", rekla je djevojka, pogledala me i odmahnula glavom. "Ali kog briga."

Toliko od komunikacije, pomislio sam. Očigledno su oboje bili toliko pijani da nisu razumjeli ni točno izgovoreni engleski. Teško sam uzdahnuo kad sam pogledao prvo jedno, a onda drugo dok smo se polako spuštali glavnom ulicom, pored Woolwortha i semafora. Gledao sam pred sebe i pokušavao smisliti što ću, za ime Božje, sljedeće učiniti. Pomogli su mi prijeći sljedeću ulicu, a ja sam se zamalo srušio dok sam prelazio preko ruba pločnika. Odjednom sam

postao izuzetno svjestan ranjivosti svog nosa i prednjih zuba i pomislio što bi se dogodilo da dođu u dodir s granitom porteneilskih pločnika na bilo kojoj brzini većoj od djelića metra u sekundi.

"E, ja i jedan moj prijatelj smo se vozili onim stazama gore u brdima, skretali s pedeset na sat, klizali se uokolo kao na pisti za utrke."

"Ma daj?"

Bože moj, pa oni su još uvijek razgovarali o motorima.

"A gdje ga mi uopće vodimo?"

"Mojoj mami. Ako je još budna, napraviti će nam čaj."

"Tvojoj *mami*?"

"Aha."

"Oh."

Odjednom mi je sinulo. Bilo je tako očigledno da mi nije bilo jasno kako to nisam prije shvatio. Znao sam da ne smijem gubiti vrijeme i da nema smisla oklijevati - osjećao sam da ću uskoro eksplodirati - pa sam pognuo glavu i pobjegao od Jamieja i djevojke otrčavši niz ulicu. Odlučio sam pobjeći; kao i Eric, kako bih našao neko lijepo i mirno mjesto i popišao se.

"Frank!"

"A, jebo te, daj nas poštedi, koji ti je sad?"

Pločnik mi je još uvijek bio pod nogama koje su se manje-više kretale onako kako bi trebale. Čuo sam kako Jamie i djevojka trče za mnom i viču, ali već sam bio prošao pored stare zalogajnice i spomenika ratu i počeo ubrzavati. Moj napuhnuti mjehur nimalo nije olakšavao stvari, ali nije me ni usporavao onoliko koliko sam očekivao.

"Frank! Vraćaj se! Frank, stani! Što se dogodilo? Frank, ludo kopile, slomit ćeš vrat!"

"Ma, daj, pusti ga nek' ide."

"Ne! On je moj prijatelj! *Frank!*"

Skrenuo sam za ugao i ušao u Bank Street, a onda nastavio trčati zamalo udarivši u dvije svjetiljke, zatim naglo skrenuo ulijevo, u Adam Smith Street i došao do McGarviejeve garaže. Uletio sam u dvorište i otrčao iza pumpe, dašćući, podrigujući i osjećajući kako mi srce luđački udara. Spustio sam hlače i čučnuo, naslonio se na

prvorazrednu pumpu i nastavio teško disati dok se na betonu polako pravio bazen od mokraće koja se pušila.

Začuo sam korake, a zatim mi se s desne strane pojavila sjena. Pogledao sam oko sebe i ugledao Jamieja.

"Haa-ha-ha..." dahtao je, stavivši jednu ruku na drugu pumpu kako bi održao ravnotežu nakon što se lagano nagnuo i zagledao u svoju nogu. Druga mu je ruka bila na koljenu, a prsni koš mu se dizao i spuštao. "Tu - ha - tu - ha - tu si - ha - tu si. Ahaaaahaaaaa..." Sjeo je pored pumpe i zagledao se u zatamnjeno staklo zgrade. I ja sam sjedio, skljokan uz pumpu, i puštao zadnje kapi da padnu na zemlju. Prevrnuo sam se unatrag i nabio stražnjicu na zemlju, a potom nekako ustao, uspravio se i navukao hlače.

"Zašto si to učinio?" upitao je Jamie, još uvijek sav zadihan.

Odmahnuo sam rukom trudeći se zakopčati remen. Opet mi je postalo loše, jer mi je iz odjeće počeo izlaziti dim koji sam ponio iz puba.

"Opro..." Krenuo sam reći "Oprosti", ali se riječ iznenada pretvorila u bljuvanje. Onaj nedruštveni dio mog mozga odjednom je opet pomislio na masna jaja sa slaninom i moj se želudac pretvorio u gejzir. Počeo sam se previjati od bola, rigati i bljuvati, a crijeva su mi se, nekontrolirana i živa, zgrčila poput stisnute šake; tako se sigurno osjeća žena kad joj se dijete rita u trbuhu. Grlo mi je u trenu ohrapavilo kao da je kroz njega proletio mlažnjak. Jamie me uhvatio jer sam zamalo pao. Stajao sam tamo kao polurastvoren džepni nožić i glasno polijevao dvorište. Jamie mi je stavio jednu ruku na leđa, a drugu na čelo, kako ne bih pao na lice, i nešto mrmlijao. I dalje mi je bilo loše, a želudac me počeo jako boljeti; oči su mi bile pune suza, nos mi je curio, a cijela mi je glava bila poput zrele rajčice, spremna da se rasprsne. Borio sam se da dođem do zraka između napada povraćanja, istovremeno pljujući komade bljuvotine koji su mi ostali po ustima. Slušao sam sam sebe kako proizvodim užasne zvukove, kao Eric kad je poludio preko telefona, i nadao se da nitko neće proći i vidjeti me u tako nedostojanstvenom i bespomoćnom stanju. Zastao sam, malo došao sebi, a onda ponovno počeo i zbog toga mi je bilo deset puta lošije. Maknuo sam se u stranu zajedno s Jamiejem koji mi je pomagao i na rukama i koljenima se spustio na relativno čist komad betona gdje su mrlje od

nafte izgledale starije. Nastavio sam kašljati i pljuckati i nekoliko puta mi se učinilo da ću opet povratiti, a onda sam čučnuo, pao u Jamiejevo naručje i stavio noge pod bradu kako bih opustio trbušne mišiće i olakšao si bol.

"Sad je bolje?" upitao je Jamie. Kimnuo sam. Nagnuo sam se prema naprijed, oslonjen na stražnjicu i pete, s glavom među koljenima. Jamie me tapšao. "Samo trenutak, Frankie, prijatelju moj." Osjetio sam kako odlazi i nije ga bilo nekoliko sekundi. Vratio se s nekoliko grubih papirnatih ubrusa iz automata u dvorištu i jednim mi ubrusom obrisao usta, a drugim ostatak lica. Nakon toga ih je čak uzeo i bacio u kantu za smeće.

Iako sam se još uvijek osjećao pijano, želudac me bolio, a u grlu peklo kao da su se u njemu potukli ježevi, ipak mi je bilo puno bolje. "Hvala", uspio sam izustiti, a onda sam pokušao ustati. Jamie mi je pomogao da stanem na noge.

"Bože moj, u kakvo si se stanje doveo, Frank."

"Aha", rekao sam, brišući oči u rukav i gledajući oko sebe kako bih se uvjerio da smo još uvijek sami. Nekoliko sam puta potapšao Jamieja po ramenu, a onda smo izašli na ulicu.

Hodali smo praznom ulicom, ja sam duboko disao, a Jamie me pridržavao za lakat. Djevojka je očigledno otišla, ali nije mi bilo žao.

"Zašto si onako pobjegao?"

Odmahnuo sam glavom "Morao sam otići."

"Što?" nasmijao se Jamie. "Zašto nisi jednostavno rekao?"

"Nisam mogao."

"Samo zato što je tamo bila ona djevojka?"

"Ne", odgovorio sam i nakašljao se. "Nisam mogao govoriti. Bio sam previše pijan."

"Što?" nasmijao se Jamie.

Kimnuo sam. "Da", rekao sam. On se ponovno nasmijao i odmahnuo glavom. Nastavili smo hodati.

Jamiejeva je majka još uvijek bila budna, pa nam je napravila čaj. To je jedna krupna žena koja na sebi uvijek ima zeleni kućni ogrtač kad njen sin i ja, kako se to često zna dogoditi, navečer nakon puba završimo u njenoj kući. Nije previše neugodna, iako se pretvara da joj se sviđam više nego što ja znam da joj se sviđam.

"Uh, dečko, ne izgledaš baš najbolje. Evo, sjedni se tu, a ja ću pristaviti čaj. O, janje moje malo." Uvalio sam se u fotelju u dnevnoj sobi kuće u društvenom vlasništvu dok je Jamie otišao objesiti naše jakne. Čuo sam ga kako poskakuje u hodniku.

"Hvala", graknuo sam hrapavog grla.

"Evo, mališa. Bi li možda htio da ti upalim vatru? Je li ti hladno?"

Odmahnuo sam glavom, a ona se nasmijala, kimnula i potapšala me po ramenu, a zatim se odvukla u kuhinju. Jamie je ušao u sobu i sjeo na kauč koji se nalazio pored moje fotelje. Pogledao me, nacerio se i odmahnuo glavom.

"U kakvom si ti stanju. U kakvom *stanju!*" Pljesnuo je rukama i nagnuo se prema naprijed na kauču, a noge su mu stršile u zrak ispred njega. Zakoluto sam očima i skrenuo pogled. "Nema veze, Frankie, prijatelju moj. Nekoliko šalica čaja i bit ćeš dobro."

"Aha", uspio sam promrmljati i stresao se.

Otišao sam oko jedan ujutro, puno trijezniji i pun čaja. Želudac i grlo su mi se gotovo vratili u normalno stanje, iako mi je glas još uvijek bio hrapav. Poželio sam Jamieju i njegovoj majci laku noć i kroz predgrađa krenuo prema stazi koja je vodila na otok, a kad sam došao do nje, utonuo sam u tamu. Povremeno bih upalio svoju džepnu svjetiljku i sve sam se više približavao mostu i kući.

Bila je to tiha šetnja kroz pustopoljinu, dine i šarene pašnjake. Osim nekoliko zvukova koje sam proizveo hodajući stazom, jedino što sam čuo bila je vrlo rijetka i udaljena buka teških kamiona koji su cestom prolazili kroz grad. Oblaci su pokrivali gotovo cijelo nebo, a od mjeseca je dopirala tek slabašna svjetlost, dok je ispred mene bio samo mrak.

Sjećam se da sam jednom, bilo je to sredinom ljeta prije dvije godine, dok sam se u sumrak stazom vraćao kući nakon cjelodnevnog hodanja po brdima iza grada, ugledao neka čudna svjetla koja su se kretala po zraku iznad otoka i oko njega. Tajanstveno su vrludala i podrhtavala, svjetlucala, micala se i gorjela na jedan postojan i siguran način na koji ništa ne gori u zraku. Neko sam vrijeme stajao i promatrao ih, iskušavao na njima svoj dalekozor i činilo mi se da s vremena na vrijeme oko tih promjenjivih svjetala razabirem neke strukture. Prošli su me trnci, a um je odjednom

poželio dokučiti što je to što vidim. Brzo sam pogledao oko sebe, a onda ponovno u te udaljene, potpuno mirne tornjeve od treperave svjetlosti. Visjeli su s neba poput vatrenih lica koja s visine promatraju otok i nešto čekaju.

A onda mi je sinulo, i postao sam svjestan.

Bila je to fatamorgana, svjetlost koja se od zraka odbija prema moru. Promatrao sam kako stotinama kilometara dalje, negdje u Sjevernom moru, plamti plin na naftnim platformama. Kad sam ponovno pogledao te nejasne oblike koji su se ocrtavali oko plamena, učinilo mi se da su to platforme. Nakon toga sam sretan nastavio svoj put - uistinu, bio sam sretniji nego prije kad sam vidio te neobične prikaze - i palo mi je na pamet da bi netko tko razmišlja s manje logike i mašte prenaplo zaključio da je vidio NLO.

Naposljetku sam stigao do otoka. U kući je bio mrak. Stajao sam i promatrao je iz tame, svjestan njene veličine na slabašnoj mjesečevoj svjetlosti, i pomislio kako izgleda čak i veća nego što stvarno jest, poput glave nekog kamenog diva, goleme lubanje obasjane mjesečinom, prepune oblika i sjećanja, koja zuri u more pričvršćena na ogromno, moćno tijelo zakopano u stijene i pijesak, spremno da se iskopa i oslobodi na neku nedokučivu zapovijed ili mig.

Kuća je zurila u more i noć, a ja sam ušao u nju.

5. Kita cvijeća

Ubio sam malu Esmeraldu jer sam osjećao da to dugujem samom sebi i svijetu općenito. Naposljetku, bio sam odgovoran za smrt dvoje muške djece i na taj sam način ženskom rodu učinio neku vrstu statističke usluge. Mislio sam, ako je moja hrabrost jednako velika kao što su moja uvjerenja snažna, moram barem malo povratiti ravnotežu. Moja je rođaka bila najjednostavniji izbor i najočiglednija meta.

Ni protiv nje nisam imao ništa osobno. Djeca nisu pravi ljudi, a pod tim mislim da nisu mali muškarci i žene, već posebna vrsta koja će u dogledno vrijeme (najvjerojatnije) izrasti ili u ovo prvo ili ovo drugo. Posebice mlađa djeca, prije nego padnu pod podmukli i zli utjecaj društva i svojih roditelja, bespolna su i otvorena i stoga krajnje simpatična. Volio sam Esmeraldu (iako sam smatrao da joj je ime pomalo sladunjavo) i puno sam se s njom igrao kad bi došla kod nas. Ona je bila kćer Harmswortha i Morag Stove, mog polu-ujaka i moje polu-ujne po očevom prvom braku. Oni su par koji se brinuo o Ericu dok je bio mlađi. Ponekad su dolazili iz Belfasta provesti kod nas ljeto; moj otac se dobro slagao s Harmsworthom, a budući da sam ja pazio na Esmeraldu, mogli su ovdje provesti lijep i opuštajući godišnji odmor. Mislim da je gđa Stove bila malo zabrinuta kad mi je tog ljeta morala povjeriti svoju kćer, jer sam ljeto prije toga sredio malog Paula u naponu snage, ali s devet godina bio sam vrlo sretno i uravnoteženo dijete, odgovorno i rječito i, kad god bi se to spomenulo, dokazano žalostan zbog preminuća svog mlađeg brata. Siguran sam da sam samo svojom uistinu čistom savješću uspio uvjeriti sve odrasle oko sebe da sam potpuno nedužan. Čak sam izveo dvostruku prijevaru jer sam izgledao kao da se osjećam pomalo krivim *iz pogrešnih razloga*, tako da su mi odrasli govorili kako ne trebam kriviti sebe što nisam na vrijeme uspio upozoriti Paula. Bio sam izvrstan.

Odlučio sam pokušati ubiti Esmeraldu prije nego su ona i njeni roditelji uopće stigli na godišnji odmor. Eric je bio otišao na nekakvo krstarenje sa školom, pa sam znao da ćemo ja i ona biti sami. Bilo je vrlo rizično pokušati nešto tako brzo nakon Paulove smrti, ali morao sam učiniti nešto da povratim ravnotežu. Osjećao sam to u želucu, predosjećao; *morao* sam. Bilo je to poput svraba, nečega čemu nikako ne možeš odoljeti, kao kad hodam Porteneilom i slučajno jednom petom zagrebem po pločniku. Nakon toga *moram* zagrebati i drugom petom, i to po mogućnosti jednakom jačinom, da bih se ponovo osjećao dobro. Isto vrijedi i ako se jednom rukom očešem o zid ili stup ulične svjetiljke; moram se očešati i drugom, i to brzo, ili ga barem ogrepsti. Pokušavam održati ravnotežu na čitav niz načina kao što su ovi koje sam spomenuo, iako nemam pojma zašto. To je jednostavno nešto što mora biti učinjeno; a na isti taj način sam se morao riješiti *neke* žene kako bi se vaga opet mogla poravnati.

Te sam se godine prihvatio pravljenja zmajeva. Mislim da je to bilo 1973. godine. Pravio sam ih od mnogih stvari: trske i klinova i metalnih vješalica za kapute i aluminijskih stupova šatora i papira i plastičnih ploča i vreća za smeće i plahiti i konopca i najlonskog užeta i tanke špage i svih vrsta malih remena i kopči i komadića gajtana i elastičnih vrpca i žice i pribadača i vijaka i čavala i dijelova koje sam uzeo s modela jahti i raznih igračaka. Napravio sam špulu za namatanje s dvije poluge, zupčastim kotačićem i valjkom na kojem je bilo mjesta za pola kilometra konca; izradio sam razne vrste repova za zmajevе i na desetke zmajeva, velikih i malih, kao i nekoliko onih s kojima se moglo izvoditi akrobacije. Držao sam ih u spremištu i na kraju sam morao istjerati bicikle van ispod cerade nakon što je zbirka postala prevelika.

Tog sam ljeta često vodio Esmeraldu puštati zmajevе. Davao sam joj da se igra s malim zmajem na jednoj uzici, dok sam sebi uzeo jednog s kojim sam mogao izvoditi akrobacije. Pustio bih ga da se obara, prolazi ispod i iznad njenog zmaja, ili ga obrušio na pijesak dok bih stajao na vrhu dine, spuštao ga da okrzne visoke tornjeve koje sam sagradio od pijeska, a onda ga opet dizao uvis, dok bi on za sobom po zraku posipao zrnca pijeska od srušenog tornja. Iako mi je trebalo dosta vremena i nekoliko sam ih pritom uništio, jednom sam čak uspio zmajem srušiti branu. Obrušio sam ga tako da je,

svaki put kad bi prošao, kutom zahvatio vrh brane i postepeno napravio udubinu u pješčanoj zapreci kroz koju je tada mogla protjecati voda, što je ubrzo dovelo do toga da je čitava brana popustila, kao i pješčano selo koje se nalazilo u njenu podnožju.

Jednog sam dana stajao na vrhu dine i borio se sa snagom vjetra koji je nosio zmaja, čvrsto stiskao uže i potezao i poravnavao i zavrtao, dok jedan od tih zavrtaja nije postao poput stiska oko Esmeraldinog vrata, i u tom se trenutku rodila ideja. Upotrijebit ću zmajeve.

Smireno sam o tome razmislio, još uvijek stojeći tamo kao da mi na pamet nije palo ništa osim uobičajene procjene upravljanja zmajem, i zaključio sam da to zvuči prilično razumno. Dok sam tako o tome razmišljao, ta je ideja sve više poprimala oblik, cvjetala i razvijala se u ono što je na kraju postalo propast moje rođake. Sjećam se da sam se tada nacerio i brzo i fino spustio zmaja preko korova i vode, pijeska i valova i pustio ga da plovi na vjetru prije nego je udario u djevojčicu koja je sjedila na vrhu dine i grčevito potezala uzicu koju je držala u ruci i koja je bila povezana s njenim zmajem koji se uzdizao prema nebu. Okrenula se, nasmiješila i vrisnula, škiljeći zbog ljetnog sunca koje joj je išlo u oči. I ja sam se nasmijao, jednako dobro upravljajući i tim predmetom na nebu i svojim mozgom.

Napravio sam velikog zmaja.

Bio je toliko velik da nije stao u spremište. Napravio sam ga od starih aluminijskih stupova šatora, od kojih sam neke pronašao u potkrovlju davno prije, a neke sam uzeo s gradskog smetlišta. Kao tkaninu sam isprva koristio plastične vrećice, ali kasnije sam upotrijebio platno za šatore koje sam također pronašao u potkrovlju.

Kao uzicu sam upotrijebio teški narančasti najlonski povraz, namotan na posebno izrađeni bubanj koji je služio kao špula, a koji sam učvrstio i opremio pojasom za jačanje leđa. Zmaj je imao rep napravljen od uvrnutih stranica časopisa - *Guns and Ammo*, kojeg sam u to vrijeme redovito primao. Na platnu sam crvenom bojom nacrtao pseću glavu jer još uvijek nisam bio shvatio da ne spadam u porodicu pasa. Otac mi je godinama prije toga rekao da sam se rodio u znaku Psa jer je tog dana na nebu vidio Sirius. Ali dobro, bio je to ionako samo simbol.

Jednog sam jutra vrlo rano izašao, odmah nakon što je izašlo sunce i mnogo prije nego se bilo tko drugi probudio. Otišao sam do spremišta, uzeo zmaja, krenuo prema dinama i sklopio ga, zabio stup šatora u zemlju, zavezao najlon za njega, a zatim ga neko vrijeme puštao na kratkoj uzici. Znojio sam se i mučio, čak i na slabom vjetru, a ruke su mi se zagrijale od trenja usprkos čvrstim rukavicama za varenje koje sam navukao. Zaključio sam da će zmaj biti dobar i unio ga unutra.

Tog popodneva, dok je isti taj vjetar, sad nešto svježiji, još uvijek puhao preko otoka i prema Sjevernom moru, Esmeralda i ja smo, kao i obično, izašli van i zaustavili se u spremištu kako bismo pokupili rastavljenog zmaja. Pomogla mi ga je odnijeti daleko među dine, snažno pritišćući uzicu i špulu na svoja ravna mala prsa i zveckajući kotačićem na bubnju, dok nismo došli do mjesta koje se iz kuće nikako nije moglo vidjeti. Bio je to visoki vrh jedne dine koji je stršio u daljinu, negdje prema Norveškoj ili Danskoj, i bio prekriven travom.

Esmeralda je tražila cvijeće dok sam sastavljao zmaja s prikladnom svečanom sporošću. Sjećam se da je razgovarala s cvijećem kao da ga pokušava nagovoriti da se pokaže, pa da ga može ubrati i staviti u kitu. Vjetar je nosio njenu plavu kosu tako da joj je prelazila preko lica dok je hodala, čučala, puzala i pričala, a ja sastavljao zmaja.

Napokon sam sklopio zmaja koji je sad ležao na travi poput srušenog šatora, zeleno na zelenom. Vjetar je kružio iznad njega i udarao ga - što je proizvodilo tihi zvuk poput udarca bičem - a on se micao i izgledao kao da je živ, dok se pseće lice mrštilo. Namjestio sam narančaste najlonske uzice i počeo ih vezati, ali sam prije toga morao otpetljati uzice jednu od druge i odvezati čvorove.

Pozvao sam Esmeraldu. Ruka joj je bila puna sićušnog cvijeća i onda me natjerala da strpljivo pričekam dok ih sve ne opiše, izmišljajući za njih vlastita imena, jer je zaboravila ili nikad nije ni znala prava. Prihvatio sam tratinčicu koju mi je tako ljupko poklonila i stavio je u zapučak lijevog gornjeg džepa jakne. Rekao sam joj da sam sastavio novog zmaja i da mi može pomoći da ga isprobam na vjetru. Bila je uzbuđena i rekla je da želi držati uzice. Rekao sam joj da ću joj to možda i dopustiti, iako bih je ja, naravno, nadzirao. Htjela je držati i cvijeće, a ja sam joj rekao da je možda i to moguće.

Esmeralda je uzdisala i divila se veličini zmaja i bijesnom psiću koji je bio nacrtan na njemu. Zmaj je ležao na travi razbarušenoj od vjetra poput neke nestrpljive divovske raže i micao se. Uzeo sam glavne uzice i dao ih Esmeraldi, nakon što sam joj pokazao kako ih i gdje treba držati. Rekao sam joj da sam napravio omče koje treba omotati oko zapešća kako ne bi ispustila zmaja. Gurnula je ruke kroz opleteni najlon držeći jednu uzicu, a drugom rukom stišćući kiticu šarenog cvijeća i drugu uzicu. Ja sam uzeo svoje uzice za upravljanje. Esmeralda je skakutala i govorila mi neka požurim i pustim zmaja da poleti. Zadnji put sam pogledao oko sebe, a onda samo malo pogurnuo vrh zmaja da ga zahvati vjetar i da poleti. Trčao sam iza svoje rođake i gledao kako se zateže uzica između nje i zmaja koji se velikom brzinom podizao.

Zmaj se uzdigao prema nebu poput nečeg divljeg i dizao rep pri čemu je proizvodio zvuk koji je podsjećao na kidanje kartona. Tresao se i pucketao u zraku. Rasparao si je rep i savijao svoje šuplje kosti. Stao sam iza Esmeralde i držao uzice odmah iza njenih malih pjegavih lakata, očekujući trzaj. Uzice su se zategnule i napokon je nastupio i taj trenutak. Morao sam ukopati pete u zemlju da bih ostao miran. Sudario sam se s Esmeraldom i ona je zacviljela. Ispustila je uzice kad je prvi siloviti udar vjetra izravnao najlon, i stajala gledajući malo u mene, a malo u nebo dok sam se ja borio i pokušavao savladati snagu neba iznad naših glava. Još uvijek je čvrsto stiskala cvijeće, a ja sam joj zatezanjem uzica pomicao ruke kao da je marioneta. Špula mi je počivala na psima, ali je nisam prečvrsto stiskao rukama. Esmeralda se okrenula, posljednji me put pogledala i zakikotala se, a ja sam joj se nasmijao. Zatim sam pustio uzice.

Špula ju je pogodila u križa i ona je jauknula. Potom se podigla sa zemlje jer su je uzice povukle, a omče su joj se zategnule oko zapešća. Zateturao sam prema natrag, djelomično da bi sve izgledalo dobro ako nas je netko slučajno promatrao, a djelomično zbog toga što sam izgubio ravnotežu kad sam ispustio špulu. Pao sam na zemlju dok ju je Esmeralda zauvijek napuštala. Zmaj je neprestano lamatao i udarao i udarao i lamatao i podigao je djevojčicu sa zemlje i vinuo je u zrak, zajedno sa špulom i svim ostalim. Nekoliko sam trenutaka ležao na leđima i promatrao što se događa, a onda sam ustao i potrčao za njom što sam brže mogao,

ali opet samo zbog toga što sam znao da je ne mogu uhvatiti. Vrištala je i mahala nogama koliko je god mogla, ali okrutne najlonske omče omotale su se oko njenih zapešća, zmaj je bio u raljama vjetra, a ona je već bila dobrano izvan dosega čak i da sam je želio uhvatiti.

Trčao sam i trčao, skočio s dine i otkotrljao se niz njenu stranu okrenutu prema moru i gledao kako se sićušan lik bori svim snagama, ali ga unatoč tome zmaj odnosi sve dalje i dalje u nebo. Jedva sam čuo njene krikove i povike koji su zvučali poput tihog jaukanja nošenog vjetrom. Plovila je iznad pijeska i stijena i prema moru, a ja sam veseo trčao ispod i gledao kako se zaglavljena špula njiše ispod njenih stopala koja su se neprestano ritala. Haljina joj se nadimala oko tijela.

Penjala se sve više i više, a ja sam i dalje trčao, iako su vjetar i zmaj bili brži. Trčao sam kroz barice uz obalu mora, a zatim zagazio u njih do koljena. Tek je tada s nje otpalo nešto što se isprva činilo kruto, a potom se počelo odvajati i raspadati. Pomislio sam da se upišala, a onda sam vidio kako s neba pada cvijeće i poput neke čudne kiše udara u vodu ispred mene. Iskoračio sam iz plićaka i došao do njih, a zatim pokupio one koje sam mogao, promatrajući kako se Esmeralda i zmaj kreću prema Sjevernom moru. U jednom mi je trenutku palo na pamet da možda ipak uspije prijeći to prokleta more i spustiti se na zemlju prije nego vjetar oslabi, ali mislio sam da će, čak i ako se to dogodi, svima biti jasno da sam dao sve od sebe i ponio se časno.

Gledao sam kako se sve više smanjuje, a potom sam se okrenuo i uputio prema obali.

Znao sam da tri smrti u mojoj neposrednoj blizini, i to u samo četiri godine, *moraju* izgledati sumnjivo, pa sam unaprijed pažljivo isplanirao svoju reakciju. Nisam odmah otrčao kući, već sam se vratio na dine i sjeo na zemlju s cvijećem u ruci. Pjevao sam si pjesmice, izmišljao priče, ogladnio, malo se valjao po pijesku, utrljao ga malo u oči i općenito se pokušao uživjeti u nešto što bi trebalo izgledati kao užasno stanje za jednog malog dječaka. U kasno poslijepodne još uvijek sam tamo sjedio i zurio u more kad me pronašao jedan mladi šumar iz grada.

On je bio jedan od ljudi u potrazi koju je sazvaio Diggs nakon što su moj otac i naši rođaci primijetili da nas nema, a onda pozvali policiju kad nas nisu mogli pronaći. Mladić je došao s vrha dina. Zviždao je i ležerno udarao štapom trsku i busene trave.

Uopće se nisam obazirao na njega. Nastavio sam zuriti, drhtati i stiskati cvijeće. Moj otac i Diggs su također došli nakon što im je mladić po skupini ljudi koji su se probijali kroz dine poručio da me pronašao, ali ni na njih dvojicu se nisam obazirao. Na kraju se oko mene okupilo na desetke ljudi, promatrali su me, postavljali mi pitanja, češkali se po glavama, pogledavali na sat i gledali oko sebe. Nisam se obazirao na njih. Ponovno su se podijelili u skupine i počeli tražiti Esmeraldu, a mene su odnijeli kući. Ponudili su mi juhu koju sam očajnički želio, ali se nisam obazirao na nju, postavljali mi pitanja na koja sam odgovarao katatoničkom tišinom i zurenjem. Ujak i ujna su me tresli, crveni u licu i suznih očiju, ali ja se nisam obazirao na njih. Naposljetku me otac odveo u moju sobu, svukao me i stavio u krevet.

Netko je cijele noći ostao u mojoj sobi i, bio to moj otac, Diggs ili netko drugi, cijele sam noći i njega i sebe držao budnim tako što bih neko vrijeme mirno ležao i pravio se da spavam, a onda zavrištao iz sveg glasa, ispao iz kreveta i razbio se o pod. Ta me osoba svaki put podigla, pomilovala i vratila u krevet. Svaki sam se put pravio da sam ponovno zaspao i onda nakon nekoliko minuta ponovno poludio. Kad bi mi bilo tko od njih nešto rekao, samo bih ležao u krevetu, zurio u njih i tresao se, gluh i bez riječi.

To sam izvodio do zore, kad su ljudi završili s potragom i vratili se natrag, bez Esmeralde, a onda sam si dopustio da zaspim.

Trebalo mi je tjedan dana da se oporavim i to je bio jedan od najboljih tjedana u mom životu. Eric se vratio s krstarenja sa svojom školom i nakon što je on stigao počeo sam pomalo govoriti; isprva samo gluposti, a kasnije sam počeo spominjati nesuvisle dijelove onoga što se dogodilo, nakon čega bi uvijek uslijedili vrisci i katatonija.

Negdje oko sredine tjedna doktoru MacLennanu su dopustili da me nakratko posjeti, nakon što je Diggs prekršio naredbu mog oca da me nitko osim njega ne smije pregledati. Ali čak je i tada otac ostao

u sobi, namršten i sumnjičav, kako bi se uvjerio da pregled ne prelazi stanovite granice; bilo mi je drago što nije dopustio liječniku da me cijelog pregleda, a na pregled sam reagirao tako što sam postao još lucidniji.

Do kraja tjedna sam još povremeno znao imati lažne noćne more, iznenada bih zašutio i s vremena na vrijeme zadrhtao, ali jeo sam manje-više normalno i na većinu pitanja uspijevaio odgovoriti prilično veselo. Razgovor o Esmeraldi i onome što joj se dogodilo još uvijek je izazivalo male napade, vriske i potpuno povlačenje na kraće vrijeme, ali nakon dugog i strpljivog ispitivanja, rekao sam ocu i Diggsu ono što sam želio da povjeruju u vezi tog događaja - veliki zmaj; Esmeralda se zaplela u uzice; ja sam joj pokušao pomoći i špula mi je iskliznula iz ruku; očajničko trčanje; zatim praznina u sjećanju.

Objasnio sam im kako sam se uplašio da sam možda ureknut, da uzrokuje smrt i uništenje svima koji su mi bliski, te da sam se bojao da će me poslati u zatvor jer će ljudi misliti da sam ubio Esmeraldu. Plakao sam i grlio oca, čak sam i Diggsa zagrlio i pritom ponjušio grubu tkaninu od koje je bila sašivena njegova plava uniforma, i gotovo da sam osjetio kako se topi i počinje mi vjerovati. Zamolio sam ga da ode do spremišta, uzme sve moje zmajeve i spali ih, što je on poslušno učinio u jednoj udubini koja se sad zove Lomača zmajeva. Bilo mi je žao zbog zmajeva i znao sam da ću ih zauvijek morati prestati puštati kako bi gluma i dalje izgledala stvarna, ali vrijedilo je. Esmeralda se nikad nije pojavila; nakon mene je više nitko nije vidio, sudeći po ispitivanjima koje je Diggs izvršio na kočama i platformama.

I tako sam krenuo izjednačiti rezultat, a na kraju proživio prekrasan, iako naporan, tjedan pun zabave i glume. Cvijeće koje sam još uvijek stiskao dok su me nosili kući silom mi je izvađeno iz ruke i stavljeno u plastičnu vrećicu na vrh hladnjaka. Dva tjedna kasnije našao sam ga tamo uvenulo i sasušeno, zaboravljeno i neprimijećeno. Jedne sam ga noći odnio u potkrovlje i još i danas imam te male smeđe uvrnute suhe biljčice koje poput stare ljepljive vrpce vire iz staklene bočice. Ponekad se zapitam gdje je završila moja rođaka; je li potonula na dno mora ili je izbačena na neku krševitu i napuštenu

obalu, ili ju je vjetar bacio na neku visoku planinu, pa su je onda pojeli galebovi ili orlovi...

Volio bih vjerovati da ju je u trenutku smrti još uvijek vukao onaj veliki zmaj, da je obišla svijet i sve se više uzdizala dok je umirala od gladi i dehidracije i postajala sve mršavija i mršavija, da bi se naposljetku pretvorila u sićušni kostur koji plovi na zračnim strujama planeta; neka vrsta Uklete Holanđanke. Ali sumnjam da takva romantična predodžba odgovara istini.

Gotovo cijelu nedjelju sam proveo u krevetu. Nakon one noćasnje pijanke bio mi je potreban odmor, puno tekućine, malo hrane i da mi nestane mamurluk. Želio sam tog trena odlučiti da se više nikad neću napiti, ali budući da sam bio tako mlad zaključio sam da to najvjerojatnije nije realno razmišljanje, pa sam odlučio da se više nikad neću *tako* napiti.

Otac je došao i počeo mi lupati na vrata kad nisam došao doručkovati.

"A što je s tobom, ili ne moram ni pitati?"

"Ništa", graknuo sam prema vratima.

"Ma nemoj mi reći", rekao je otac sarkastično. "A koliko si popio noćas?"

"Nisam puno."

"Hmmm", rekao je.

"Uskoro ću sići", rekao sam i počeo se mrdati u krevetu i proizvoditi zvukove kako bih ga naveo da pomisli da ustajem.

"Jesi li to ti telefonirao noćas?"

"Što?" postavio sam pitanje vratima i prestao se mrdati.

"Jesi, zar ne? I mislio sam da si ti. Pokušavao si promijeniti glas. Zašto si nazvao u to vrijeme?"

"Paa... tata, stvarno se ne sjećam da sam nazvao", pažljivo sam odvratio.

"Hmmm. Ti si budala, dečko", rekao je, a zatim se udaljio teškim koracima. Ja sam ostao ležati i razmišljati. Bio sam prilično siguran da noćas nisam zvao kući. Bio sam s Jamiejem u pubu, nakon toga sam s njim i s djevojkom izašao van, zatim sam bio sam dok sam trčao, onda s Jamiejem i na kraju s njim i njegovom majkom. Naposljetku sam se prošetao do kuće gotovo potpuno trijezan.

Nisam imao nikakvih praznina u sjećanju. Pretpostavio sam da je sigurno Eric nazvao. Zaključio sam da otac sigurno nije dugo razgovarao s njim, jer bi inače prepoznao glas svog sina. Ležao sam na leđima u krevetu i nadao se da je Eric još uvijek na slobodi i da ide ovamo, te da će me glava i želudac prestati podsjećati koliko im loše može biti.

"Pogledaj se", rekao mi je otac kad sam tog poslijepodneva na kraju ipak sišao u jutarnjem ogrtaču kako bih pogledao neki stari film na televiziji. "Nadam se da se ponosiš sobom. Nadam se da smatraš kako te takvo ponašanje čini muškarcem." Otac je pucketao jezikom i odmahivao glavom, a potom nastavio čitati *Scientific American*. Pažljivo sam sjeo u jednu od velikih udobnih fotelja u dnevnoj sobi.

"Tata, priznajem da sam se ipak malo napio noćas. Žao mi je ako ti to smeta, ali vjeruj mi, patim zbog toga."

"Pa, nadam se da će te to naučiti pameti. Jesi li svjestan koliko si moždanih stanica najvjerojatnije uspio uništiti prošle noći?"

"Barem nekoliko tisuća", rekao sam nakon kratke stanke koju sam si uzeo za računanje.

Otac je oduševljeno kimnuo glavom. "Barem toliko."

"Pa, trudit ću se da se to ne ponovi."

"Hmmm."

"Vrrumm!" glasno je rekao moj šupak, iznenadivši time i mene i oca. Spustio je časopis i zagledao se u prostor iznad moje glave, mudro se osmjehujući dok sam ja pročišćavao grlo i mahao rubom svog jutarnjeg ogrtača trudeći se da to djeluje što manje nametljivo. Vidio sam kako mu se nosnice miču i drhte.

"Pivo i viski, ha?" rekao je kimajući glavom i ponovno uzimajući časopis u ruke. Osjetio sam kako sam se zacrvanio i počeo škripati zubima, sretan što se otac povukao iza kvalitetnog papira. Kako mu to samo *uspijeva*? Pravio sam se da se ništa nije dogodilo.

"O, da. Usput budi rečeno," rekao sam, "nadam se da ti ne smeta, ali rekao sam Jamieju da je Eric pobjegao."

Otac me bijesno pogledao preko časopisa, odmahnuo glavom i nastavio čitati. "Idiot", rekao je.

Navečer sam se, nakon što sam nešto prigrizao, a ne objedovao, popeo u potkrovlje i kroz teleskop bacio daleki pogled preko otoka,

kako bih se uvjerio da mu se ništa nije dogodilo dok sam se ja odmarao u kući. Sve je djelovalo mirno. Ipak sam odlučio otići na jednu kraću šetnju po hladnom i oblačnom vremenu, samo sam prošao plažom do južnog kraja otoka i vratio se natrag, a onda sam cijelu noć ostao kod kuće i gledao televiziju. Kasnije je počela padati kiša nošena laganim vjetrom i ja sam je slušao kako udara o prozore.

Već sam bio legao u krevet kad je telefon zazvonio. Brzo sam ustao, jer još uvijek nisam počeo padati u san kad sam ga začuo, i potrčao dolje kako bih stigao prije oca. Nisam znao je li još uvijek budan ili ne.

"Da?" rekao sam bez daha, gurajući gornji dio pidžame u donji. Začuo sam pištanje, a potom je glas na drugom kraju uzdahnuo.

"Ne."

"Ha?" upitao sam. Nisam čak bio siguran ni da je to Eric.

"Ti si rekao 'Da'. Ja sam rekao 'Ne'."

"Što želiš da kažem?"

"Porteneil 531"

"Dobro. Porteneil 531. Halo?"

"Dobro. Dovidenja." Potom se glas zakikotao i linija se prekinula. Pogledao sam slušalicu optužujućim pogledom, a zatim je spustio. Oklijevao sam. Telefon je ponovno zazvonio. Zgrabio sam slušalicu prije nego je prvi put odzvonio do kraja.

"Da..." zaustio sam, a onda začuo pištanje. Sačekao sam da prestane, a zatim rekao: "Porteneil 531."

"Porteneil 531", rekao je Eric. Barem sam mislio da je to Eric.

"Da", rekao sam.

"Što da?"

"Da, ovo je Porteneil 531"

"Ali ja sam mislio da je ovo Porteneil 531"

"Ovo je. Tko je to? Jesi li to ti..."

"Ja sam. Je li to Porteneil 531?"

"Da!" izderao sam se.

"A tko je to?"

"Frank Cauldhame", rekao sam pokušavajući ostati miran. "Tko je to?"

"Frank Cauldhame", rekao je Eric. Pogledao sam oko sebe, prešao pogledom po stepenicama, ali ocu nije bilo ni traga.

"Zdravo, Eric", rekao sam i nasmiješio se. Odlučio sam da ga noćas neću naljutiti, ma što se dogodilo. Radije bih spustio slušalicu nego rekao nešto pogrešno i natjerao svog brata da uništi još jedan komad imovine Pošte.

"Upravo sam rekao da se zovem Frank. Zašto me zoveš 'Eric'?"

"Daj, Eric, prepoznao sam ti glas."

"Ja sam Frank. Prestani me zvati Eric."

"OK. OK. Zvat ću te Frank."

"Onda, tko si ti?"

Na trenutak sam se zamislio. "Eric?" upitao sam nesigurno. "Malo prije si rekao da se zoveš Frank."

"Pa", uzdahnio sam, naslonio se jednom rukom na zid i pitao se što da mu kažem. "To je bila... to je bila samo šala. O, Bože, ne znam." Namrštio sam se telefonu i čekao da Eric nešto kaže.

"No dobro, Eric", rekao je Eric, "što ima novoga?"

"O, ništa posebno. Prošle noći sam bio vani, u pubu. Jesi li ti zvao prošle noći?"

"Ja? Ne."

"Oh. Tata je rekao da je netko zvao. Mislio sam da si to možda bio ti."

"Zašto bih ja zvao?"

"Pa, ne znam." Slegnuo sam ramenima. "Iz istog razloga iz kojeg si i večeras nazvao. Što god."

"Pa, zašto misliš da sam večeras nazvao?"

"Ne znam."

"Isuse; ne znaš zašto sam nazvao, nisi siguran kako se zoveš, pogriješio si moje ime. Nemaš se baš čime pohvaliti, zar ne?"

"O, Bože", rekao sam više sebi, nego Ericu. Osjećao sam kako razgovor kreće u potpuno pogrešnom smjeru.

"Zar me nećeš pitati *kako* sam?"

"Da, da", rekao sam. "Kako si?"

"Užasno. Kako si ti?"

"OK. Zašto se ti osjećaš užasno?"

"Nije te zapravo briga."

"Naravno da me je briga. Što nije u redu?"

"Ništa što bi tebe zanimalo. Pitaj me nešto drugo, kao na primjer kakvo je vrijeme ili gdje se nalazim ili nešto drugo. Znam da te nije briga kako se osjećam."

"Naravno da me je briga. Ti si mi brat. Prirodno je da me je briga", prosvjedovao sam. U tom sam trenutku začuo kako se otvaraju kuhinjska vrata, a nekoliko sekundi kasnije otac se pojavio u podnožju stepenica i, držeći se za veliku drvenu kuglu izrezbarenu na vrhu zadnjeg stupa ograde, stao i bijesno me pogledao. Podigao je glavu i lagano je nagnuo u stranu kako bi bolje čuo. Propustio sam jedan dio Ericova odgovora i čuo sam samo:

"...briga kako se osjećam. Svaki put kad nazovem, ista priča. 'Gdje si?' Jedino te to zanima; nije te briga gdje mi je glava, samo gdje mi je tijelo. Ne znam zašto se uopće trudim, stvarno ne znam. Uopće se ne bih trebao gnjaviti i nazivati te."

"Hm. Dobro. Tako je", rekao sam gledajući u oca i smiješeći se. On je samo stajao, tiho i nepomično.

"Vidiš o čemu pričam? To je sve što znaš reći. 'Hm. Dobro. Tako je.' Pa, baš ti hvala, jebo te. To najbolje pokazuje svu tvoju brigu."

"Uopće nije tako. Upravo je suprotno", rekao sam mu, a zatim samo malo udaljio slušalicu od usta i povikao ocu: "To je opet Jamie, *Tata!*"

"...zašto se uopće i trudim, ne znam..."

Eric je nastavio blebetati u slušalicu, očigledno potpuno nesvjestan onoga što sam upravo rekao. I otac je to također ignorirao i ostao stajati u istom položaju kao i prije, nakrivljene glave.

Oblizao sam usne i rekao: "Pa, Jamie..."

"Što? Vidiš? Sad si mi opet zaboravio ime. Koja je korist od ovoga? To bih volio znati. Hm? Koja je korist od ovoga? *On* me ne voli. Ali *ti* me voliš, zar ne, hm?" Glas mu je postajao sve tiši i počeo je odzvanjati; sigurno je odmaknuo usta od slušalice. Zvučalo je kao da govori s nekim tko se nalazi u govornici zajedno s njim.

"Da, Jamie, naravno." Nasmijao sam se ocu, kimnuo glavom i stavio jednu ruku ispod pazuha druge ruke, trudeći se izgledati što opuštenije.

"Ti me voliš, dragi moj? Kao da ti to malo srce gori za mnom...", Eric je mrmljao negdje daleko. Progutao sam slinu i ponovno pogledao oca.

"E, pa, takav ti je život, Jamie. Baš sam to jutros govorio *svom Tati*." Mahnuo sam Ocu.

"Izgaraš od ljubavi prema meni, zar ne, dušice moja draga?"

Učinilo mi se da su mi se srce i želudac sudarili kad sam iza Ericova blebetanja preko telefona začuo ubrzano disanje i dahtanje. Od tog laganog cviljenja i nekakvih slinavih zvukova sav sam se naježio. Zadrhtao sam. Glava mi se tresla kao da sam upravo u grlo istresao nekakav prvorazredni viski. S druge strane se čulo puf-pant, cvil-cvil. Eric je u pozadini rekao nešto umirujuće i tiho. O, Bože, pa s njim je bio pas. O, ne.

"Ma, slušaj! Slušaj, Jamie! Što ti misliš?" rekao sam glasno i očajno, pitajući se vidi li otac kako sam se naježio. Pretpostavio sam da mi oči izgledaju kao da će ispasti iz glave, ali nisam mogao ništa učiniti; davao sam sve od sebe kako bih smislio i rekao nešto što će privući Ericovu pažnju. "Ja sam, ah - baš sam mislio kako stvarno moramo - moramo nagovoriti Willyja da nam još jednom dopusti da provozamo njegov auto; znaš, onaj mali kombi kojeg ponekad zna vozati po pijesku? Ono onda je baš bilo zabavno, zar ne?" Sad sam već počeo graktati, a usta su mi se sve više sušila.

"Što? O čemu ti pričaš?" rekao je iznenada Ericov glas koji se ponovno približio telefonu. Progutao sam slinu i još jednom se nasmiješio ocu, čije su se oči lagano suzile.

"Sjećaš se, Jamie. Kad smo se onda provozali u Willyjevom malom kombiju. Stvarno moram nagovoriti *svog Tatu*" - te sam dvije riječi prosiktao - "da mi kupi neki stari auto s kojim bih se mogao vozati po pijesku."

"Kako ti sereš. Nikad se nisam ni u čijem autu provozao po pijesku. Opet si zaboravio tko sam ja", rekao je Eric i dalje ne slušajući što govorim. Okrenuo sam se od oca i pogledao u kut, snažno uzdišući i šapćući sam sebi: "O, Bože moj", nakon što sam udaljio slušalicu od usta.

"Da, da, tako je Jamie", beznadno sam nastavio. "Koliko znam, onaj moj brat još uvijek pokušava stići ovamo. Ja i *moj Tata* se nadamo da je dobro."

"Kopile malo! Pričaš kao da ja nisam ovdje! *Isuse*, kako mrzim kad ljudi to rade! Ali *ti* mi to ne bi učinio, zar ne, ljubavi stara?" Glas mu se opet izgubio, a zatim sam s druge strane začuo pseće zvukove -

zvukove malog psića, kad malo bolje razmislim. Počeo sam se preznojavati.

Dolje u hodniku sam začuo korake, a potom se svjetlo u kuhinji ugasilo. Onda su se opet začuli koraci koji su sad krenuli prema gore. Brzo sam se okrenuo i nasmiješio ocu koji mi se približavao.

"Da, tako je, Jamie", rekao sam patetično, jer sam i metaforički, kao i doslovno, počeo presušivati.

"Nemoj predugo pričati na taj telefon", rekao je otac dok je prolazio pored mene i stepenicama nastavljao prema gore.

"Dobro, Tata!" veselo sam povikao, a negdje u blizini mjehurica počeo sam osjećati bol koja se zna pojaviti kad stvari postanu posebno loše i kad ne vidim izlaz iz te situacije.

"Aaaaauuuu!"

Brzo sam odmaknuo slušalicu od uha i nekoliko sekundi zurio u nju. Nisam bio siguran je li taj zvuk proizveo Eric ili pas.

"Halo? Halo?" grozničavo sam šaptao i pogledavao prema gore da bih vidio kako Tatina sjena nestaje sa zida na katu.

"Haaauuuvvvaauuu!" začuo se krik s druge strane. Stresao sam se i ustuknuo. Bože moj, što je to *radio* toj životinji? Potom je slušalica zviznula, začuo sam nekakav povik koji je ličio na psovku, a onda je telefon počeo krčkati. "Kopile malo... Aaaah! Jebem ti! Sranje. Vraćaj se, malo..."

"Halo! Eric! Hoću reći Frank! Hoću reći... Halo! Što se događa?" siktao sam i pogledavao prema gore kako bih provjerio ima li kakvih sjena, a onda sam čučnuo pored telefona i slobodnom rukom pokrio usta. "Halo?"

Začula se buka, a potom se izderao u slušalicu: "Ti si kriv!" Nakon toga se opet začulo krckanje. Čuo sam neke nejasne zvukove, ali čak ni kad sam se napregnuo nisam mogao odgonetnuti odakle dolaze, a možda su to bile samo smetnje na liniji. Pitao sam se trebam li spustiti slušalicu i baš sam se spremao to učiniti kad se opet začuo Ericov glas koji je mrmljao nešto što nisam razumio.

"Halo? Što?" upitao sam.

"Još si tu, ha? Izgubio sam malo kopile. Ti si kriv. Isuse, kakva je korist od tebe?"

"Žao mi je", rekao sam iskreno.

"E pa, sad je prokleta kasno za to. To malo govno me ugrizlo. Ali uhvatit ću ga ja ponovno. Kopile." Začulo se pištanje. Čuo sam kako ubacuje još novca u telefon. "Pretpostavljam da ti je drago, zar ne?"

"Drago zbog čega?"

"Drago što je prokleti *pas* pobjegao, šupčino."

"Kome? Meni?" pokušavao sam ga zavarati.

"Ne pokušavaš mi valjda reći da ti je *žao* što je pobjegao, zar ne?"

"Pa..."

"Namjerno si to učinio!" urlao je Eric. "Namjerno si to učinio! Želio si da pobjegne! Ni s čim mi se ne daš igrati! Više bi volio da pas uživa nego ja! Govno jedno! Trulo kopile!"

"Ha, ha", neuvjerljivo sam se smijao. "Pa, hvala što si nazvao - ovaj - Frank. Dovidenja." Tresnuo sam slušalicu i na trenutak zastao kako bih si čestitao što sam to tako dobro izveo, kad se sve uzme u obzir.

Obrisao sam čelo koje se pomalo oznojilo i zadnji put pogledao zid na katu na kojem nije bilo sjena.

Odmahnuo sam glavom i počeo se vući uz stepenice. Uspio sam doći do zadnje stepenice na tom katu kad je telefon ponovno zazvonio. Sledio sam se. Ako se javim... Ali ako se ne javim, a Otac se javi...

Otrčao sam dolje, podigao slušalicu i čuo ubacivanje novčića u telefon; zatim sam začuo: "*Kopile?*" nakon čega je uslijedio niz zaglušujućih prasaka dok je plastika udarala u metal i staklo. Zatvorio sam oči i slušao praske i udarce sve dok jedan posebno glasan tupi udarac nije prouzročio tiho zujanje koje telefoni obično ne proizvode; nakon toga sam opet spustio slušalicu, okrenuo se, pogledao prema gore i umoran se uputio uz stepenice.

Ležao sam u krevetu. Znao sam da ću uskoro morati pokušati dugoročno riješiti taj problem. To je bio jedini način. Pokušati riješiti stvari pomoću onoga što ih je prvobitno uzrokovalo: a to je Stari Saul. Bio mi je jasno da će mi trebati neki jaki lijek ako sam mislio spriječiti Erica da bez ičije pomoći uništi čitavu škotsku telefonsku mrežu i prorijedi pseće stanovništvo u zemlji. Ali znao sam da se ipak prvo moram posavjetovati s Tvornicom.

Nije to bila baš moja krivnja, ali bio sam uistinu upleten, a vjerovao sam da možda mogu nešto učiniti uz pomoć lubanje prastarog psa,

Tvornice, i s malo sreće. U kojoj će mjeri moj brat odgovoriti na vibracije koje pošaljem bilo je pitanje o kojem nisam želio previše razmišljati, s obzirom na stanje u njegovoj glavi, ali nešto sam morao učiniti.

Nadao sam se da je psić *uspio* pobjeći. K vragu, kako *ja* nisam krivio sve pse za ono što se dogodilo? Stari Saul je bio krivac, Stari Saul je ušao u našu povijest i moju osobnu mitologiju kao Kastrator, ali zahvaljujući malim stvorenjima koja su letjela po zatonu sad je bio u mojoj vlasti.

Eric je u svakom slučaju bio lud, iako je bio moj brat. Imao je sreće što je postojao netko zdrav tko ga je još uvijek volio.

6. Teren s lubanjom

Kad se Agnes Cauldhame, u devetom mjesecu trudnoće, dovezla na svom BSA 500 s upravljačem povučanim unatrag i Sauronovim okom nacrtanim crvenom bojom na rezervoaru, otac baš nije skakao od sreće što je vidi, što je bilo prilično razumljivo. Na kraju krajeva, napustila ga je gotovo odmah nakon mog rođenja i ostavila ga s cendravim djetetom u naručju. Tako nestati, a da ga tri godine nije čak ni nazvala ili mu poslala razglednicu, pa se onda bezbrižno dovesti stazom koja vodi od grada, pa prijeći preko mosta, s nečijim djetetom ili djecom u truhu i očekivati da će joj moj otac pružiti smještaj, hraniti je, njegovati i poroditi bilo je malo previše drsko.

Kako sam u to vrijeme imao tek tri godine, ne sjećam se baš najbolje svega toga. Zapravo se ne sjećam ničega u vezi toga, kao što se ne mogu sjetiti ničega što se dogodilo prije moje treće godine. Ali ja, naravno, za to imam dobre razloge. Od onoga što sam uspio sakupiti kad bi otac odlučio da mi nešto neće reći, uspio sam zaključiti ono za što mislim da se dogodilo. A i gđa Clamp je povremeno znala iznositi neke detalje, iako se u njih vjerojatno ne može ništa više pouzdati od onoga što mi je otac rekao.

Eric u to vrijeme nije živio s nama, bio je kod obitelji Stove u Belfastu.

Agnes, tamna i krupna, sva u perlama i šarenom kaftanu, odlučila je roditi u lotos položaju (jer je tvrdila da je dijete u tom položaju i začeto) dok govori "om", te je odbila odgovoriti na sva očeva pitanja o tome gdje je i s kim bila te tri godine. Rekla mu je da ne smije biti toliko posesivan kad su u pitanju ona i njeno tijelo. Bila je dobro i bila je trudna; to je bilo sve što je trebao znati.

Agnes se smjestila u svoju nekadašnju spavaću sobu iako se otac tome protivio. Je li mu možda potajno bilo drago što se vratila, ili je možda čak blesavo vjerovao da bi mogla i ostati, to ne znam. Ne vjerujem da je on stvarno tako snažan, usprkos onoj mračnoj strani

svoje ličnosti koju pokazuje kad želi nekoga zadiviti. Mislim da bi ga moja očigledno odlučna majka vrlo lako mogla pokoriti. Uglavnom, uspjela je postići da bude po njenom i nekoliko je tjedana živjela sasvim fino tog uzbudljivog ljeta punog ljubavi, mira i tako dalje.

Otac se u to vrijeme još uvijek savršeno koristio objema nogama, a i trebale su mu kako bi trčao gore-dolje iz kuhinje ili spavaće sobe kad bi Agnes zazvonila zvoncem ušivenim u zvonaste nogavice svojih traperica, koje su bile prebačene preko fotelje pored kreveta. Povrh toga, otac se morao brinuti i za mene. U to sam se vrijeme muvao svuda uokolo i upadao u nevolje kao i svaki normalan i zdrav trogodišnjak.

Kao što sam rekao, ne sjećam se ničega, ali rekli su mi da sam uživao ljutiti Starog Saula, krivonogog i prastarog bijelog buldoga kojeg je otac imao zato što je - tako su mi barem rekli - bio tako ružan i nije volio žene. Nije volio ni motocikle i zbog toga je poludio kad je Agnes stigla, lajao je i napadao je. Agnes ga je šutnula tako da je odletio preko cijelog dvorišta, a on je otrčao prema dinamama cvileći, da bi se ponovno pojavio tek kad je bio siguran da mu Agnes više ne stoji na putu i da je prikovana za krevet. Gđa Clamp tvrdi da je otac trebao dati uspavati tog psa još mnogo godina prije nego se sve to dogodilo, ali ja mislim da je to slinavo staro pseto žutih krmeljivih očiju koje je smrdjelo na ribu izazivalo kod mog oca suosjećanje upravo zato što je bilo tako odvratno.

Agnes se uredno počela porađati u vrijeme ručka jednog vrućeg i mirnog dana, preznojavajući se i govoreći "om" dok je otac grijao puno vode i drugih stvari, a gđa Clamp joj brisala čelo i najvjerojatnije pričala o svim onim ženama koje je poznavala i koje su umrle pri porodu. Ja sam se vani igrao, trčao po dvorištu u kratkim hlačicama i - pretpostavljam - bio prilično sretan zbog cijele te situacije s trudnoćom jer mi je ona dala više slobode da radim što želim oko kuće i u vrtu bez očevog nadzora.

Što sam to učinio da naljutim Starog Saula, je li ga možda vrućina posebno oneraspoložila ili ga je Agnes uistinu šutnula u glavu kad je stigla, kao što gđa Clamp tvrdi - ništa od toga ne znam. Ali mali, kuštravi, prljavi, potamnjeni, bezobrazni dječacić poput mene lako je mogao smisliti neku nepodopštinu koja uključuje tu zvijer.

Sve se dogodilo u vrtu, na komadu tla koji se kasnije pretvorio u jednu od gredica za povrće nakon što je otac poludio za zdravom hranom. Majka je uzdisala i gundala, gurala i duboko disala, trebalo joj je još sat-dva da završi s porodom, a pomagali su joj i gđa Clamp i moj otac, kad su svi troje (ili barem dvoje; pretpostavljam da je Agnes ipak bila malo prezauzeta) začuli mahnito lajanje i jedan glasan i užasan vrisak.

Otac je pojurio do prozora, pogledao van, pa dolje u vrt, a potom uzviknuo i istrčao iz sobe ostavivši zapanjenu gospođu Clamp samu.

Istrčao je u vrt i pokupio me. Zatim je utrčao u kuću, pozvao gospođu Clamp, a onda me stavio na kuhinjski stol i s nekoliko ručnika pokušao zaustaviti krvarenje najbolje što je mogao. Gđa Clamp, koja još uvijek nije imala pojma što se događa i prilično se razbjesnila, pojavila se s lijekom koji je tražio i zamalo se onesvijestila kad je ugledala sav taj kaos između mojih nogu. Otac je uzeo od nje vrećicu i rekao neka se vrati gore mojoj majci.

Sat vremena kasnije sam se osvijestio i ležao omamljen i bez krvi u svom krevetu, a otac je izašao sa sačmaricom koju je u to vrijeme imao kako bi potražio Starog Saula.

Pronašao ga je za nekoliko minuta, prije nego je uopće izašao iz dvorišta. Stari se pas zgurio pored podrumskih vrata, malo je sišao niz stepenice i sakrio se u hladnoj sjeni. Cvilio je i drhtao, a moja se mlada krv miješala s njegovom smrdljivom slinom i debelim krmeljima dok je režao i plašljivo i molećivo pogledavao prema mom ocu koji ga je podigao i zadavio.

E pa, sad, na kraju sam uspio nagovoriti oca da mi to kaže; i, prema njegovim riječima, upravo kad je iz psa istisnuo posljednju kap života začuo je drugi vrisak, ovaj put odozgo i iz kuće, a to je bio dječak kojeg su nazvali Paul. Ne mogu ni zamisliti kakve su to bolesne misli u to vrijeme prolazile kroz glavu mog oca kad je odabrao takvo ime za dijete, ali to je bilo ime koje je Angus dao svom novorođenom sinu. Morao ga je sam odabrati jer Agnes nije dugo ostala. Dva se dana oporavljala, izrazila zaprepaštenje i užas zbog onoga što mi se dogodilo, a zatim sjela na svoj motor i odgrmjela dalje. Otac ju je pokušao zaustaviti tako što joj je stao na put, pa ga je ona pregazila i tako je zaradio prilično gadan prijelom noge, na stazi ispred mosta.

I tako je gđa Clamp počela brinuti za mog oca dok je on inzistirao da se brine za mene. I dalje nije dopuštao starici da pozove drugog liječnika, pa si je sam namjestio nogu, iako ne baš savršeno; tako je počeo šepati. Gđa Clamp je morala odnijeti novorođeno dijete u obližnju bolnicu dan nakon što je Paulova majka otišla. Otac se bunio ali, kao što je gđa Clamp napomenula, bilo joj je dovoljno što mora paziti na dva invalida u jednoj kući, pa joj nije trebalo i novorođenče koje treba neprestanu njegu.

To je, dakle, bila zadnja posjeta moje majke otoku i kući. U svakom slučaju, za sobom je ostavila jednog mrtvog, jednog rođenog i dva doživotna invalida. Nije loš rezultat za dva tjedna tog ljeta punog prekrasne i psihodelične ljubavi, mira i opće ljubaznosti.

Starog Saula smo zakopali na obronku iza kuće, koji sam kasnije prozvao Teren s lubanjom. Moj otac tvrdi da je razrezao životinju i u njegovom želucu pronašao moje sićušne genitalije, ali nikad ga nisam uspio nagovoriti da mi kaže što je učinio s njima.

Paul je, naravno, bio Saul. Neprijatelj je bio - morao je biti - dovoljno lukav da se prebaci u dječaka. Zbog toga je otac odabrao to ime za mog novog brata. Srećom, ja sam to na vrijeme primijetio i poduzeo nešto tako mlad. Inače, Bog zna u što bi se to dijete pretvorilo kad bi ga Saulova duša obuzela. Ali sreća, oluja i ja zajedno smo ga upoznali s Bombom i time je stvar sređena.

Što se tiče malih životinja, skočimiševa, bijelih miševa i hrčaka, oni su morali bućnuti u blato i umrijeti kako bih ja mogao doći do Lubanje Starog Saula. Katapultirao sam sićušne zvijeri preko rječice, u blato s druge strane, kako bih ih mogao sahraniti. Otac mi inače nikad ne bi dopustio da počnem kopati po obiteljskom groblju radi kućnih ljubimaca, pa su morali poginuti i otići s ovog svijeta odjeveni u prilično neotmjenu odjeću koja se sastojala od pola loptice za badminton. Kupovao sam loptice za badminton u gradskoj trgovini igračkama i sportskom opremom, a onda bih im odrezao gumeni vrh i proturio zamorca koji je snažno prosvjedovao (upotrijebio sam ga samo jednom, i to isključivo iz principa, jer su mi u pravilu bili preskupi i malko preveliki) kroz plastični lijevak dok mu nije stajala oko struka poput haljinice. Nakon što sam ih tako opremio, ispucao

bih ih preko blata i vode u njihov zagušljivi kraj; potom bih ih zakopao, upotrebljavajući kao lijesove velike kutije šibica koje smo uvijek držali pored peći i koje sam sakupljao godinama i u njih spremio olovne vojnike, njihove kućice i tako dalje.

Rekao sam ocu da sam ih pokušavao prebaciti na drugu stranu rijeke, na kopno, i da su oni koje sam morao sahraniti, oni koji nisu pali dovoljno daleko, bili žrtve znanstvenog istraživanja, ali sumnjam da je ta isprika uistinu bila potrebna; mog oca nikad nisu smetale patnje nižih oblika života, unatoč tome što je bio hipi, a možda zbog toga što je završio medicinu.

Naravno, vodio sam dnevnik, pa stoga imam zabilježeno da sam izveo ništa manje nego 37 takvih tobožnjih letačkih eksperimenata prije nego je moja pouzdana zidarska žlica s dugom ručkom, zaronivši u meku zemlju Terena s lubanjom, udarila u nešto tvrđe od pješčanog tla, i ja sam napokon saznao gdje se nalaze kosti tog psa.

Bilo bi lijepo da je od dana kad je pas umro pa do dana kad sam iskopao njegovu lubanju prošlo točno deset godina, ali zapravo sam zakasnio nekoliko dana. Ali bez obzira na to, Godina lubanje je završila tako što je moj neprijatelj pao pod *moju* vlast; jedne primjereno mračne i olujne noći izvukao sam iz zemlje poput vrlo trulog zuba staklenku s kostima, pomoću džepne svjetiljke i zidarske žlice po imenu Snažni udarac, dok je otac spavao, a i ja sam također trebao, i dok se nebo treslo od grmljavine, kiše i tuče.

I ja sam se tresao dok sam tu stvar donio do Bunkera i zamalo sam sebe ubio od straha svojim paranoidnim razmišljanjima, ali ipak sam uspio; odnio sam prijavu lubanju tamo, očistio je i gurnuo u nju svijeću, a onda je okružio teškom magijom i važnim stvarima, pa se sav smrznut i moker sigurno vratio u svoj topli krevetić.

Dakle, kad se sve uzme u obzir, mislim da sam dobro prošao i izašao na kraj sa svojim problemom najbolje što sam mogao. Moj je neprijatelj sad dvostruko mrtav, a ja ga *još uvijek* imam. Nisam potpun muškarac i to ništa ne može promijeniti; ali ja sam ono što jesam i mislim da to sve nadoknađuje.

A ono s paljenjem pasa je čista glupost.

7. Space Invaders

Prije nego sam shvatio da su ptice moji povremeni saveznici, često sam im činio ružne stvari: lovio ih, pucao u njih, vezao ih za stupove prije nego dođe plima, stavljao bombe u njihova gnijezda i tako dalje.

Moja je omiljena igra bila uloviti dvije ptice pomoću mamca i mreže, a onda ih svezati zajedno. Obično su to bili galebovi i svakom bih od njih za nogu svezao po jednu debelu narančastu najlonsku uzicu, a onda sjeo na dinu i promatrao. Ponekad sam imao galeba i vranu ali, bez obzira jesu li bili iste vrste ili ne, ubrzo bi otkrili da ne mogu letjeti kako treba - iako je uzica teoretski bila dovoljno duga - i na kraju se (nakon nekoliko vrlo smiješnih i nespretnih zračnih akrobacija) potukli.

Nakon što bi jedan umro, ni onaj preživjeli - koji je obično bio ozlijeđen - nije bio u puno boljem stanju, a i bio je pričvršćen za teško truplo umjesto za živog protivnika. Vidio sam nekoliko odlučnih koji su ključali nogu poraženog protivnika dok ne bi otpala, ali većina ih je bila nesposobna, ili se toga nisu sjetili, ili bi ih tijekom noći pronašli štakori.

Imao sam i drugih igara, ali ovu sam uvijek smatrao jednim od svojih zrelijih izuma; na neki je način bila simbolična i predstavljala finu mješavinu bešćutnosti i ironije.

Jedna se ptica posrala na Zagonetnog dok sam se jednog utorka ujutro vozio stazom prema gradu. Zaustavio sam se, bijesno pogledao galebove koji su kružili iznad mene i nekoliko drozdova, a zatim ubrao malo trave i obrisao žuto-bijelo sranje s upravljača. Bio je to vedar, sunčan dan, a puhao je lagani povjetarac. Prognoza je za sljedećih nekoliko dana bila dobra, a ja sam se nadao da će vrijeme ostati lijepo dok Eric ne dođe.

Našao sam se s Jamiejem u Cauldhame Armsu na ručku, a onda smo sjeli i počeli igrati igricu na žetone.

"Ako je tako lud, onda mi nije jasno zašto ga još uvijek nisu uhvatili", rekao je Jamie.

"Rekao sam ti; lud je, ali je vrlo lukav. Nije *glup*. Uvijek je bio vrlo bistar, od samog početka. Rano je počeo čitati i zbog njega su svi rođaci i ujaci i ujne govorili: 'O, u današnje su vrijeme djeca tako mlada, a tako stara' i slične stvari prije nego sam se ja uopće rodio."

"Ali svejedno je lud."

"To *oni* kažu, ali ja nisam siguran."

"A što je s psima? I ličinkama?"

"OK, to izgleda prilično ludo, priznajem, ali ponekad pomislim da možda nešto smjera, možda uopće nije lud. Možda se samo zasitio normalnog ponašanja i odlučio da će se umjesto toga ponašati kao luđak, a oni su ga zatvorili jer je pretjerao."

"I on je sad ljut na njih", nacerio se Jamie, pijuckajući svoje pivo dok sam ja uništavao raznovrsne i raznobojne svemirske letjelice koje su mi uporno izmicale na ekranu. Glasno sam se nasmijao. "Dobro, ako tako želiš. Ma, ne znam. Možda je stvarno lud. Možda sam ja lud. Možda su svi ljudi. Ili barem svi u mojoj obitelji."

"E, *to* već ima smisla."

Pogledao sam ga na trenutak, a potom se nasmiješio. "Ponekad mi to zna pasti na pamet. Tata mi je čudak... valjda sam onda i ja." Slegnuo sam ramenima i ponovno se usredotočio na borbu u svemiru. "Ali to mi ne smeta. U svijetu ima i puno ludih ljudi."

Jamie je neko vrijeme sjedio u tišini dok sam ja prelazio s jedne na drugu razinu. Naposljetku me sreća napustila i oni su me ulovili. Uzeo sam svoju kriglu dok se Jamie spremao raznijeti nekoliko drečavih letjelica. Pogledao sam mu vrh glave kad se sagnuo sav uživljen u zadatak. Vidio sam da je počeo ćelaviti iako sam znao da ima tek 23 godine. Opet me podsjetio na lutku s tom svojom neproporcionalnom glavom, bucmastim ručicama i nogama koje su se koprcale dok se naprezao pritišćući dugme za pucanje i natežući palicu za upravljanje.

"Aha," rekao je nakon nekog vremena, još uvijek napadajući letjelice koje su nadolazile, "a i čini se da se veliki broj njih nalazi među političarima i predsjednicima i tome sličnom."

"Što?" rekao sam pitajući se o čemu on to priča.

"Ti puno ljudi ljudi. Čini se da je veliki broj njih na čelu neke zemlje ili vjere ili vojske. Oni pravi luđaci."

"Da, valjda si u pravu", rekao sam zamišljeno, naopačke promatrajući bitku koja se odvijala na ekranu. "Ili su možda oni jedini koji su zdravi. Naposljetku, oni su ti koji imaju svu moć i bogatstvo. Oni su ti koji sve ostale mogu natjerati da učine ono što oni žele, kao na primjer da umru za njih i rade za njih i štite ih i plaćaju porez i kupuju im igračke, i oni su ti koji će preživjeti još jedan veliki rat u svojim bunkerima i tunelima. Dakle, budući da su stvari takve kakve jesu, tko ima pravo reći da su oni luđaci samo zato što ne postupaju onako kako Prdo Smrdo kaže da treba postupati? Kad bi razmišljali na isti način na koji Prdo Smrdo razmišlja, onda bi i *bili* Prdo Smrdo, a nekom bi drugom pripala sva zabava."

"Opstanak najsposobnijih."

"Da."

"Opstanak..." Jamie je naglo udahnuo i povukao palicu tako snažno da je zamalo pao sa stolice, ali je ipak uspio izbjeći žute strelice koje su ga stjerale u kut ekrana "...najgadnijih." Pogledao me i brzo se nacerio, a zatim se ponovno zgrbio nad palicom za upravljanje. Otpio sam malo piva i kimnuo.

"Ako tako želiš. Ako najgadniji opstaju, onda smo mi najebali."

"Pri čemu 'mi' znači svi mi koji smo Prde Smrde", rekao je Jamie.

"Aha, ili jednostavno svi. Čitava vrsta. Ako smo stvarno tako loši i glupi da bismo upotrijebili sve te predivne hidrogenske bombe i *neutronske* bombe jedni na drugima, onda je možda i bolje da se međusobno poubijamo prije nego odemo u svemir i počnemo raditi strahote drugim rasama."

"Misliš da ćemo mi biti Space Invaders?"

"Da!" nasmijao sam se i zaljuljao se u stolici. "To je to! Eto što smo mi zapravo!" Ponovno sam se nasmijao i prstom kucnuo po ekranu iznad crvenih i zelenih lepršavih letjelica upravo kad se jedna od njih odvojila od formacije i obrušila se prema dolje pucajući u Jamiejevu letjelicu i, iako su ga meci promašili, okljaštrila ga svojim zelenim krilom, tako da je Jamiejeva letjelica eksplodirala i nestala u crveno-žutom plamenu.

"Sranje", rekao je i naslonio se. Odmahnuo je glavom. Ja sam se nagnuo prema naprijed i čekao da se pojavi moja letjelica.

Pomalo pripit od tri krige piva, odvezao sam se natrag na otok zviždukajući. Uvijek sam uživao u čavrljanju s Jamiejem za vrijeme ručka. Ponekad razgovaramo i kad se nađemo subotom uvečer, ali ne čujemo se baš najbolje kad bendovi nastupaju, a kasnije sam ili previše pijan da bih pričao ili, ako mogu pričati, previše pijan da bih se poslije sjetio o čemu smo razgovarali. A kad malo bolje razmislim, možda je tako i bolje, sudeći po tome da se ljudi koji su inače prilično razumni pretvore u blebetave, nepristojne, tvrdoglave i bombastične idiote nakon što molekule alkohola u njihovoj krvi brojčano nadmaše neurone, ili tako nešto. Srećom, čovjek to primijeti samo ako ostane trijezan i promatra druge, stoga je rješenje jednako ugodno koliko i očigledno.

Otac je spavao u ležaljci u dvorištu kad sam se vratio. Ostavio sam bicikl u spremištu i neko vrijeme stajao na vratima i promatrao ga, a stao sam tako da mu se, ukoliko se probudi, čini kao da sam se upravo spremao zatvoriti vrata. Glava mu je bila lagano nagnuta prema meni, a usta su mu bila malko otvorena. Imao je tamne naočale, ali sam kroz njih vrlo dobro vidio njegove zatvorene oči.

Morao sam ići pišati, pa ga nisam dugo promatrao. Nije da sam imao neki poseban razlog da ga promatram; jednostavno mi se to sviđalo. Osjećao sam se dobro znajući da ja njega mogu vidjeti, a on mene ne može, i da sam ja pri punoj svijesti, a on nije.

Ušao sam u kuću.

Nakon letimične provjere Stupica proveo sam ponedjeljak u obavljanju nekoliko popravaka i poboljšanja na Tvornici, radeći cijelo popodne dok me oči nisu počele boljeti, a otac me morao pozvati da siđem na večeru.

Navečer je padala kiša, pa sam ostao kod kuće i gledao televiziju. Rano sam otišao u krevet. Eric nije zvao.

Nakon što sam iz sebe izbacio otprilike polovinu piva koje sam popio u Armsu, otišao sam baciti još jedan pogled na Tvornicu. Popeo sam se u potkrovlje koje je bilo toplo i obasjano suncem i mirisalo na stare i zanimljive knjige, i odlučio ga malo raščistiti.

Složio sam stare igračke u kutije, vratio nekoliko smotaka tepiha i tapeta na mjesta s kojih su ispali, zabio nekoliko mapa natrag na

kosi drveni krov, maknuo neke komade alata i razne dijelove koji su mi trebali za popravak Tvornice i napunio razne odjeljke Tvornice koje je trebalo napuniti.

Pronašao sam neke zanimljive stvari dok sam to radio: astrolab koji sam sam izradio kod kuće, kutiju s presavijenim i složenim dijelovima za maketu utvrda oko Bizanta, ostatke moje zbirke izolatora za telegrafske stupove i nekoliko starih notesa iz vremena dok me otac učio francuski. Prelistao sam ih i iznenadio se što nisam pronašao nikakve očigledne laži; naučio me kako se stvarno kaže 'Oprostite' ili 'Možete li mi, molim Vas, pokazati put do željezničkog kolodvora?' i nije mi za te izraze pokušao podvaliti neke proste riječi, iako mu je sigurno bilo vrlo teško odoljeti tom izazovu.

Završio sam sa sređivanjem potkrovlja i nekoliko puta kihnuo dok se prostor obasjan suncem punio svjetlucavim česticama prašine. Ponovno sam pogledao obnovljenu Tvornicu samo zato što je volim gledati, prtljati nešto s njom, dodirivati je i kuckati po njenim pojedinim polugama, vratima i uređajima. Napokon sam se uspio maknuti odatle, nakon što sam si obećao da ću uskoro dobiti priliku da je pravilno upotrijebim. Namjeravao sam tog popodneva uloviti svježu osu koju ću sljedećeg jutra upotrijebiti. Želio sam još jednom ispitati Tvornicu prije nego Eric dođe; želio sam saznati više od nagovještaja onoga što će se dogoditi.

Naravno, bilo je pomalo rizično postaviti isto pitanje dva puta, ali smatrao sam da ove izuzetne okolnosti to zahtijevaju, a naposljetku, bila je to moja Tvornica.

Osu sam ulovio bez ikakvih poteškoća. Može se reći da je ušetala u obrednu staklenku u kojoj sam uvijek držao predmete za Tvornicu. Staklenku, koja je bila zatvorena poklopcem s izbušenim rupama i napunjena s nekoliko listova i jednim komadićem narančine kore, ostavio sam u sjeni na obali rijeke dok sam tog popodneva tamo gradio branu.

Radio sam i znojio se na kasnom popodnevnom suncu i uvečer dok je otac nešto krečio u stražnjem dijelu kuće, a osa je ispivala unutrašnjost staklenke mašući ticalima.

Kad sam dopola izgradio branu, pomislio sam - ne baš u najboljem trenutku - da bi možda bilo zabavno pretvoriti je u Branu koja će

eksplodirati, pa sam prouzročio poplavu i otišao do spremišta po Torbu za ratovanje. Vratio sam se natrag s njom i izvadio iz nje najmanju bombu koju sam mogao pronaći, a koja se aktivirala na električni pogon. Povezao sam je sa žicama iz prekidača džepne svjetiljke, s golim krajevima koji su virili iz rupe probušene u metalnom kućištu, i umotao u nekoliko plastičnih vrećica. Gurnuo sam bombu u temelj glavne brane, a žice odvukao iza nje. Nakon toga sam ih prekrrio kako bi sve izgledalo što prirodnije, a potom nastavio s izgradnjom brane.

Sustav je na kraju ispao vrlo velik i složen i obuhvaćao ne jedno, već dva sela, od kojih se jedno nalazilo između dvije brane, a drugo nizvodno od zadnje brane. Imao sam i mostove s malim cestama, mali zamak s četiri tornja i dva tunela kroz koje je prolazila cesta. Do večere sam uspio provući sve žice od džepne svjetiljke do bombe i odnio staklenku s osom na vrh obližnje dine.

Vidio sam oca kako još uvijek kreči zidove dnevne sobe. Dobro se sjećam uzoraka koje je nekad crtao po pročelju kuće okrenutom prema moru; i onda su se slabo vidjeli, ali, koliko se sjećam, ta je umjetnost bila plod uživanja droga; veliki budistički simboli koji su skakutali po pročelju kuće poput raznobojnih tetovaža, obavijali se oko prozora i nadvijali nad vrata. Ostaci iz dana kad je otac bio hipi sad su izbljedjeli i gotovo potpuno nestali, izbrisali su ih vjetar, more, kiša i sunce. Sad se mogu razabrati još samo nejasni obrisi zajedno s nekoliko otkačenih mrlja boje slične koži koja se ljušti.

Otvorio sam džepnu svjetiljku, gurnuo unutra okrugle baterije, učvrstio ih, a potom pritisnuo dugme na vrhu svjetiljke. Struja je potekla prema žicama koje su vodile iz rupe gdje se nekad nalazila žarulja, pa u kućište bombe. Negdje blizu njenog središta čelična vuna je počela gorjeti polako, a onda sve brže, da bi se naposljetku počela otapati, i bijela je kristalna mješavina eksplodirala i razderala metal - za koji je meni i čvrstom, izdržljivom škripu trebalo puno znoja, vremena i snage da ga barem malo savijemo - kao da je papir.

Bum! Pročelje glavne brane odletjelo je u zrak; prljava mješavina pare i dima, vode i pijeska vinula se u zrak i raspršila se po zemlji. Zvuk je bio dobar i potmuo, a podrhtavanje koje sam osjetio kroz hlače trenutak prije nego sam začuo prasak bilo je vrlo snažno.

Pijesak je iz zraka pao na zemlju, pljusnuo u vodu i u malim se hrpicama obrušio na ceste i kućice. Neobuzdana voda prošla je kroz rupu koja je nastala u pješčanom zidu i poput smeđe plime poplavila prvo selo, projurila kroz njega, zaustavila se pred sljedećom branom, povukla se natrag, srušila pješčane kućice, nakrivila zamak na jednu stranu i potkopala njegove već napukle tornjeve. Mostovi su popustili, a zatim se brana počela prelijevati i uskoro joj je cijeli vrh bio preplavljen i izgrižen od vode koja je i dalje nadolazila. Zamak se raspao i srušio.

Ostavio sam staklenku i otrčao niz dinu stojeći u vodenom valu i kličući od veselja dok se val širio, rušio kuće, preplavljivao ceste, tekao kroz tunele, a zatim udario u zadnju branu, na brzinu je savladao i krenuo da će porušiti ostatak kućica koje su bile okupljene u drugom selu. Brane su se raspadale, kućice tonule pod vodu, mostovi padali i tuneli se urušavali, a nasipi popuštali svuda uokolo; u želucu sam osjetio prekrasan val uzbuđenja koji mi se zaustavio u grlu dok sam se divio vodenoj stihiji oko sebe.

Promatrao sam kako žice tonu pod vodu i kako ih bujica okreće, a potom pogledao u razbješnjelu vodu koja se velikom brzinom kretala prema moru. Sjeo sam preko puta mjesta na kojem se nalazilo prvo selo, gdje su nadirali veliki smeđi valovi, i prekriženih nogu i lica podbočenog rukama čekao da se vodena oluja smiri. Bilo mi je toplo i bio sam sretan i pomalo gladan.

Naposljetku, kad se rječica gotovo vratila u prvobitno stanje, a od mog posla koji je trajao satima nije ostalo baš ništa, ugledao sam ono što sam tražio: razderani crno-srebrni ostaci bombe virili su iz pijeska malo dalje od brane koja je eksplodirala. Nisam izuo čizme, već sam, s nogama još uvijek stojeći na suhom, hodao na rukama sve dok nisam došao do sredine rječice, potpuno ispružen. Izvukao sam ostatke bombe iz vode, stavio njenu iskidanu olupinu u usta, a potom se na rukama vratio natrag i ustao.

Obrisao sam komad metala krpom koju sam izvadio iz Torbe za ratovanje, a zatim uzeo staklenku s osom, preskočio rječicu i krenuo kući na čaj.

Svi naši životi su simboli. Sve što činimo dio je obrasca u kojem ponekad imamo pravo glasa. Oni jaki među nama stvaraju vlastite

obrasce i utječu na obrasce drugih ljudi, a onima slabima netko drugi planira kako će im se život odvijati. To vrijedi za slabe, nesretne i glupe. Osinja tvornica je dio obrasca jer je ona dio života i - štoviše - dio smrti. Poput života, i ona je složena, pa svi dijelovi moraju biti na svom mjestu. Razlog iz kojeg može odgovarati na pitanja jest to što je svako pitanje početak nečega što traži kraj, a Tvornica se bavi Krajem - bavi se smrću i ničim manjim od toga. Slobodno zadržite svoju utrobu i štapiće i kocke i knjige i ptice i glasove i privjeske i sva ta sranja; ja imam Tvornicu i važna je samo sadašnjost i budućnost; ne prošlost.

Te sam noći ležao u krevetu znajući da je Tvornica pripremljena i spremna i da čeka osu koja je puzala i ispipavala staklenku koja je stajala pored mog kreveta. Razmišljao sam o Tvornici, koja se nalazila u potkrovlju iznad mene, i čekao da zazvoni telefon.

Osinja tvornica je prekrasna i nepogrešiva i savršena. Znao sam da će mi dati nagovještaj onoga što će se dogoditi, da će mi pomoći odlučiti što trebam učiniti, a nakon toga pokušat ću pomoću lubanje Starog Saula stupiti u vezu s Ericom. Naposljetku, braća smo, iako samo polu-braća, i obojica smo muškarci, iako sam ja samo polu-muškarac. Na nekoj dubokoj razini razumijemo jedan drugoga, iako je on lud, a ja zdrav. Povezani smo na još jedan način o kojem dugo nisam razmišljao, ali koji bi mi sad mogao biti od koristi: obojica smo ubili, i to vlastitim rukama.

Tog mi je trena palo na pamet, a događalo se to i prije, da je to ono za što su muškarci zapravo *stvoreni*. Oba spola su posebno dobra u jednoj stvari: žene znaju rađati, a muškarci znaju ubijati. Mi - sebe smatram počasnim muškarcem - predstavljamo jači spol. Mi poduzimamo prvi korak, mi se probijamo, prodiremo i uzimamo. Činjenica da sam ja sposoban jedino za analiziranje te seksualne terminologije nimalo me ne obeshrabruje. Ja sve to mogu predosjetiti, osjetiti u svojim neuškopljenim genima. Eric na to mora odgovoriti.

Došlo je jedanaest sati, a zatim ponoć i zvučni signal, pa sam ugasio radio i otišao na spavanje.

8. Osinja tvornica

Rano ujutro, dok je otac spavao, a hladno se svjetlo probijalo kroz laganu naoblaku, tiho sam ustao, oprao se i pažljivo se obrijao, vratio se u svoju sobu, polako se odjenuo, a zatim uzeo staklenku s osom koja je djelovala pospano i odnio je u potkrovlje gdje ju je čekala Tvornica.

Stavio sam staklenku na mali oltar ispod prozora i obavio zadnje pripreme koje je Tvornica zahtijevala. Kad sam to završio, uzeo sam malo zelenog gela za čišćenje iz lončića pored oltara i dobro ga utrljao u ruke. Pogledao sam u Tablice vremena, plime i udaljenosti, crvenu knjižicu koju sam držao na drugom kraju oltara, kako bih provjerio kad dolazi plima. Postavio sam dvije male svijeće s osama u položaj u kojem bi bili vrhovi kazaljki na brojčaniku Tvornice kad bi pokazivali vrijeme u koje dolazi mjesna plima, a potom sam malo odignuo poklopac staklenke i izvadio lišće i komadić narančine kore, tako da je unutra ostala samo osa.

Stavio sam staklenku na oltar koji je bio ukrašen raznim moćnim predmetima; bila je tamo lubanja zmije koja je ubila Blytha (a koju je njegov otac ulovio i prerezao napola lopatom iz vrta - ja sam je pronašao u travi i sakrio prednji dio zmije u pijesak prije nego ju je Diggs odnio kao dokaz), komadić bombe koja je raznijela Paula (najmanji komadić koji sam uspio pronaći, a bilo ih je mnogo), komadić tkanine za šatore sa zmaja koji je odnio Esmeraldu (naravno, ne komadić zmaja, već ostatak tkanine) i posudica u kojoj se nalazilo nekoliko žutih, izlizanih zuba Starog Saula (koje sam s lakoćom iščupao). Uhvatio sam se za medunožje, zatvorio oči i počeo ponavljati svoje tajne katekizme. Mogao sam ih recitirati automatski, ali trudio sam se razmišljati o njihovom značenju dok sam ih ponavljao. Oni su sadržavali moje ispovijedi, moje snove i nade, moje strahove i mržnje, i još uvijek zadrhtim kad god ih izgovorim, bilo automatski ili ne. Da se u blizini nađe jedan kazetofon i sve to snimi, istina o moja tri ubojstva izašla bi na vidjelo. Ti su

katekizmi opasni makar samo iz tog razloga. Oni također govore istinu o tome tko sam ja, što želim i što osjećam, a može zvučati uznemirujuće ako čujete opis sebe onako kako se vidite kad ste najiskreniji, baš kao što je ponižavajuće čuti o čemu ste razmišljali u svojim najoptimističnijim i najmanje realističnim trenucima.

Kad sam završio s tim, uzeo sam osu bez daljnjeg ustručavanja i stavio je na dno Tvornice.

Osinja tvornica zauzima područje od nekoliko kvadratnih metara, a predstavlja nepravilno i pomalo klimavo klupko metala, drveta, stakla i plastike. Sve je to poslagano oko brojčanika starog sata koji je nekad visio iznad vrata Škotske kraljevske banke u Porteneilu.

Brojčanik sata je najvažnija stvar koju sam ikad donio s gradskog smetlišta. Pronašao sam ga tamo tijekom Godine lubanje i dokotrljao ga do kuće stazom koja vodi do otoka, pa ga nekako prebacio preko pješačkog mosta. Držao sam ga u spremištu dok otac nije nekamo otišao, a onda sam se čitav dan mučio i preznojavao kako bih ga dovukao u potkrovlje. Napravljen je od metala, a promjer mu je skoro jedan metar; težak je i gotovo neoštećen; brojevi su napisani rimskim pismom, a izrađen je zajedno s ostatkom sata 1864. godine u Edinburgu, točno stotinu godina prije mog rođenja. To sigurno nije slučajnost.

Naravno, budući da je sat gledao na obje strane, sigurno je postojao još jedan brojčanik, druga strana sata; ali, iako sam temeljito pretraživao smetlišta još tjednima nakon što sam pronašao ovaj brojčanik koji imam, nikad nisam uspio pronaći drugi, tako da je i to dio zagonetke moje Tvornice - jedna samostalna mala legenda o Svetom Gralu. Stari Cameron koji radi u željezari u gradu rekao mi je da je jedan trgovac starim željezom iz Invernessa uzeo ispravne dijelove sata, pa je tako drugi brojčanik možda rastaljen još prije mnogo godina ili sad krase zid neke zgodne kućice na Black Isleu izgrađene na dobiti ostvarenoj prodajom starih automobila i promjenjivom cijenom olova. Bilo bi mi draže da je u pitanju ovo prvo.

Na brojčaniku je bilo nekoliko rupa koje sam zalemio, ali ostavio sam jednu rupu u samom središtu, na mjestu gdje je mehanizam povezan s kazaljka, i kroz tu rupu puštam osu u Tvornicu. Kad

jednom uđe, može lutati po brojčaniku dokle god želi, ako hoće, može ispitivati sićušne svijeće sa svojim mrtvim rođacima koji su unutra pokopani ili ih može ignorirati ako joj to više odgovara.

Kad dođe do ruba brojčanika kojeg sam ogradio zidom od šperploče visokim pet centimetara, a na vrhu kojeg se nalazi staklo promjera jednog metra kojeg je staklar u gradu napravio posebno za mene, osa može ući u jedan od dvanaest hodnika kroz vrata koja su otprilike njene veličine, po jedna nasuprot svakom od tih - za osu - ogromnih brojeva. Ako Tvornica tako odluči, osa će svojom težinom povući osjetljivi okidač napravljen od tankih komadića limenke, konca i pribadača, a potom se sićušna vrata zatvaraju za kukcem zatočivši ga time u hodnik koji je odabrao. Unatoč tome što pazim da su svi vratni mehanizmi uvijek dobro nauljeni i izjednačeni, te ih popravljam i ispitujem sve dok i najmanje podrhtavanje nije dovoljno da ih zatvori - moram koračati vrlo oprezno dok Tvornica obavlja svoj polagan i nepogrešiv posao - ponekad Tvornica ne želi osu zatvoriti u prvi hodnik koji odabere, već je pusti da ponovno ispuže na brojčanik.

Ponekad ose polete, ili pužu po staklu okrenute naopačke, a ponekad znaju dugo ostati pored zatvorene rupe u središtu kroz koju su ušle, ali prije ili kasnije sve odaberu jedan otvor i vrata koja rade, a onda je njihova sudbina zapečaćena.

Većina smrti koje Tvornica nudi nastupaju automatski, ali neke za *coup de grâce* zahtijevaju moju pomoć, a to je, naravno, povezano s onim što mi Tvornica pokušava reći. Moram povući okidač stare zračne puške ako osa otpuže u nju; moram uključiti struju ako osa upadne u Bazen za kuhanje. Ako otpuže u Paukov salon ili Venerinu špilju, onda mogu samo sjediti i gledati kako se sve odvija prirodnim tijekom. Ako je put odvede u Jamu s kiselinom ili Ledenu komoru, ili prilično šaljivo prozvani Muški zahod (u kojem joj život oduzima moja vlastita mokraća, koja je obično prilično svježa), tada opet mogu samo promatrati. Ako padne na šiljke kroz koje prolazi struja, koji se nalaze u Sobi pod naponom, mogu gledati kako kukac pogiba od elektrošokova; ako osa oslobodi Uteg smrti, mogu je gledati kako umire zdrobljena i kako joj ispadaju crijeva; a ako zaluta u Hodnik s oštricama, mogu je gledati isječenu na dijelove. Ponekad neke vrste umiranja zamijenim drugima, pa je mogu gledati kako na sebe kapa

rastopljeni vosak, jede zatrovanu marmeladu ili se nabada na pribadaču koju na nju lansira gumica; ponekad osa pokrene čitav lanac događaja koji završavaju tako da ostane zatočena u čvrsto zatvorenoj komori koja eksplodira od ugljičnog dioksida kojeg u nju ispusti sifonska žarulja, ali ako odabere vruću vodu ili puščanu cijev u Sudbinskom preokretu, tada moram izravno sudjelovati u njenoj smrti. Ako se pak odluči za Plameno jezero, ja sam taj koji mora povući polugu koja kvrcne upaljač koji onda zapali benzin.

Smrt od vatre uvijek se nalazila na broju Dvanaest i to je jedan od Krajeva koji nikad ne zamjenjujem nijednim drugim. Vatra za mene obilježava Paulovu smrt; to se dogodilo oko podneva, a isto tako Paukov salon na broju Četiri predstavlja Blythovo preminuće od otrova. Esmeralda je najvjerojatnije umrla tako što se utopila (Muški zahod), a za njeno sam vrijeme smrti namjerno odabrao Osam sati kako bi stvari ostale simetrične.

Gledao sam kako osa izlazi iz staklenke, ispod Ericove fotografije koju sam stavio na vrh licem prema dolje. Kukac nije gubio vrijeme; za nekoliko sekundi već je bio na brojčaniku Tvornice. Osa je prešla preko imena proizvođača i godine koje je sat izrađen, u potpunosti ignorirala svijetle s osama i manje-više se uputila ravno prema velikom broju XII, prešla preko njega i prošla kroz vrata preko puta, koja su se tiho zatvorila za njom. Brzo je otpuzala niz hodnik, prošla kroz lijevak kroz koji nije bilo povratka, a zatim ušla u ulašteni čelični lijevak i skliznula u staklom obloženu komoru u kojoj ju je čekala smrt.

Nakon toga sam se naslonio i uzdahnuo. Prošao sam prstima kroz kosu i ponovno se nagnuo prema naprijed, promatrajući osu kako se vere po pocrnjeloj čeličnoj mrežici koja se prodavala kao cjedilo za čaj, a sad je visjela iznad zdjelice s benzinom. Komora je bila dobro prozračena s puno rupica probušenih u metalnom poklopcu i s dnom od stakla, kako se osa ne bi ugušila od benzinskih para; ako bih se potrudio, obično bih mogao osjetiti lagani miris benzina kada bih stavio Tvornicu u pogon. Namirisao sam benzin dok sam promatrao tu osu, možda se u zraku jednostavno osjećala smrt, iako u to ne mogu biti siguran. Slegnuo sam ramenima i pritisnuo dugme za tu komoru, a zatim je jedan klin skliznuo niz aluminijski stup šatora i

došao u dodir s kotačem i mehanizmom za ispuštanje plina koji se nalazio na vrhu upaljača obješenog iznad bazena s benzinom.

Nije mu bilo potrebno nekoliko pokušaja; upalio je od prve i sićušni plameni jezičci, koji su zasvijetlili u mraku potkrovlja osvjetljenog slabašnim jutarnjim suncem, počeli su se obavijati oko cjedila i lizati ga. Plamen nije prošao kroz njega, ali vrućina jest, i osa je poletjela, ljutito počela zujati iznad tihog plamena, udarati u staklo i odbijati se od njega, udarati u stjenke cjedila, pokušala je prijeći preko ruba, zamalo pala u vatru, a onda opet uspjela poletjeti, nekoliko puta udarila o čeličnu cjevčicu lijevka, a potom opet pala u čeličnu mrežicu. Posljednji put je poskočila, nekoliko sekundi beznadno letjela, ali krila su joj sigurno bila oprljena, jer je u letu strašno krivudala i ubrzo upala u mrežicu i tamo umrla, ali prije toga se još malo koprcala, potom se skvrčila, a onda zauvijek umirila, još uvijek se lagano dimeći.

Sjedio sam i promatrao pocrnjelog kukca kako se peče i postaje hrskav, sjedio i promatrao kako se mirni plameni jezici uzdižu prema mrežici i obavijaju osu poput ruke, sjedio i promatrao odraz sićušnih drhtavih plamenih jezika na suprotnom kraju staklene cijevi, a onda sam napokon pružio ruku, otkvačio dno cilindra, povukao posudicu s benzinom prema sebi i ugasio vatru. Skinuo sam poklopac s komore i gurnuo unutra pincetu kako bih izvadio tijelo. Položio sam ga u kutiju od šibica i stavio na oltar.

Tvornica ne izručuje uvijek svoje mrtve; nakon kiseline i mravi ne ostaje ništa, a klopka za muhe iz Venerine špilje i Paukov salon vrata samo ljusku, a ponekad ni to. Pa ipak, imao sam još jedno spaljeno tijelo; opet sam se morao pobrinuti za njega. Stavio sam glavu između dlanova i počeo se njihat u maloj stolici. Tvornica me okruživala, oltar mi je bio iza leđa. Pogledao sam raznovrsni pribor moje Tvornice, njene brojne načine oduzimanja života, njene hodnike i komore, njena svjetla na kraju tunela, njene cisterne i spremnike i lijevke, njene okidače, njene akumulatore i niti, njene potpornje i stalke, cjevčice i žice. Pritisnuo sam nekoliko prekidača i sićušni propeleri su počeli zujati po hodnicima i preko marmelade tjerati zrak prema brojčaniku. Neko sam ih vrijeme slušao, a onda sam i sam osjetio miris marmelade, ali to nije bilo namijenjeno meni,

već je trebalo namamiti spore ose da brže dođu do svog kraja. Isključio sam motore.

Počeo sam sve isključivati, iskopčavati i prazniti. Jutro je postajalo sve življe, a začuo sam i nekoliko ptica koje su se glasale na svježem jutarnjem zraku. Kad sam završio s isključivanjem Tvornice, vratio sam se do oltara i dobro promotrio sve njegove dijelove, minijaturno podnožje i sićušne staklenke, suvenire iz mog života, stvari koje sam pronašao i sačuvao. Fotografije svih mojih mrtvih rođaka, onih koje sam ubio i onih koji su jednostavno umrli sami od sebe. Fotografije živih: Eric, moj otac, moja majka. Fotografije raznih predmeta; BSA 500 (nažalost, ne baš *onaj* motocikl; mislim da je otac uništio sve njegove fotografije), fotografiju kuće dok se još sjajila od boje, pa čak i fotografiju samog oltara.

Prošao sam pored kutije od šibica iznad oltara u kojoj se nalazila mrtva osa i zamahnuo njome ispred oltara na kojem su se još nalazili staklenka napunjena pijeskom s plaže, bočice s mojim dragocjenim tekućinama, nekoliko strugotina s očevog štapa, još jedna kutija od šibica u kojoj je bilo nekoliko Ericovih mliječnih zuba stavljenih u vatu, bočica od lijekova s nekoliko očevih vlasi kose i još jedna s hrđom i bojom sastruganom s mosta koji vodi na kopno. Zapalio sam svijeće s osama, zatvorio oči, stavio lijes od kutije šibica ispred čela kako bih iz glave mogao osjetiti osu koja je ležala unutra; osjetio sam nekakav svrbež i škakljanje u unutrašnjosti lubanje. Nakon toga sam ugasio svijeće, pokrio oltar, ustao, otresao prašinu s hlača, podigao Ericovu fotografiju koju sam stavio na staklo Tvornice i umotao u nju lijes, pričvrstio je gumicom i stavio paketić u džep jakne.

Polako sam hodao plažom prema Bunkeru s rukama u džepovima, pognute glave, promatrajući pijesak i svoja stopala, ali ih zapravo nisam vidio. Gdje god sam se okrenuo, susreo bih se s vatrom. Tvornica mi je to dvaput rekla, a ja sam joj se nagoniski okrenuo kad me napao onaj bijesni mužjak i bila je utisnuta u svaki slobodan kutak u mom sjećanju. I zbog Erica mi je postajala sve bliža i bliža.

Podigao sam pogled prema pastelno plavom i ružičastom nebu i na licu osjetio vlažan povjetarac, a u daljini začuo šuštanje plime koja se povlačila. Negdje daleko ovca je zablejala.

Morao sam isprobati Starog Saula, morao sam pokušati stupiti u vezu sa svojim budalastim, ludim bratom prije nego se sve te vatre udruže i zbrišu Erica s lica zemlje, ili zbrišu moj život na otoku. Pokušao sam se pred samim sobom pretvarati da to možda ipak nije tako ozbiljno, ali imao sam predosjećaj da jest; Tvornica ne laže, a ovaj je put bila i razmjerno određena. Bio sam zabrinut.

U Bunkeru, dok je lijes s osom počivao ispred lubanje Starog Saula, a svjetlost dopirala kroz duplje njegovih odavno sasušenih očiju, klečao sam u tami ispred oltara pognute glave. Razmišljao sam o Ericu; sjetio sam se kakav je bio prije nego je doživio to neugodno iskustvo, dok je, iako nije živio na otoku, još uvijek bio dio njega. Sjetio sam se kako je bio pametan, drag, zanimljiv dječak, a onda sam se sjetio kakav je sad: vatrena i razorna sila koja se poput nekog ludog anđela približava dinamama na otoku, a u njegovoj se ludoj i poremećenoj glavi neprestano čuju vrisci.

Nagnuo sam se naprijed i položio desni dlan na lubanju starog pseta, još uvijek zatvorenih očiju. Svijeća je tek odnedavno gorjela, a kost se tek malo ugrijala. Neki bezobrazni, cinični dio mog uma rekao mi je da izgledam kao Mr. Spock iz *Zvezdanih staza*, koji upravo pokušava izvesti spajanje umova ili nešto slično, ali ja sam ga ignorirao; to ionako nije bilo važno. Duboko sam disao i trudio se dublje utonuti u misli. Ericovo je lice izronilo pred mene, zajedno s pjegama, žućkasto-crvenkastom kosom i oduševljenim osmijehom. Mlado lice, mršavo i pametno, lice koje vidim kad god ga se pokušavam prisjetiti u trenucima u kojima je bio sretan, tijekom onih ljeta koja smo na otoku proveli zajedno.

Usredotočio sam se, napeo želudac i zadržao dah, kao da pokušavam istisnuti govno dok patim od zatvora; krv mi je navrla u uši. Kažiprstom i palcem druge ruke pokušao sam svoje vlastite oči utjerati što dublje u lubanju dok mi se druga ruka sve više zagrijavala na lubanji Starog Saula. Vidio sam svjetla, nepravilne uzorke koji su sličili valovima koji se šire ili ogromnim otiscima prstiju koji se vrte kao u virovima.

Osjetio sam kako mi se želudac protiv moje volje stisnuo, a onda je iz njega izletio val nečega što je ličilo na žarko uzbuđenje. Znam da su to samo kiseline i žlijezde, ali osjetio sam kako se iz jedne lubanje

preko druge prebacujem u treću. Eric! Uspio sam doprijeti do njega. Osjećao sam ga; osjetio sam njegove bolne tabane pune žuljeva, drhtave noge, prljave, znojne ruke, neopranu glavu koja neizdrživo svrbi; mogao sam ga namirisati kao sebe samog, vidjeti kroz te oči koje su gorjele kroz njegovu glavu i koje se gotovo nikad ne zatvaraju, i koje podlivene krvlju mahnito trepću. Osjećao sam ostatak nekog užasnog obroka kako mrtav leži u mom želucu, a na jeziku sam osjećao spaljeno meso, kosti i krzno; bio sam tamo! Bio sam...

Prema meni je buknila vatra. Bacila me unatrag i odbio sam se od oltara poput komadića mekog šrapnela i odskočio od zemljom prekrivenog betonskog poda, te se zaustavio na suprotnom zidu dok mi je u glavi zujalo, a desna me ruka boljela. Srušio sam se na bok i sklupčao.

Neko sam vrijeme ležao i duboko disao, sam sebe grlio i lagano se njihao, a glavom sam strugao po podu Bunkera. Imao sam osjećaj da mi je desna ruka velika poput boksačke rukavice, a takva joj je bila i boja. Sa svakim polaganim otkucajem srca u ruci bih osjetio nalet bola. Pjevuckao sam sam sebi, a zatim se uspravio na podu, protrljao oči još uvijek se lagano njišući, a onda sam približio glavu koljenima. Pokušavao sam izliječiti svoj prebijeni ego.

Kad mi se vid povratio, na drugoj sam strani Bunkera vidio da se lubanja još uvijek žari, a vatra još uvijek gori. Bijesno sam je pogledao, podigao desnu ruku i počeo je lizati. Osvrnuo sam se kako bih vidio jesam li u svom letu preko poda išta ošteti, ali, koliko mi se činilo, sve je bilo na svom mjestu; jedino sam ja nastradao. Drhtavo sam uzdahnuo i opustio se, naslonivši glavu na hladni betonski zid iza sebe.

Nakon nekog vremena nagnuo sam se prema naprijed i položio dlan, koji me još uvijek užasno bolio, na pod Bunkera kako bih ga ohladio. Ostavio sam ga neko vrijeme tamo, a onda sam ga podigao i otesao zemlju s njega, škiljeći ne bih li na njemu ugledao neku vidljivu ozljedu, ali svjetlo je bilo preslabo. Polako sam stao na noge i krenuo prema oltaru. Drhtavim sam rukama upalio svijeće koje su stajale na krajevima, stavio osu kod ostalih u plastičnu zdjelicu na lijevoj strani oltara i spalio njen privremeni lijes na metalnom tanjuru ispred Starog Saula. Ericova fotografija se zapalila, a dječjačko lice

nestalo u plamenu. Puhnuo sam kroz jedno oko Starog Saula i ugasio svijeću.

Nekoliko sam trenutaka stajao i pokušao sabrati misli, a potom sam otišao do metalnih vrata Bunkera i otvorio ih. Svilenkasto svjetlo vedrog jutra prodrlo je unutra i natjeralo me da se namrštim.

Okrenuo sam se natrag, ugasio ostale svijeće i još jednom pogledao ruku. Dlan mi je bio crven i upaljen. Opet sam ga polizao. Zamalo sam uspio. Bio sam siguran da sam imao Erica u šaci, da sam držao ruku na njegovoj glavi i bio dio njega, promatrao svijet njegovim očima, čuo kako mu srce tjera krv u glavu, osjetio tlo pod njegovim nogama, mirisao njegovo tijelo i okusio njegov zadnji obrok. Ali on je za mene bio prejak. Požar u njegovoj glavi bio je jednostavno prevelik i presnažan da bi se bilo tko zdrav mogao nositi s njim. Posjedovao je onu luđačku snagu potpune predanosti za koju su sposobni jedino oni koji su iskreno ludi i koju neko vrijeme mogu oponašati jedino najokrutniji vojnici i najagresivniji sportaši. Svaka stanica Ericova mozga bila je usredotočena na njegovu misiju - povratak i podmetanje požara, i nijedan normalan mozak - pa čak ni moj, koji je bio daleko od normalnog i puno moćniji od većine mozgova - nije se mogao mjeriti s takvim raspoređivanjem i upravljanjem snaga. Eric se obvezao na Potpuni rat, džihad; jahao je na Božanskom vjetru koji ga je vodio, u najmanju ruku, u njegovu vlastitu propast, a ja po tom pitanju nisam mogao učiniti ama baš ništa.

Zaključao sam Bunker i vratio se plažom do kuće, i ovaj put pognute glave, ali još više zamišljen i zabrinut nego što sam bio na putu prema njemu.

Ostatak dana sam proveo u kući, čitajući knjige i časopise, gledajući televiziju i čitavo vrijeme razmišljajući. Iznutra nisam mogao učiniti ništa po pitanju Erica, pa sam zaključio da moram promijeniti smjer napada. Moja je osobna mitologija, iza koje je stajala Tvornica, bila dovoljno fleksibilna da može podnijeti poraz koji je upravo pretrpjela, te da taj poraz iskoristi kao pokazatelj pravog rješenja. Mojim su trupama opečeni prsti, ali još uvijek su postojala druga sredstva. Znao sam da ću pobijediti, ali ne izravnom primjenom svojih moći. Barem ne izravnom primjenom svojih drugih

moći osim maštovite inteligencije, koja je, na kraju krajeva, predstavljala kamen temeljac za sve ostalo. Ako se ona nije mogla suočiti s izazovom kojeg je Eric predstavljao, onda sam i zaslužio da budem uništen.

Otac je još uvijek krečio, probijao se ljestvama prema prozorima s limenkom boje i četkom u zubima. Ponudio sam mu pomoć, ali on je ustrajao da to obavi sam. Nekoliko sam puta ranije i sam upotrijebio te ljestve, dok sam pokušavao pronaći put do očeve radne sobe, ali on je imao posebne brave na prozorima, a i uvijek je imao spuštene rolete i navučene zastore. Bilo mi je drago kad sam vidio kako se muči penjući se na te ljestve. Znao sam da se nikad ne bi uspio popeti u potkrovlje. Palo mi je na pamet da je baš dobro što je kuća tako visoka, inače bi se možda uspio popeti ljestvama na krov i kroz krovne prozore vidjeti u potkrovlje. Ali obojica smo bili sigurni, jer su i moja i njegova tvrđava bile osigurane za doglednu budućnost.

Napokon mi je otac dopustio da napravim večeru, pa sam skuhao kari od povrća za kojeg sam smatrao da će nam obojici biti prihvatljiv dok budemo gledali emisiju Otvorenog sveučilišta o geologiji na malom prijenosnom televizoru kojeg sam u tu svrhu donio čak u kuhinju. Odlučio sam da ću, nakon što ovo s Ericom završi, uistinu morati ispočetka započeti svoju kampanju i nagovoriti oca da nabavi video-rekorder. Čovjek lako propusti dobre emisije kad je vrijeme lijepo.

Nakon što je objedovao, otac je otišao u grad. To je bilo neobično, ali nisam ga pitao zašto ide. Izgledao je umorno nakon dana provedenog u penjanju i protezanju, ali onda je otišao u svoju sobu, presvukao se u odjeću za grad i šepajući se vratio u dnevnu sobu kako bi me pozdravio.

"Idem ja onda", rekao je. Pogledavao je po dnevnoj sobi kao da traži nekakav dokaz da sam već započeo neku gnusnu nepodopštinu, prije nego je uopće otišao. Gledao sam u televizor i kimnuo, a da ga nisam ni pogledao.

"Samo daj", odvratio sam.

"Neću se kasno vratiti. Ne moraš zaključati."

"OK."

"Znači, bit ćeš dobro?"

"O, da." Pogledao sam ga, prekrižio ruke i uvalio se još dublje u staru, udobnu fotelju. On je zakoračio unatrag, tako da su mu oba stopala bila u hodniku, a tijelo nagnuto u dnevnu sobu, i samo ga je ruka koju je držao na kvaki sprečavala da ne padne unutra. Ponovno je kimnuo, a kapa mu se nakrivila na glavi.

"Dobro. Vidimo se kasnije. Pazi da se ponašaš kako spada."

Nasmiješio sam se i ponovno usmjerio pogled prema televizoru. "Da, Tata. Vidimo se."

"Hmmm", rekao je i nakon što je zadnji put pogledao po dnevnoj sobi, kao da još uvijek provjerava je li nestalo što od srebrnine. Zatim je zatvorio vrata i onda sam ga začuo kako zveckaa po hodniku i izlazi kroz prednja vrata. Promatrao sam ga kako odmiče stazom, zatim sam malo sjedio, a onda otišao gore i provjerio vrata radne sobe koja su, kao i obično, bila tako čvrsto zatvorena da se činilo kao da su dio zida.

Zaspao sam. Vani je postajalo sve tamnije, na televiziji se prikazivala neka užasna američka kriminalistička serija, a mene je boljela glava. Trepnuo sam krmeljivim očima, zijevnuo kako bih odlijepio usne i pustio malo zraka u usta u kojima sam imao pljesniv okus. Protegnuo sam se, a potom se sledio; začuo sam telefon.

Skočio sam iz fotelje, zapeo, zamalo pao, a zatim došao do vrata, pa ušao u hodnik, popeo se uz stepenice i stigao do telefona najbrže što sam mogao. Javio sam se desnom rukom, koja me boljela. Pritisnuo sam slušalicu na uho.

"Halo?" rekao sam.

"Bok, Frankie, dječaće moj, kako je?" rekao je Jamie. Osjetio sam mješavinu olakšanja i razočaranja. Uzdahnuo sam.

"O, Jamie. OK sam. Kako si ti?"

"Nisam danas radio. Jutros mi je pala daska na nogu, pa mi je sva natekla."

"Nije valjda nešto ozbiljno?"

"Ma ne. Ako budem imao sreće, dobit ću ostatak tjedna slobodno. Sutra idem kod doktora da mi otvori bolovanje. Samo sam ti htio reći da ću biti kod kuće tijekom dana. Možeš navratiti i donijeti mi grožđe ako želiš."

"OK. Možda navratim sutra. Prvo ću te nazvati da ti kažem ako dolazim."

"Super. Je li se javljao znaš-već-tko?"

"Jok. Mislio sam da bi mogao biti on kad si nazvao."

"Da, mislio sam da ćeš to pomisliti. Ništa se ti ne brini. Nisam čuo da se išta čudno dogodilo u gradu, pa onda sigurno još nije stigao."

"Da, ali želio bih ga ponovno vidjeti. Samo ne želim da opet počne raditi sve one gluposti koje je prije radio. Znam da će se morati vratiti, čak i ako on to ne zna, ali volio bih ga vidjeti. Želim i jedno i drugo, razumiješ me?"

"Da, da. Bit će sve u redu. Mislim da će sve dobro završiti. Ništa se ne brini."

"Ne brinem se."

"Dobro. E pa, idem sad do Armsa kupiti nekoliko litara anestetika. Hoćeš li možda sa mnom?"

"Ne, hvala. Prilično sam umoran. Jutros sam rano ustao. Možda se vidimo sutra."

"Super. Pa onda, čuvaj se i to. Vidimo se, Frank."

"Dobro, Jamie. Bok."

"Bok", rekao je Jamie. Spustio sam slušalicu i sišao kako bih prebacio program na nešto pametnije, ali uspio sam stići do donje stepenice kad je telefon opet zazvonio. Ponovno sam se popeo. Čim sam to učinio, prošli su me žmarci jer mi je palo na pamet da bi to mogao biti Eric, ali nije se začulo nikakvo pištanje. Nacerio sam se i rekao: "Da? Što si zaboravio?"

"*Zaboravio?* Nisam ja *ništa* zaboravio! Svega se sjećam! Svega?" vrištao je poznati glas na drugom kraju linije.

Sledio sam se, progutao knedlu, a potom rekao: "Paa..."

"Zašto me optužuješ da sam nešto zaboravio? I što sam to zaboravio? Što? *Nisam* zaboravio *ništa!*" dahtao je i pljuckao Eric.

"Eric, oprost! Mislio sam da si netko drugi!"

"Ja *sam ja!*" urlao je. "Nisam ja nitko drugi! Ja sam ja! *Ja!*"

"Mislio sam da si Jamie!" kukao sam, zatvarajući oči.

"*Taj patuljak?* Kopile jedno!"

"Oprost, ja..." U tom sam trenu zastao i zamislio se. "Kako to misliš, 'taj patuljak', i to još tim tonom? To je moj prijatelj. Nije on kriv što je nizak", rekao sam mu.

"O, da?" začuo se odgovor. "A kako *ti* to znaš?"

"Kako to misliš, kako ja to znam? Nije on kriv što se takav rodio!" rekao sam, osjećajući kako me sve više obuzima bijes.

"Imaš samo njegovu riječ da je to istina."

"Imam samo njegovu riječ da je *što* istina?" rekao sam.

"Da je patuljak!" pljunuo je Eric.

"Što?" derao sam se i jedva vjerovao svojim ušima. "Pa *vidim* da je patuljak, idiote!"

"On *želi* da to misliš! Možda je zapravo *vanzemaljac*! Možda su ostali još niži od *njega*! Kako znaš da on zapravo nije divovski vanzemaljac koji potječe od vrlo niske rase vanzemaljaca? Hm?"

"Ne *budi glup*!" izderao sam se u slušalicu i snažno je stisnuo opečenom rukom.

"E pa, nemoj mi poslije reći da te nisam upozorio!" vikao je Eric.

"Ne brini!" povikao sam i ja njemu.

"Nego," rekao je Eric iznenada smirenim glasom, tako da sam nekoliko sekundi mislio da se netko drugi ubacio u vezu, a još me više zbunilo kad je počeo sa mnom razgovarati mirno i normalno: "Kako si?"

"Ha?" rekao sam zbunjeno. "Pa... dobro. Dobro. Kako si ti?"

"O, nisam loše. Skoro sam stigao tamo."

"Što? Kamo?"

"Ne. Tamo. Isuse, pa ne možeš mi reći da je veza loša na ovoj udaljenosti, zar ne?"

"Kojoj udaljenosti? Ha? Može li? Ne znam." Stavio sam drugu ruku na čelo, a počeo me obuzimati osjećaj kao da se potpuno gubim u ovom razgovoru.

"Skoro sam stigao *tamo*", umorno je pojasnio Eric, mirno uzdahnuvši. "Nisam skoro stigao *ovamo*. Ja već jesam ovdje. Kako bih te inače zvao odavde?"

"Ali gdje je 'ovdje'?" upitao sam.

"Hoćeš reći da opet ne znaš gdje se *nalaziš*?" povikao je Eric u nevjerici. Ponovno sam zatvorio oči i počeo stenjati. Eric je nastavio: "A *mene* optužuješ da zaboravljam stvari. Ha!"

"Slušaj, luđače prokleti!" vrištao sam u zelenu plastiku dok sam je sve jače stiskao, zbog čega me bol u desnoj ruci probadala poput noža, a lice mi se grčilo. "Već mi je pomalo dosta što me nazivaš

ovamo i namjerno se praviš blesav! *Prestani se igrati sa mnom!*" hvatao sam dah. "Prokleta dobro znaš što mislim kad te pitam gdje je 'ovdje'! Pitam te gdje si, do vraga! Ja znam *gdje* se ja nalazim i ti to također znaš. Samo me prestani pokušavati zbuniti, *dobro?*"

"Hm. Naravno, Frank", rekao je Eric, zvučeći nezainteresirano. "Oprosti ako sam te razdražio."

"Ma..." ponovno sam počeo vikati, a zatim sam se savladao i smirio, teško dišući. "Ma... samo... samo mi nemoj to raditi. Samo sam te pitao gdje si."

"Da, u redu je, Frank; razumijem", rekao je Eric mirnim glasom. "Ali ipak ti ne mogu reći gdje sam, jer bi netko mogao čuti. To ti je valjda jasno, zar ne?"

"Dobro. Dobro", rekao sam. "Ali ne zoveš me iz govornice, zar ne?"

"Pa, naravno da te ne zovem iz govornice", rekao je, a u glasu mu se opet lagano počela osjećati nervoza; potom sam čuo kako se trudi smiriti ton.

"Da, tako je. U nečijoj sam kući. Zapravo, kolibici."

"Što?" rekao sam. "Tko? Čijoj?"

"Odakle bih *ja* znao", odgovorio je i gotovo da sam ga mogao čuti kako sliježe ramenima. "Valjda bi mogao saznati ako te to toliko zanima. Zanima li te to uistinu?"

"Što? Ne. Da. Hoću reći, ne. Kakve to ima veze? Ali gdje - hoću reći, kako - hoću reći, kod koga...?"

"Slušaj, Frank," rekao je Eric umorno, "to je samo nečija vikendica ili odmaralište ili nešto slično, dobro? Ne znam čija je; ali, kako si ti to pametno sročio, kakve to ima veze, zar ne?"

"Hoćeš reći da si *provalio* u nečiji *dom*?" rekao sam.

"Da; pa što? Zapravo uopće nisam morao provaliti. U žlijebu sam pronašao ključ od stražnjih vrata. Što nije u redu? To je jedna lijepa mala kućica."

"Zar se ne bojiš da će te uhvatiti?"

"Ne baš. Upravo sjedim u sobi koja gleda na ulicu i vidim daleko niz cestu. Nema problema. Imam hrane, a tu je i kada i telefon i hladnjak - Isuse, pa tu bih mogao ugurati njemačkog ovčara - i krevet i sve. Luksuz."

"*Njemačkog ovčara!*" zavrištao sam.

"Pa, da, kad bih ga imao. Nemam ga, ali kad bih ga imao, mogao bih *to* držati ovdje. Budući da je..."

"Nemoj", prekinuo sam ga, ponovno zatvorio oči i podigao ruku kao da je Eric sa mnom u kući. "*Nemoj* mi reći."

"OK. Uglavnom, samo sam mislio da bih te mogao nazvati i reći ti da sam dobro, i vidjeti kako si ti."

"Ja sam dobro. Jesi li siguran da si i ti OK?"

"Da; nikad nisam bio bolje. Osjećam se izvrsno. Mislim da je to od prehrane; sve..."

"Slušaj!" sav sam ga očajan prekinuo, osjetivši kako su mi se oči razrogačile kad sam shvatio što ga želim pitati. "Da nisi slučajno nešto *osjetio* jutros, hm? Negdje u zoru? Išta? Mislim, jesi li išta osjetio? Nešto iznutra - hm - ništa nisi osjetio? Jesi li nešto osjetio?"

"Ma što to blebećeš?" rekao je Eric pomalo ljutito.

"Jesi li išta osjetio jutros, vrlo rano?"

"Ma kog vraga želiš reći - 'išta osjetio'?"

"Hoću reći, jesi li išta *doživio*; bilo što, jutros, negdje u zoru?"

"Pa," rekao je Eric odmjerenim i polaganim glasom, "čudno je što to spominješ..."

"Da? Da?" rekao sam sav uzbuđen, pritišćući slušalicu tako blizu ustima da su mi zubi kvrcali po njoj.

"Ama baš ništa. Ovo je jutro bilo jedno od rijetkih za koje iskreno mogu reći da nisam doživio baš ništa", ugrađeno me obavijestio Eric. "Spavao sam."

"Ali rekao si da nisi spavao!" rekao sam bijesno.

"Isuse, Frank, pa nitko nije savršen", čuo sam kako se počinje smijati.

"Ali..." zaustio sam. Zatvorio sam oči i zaškripao zubima. Zatim sam otvorio oči, pa ih opet zatvorio.

Eric je rekao: "E pa, Frank, prijatelju stari, da budem iskren, ovo postaje prilično dosadno. Možda te opet nazovem, ali u svakom slučaju, vidimo se uskoro. Pa-pa."

Prije nego što sam išta uspio reći, linija se prekinula, a ja ostao bijesan i spreman za svađu, držeći u ruci telefon i mrko ga gledajući kao da je on kriv za sve. Pomislio sam da bih možda trebao nešto udariti njime, ali sam zaključio da bi to izgledalo poput loše šale, pa sam umjesto toga jednostavno spustio slušalicu uz tresak. Ona je

snažno odjeknula, a ja sam je još jednom bijesno pogledao, potom joj okrenuo leđa i glasnim koracima sišao, uvalio se u udobnu fotelju i počeo pritiskati dugmad na daljinskom upravljaču televizora i redati program za programom oko desetak minuta. Na kraju tog prebacivanja shvatio sam da sam jednako naučio i saznao gledajući tri programa istovremeno (vijesti, još jednu užasnu američku kriminalističku seriju i emisiju o arheologiji) koliko i inače, kad gledam sve te proklete gluposti odvojeno. S gađenjem sam zavitlao daljinski upravljač i izjurio van na sve slabiju svjetlost dana kako bih otišao baciti nešto kamenja u more.

9.

Što se dogodilo s Ericom?

Spavao sam prilično dugo, za moje pojmove. Otac je stigao kući baš kad sam se vratio s plaže, a onda sam otišao ravno u krevet, tako da sam se dobro naspavao. Ujutro sam nazvao Jamieja, dobio njegovu majku i saznao da je otišao kod liječnika, ali da će se odmah vratiti. Spakirao sam svoju naprtnjaču i rekao ocu da ću se vratiti predvečer, a zatim krenuo u grad.

Jamie je bio kod kuće kad sam došao kod njega. Popili smo nekoliko limenki starog Red Deatha i malo čavrljali; a onda sam se, nakon što smo pojeli užinu i nekoliko kolačića koje je njegova majka ispekla, pozdravio i uputio prema brdima iza grada.

Na vrhu brda obraslog vrijeskom, na obronku od kamena i zemlje, sjeo sam na jedan veliki kamen i pojeo ručak. Pogledao sam prema Porteneilu koji se jedva vidio u daljini jer je zrak bio mutan od vrućine. Promatrao sam pašnjake istočkane bijelim ovcama, dine, smetlište, otok (koji se nije mogao vidjeti kao takav; izgledao je kao dio kopna), pijesak i more. Na nebu je bilo nekoliko oblačića. U zraku iznad moje glave pjevale su ševe, a čuo sam i škanjca kako se vrzma oko mene dok je tražio nešto živo u travi i vrijesku. Kukci su zujali i plesali, a ja sam mahao s paprati ispred lica kako bih ih otjerao i spriječio da mi pojedu sendviče i popiju sok od naranče.

S moje lijeve strane, vrhovi planina pružali su se prema sjeveru, postajući sve viši i viši što su dalje bili i poprimajući blijedo sivu i plavu boju. Kroz dalekozor sam promatrao grad ispod sebe, gledao kako se kamioni i automobili probijaju glavnom cestom, i slijedio vlak koji se kretao prema jugu, zastao u gradu, a onda ponovno krenuo, vijugajući uz more.

S vremena na vrijeme poželim otići s otoka. Ne predaleko; volio bih ga moći vidjeti ako je moguće, ali dobro je ponekad se udaljiti i sagledati stvari s malo veće udaljenosti. Naravno, svjestan sam da je to vrlo mali komad zemlje; nisam budala. Znam koliko je velik naš

planet i koliko je ovaj dio njega sićušan i beznačajan. Previše sam gledao televiziju i pogledao previše emisija o prirodi i putovanjima da ne bih bio svjestan koliko je moje vlastito znanje ograničeno kad su u pitanju iskustva o drugim krajevima iz prve ruke; ali ne bih volio otići dalje, ne trebaju meni putovanja, upoznavanje tuđih klima ili drukčijih ljudi. Znam tko sam i znam svoja ograničenja. Ograničavam svoje obzore iz vlastitih i dobro opravdanih razloga; straha - o, da, priznajem - i potrebe za smirenošću i sigurnošću u svijetu koji je sa mnom, kako se ispostavilo, počeo postupati vrlo okrutno još prije nego sam dovoljno odrastao da bih na to ikako mogao utjecati.

A mogu učiti i od Erica.

Eric je otišao. Eric je, unatoč svojoj pameti, unatoč svojoj inteligenciji i osjećajnosti i unatoč svim obećanjima koja je dao, napustio otok i pokušao uspjeti sam; izabrao je put i slijedio ga. Taj je put vodio k uništenju gotovo svih njegovih osobina, promijenio ga u drugu osobu koja je sve sličnosti s nekadašnjim zdravim mladićem sad smatrala odvratnima.

Ali on je ipak bio moj brat i ja sam ga još uvijek na neki način volio. Volio sam ga unatoč njegovoj promjeni onako kako je on, pretpostavljam, volio mene unatoč mom nedostatku. Valjda je to ona potreba da se nekog zaštititi, koju bi sve žene trebale osjećati prema svojoj djeci, a muškarci prema ženama.

Eric je otišao s otoka prije nego sam se ja uopće rodio i dolazio bi samo za praznike, ali mislim da je uvijek ovdje bio prisutan duhom, a kad se zapravo vratio, godinu dana nakon moje male nezgode, kad je otac smatrao da smo i Eric i ja dovoljno odrasli da se može brinuti za obojicu, uopće mu nisam zamjerao što nije živio s nama. Dapače, vrlo smo se dobro slagali od samog početka i siguran sam da sam ga dovodio u neugodne situacije time što sam ga čitavo vrijeme poput nekog ovisnika slijedio i oponašao, iako je on previše pazio na osjećaje drugih ljudi da bi mi to rekao i riskirao da me povrijedi.

Kad su ga poslali u privatne škole, tugovao sam; kad je dolazio kući na praznike, bio sam oduševljen; skakao sam, veselio se i bio vrlo uzbuđen. Ljeto za ljetom provodili smo na otoku puštajući zmajeve i izrađujući figurice od drveta i plastike, Lego kocaka i svega ostaloga što bismo pronašli, gradili brane i kolibice, kopali rovove. Puštali smo papirnate zrakoplove, u vodi se igrali modelima jahti, gradili jahte od

pijeska s jedrima i izmišljali tajna društva, šifre i jezike. Eric mi je pričao priče koje je usput izmišljao. Neke smo priče pretvorili u igru; hrabri vojnici koji se bore među dinama, pobjeđuju i bore se i opet se bore, a ponekad pogibaju. Jedino bi me u takvim slučajevima namjerno povrijedio, kad bi njegove priče zahtijevale njegovu junačku smrt, a ja bih to shvatio previše ozbiljno dok je on ležao ispružen na travi ili pijesku, nakon što je raznio most, branu ili neprijateljski konvoj i najvjerojatnije i mene spasio od smrti; gušio bih se u suzama i lagano ga udarao pokušavajući sam izmijeniti tijek priče, a on bi to odbio i potom umro; prečesto je umirao.

Kad je patio od svojih migrena - koje su ponekad znale trajati danima - bio sam sav jadan, nosio bih mu hladna pića i hranu u zamračenu sobu na drugom katu, ušuljao se unutra i onda stajao, a ponekad i drhtao, dok je on stenjao i valjao se po krevetu. Dok je on patio i ja sam bio potpuno slomljen i ništa me nije zanimalo; priče i igre djelovale su glupo i besmisleno i jedino je gađanje boca i galebova kamenjem imalo smisla. Odlazio bih loviti galebove, jer sam želio da netko drugi pati umjesto Erica: kad bi se oporavio, bilo bi to kao nekad kad je dolazio na ljetne praznike i ja sam bio lud od sreće.

Ali naposljetku ga je ipak obuzela potreba za vanjskim svijetom, kao što to već biva s pravim muškarcima, koja ga je odvojila od mene i odvela u svijet pun nevjerojatnih mogućnosti i užasnih opasnosti. Eric je odlučio krenuti očevim stopama i postati liječnik. Rekao mi je da se ništa neće znatno promijeniti; da će i dalje veći dio ljeta biti slobodan, čak i ako će morati ostati u Glasgowu raditi u bolnici i zajedno s liječnicima obilaziti ljude; rekao mi je da ćemo i dalje biti isti kad budemo zajedno, ali ja sam znao da to ne može biti istina, a vidio sam da i on to u srcu zna. To mu je pisalo u očima i odzvanjalo u riječima. Spremao se napustiti otok, napustiti mene.

Ali nisam ga ni za što okrivljavao, čak ni tada, kad mi je bilo najteže. To je bio Eric, moj brat, koji je činio ono što je morao, baš kao hrabri vojnik koji je umro za svoje ideale, ili za mene. Kako sam mogao sumnjati u njega ili ga za išta okrivljavati kad on nikad nije ni *pomislio* posumnjati u mene ili me za nešto okriviti? Bože moj; sva ta umorstva, troje ubijene djece i među njima jedno bratoubojstvo. A njemu čak nije ni palo na pamet da sam ja imao svoje prste u bilo

kojem od njih. Da jest, ja bih to znao. Ne bi me mogao pogledati u oči da je išta posumnjao, toliko mu je strano bilo pretvaranje.

I tako je otišao na jug, prvo na godinu dana, a pozvali su ga ranije od većine ostalih zbog toga što je izvrsno napisao prijemni ispit, da bi zatim otišao na još godinu dana. Nakon prve godine proveo je ljeto kod kuće, ali se u međuvremenu promijenio. I dalje se trudio slagati se sa mnom onako kako smo se uvijek slagali, ali osjećao sam da to radi na silu. Otišao je od mene i srce mu više nije bilo na otoku. Ostavio ga je s ljudima koje je upoznao na sveučilištu i s predmetima koje je učio i koje je obožavao; srce mu je vjerojatno bilo s čitavim ostatkom svijeta, ali na otoku više nije bilo. Kao ni sa mnom.

I dalje smo izlazili van, puštali zmajeve, gradili brane i tako dalje, ali ništa više nije bilo isto kao nekad; on je postao odrasla osoba koja mi je pomagala da se zabavim, više nije bio drugi dječak koji se veseli zajedno sa mnom. Nije nam bilo loše i još uvijek sam bio sretan što je kod kuće, ali njemu je laknulo kad se nakon mjesec dana otišao pridružiti svojim kolegama s fakulteta koji su bili na odmoru na jugu Francuske. Tugovao sam jer sam znao da gubim prijatelja i brata kojeg sam poznavao i više nego ikad osjećao svoju ozljedu - zbog koje sam znao da ću zauvijek ostati adolescent, zbog koje nikad neću moći odrasti i postati pravi muškarac koji se sam snalazi u svijetu.

Ali ubrzo sam se oslobodio tog osjećaja. Imao sam Lubanju, imao sam Tvornicu, a i na neki sam način osjećao zadovoljstvo što je Eric tako dobro prošao u svijetu, jer mi je to omogućilo da se polako počnem pretvarati u neospornog vladara otoka i obližnjeg kopna. Eric mi je u pismima pisao kako napreduje, nazivao je mene i oca i nasmijavao me preko telefona onako kako to samo pametna odrasla osoba može, iako ti možda to uopće ne želiš. Nikad mi nije dopustio da osjetim da je u potpunosti napustio i mene i otok.

A onda je doživio to neugodno iskustvo koje je, što otac i ja nismo ni znali, bilo kap koja je prelila čašu, a to je bilo dovoljno da ubije čak i tu izmijenjenu osobu koju sam poznavao. To što se dogodilo natjeralo je Erica da se vrati, ali istovremeno i da zakorači u nešto potpuno drukčije: mješavinu onog što je nekad bio (ali opak promijenjenog) i mladića punog svjetovne mudrosti, oštećene i

opasne odrasle osobe koja je istovremeno bila zbunjena, patetična i manijakalna.

Sve se dogodilo tijekom druge godine fakulteta, dok je radio kao ispomoć u velikoj bolnici. U to vrijeme nije čak ni morao biti tamo, u podrumu bolnice pune ljudskog otpada; pomagao je u svoje slobodno vrijeme. Kasnije smo otac i ja saznali da je Eric imao problema o kojima nam ništa nije rekao. Zaljubio se u neku djevojku i to je loše završilo, tako što mu je ona rekla da ga zapravo ne voli i otišla s drugim. Njegove su migrene neko vrijeme bile posebno jake i to mu je počelo smetati u poslu. I zbog toga i zbog djevojke neslužbeno je radio u bolnici blizu sveučilišta, pomagao sestrama u kasnim smjenama i sa svojim knjigama sjedio u mraku na raznim odjelima dok su stari i mladi i bolesni stenjali i kašljali.

Isto je činio i one noći kad je doživio to neugodno iskustvo. Sjedio je na odjelu na kojem su držali bebe i malu djecu koja su bila toliko deformirana da bi sigurno umrla izvan bolnice, a znalo se da ni tamo neće dugo poživjeti. Od jedne medicinske sestre koja je bila dobra s mojim bratom primili smo pismo u kojem je bilo opisano gotovo sve što se dogodilo, a iz tona koji je bio prisutan u njenom pismu moglo se zaključiti kako ona smatra da je pogrešno održavati neku od te djece na životu; po svemu sudeći, oni nisu bili ništa više od izložaka koje su liječnici i specijalisti pokazivali studentima.

Bilo je to jedne vruće i sparne srpanjske noći, a Eric je bio dolje na tom sablasnom mjestu, u blizini bolničke kotlovnice i ostave. Cijeli ga je dan boljela glava, a dok je sjedio na odjelu glavobolja se pretvorila u tešku migrenu. Ventilacija je bila pokvarena zadnjih nekoliko tjedana, a majstori su radili na tome da je poprave; te je noći bilo vrlo vruće i zagušljivo, a Ericu se u takvim uvjetima uvijek javljala migrena. Za sat-dva ga je netko trebao doći zamijeniti, a i da nije, mislim da bi čak i Eric, kakav god da je bio, priznao poraz i otišao prileći u svoju sobu u studentskom domu. I tako je obilazio odjel i mijenjao pelene, smirivao cendrave bebe, presvlačio ih, mijenjao im infuzije i tako dalje dok mu je glava pucala, a sve što je vidio bilo je izobličeno.

Dijete kojim se upravo bavio kad se to dogodilo bilo je manje-više biljka. Među ostalim nedostacima, uopće nije moglo obuzdati mokrenje, nije moglo proizvesti nijedan zvuk osim gukanja, nije

moglo upravljati mišićima kako treba - čak mu je i glava bila učvršćena ortopedskim aparatom - a preko glave je nosilo metalnu ploču jer mu kosti glave nikad nisu uspjele srasti, a koža koja je prekrivala mozak bila je tanka poput papira.

Svakih nekoliko sati moralo ga se hraniti nekom posebnom mješavinom, što je Eric i činio u trenutku kad se to dogodilo. Primijetio je da je dijete nešto mirnije nego obično, jer je samo mlitavo sjedilo u svojoj stolici, zurilo ravno ispred sebe i polako disalo, a oči su mu se caklile. Na njegovom inače beživotnom licu mogla se pročitati neka neobična mirnoća. Pa ipak, činilo se da ne može jesti - a to je bila jedna od aktivnosti koje je inače znalo cijeniti i u kojoj je možda čak uživalo. Eric je bio strpljiv i držao žlicu ispred njegovih neusredotočenih očiju; prislonio mu je žlicu na usta, a u tom bi trenutku dijete inače izbacilo jezik ili se pokušalo nagnuti prema naprijed i uzeti žlicu u usta, ali te je noći samo sjedilo, nije čak ni gugutalo, ni odmahivalo glavom, ni mrdalo i udaralo rukama, ni kolutalo očima, već samo zurilo i zurilo, a u očima je imalo taj čudni pogled kojeg bi čovjek lako mogao zamijeniti sa srećom. Eric je bio uporan, sjeo je bliže i pokušao ignorirati bol koja mu je pritiskala glavu kako je migrena postajala sve jača i jača. Nježno je govorio djetetu - zbog čega bi inače okretalo očima i pomaklo glavu prema izvoru zvuka, ali te noći to nije imalo nikakvog utjecaja. Eric je pogledao list papira koji je stajao pored stolice kako bi vidio je li dijete možda dobilo neke dodatne lijekove, ali sve se činilo isto kao i obično. Još mu se malo približio, pjevušio mu, mahao žlicom i borio se s naletima bola u svojoj glavi.

A onda je ugledao nekakvu kretnju, sićušnu kretnju koja se jedva vidjela na obrijanoj glavi djeteta koje se smješkalalo. Što god da je to bilo, bilo je maleno i sporo. Eric je trepnuo i odmahnuo glavom kako bi otjerao drhtavu svjetlost koju je proizvodila sve jača migrena. Ustao je, u ruci još uvijek držeći žlicu s kašicom. Nagnuo se bliže lubanji djeteta i pogledao pažljivije. Nije vidio ništa, ali je pogledao rub metalne ploče koju je dijete nosilo na vrhu glave. Učinilo mu se da je nešto vidio ispod nje, pa ju je lagano odigao od djetetove glave kako bi provjerio je li sve u redu.

Radnik u kotlovnici čuo je Erica kako vrišti i dotrčao do odjela mašuci velikim ključem za matice; zatekao je Erica sklupčanog u

kutu kako urla iz sve snage. Glava mu je bila spuštena i skrivena između koljena dok je on napola klečao, a napola ležao na pločicama u fetalnom položaju. Stolica u kojoj je dijete sjedilo prevrnula se zajedno s njim, a ono se još uvijek smješkalalo, svezano remenjem, ležeći na podu nekoliko metara dalje od njega.

Čovjek koji je radio u kotlovnici protresao je Erica, ali ovaj nije reagirao. Potom je pogledao dijete i krenuo prema njemu, možda da mu podigne stolicu; približio se na otprilike jedan metar, a zatim pojurio prema vratima i povratio prije nego je stigao do njih. Sestra s odjela koji se nalazio jedan kat više zatekla je čovjeka na hodniku kako i dalje povraća kad je sišla da vidi zbog čega je nastala sva ta galama. Eric je do tada prestao vrištati i umirio se. Dijete se i dalje smješkalalo.

Sestra je podigla i uspravila djetetovu stolicu. Je li i ona osjetila mučninu ili vrtoglavicu, ili je već prije vidjela jednako loše ili čak gore stvari od toga i smatrala to samo nečim s čim se jednostavno moraš nositi, to ne znam, ali naposljetku se sabrala, telefonom pozvala pomoć i izvukla ukočenog Erica iz kuta. Posjela ga je u stolicu, pokrila djetetovu glavu ručnikom i utješila radnika iz kotlovnice. Izvadila je žlicu iz otvorene lubanje nasmiješenog djeteta. Eric ju je tamo stavio, najvjerojatnije želeći u tom prvom trenutku svoga ludila žlicom izvaditi ono što je vidio.

Na odjel su ušle muhe, najvjerojatnije kad se klima-uređaj pokvario. Uvukle su se pod nehrđajući čelik od kojeg je bio napravljen djetetov pokrov za glavu i položile tamo svoja jaja. Ono što je Eric vidio kad je podigao tu pločicu, ono što je vidio sa svom težinom ljudske patnje, u tom zagušljivom, vrućem i mračnom gradu, ono što je vidio dok mu je vlastita glava pucala od bola, bilo je gnijezdo debelih ličinki koje su se polako svijale, koje su plivale u svojim probavnim sokovima dok su se hranile mozgom djeteta.

Zapravo se činilo da se Eric uspio oporaviti od onoga što se dogodilo. Dali su mu sredstva za smirenje, proveo je nekoliko noći u bolnici kao pacijent, a zatim nekoliko dana odmarajući se u svojoj sobi u studentskom domu. Za tjedan dana vratio se učenju i nastavio ići na predavanja. Malo je ljudi znalo da se išta dogodilo. Vidjeli su da je Eric nešto mirniji i tiši, ali to je bilo sve. Otac i ja nismo znali

ništa osim da jedno kraće vrijeme nije išao na predavanja zbog migrene.

Poslije smo čuli da je Eric počeo puno piti, izostajati s predavanja, pojavljivati se na pogrešnim, vikati u snu i buditi druge ljude koji su živjeli na njegovom katu u studentskom domu, uzimati droge, propuštati ispite i seminare... Na kraju mu je fakultet morao predložiti da ostatak godine uzme slobodno jer je toliko toga propustio. Eric je to teško prihvatio; uzeo je sve svoje knjige i naslagao ih u hodniku ispred mentorove kancelarije, a potom ih zapalio. Imao je sreće što ga nisu tužili: nadležni na fakultetu su mu progledali kroz prste zbog dima i lagane štete koju je nanio njihovoj drevnoj drvenoj oplati i tako se Eric vratio na otok.

Ali nije se vratio meni. Odbio je imati bilo što sa mnom i čitavo vrijeme provodio zaključan u svojoj sobi, vrlo glasno slušao ploče i gotovo nikad nije izlazio osim kad bi otišao do grada, gdje su ga vrlo brzo izopćili iz sva četiri puba zato što je započinjao tuče, psovao ljude i vikao na njih. Kad bi me primijetio, zagledao bi se u mene svojim krupnim očima ili bi se kvrcnuo prstom po nosu i vragolasto namignuo. Oči su mu postale nekako tamnije, a dobio je i podočnjake, dok mu se nos često nekontrolirano trzao. Jednom me podigao i poljubio u usta, što me stvarno prestrašilo.

Otac je postao gotovo jednako nekomunikativan kao i Eric. Počeo je provoditi dane u dugim šetnjama i mrkoj, samoispitivačkoj tišini. Počeo je pušiti cigarete i jedno vrijeme je doslovno pušio jednu za drugom. Oko mjesec dana naša je kuća bila pravi pakao, pa sam često izlazio ili ostajao u svojoj sobi i gledao televiziju.

A onda se Eric bacio na strašenje dječaćića iz grada tako što je prvo na njih bacao crve, a kasnije im je gurao crve u majice dok su se vraćali iz škole. Neki od roditelja, zajedno s učiteljem i Diggsum, došli su na otok kako bi posjetili mog oca nakon što je Eric počeo tjerati djecu da jedu crve i pune šake ličinki. Ja sam sjedio i preznojavao se u svojoj sobi dok su oni sjedili dolje u dnevnoj sobi, a roditelji vikali na mog oca. Eric je razgovarao s liječnikom, s Diggsum, pa čak i sa socijalnim radnikom iz Invernessa, ali nitko nije uspio mnogo izvući iz njega; samo je sjedio i smješkao se, a ponekad bi znao spomenuti koliko u crvima ima bjelančevina. Jednom se vratio kući sav prebijen i krvav, pa smo otac i ja

pretpostavili da ga je netko od većih dječaka ili netko od roditelja uhvatio i pretukao.

Po svemu sudeći, u gradu su nekoliko tjedana ljudima nestajali psi prije nego je nekoliko djece vidjelo mog brata kako izlijeva limenku benzina na malog jorkširskog terijera i nakon toga ga pali. Roditelji su povjerovali svojoj djeci i pošli tražiti Erica, a našli su ga kako isto to čini s jednim starim mješancem kojeg je namamio uz pomoć kolačića s anisom i onda ulovio. Lovili su ga po šumi iza grada, ali im je uspio pobjeći.

Diggs je te večeri ponovno došao na otok kako bi nam rekao da je došao uhititi Erica zbog remećenja mira. Čekao je dokasna, prihvativši tek nekoliko čašica viskija koje mu je otac ponudio, ali Eric se nije vratio. Diggs je otišao, a otac je ostao čekati, ali Eric se nije pojavio. Nakon tri dana i pet pasa ipak se vratio. Bio je sav izmožden, prljav i smrdio je na benzin i dim, odjeća mu je bila poderana, a lice ispijeno i musavo. Otac ga je čuo kako dolazi rano ujutro, kopa po hladnjaku, proždire nekoliko obroka odjednom i teškim koracima odlazi u krevet.

Otac se odšuljao do telefona i nazvao Diggsa, koji je došao prije doručka. Ali Eric je zasigurno nešto čuo ili vidio, jer je izašao van kroz prozor svoje sobe i spustio se niz rinu, a zatim se odvezao na Diggsovom biciklu. Nakon još tjedan dana i dva psa napokon su ga uhvatili kako na ulici vadi benzin iz nečijeg auta. Tijekom uhićenja slomili su mu vilicu i ovoga puta Eric nije uspio pobjeći.

Nekoliko mjeseci kasnije proglašen je ludim. Prošao je sve vrste testova, bezbroj puta pokušao pobjeći, vrijeđao bolničare, socijalne radnike i liječnike koji su svi odreda prijetili tužbama i umorstvom. Prebacivali su ga u sve ozbiljnije i sigurnije ustanove, a njegovi su se testovi, prijetnje i muke nastavljali. Otac i ja smo čuli da se prilično smirio nakon što su ga smjestili u jednu bolnicu južno od Glasgowa i da odatle više nije pokušavao pobjeći, ali sad kad se toga prisjetim, vjerojatno se samo trudio - što mu je, kako se činilo, i uspijevalo - uliti svojim čuvarima lažni osjećaj sigurnosti.

A sad je bio na putu prema nama.

Polako sam prelazio dalekozorom preko kopna ispred i iza sebe, od sjevera prema jugu, od maglice do maglice, preko grada i cesta i

željeznice i polja i pijeska, i pitao se je li moguće da mi je pogled u jednom trenutku prešao preko mjesta na kojem se nalazi Eric, ako je već tako daleko došao. Osjećao sam da je blizu. Nisam imao nijedan dobar razlog da to pomislim, ali imao je dovoljno vremena. Prošle je noći preko telefona zvučao puno jasnije nego kad je ranije zvao, a i... jednostavno sam to osjećao. Možda je već tu, čeka noć kako bi nastavio dalje ili se šunja po šumi, grmlju i dinamama, napredujući prema kući ili u potrazi za psima.

Prešao sam preko brda, a zatim sišao nekoliko kilometara južnije od grada, prošao kroz redove crnogoričnog drveća gdje je iz daljine dopirao zvuk kružne pile, a tamne nakupine drveća bile su sjenovite i mirne. Prešao sam preko pruge, pa preko nekoliko polja ječma koji se njihao, zatim preko ceste i na kraju preko neravnih pašnjaka stigao do pješčane obale.

Stopala su mi bila natučena, a noge su me pomalo boljale dok sam hodao po krupnom pijesku na plaži. S mora je počeo puhati lagani vjetar i zbog toga mi je bilo drago, jer su svi oblaci nestali, a sunce je još uvijek bilo jako, iako je već polako počelo zalaziti. Došao sam do rijeke koju sam već jednom prešao u brdima, pa sam je prešao ponovno u blizini mora i uputio se u dine prema mjestu na kojem sam znao da se nalazi čelični most. Ispred mene su se rastrčale ovce, neke ostrižene, a neke još uvijek čupave, i odskakutale uz isprekidano blejanje, a onda se zaustavile kad im se učinilo da su na sigurnom i zaronile glavu ili kleknule kako bi nastavile brstiti travu prošaranu cvijećem.

Sjećam se kako sam nekad prezirao ovce zato što su tako užasno glupe. Gledao sam ih kako jedu, jedu i samo jedu, a s druge strane sam gledao pse kako bez problema nadmudre čitavo stado ovaca, ganjao sam ih i smijao im se zbog načina na koji trče, gledao kako se uvaljuju u raznorazne glupe, zamršene situacije i zaključio kako i zaslužuju da završe kao hrana i da je to što ih ljudi koriste kao stroj za proizvodnju vune i predobro za njih. Tek nakon mnogo godina i dugotrajnog i sporog procesa shvatio sam što ovce zapravo predstavljaju: ne svoju vlastitu glupost, već našu moć, našu pohlepu i egoizam.

Nakon što sam shvatio evoluciju i naučio ponešto o povijesti i gospodarstvu, uvidio sam da su te glupe bijele životinje, kojima sam

se smijao zato što jedna drugu slijede uokolo i oduševljavaju se grmljem, zapravo proizvod brojnih generacija farmera jednako kao i brojnih generacija ovaca; *mi* smo ih stvorili, mi smo ih oblikovali iz divljih, pametnih i neuništivih životinja koje su bili njihovi preci kako bi postale poslušni, prestrašeni, glupi i ukusni strojevi za proizvodnju vune. Nismo željeli da budu pametne, a u nekoj su mjeri njihova agresivnost i njihova inteligencija išle zajedno. Naravno, ovnovi su pametniji, ali čak su i oni poniženi od idiotskih ženki s kojima se moraju družiti i koje moraju oplodivati.

Isto se načelo primjenjuje i na kokoši i krave i gotovo sve čega smo se ikad uspjeli dočepati svojim pohlepnim, gladnim rukama. Ponekad mi padne na pamet da smo isto to možda mogli učiniti i sa ženama, ali iako ta teorija zvuči vrlo privlačno, mislim da to ipak nije bilo moguće.

Vratio sam se kući baš u vrijeme večere, požderao nekoliko jaja, odrezak, krumpiriće i grah, a ostatak večeri proveo gledajući televiziju i šibicom vadeći komadiće mrtve krave iz usta.

10.

Pas koji trči

Uvijek mi je išlo na živce to što je Eric poludio. Iako to nije bilo nešto što uključiš, pa isključiš, nije on u jednom trenutku bio zdrav, a u drugom lud, mislim da nema sumnje da je onaj događaj s nasmiješenim djetetom pokrenuo u Ericu nešto što ga je, gotovo neizbježno, dovelo do propasti. Nešto u njemu nije moglo prihvatiti to što se dogodilo, nije moglo uskladiti ono što je vidio s njegovim mišljenjem o tome kako bi stvari trebale izgledati. Možda je jedan dio njega, koji je bio duboko zakopan ispod mnogih slojeva vremena i razvoja, poput rimskih ostataka nekog modernog grada, još uvijek vjerovao u Boga i nije mogao pretrpjeti spoznaju da je to biće, za koje je teško povjerovati da uopće postoji, moglo dopustiti da se ovakvo što dogodi jednom od stvorenja koja je navodno stvorio na svoju sliku i priliku.

Što god da se tada slomilo u Ericu, bila je to slabost, jedan vrlo bitni nedostatak kojeg pravi muškarac ne bi trebao imati. Ono što sam naučio iz nekoliko stotina - a možda i tisuća - filmova i emisija koje sam pogledao jest to da žene ne mogu podnijeti kad im se dogodi nešto stvarno veliko; ako ih netko siluje ili im umre voljena osoba, one se slome, polude i počine samoubojstvo, ili jednostavno tuguju dok ne umru. Naravno, svjestan sam da neće sve žene reagirati na taj način, ali to je očigledno pravilo, a one koje to pravilo ne poštuju su u manjini.

Sigurno postoji i nekoliko snažnih žena, žena koje u sebi imaju više muškoga nego većina drugih, i pretpostavljam da je Eric bio žrtva svog karaktera koji je u sebi sadržavao malo previše ženskoga. Ta osjetljivost, ta želja da ne povrijedi ljude, ta nježna i pažljiva inteligencija - sve je to posjedovao djelomično zbog toga što je previše razmišljao poput žene. Sve do tog ružnog iskustva to mu nije previše smetalo, ali u tom trenutku, u tim ekstremnim okolnostima, to je bilo dovoljno da ga slomi.

Za to krivim svog oca, a da i ne spominjem onu kučku koja je Erica odbacila zbog drugog muškarca. Otac mora djelomično preuzeti krivicu, ako ni zbog čega drugog, onda zbog onih gluposti koje je Ericu dopuštao dok je bio mali, što ga je puštao da se odijeva kako želi i što ga je pustio da izabere hoće li nositi haljine ili hlače; Harmsworth i Morag Stove su se s punim pravom brinuli zbog načina na koji je njihov nećak odgojen i ispravno su postupili što su se ponudili brinuti o njemu. Sve je moglo biti drukčije da moj otac nije imao te glupe zamisli, da moja majka nije bila ogorčena na Erica, da ga je obitelj Stove ranije uzela k sebi; ali ispalo je tako kako je ispalo i zbog toga mislim da otac sebe krivi jednako kao što ga i ja krivim. Želim da čitavo vrijeme osjeća težinu te krivnje, da noću ne može spavati zbog toga i da se zbog ružnih snova probudi u hladnom znoju kad na kraju ipak uspije zaspati. Upravo to zaslužuje.

Eric te noći nije nazvao nakon što sam se vratio iz šetnje po brdima. Otišao sam u krevet prilično rano, ali znam da bih čuo telefon da je zvonio, i spavao sam do jutra bez buđenja, umoran od duge šetnje. Sljedećeg sam dana ustao u normalno vrijeme, otišao prošetati po plaži na svježem jutarnjem zraku i vratio se baš na vrijeme da pojedem ukusni obilni skuhan doručak.

Nisam se mogao smiriti, a otac je bio tiši nego obično, tako da je uzbuđenje sve više raslo, zbog čega je u kući bilo vrlo zagušljivo čak i s otvorenim prozorima. Muvao sam se po sobama, gledao kroz prozor prema širokim prostranstvima, naslanjao se na prozorske daske i pogledom temeljito pretraživao kopno. Naposljetku sam, nakon što je otac zadrijemao u ležaljci, otišao u svoju sobu, presvukao se u majicu i lagani prsluk s džepovima, napunio džepove korisnim stvarima, prebacio naprtnjaču preko ramena i krenuo dobro pogledati prilaze otoku, a možda otići i do smetlišta ako nema previše muha.

Stavio sam sunčane naočale, a kroz njihova su smeđa stakla boje izgledale još življe. Počeo sam se znojiti čim sam izašao van. Topli povjetarac, koji me nije nimalo rashlađivao, nesigurno se kretao iz nekoliko smjerova i donosio miris trave i cvijeća. Hodao sam sigurnim koracima, slijedio stazu, prešao most, sišao na kopno i nastavio hodati uz potok i rječicu, preskačući njihove sićušne

ogranke i pritoke dok nisam došao do područja na kojem inače pravim brane. Tamo sam skrenuo prema sjeveru i uputio se kroz dine okrenute prema moru, penjući se na njihove pješčane vrhove usprkos vrućini i naporu koji sam morao uložiti da bih se popeo na njih s južne strane kako bih dobio prekrasan pogled koji se odatle pružao.

Sve je podrhtavalo na vrućini, postajalo nejasno i promjenjivo. Pijesak je bio vruć kad sam ga dodirnuo, a kukci svih vrsta i veličina zujali su i lepetali oko mene. Odmahnuo sam rukom i otjerao ih.

S vremena na vrijeme uzeo bih dalekozor, obrisao znoj s čela i maknuo naočale s očiju, a zatim kroz gusti zrak koji je drhtao od vrućine ispitao ima li čega u daljini. Tjeme mi se ježilo od znoja, a medunožje me svrbjelo. Češće nego obično pregledavao sam stvari koje sam ponio sa sobom, odsutno važući platnenu torbicu s čeličnim kuglama, dodirujući svoj veliki lovački nož i pračku pričvršćenu za remen, provjeravajući imam li još uvijek upaljač, novčanik, češalj, zrcalo, olovku i papir. Popio sam malo vode iz čaturice koju sam ponio sa sobom, pomislio kako je topla i bio uvjeren da se već upljesnivila.

Vidio sam neke zanimljive komade taloga i olupina kad sam pogledao prema plaži i moru koje je zapljuskivalo obalu, ali ipak sam ostao na dinamama, popeo se još više ako je bilo potrebno i nastavio ići prema sjeveru, prelazeći preko potoka i prolazeći kroz male pustopoljine, pored Kruga od bombe i mjesta kojem nikad zapravo nisam dao ime, tamo odakle je Esmeralda odletjela.

Počeo sam razmišljati o njima tek kad sam ih prošao.

Nakon otprilike sat vremena krenuo sam prema unutrašnjosti, a potom na jug, prelazeći preko zadnjih dina na kopnu i gledajući preko pašnjaka na kojima su polako jele i kretale se ovce, kao kakve ličinke. Jednom sam zastao i zagledao se u jednu veliku pticu koja je letjela visoko na nebu, kružila i vijugavo se spuštala i dizala, okretala se na jednu, pa na drugu stranu. Ispod nje je letjelo nekoliko galebova, raširili su krila i isturili svoje bijele vratove kao da nešto traže. Na vrhu jedne dine pronašao sam mrtvu žabu koja je sasušena i krvava ležala na leđima, pokrivena pijeskom, i pitao se kako je dospjela tamo. Najvjerojatnije ju je neka ptica ispustila.

Na kraju sam stavio na glavu svoju zelenu kapu kako bih zaštitio oči od bliještanja. Krenuo sam natrag stazom koja je bila u ravnini s otokom i kućom. Hodao sam i povremeno zastajao kako bih pogledao kroz dalekozor. Kroz drveće sam vidio svjetlucanje automobila i kamiona koji su prolazili cestom oko kilometar-dva dalje od mene. Jednom mi je nad glavom proletio helikopter koji je najvjerojatnije išao prema nekoj platformi ili naftovodu.

Kad sam došao do smetlišta upravo je bilo prošlo podne. Sjeo sam u sjenu nekog drveta i kroz naočale počeo ispitivati to mjesto. Vidio sam nekoliko galebova, ali nijednog čovjeka. Iz vatre koja je gorjela u središtu smeća uzdizao se tanak pramen dima, a oko njega su bili nabacani svi otpaci iz grada i okolice; kartoni i crne plastične vrećice i svjetlucavi, bijeli, stari strojevi za pranje rublja, štednjaci i hladnjaci. Povjetarac je dizao komade papira i vitlao ih u krug, a onda opet spuštao na zemlju.

Krenuo sam kroz smetlišta osjećajući njegov truli, pomalo slatkasti miris. Šutnuo sam nekoliko komada smeća, preokrenuo neke zanimljive predmete nogom obuvenom u čizmu, ali nisam uspio naći ništa vrijedno spomena. Jedna od stvari koja mi se s godinama sve više sviđala u vezi smetlišta bilo je to što ono nikad nije isto; kreće se poput nečeg velikog i živog, širi se poput divovske amebe usisavajući zdravo zemljište i društveni otpad. Ali tog je dana djelovalo umorno i dosadno. Nisam to mogao podnijeti, gotovo da sam bio bijesan. Bacio sam nekoliko limenki od sprejeva u slabašnu vatricu koja je gorjela u sredini, ali čak ni oni nisu ništa promijenili, već su samo slabašno prsnuli u blijedom plamenu. Napustio sam smetlišta i ponovno krenuo prema jugu.

U blizini rječice, oko kilometar od smetlišta, nalazio se veliki bungalov, nečija vikendica koja je gledala na more. Bila je zatvorena i napuštena, a na neravnom putu koji je vodio prema njoj nije bilo nikakvih svježih tragova, kao ni na stazi koja je vodila od vikendice prema plaži. Upravo nas je na toj stazi Willie, jedan od Jamiejevih prijatelja, vozio u svom starom malom kombiju u kojem smo jurili po plaži i klizali se po pijesku.

Pogledao sam kroz prozor u praznu sobu u kojoj je u mraku ležao stari rasporeni namještaj koji je djelovao prašnjavo i zanemareno. Na stolu se nalazio neki stari časopis kojem je jedan kraj požutio od

sunca. U sjeni zabata kuće sjeo sam i popio ostatak vode, skinuo kapu i maramicom obrisao čelo. U daljini sam čuo prigušene eksplozije koje su dolazile iz područja niže uz obalu, a jedan je mlažnjak projurio iznad mirnog mora i otišao na zapad.

Malo dalje od kuće započinjao je lanac niskih planina čiji su vrhovi bili pokriveni zimzelenim grmljem i kržljivim drvećem koje je oblikovao vjetar. Vježbao sam dalekozor na njima dok sam tjerao muhe, a glava me lagano počela boljeti i usta su mi se osušila unatoč toploj vodi koju sam upravo bio popio. Kad sam spustio dalekozor i ponovno stavio sunčane naočale, začuo sam taj zvuk.

Nešto je zavijalo. Neka je životinja - Bože moj, nadam se samo da taj zvuk nije proizvodilo neko ljudsko biće - vrištala od muke. Bilo je to sve glasnije, bolno jaukanje, glas koji ispušta samo životinja *in extremis*, zvuk za koji se nadaš da nijedno živo biće nikad neće morati proizvesti.

Sjedio sam dok je znoj s mene kapao, pržio se i patio na nesnosnoj vrućini; ali svejedno sam drhtao. Tresao sam se od vala hladnoće poput psa koji sa sebe otresa vodu, od glave do pete. Kosa mi se odlijepila od uznojene šije i podigla. Brzo sam ustao, grebući rukama po toplom drvenom zidu kuće, a dalekozor me udario po prsima. Vrisak je dopirao s vrha brda. Podigao sam sunčane naočale, uzeo dalekozor i snažno se njime tresnuo po kostima iznad očiju dok sam se borio s kotačićem za izoštravanje slike. Ruke su mi se tresle.

Iz zimzelenog grmlja izletjelo je nešto crno što je za sobom ostavljalo trag od dima. Trčalo je niz obronak preko žućkaste trave, pa prošlo ispod ograde. Ruke su mi poskakivale dok sam pokušavao dalekozorom pratiti što se događa. Zrakom se prolamalo glasno cviljenje, piskutavo i strašno. Lik se izgubio u grmlju, a potom sam ga opet ugledao kako gori dok je trčao i preskakao preko trave i šaša i putem lomio grančice koje su skakale u zrak. Usta su mi se potpuno osušila; nisam mogao gutati, gušio sam se, ali sam i dalje pratio životinju koja se klizala, rušila i preokretala, glasno štekala, skakala u zrak, padala i poskakivala u mjestu. A onda je nestala, nekoliko stotina metara od mene i otprilike jednako toliko ispod vrha brda.

Brzo sam ponovno usmjerio dalekozor prema vrhu brda, dobro ga pregledao, dolje, gore, pa natrag, pa još jednom, provjerio grmlje,

odmahnuo glavom i još jednom sve pregledao. Nekim sporednim dijelom mozga pomislio sam kako se u filmovima, kad ljudi gledaju kroz dalekozor, a mi vidimo ono što bi oni trebali vidjeti, uvijek pokaže nekakva osmica na onoj strani s koje gledamo, ali kad god ja pogledam kroz njega vidim manje-više savršeni krug. Spustio sam dalekozor, na brzinu pogledao oko sebe, vidio da nema nikoga, a potom istrčao iz sjene kuće, preskočio nisku žičanu ogradu koja je okruživala vrt i potrčao prema brdu.

Kad sam došao do njega, zastao sam na trenutak, spustio glavu među koljena i počeo hvatati dah, puštajući da mi znoj kaplje s kose i pada na žarko zelenu travu ispred mojih nogu. Majica mi se zalijepila za tijelo. Stavio sam ruke na koljena i podigao glavu, naprežući oči ne bih li nešto vidio na vrhu obraslom zimzelenim grmljem i drvećem. Pogledao sam preko polja, sve do drugog reda grmlja, koje je obrubljivalo usjek kroz koji je prolazila željeznička pruga. Potrčao sam uz brdo, mašući glavom na jednu, pa na drugu stranu, dok nisam pronašao mjesto na kojem je trava još uvijek gorjela. Ugasio sam je nogom, potražio tragove i ugledao ih. Potrčao sam brže, unatoč tome što mi je grlo bilo suho, a pluća su me boljela, pronašao još jedno mjesto na kojem je trava gorjela, a vatra upravo počela zahvaćati zimzeleno grmlje. Ugasio sam je i nastavio dalje.

Dolje, u maloj udubini na jednoj strani brda, neka su stabla izrasla gotovo sasvim normalno, samo su im vrhovi, koji su virili iznad niskih planina, bili iskrivljeni od vjetra. Utrčao sam u udubinu obraslu travom i zakoračio među sjene koje je bacalo lišće i grane koje su se polako njihale. Oko pocrnjelog središta bilo je poslagano kamenje. Pogledao sam oko sebe i ugledao mjesto na kojem je trava bila ulegnuta. Zastao sam, smirio se, još jednom pogledao oko sebe i provjerio drveće, travu i paprat, ali nisam vidio ništa. Otišao sam do kamenja poslaganog u krug i pipnuo ga, kao i pepeo u sredini. Bili su vrući, previše vrući da bih mogao držati ruku na njima, iako su se nalazili u sjeni. Osjetio sam miris benzina.

Izašao sam iz udubine i popeo se na drvo, umirio se i polako pregledao čitavo područje, koristeći dalekozor kad god je bilo potrebno. Još uvijek ništa.

Spustio sam se, na trenutak zastao, a zatim duboko udahnuo i potrčao niz onu stranu brda koja je bila okrenuta prema moru. Trčao sam u smjeru u kojem je otišla životinja. Jednom sam promijenio smjer kako bih ugasio još jednu vatricu. Iznenadio sam ovcu koja je brstila travu; preskočio sam preko nje, a ona se trgnula, zablejala i odskočila.

Pas je ležao u rječici koja je izlazila iz pustopoljine. Još uvijek je bio živ, ali veći dio njegove crne dlake je izgorio, a koža ispod nje bila je modrosiva i cijedila se. Ležao je u vodi i drhtao, a kad sam to vidio i sam sam se stresao. Stajao sam na obali i gledao ga. Vidio je samo još na jedno neizgoreno oko dok je pokušavao izvući svoju drhtavu glavu iz vode. Oko njega su plutali komadići zgrušanog, poluizgorenog krzna. Učinilo mi se da sam osjetio i miris spaljenog mesa i kako mi se u grlu, ispod Adamove jabučice, nešto skuplja.

Izvadio sam vrećicu s čeličnim kuglama, stavio jednu u pračku koju sam otkao s remena, ispružio ruke, stavio jednu pored lica koje je bilo mokro od znoja, i otpustio pračku.

Glava psa se trgnula, pljusnula u vodu, a potom je životinja pala na jednu stranu. Otplovila je malo nizvodno, a zatim udarila u obalu. Malo je krvi isteklo iz rupe u kojoj se nekad nalazilo jedno oko. "Frank će te uhvatiti", prošaptao sam.

Izvukao sam psa iz vode i nožem iskopao rupu u zemlji, s vremena na vrijeme osjećajući kao da ću povratiti od smrada koji je leš ispuštao. Zakopao sam životinju, ponovno pogledao oko sebe, a potom se, nakon što sam provjerio u kojem smjeru puše povjetarac, malo odmaknuo i zapalio travu. Plamen je prekrpio posljednje tragove koje je ostavio pas dok je zapaljen trčao, kao i njegov grob. Zaustavio se kod rijeke, gdje sam i mislio da će se zaustaviti, a ja sam ugasio nekoliko zalutalih plamenih jezika na obali, gdje se zapalilo nekoliko žeravica.

Kad je sve završilo - nakon što sam sakrio dokaze i spalio tlo - potrčao sam prema kući.

Stigao sam do kuće bez problema, na brzinu popio dvije velike krige vode i pokušao se opustiti u kadi punoj hladne vode uz tetrapak soka od naranče kojeg sam stavio pokraj nje. Još uvijek

sam se tresao i trebalo mi je puno vremena da iz kose isperem smrad dima. Iz kuhinje je dolazio miris vegetarijanske hrane koju je otac pripremao.

Bio sam siguran da sam zamalo vidio svog brata. Zaključio sam da to nije bilo mjesto na kojem se utaborio, ali on je bio tamo i upravo smo se mimoišli. Na neki mi je način zbog toga bilo drago, što je bilo teško prihvatiti, ali je bilo istina.

Naslonio sam se i utonuo u vodu.

Sišao sam u kuhinju odjeven u jutarnji ogrtač. Otac je sjedio za stolom odjeven u potkošulju i kratke hlačice, laktima naslonjen na stol, i zurio u *Inverness Courier*.

Vratio sam tetrapak soka od naranče u hladnjak i podigao poklopac na loncu u kojem se hladio kari. Na stolu su se nalazile zdjelice sa salatama koje se uz to jede. Otac je okretao listove, ignorirajući me.

"Vruće, ha?" rekao sam kako bih prekinuo šutnju.

"Hmmm."

Sjeo sam na drugi kraj stola. Otac je okrenuo drugu stranu, pognute glave. Pročistio sam grlo.

"Izbio je požar, tamo dolje kod nove kuće. Vidio sam ga. Otišao sam tamo i ugasio ga", rekao sam.

"Ovo vrijeme je krivo za to", rekao je otac ne podižući pogled. Kimnuo sam glavom i tiho se kroz jutarnji ogrtač počeo po međunožju.

"Na prognozi sam vidio da bi sutra navečer trebala pasti kiša." Slegnuo sam ramenima. "Tako su rekli."

"E pa, vidjet ćemo", rekao je otac i okrenuo novine na prvu stranu dok je ustajao kako bi bacio pogled na kari. Ponovno sam kimnuo glavom igrajući se krajem pojasa na ogrtaču i pogledavajući prema novinama. Otac se nagnuo kako bi ponjušio mješavinu u loncu. Ja sam se zagledao u novine.

Pogledao sam oca, ustao, otišao do stolice na kojoj je sjedio, stao tako da izgleda kao da gledam kroz vrata, ali sam zapravo usmjerio pogled prema novinama. ZAGONETNI POŽAR U VIKENDICI, glasilo je osmi naslov od dolje na prvoj stranici. Jedna je vikendica južno od Invernessa nestala u plamenu neposredno prije nego su novine otisnute. Policija još uvijek istražuje što se dogodilo.

Vratio sam se na drugi kraj stola i sjeo.

Naposljetku smo počeli jesti kari i salatu, a ja sam se opet počeo znojiti. Nekad sam mislio da sa mnom nešto nije u redu jer sam otkrio da mi jutro nakon što sam pojeo kari pazuha smrde po njemu, ali poslije sam saznao da je i Jamie to doživio, pa se više ne osjećam loše zbog toga. Pojeo sam kari i zajedno s njim jednu bananu i malo jogurta, ali još uvijek je bilo prevruće, a otac, koji je uvijek prilično mazohistički pristupao jelu, ostavio je gotovo pola svog tanjura.

Još uvijek sam bio u jutarnjem ogrtaču i gledao televiziju u dnevnoj sobi kad je telefon zazvonio. Krenuo sam prema vratima, ali sam u tom trenutku začuo oca kako silazi iz svoje radne sobe kako bi se javio, pa sam ostao pored vrata i slušao. Nisam gotovo ništa čuo, ali onda su se koraci počeli spuštati stepenicama, pa sam otrčao natrag do fotelje, uskočio u nju i nagnuo glavu u stranu, zatvorio oči i otvorio usta. Otac je otvorio vrata.

"Frank. Za tebe je."

"Hm?" rekao sam polako, otvorio oči praveći se da su slijepljene, pogledao u televizor, a zatim pomalo nesigurno ustao. Otac mi je ostavio otvorena vrata i povukao se u svoju sobu. Otišao sam do telefona.

"Hm? Halo?"

"Alooo, je li to Frank?" rekao je glas koji je zvučao vrlo engleski.

"Da, halo?" rekao sam, potpuno zbunjen.

"He-he, Frankie, dječčače moj!" povikao je Eric. "E pa, evo me ovdje u tvojoj šumi, još uvijek jedem stare *hotdogove*! Ho ho! Pa, kako si, mladiću moj? Jesu li ti zvijezde naklonjene, hm? Koji si ti ono znak? Zaboravio sam?"

"Pas."

"Vau! Stvarno?"

"Aha. A koji si ti znak?" upitao sam, poslušno slijedeći jedan od Ericovih starih štosova. "Rak!" vrisnuo je Eric.

"Dobročudni ili zločudni?" umorno sam upitao.

"Zločudni!" urlao je Eric.

Odmaknuo sam uho od slušalice dok se Eric grohotom smijao. "Slušaj, Eric..." započeo sam.

"Kako si mi? Što ima? Što se radi? Jesi dobro? Kak' su tvoji? A ti? Kak' si kaj? A gdje ti je glava u ovom trenutku? Odakle dolaziš?"

Isuse, Frank, znaš li zašto Volvo *zviždi*? E pa, ne znam ni ja, ali koga briga? Što je ono rekao Trocki? 'Staljin mi je potreban kao rupa u glavi.' Ha ha ha ha ha! Zapravo mi se ne sviđaju ti njemački auti; farovi su im preblizu. 'Si dobro, Frankie?'

"Eric..."

"U krevet, na spavanje; možda malo masturbirati. Aha, u tom grmu leži zec! Ho ho ho!"

"Eric", rekao sam, gledajući oko sebe i na kat kako bih se uvjerio da oca nema na vidiku. "Hoćeš li *zavezati*!"

"Što?" rekao je Eric slabašnim, povrijeđenim glasom.

"Onaj *pas*", prosiktao sam. "Vidio sam psa danas. Onog u blizini nove kuće. Bio sam tamo. Vidio sam ga."

"Kojeg psa?" upitao je Eric sav zbunjen. Čuo sam ga kako teško uzdiše, a u pozadini je nešto lupkalo.

"Nemoj se zezati sa mnom, Eric; vidio sam ga. Želim da prestaneš s tim, razumiješ li? Gotovo je s psima. Čuješ li me? Shvaćaš li? *Onda*?"

"Što? Kakvi psi?"

"Čuo si me. Preblizu si. Gotovo je s psima. Ostavi ih na miru. A gotovo je i s djecom. I s crvima. Jednostavno ih zaboravi. Dođi i posjeti nas ako želiš - to bi bilo lijepo - ali s crvima je gotovo, kao i s paljenjem pasa. Ozbiljan sam, Eric. Bolje ti je da povjeruješ u to."

"U što da povjerujem? O čemu ti pričaš?" upitao je tugaljivim glasom.

"Čuo si me", odgovorio sam i spustio slušalicu. Ostao sam stajati pored telefona, pogledavajući gore. Za nekoliko sekundi ponovno je zazvonio. Javio sam se, začuo pištanje i spustio slušalicu. Ostao sam tamo još nekoliko minuta, ali više se ništa nije dogodilo.

Kad sam se krenuo vratiti u dnevnu sobu, otac je izašao iz radne sobe, brišući ruke u ručnik, a za sobom je ostavljao čudan miris.

"Tko je to bio?"

"Jamie," rekao sam, "samo što je govorio nekim čudnim glasom."

"Hmmm", rekao je, a bilo je očigledno da mu je laknulo. Nakon toga se vratio u radnu sobu.

Osim što je neprestano podrigivao od karija, otac je bio vrlo tih. Kad je vani pala noć, a zrak se malo rashladio, izašao sam van napraviti

jedan krug oko otoka. S mora su dolazili oblaci zatvarajući nebo poput nekakvih vrata i sakupljajući dnevnu vrućinu iznad otoka. S druge strane brda čula se potmula grmljavina, ali nije sijevalo. Spavao sam nemirno i isprekidano, ležao u znoju, bacao se i okretao u krevetu, sve dok na otoku nije svanula zora.

11.

Rasipnik

Probudio sam se iz zadnjeg pokušaja nemirnog sna, a poplun mi je ležao na podu pored kreveta. Bez obzira na to i dalje sam se znojio. Ustao sam, istuširao se, pažljivo se obrijao i popeo se u potkrovlje prije nego je gore postalo prevruće.

U potkrovlju je bilo vrlo zagušljivo. Otvorio sam krovne prozore i proturio glavu van, dalekozorom pretražujući kopno iza kuće i more ispred nje. Još uvijek je bilo oblačno; svjetlo je djelovalo umorno, a povjetarac pljesnivo. Malo sam se pozabavio Tvornicom, nahranio mrave, pauka i Veneru, ispitao žice, obrisao prašinu sa stakla na brojčaniku, provjerio baterije i nauljio vrata i ostale mehanizme, a sve sam to učinio više da bih se umirio nego išta drugo. Obrisao sam prašinu s oltara i sve lijepo posložio na njemu, pri čemu sam upotrijebio ravnalo kako bih se uvjerio da su sve staklenke i ostali predmeti savršeno simetrično posloženi.

Dok sam došao dolje, opet sam se počeo znojiti, ali nisam se mogao gnjaviti s još jednim tuširanjem. Otac je ustao i počeo pripremati doručak dok sam ja gledao neke emisije koje uvijek prikazuju subotom ujutro. Jeli smo u tišini. Otišao sam prošetati po otoku, navratio do Bunkera i uzeo Torbu s glavama kako bih mogao izvršiti sve potrebne popravke na Stupicama dok sam obilazio otok.

Trebalo mi je dulje nego obično da napravim krug jer sam neprestano zastajao i penjao se na vrh najbliže visoke dine kako bih pogledao prilaze otoku. Nijednom nisam ništa vidio. Glave u Stupicama bile su u prilično dobrom stanju. Morao sam zamijeniti nekoliko mišjih glava, ali to je bilo sve. Ostale glave i zastavice bile su netaknute. Na strani jedne dine okrenutoj prema kopnu, preko puta središta otoka, pronašao sam mrtvog galeba. Uzeo sam mu glavu, a ostatak zakopao u blizini jedne od Stupica. Stavio sam glavu, koja je već počela smrdjeti, u plastičnu vrećicu i strpao je u Torbu s glavama zajedno s osušenima.

Prvo sam začuo, a onda i vidio kako ptice uzlijeću kad je netko naišao stazom, ali znao sam da to može biti samo gđa Clamp. Popeo sam se na dinu da je vidim i ugledao je kako prelazi preko mosta na svom prastarom biciklu za dostavu. Nakon što je nestala iza dine prije naše kuće, još jednom sam pogledao pašnjake i dine iza njih, ali nisam vidio ništa osim ovaca i galebova. Iz smetlišta se uzdizao dim i jasno se čula tutnjava starog dizl-motora na željezničkoj pruzi. Nebo je i dalje bilo oblačno, a vjetar vlažan i slabašan. Kad sam pogledao prema moru, vidio sam zlatne iverice u blizini obzora gdje je voda svjetlucala ispod otvora u oblacima, ali to je bilo jako, jako daleko.

Završio sam s obilaskom Stupica, a zatim proveo pola sata vježbajući ciljanje. Posložio sam nekoliko limenki na staru bačvu, odmaknuo se tridesetak metara i sve ih oborio praćkom. Onda sam ih opet posložio, vratio se na isto mjesto i gađao ih šljunkom, a trebalo mi je 14 pokušaja da srušim sve limenke. Na kraju sam nekoliko puta bacio nož u drvo pored starog tora za ovce i sa zadovoljstvom zaključio da sam dobro procijenio koliko se puta nož treba preokrenuti, jer se oštrica svaki put zabila ravno u izbušenu koru drveta.

Kad sam se vratio kući, oprao sam se, presvukao majicu, a zatim se pojavio u kuhinji baš kad je gđa Clamp posluživala prvo jelo, a to je iz nekog razloga bila kipuća gusta juha od mesa. Mahao sam kriškom mekog, mirisnog bijelog kruha iznad nje dok se gđa Clamp naginjala nad tanjur i glasno srkala, a otac nad svojim tanjurom mrvio crni kruh koji je izgledao kao da na sebi ima strugotine od drveta.

"A kako ste mi Vi, gospođo Clamp?" upitao sam ljubazno.

"O, *ja* sam dobro", rekla je gđa Clamp, skupljajući obrve. Namrštila se i usmjerila pogled prema žlici s koje je kapala juha i rekla: "O, *da, ja* sam dobro."

"Nije li vruće?" upitao sam i počeo pjevušiti. Nastavio sam mahati kruhom iznad juhe dok me otac mrko gledao.

"Ljeto je", objasnila je gđa Clamp.

"O, da", rekao sam. "Zaboravio sam to."

"Frank," rekao je otac prilično nerazgovjetno, jer su mu usta bila puna povrća i strugotina od drveta, "pretpostavljam da se ne sjećaš

kolika je zapremina ovih žlica, zar ne?"

"Četiri mililitra?" upitao sam nedužno. Mrko me pogledao i srknuo još malo juhe. Ja sam i dalje mahao kruhom, a zastajao sam samo da bih odstranio smeđu kožicu koja mi se počela stvarati na površini juhe. Gđa Clamp je gutnula malo juhe.

"A kako je u gradu, gospođo Clamp?" upitao sam.

"Vrlo dobro, koliko *ja* znam", rekla je gđa Clamp svojoj juhi. Kimnuo sam glavom. Otac je puhao u svoju žlicu. "Mackiejevima je nestao pas, barem sam *ja* tako čula", dodala je gđa Clamp. Lagano sam podigao obrve i zainteresirano se nasmiješio. Otac je zastao i zagledao se, a zvuk juhe koja mu je kapala sa žlice - čiji se kraj počeo spuštati nakon što je gđa Clamp to izgovorila - odjekivao je sobom poput mokraće koja pada u zahodsku školjku.

"Stvarno?" upitao sam i dalje mašući kruhom. "Kakva šteta. Sva sreća da moj brat nije ovdje, jer bi inače njega okrivili za to." Nasmiješio sam se, pogledao oca, a zatim opet gospođu Clamp koja me suženih očiju gledala kroz paru koja se uzdizala iz njene juhe. Komad kruha kojim sam hladio juhu naposljetku se navlažio i raspao. Slobodnom sam rukom uhvatio kraj koji je zamalo pao u juhu i stavio ga na tanjur za prilog, a zatim uzeo žlicu i oprezno gutnuo malo juhe s površine.

"Hm", rekla je gđa Clamp.

"Gđa Clamp danas nije uspjela nabaviti tvoje goveđe pljeskavice," rekao je otac, pročišćavajući grlo na prvom slogu riječi "uspjela", "pa ti je umjesto toga nabavila mljeveno meso."

"Sindikati!" mrzovoljno je promrmljala gđa Clamp i pljunula u svoju juhu. Naslonio sam jedan lakat na stol, podmetnuo ruku pod bradu i zbunjeno je pogledao. Uzalud. Nije podigla pogled, pa sam naposljetku slegnuo ramenima i nastavio jesti juhu. Otac je spustio žlicu, rukavom obrisao čelo i noktom pokušao izvaditi komad nečega za što sam pretpostavio da je strugotina od drveta, a što mu je zapelo između dva gornja zuba.

"Jučer je u blizini nove kuće izbio manji požar, gospođo Clamp; ja sam ga ugasio, znate. Prolazio sam tamo, vidio ga i ugasio ga", rekao sam.

"Ne hvali se, dečko", rekao je otac. Gđa Clamp je držala jezik za zubima.

"E pa, jesam", nasmiješio sam se.

"Siguran sam da gospođu Clamp to ne zanima."

"O, *ja* to baš ne bih rekla", rekla je gđa Clamp zbunjujuće snažno kimajući glavom.

"Eto, vidiš?" rekao sam i pogledao oca, a zatim gospođu Clamp koja je glasno srkala.

Šutio sam dok smo jeli varivo koje je gđa Clamp pripremila kao glavno jelo i samo sam, dok smo jeli rabarbaru i kremu od jaja, napomenuo da se osjeća nekakav dodatak uobičajenoj mješavini okusa, a zapravo je mlijeko od kojeg je krema bila napravljena očigledno bilo pokvareno. Ja sam se smješkao, otac je gundao, a gđa Clamp srkala svoju rabarbaru i pljuckala ostatke u ubrus. Da budem iskren, nije bila dovoljno skuhana.

Ručak me neizmjereno oraspoložio i, iako je popodne bilo još toplije od jutra, imao sam nekako više energije. Na moru se nije vidjelo svjetlucanje ispod otvora u oblacima, a svjetlo koje je dopiralo kroz oblake bilo je nekako mutno, što se slagalo s pritiskom u zraku i slabašnim povjetarcem koji je puhao. Izašao sam van i laganim trkom napravio krug oko otoka; gledao sam gospođu Clamp kako se vraća u grad, a zatim se uputio u istom smjeru, sjeo na vrh jedne visoke dine nekoliko stotina metara od obale prema unutrašnjosti i dalekozorom pregledao užareno tlo.

Znoj se počeo kotrljati s mene čim sam se prestao kretati, a osjećao sam i kako me glava lagano počinje boljeti. Ponio sam sa sobom malo vode, pa sam je popio, a zatim napunio bočicu u prvom potoku. Otac je bez sumnje bio u pravu kad je rekao da ovce seru u potoke, ali bio sam siguran da sam odavno postao imun na sve što sam mogao pokupiti iz okolnih potočića, budući da sam godinama pio vodu iz njih dok sam tamo gradio brane. Popio sam više vode nego što mi je trebalo i vratio se na vrh dine. U daljini sam vidio ovce koje su mirno ležale na travi. Čak su i galebovi bili nekako odsutni, a jedino su muhe još uvijek bile živahne. Na smetlištu je i dalje tinjao plamen, a iznad plantaža u brdima uzdizao se plavičasti dim koji je dopirao s ruba čistine na kojoj su sjekli drveće kako bi ga odvezli u tvornicu za preradu drvne celuloze koja se nalazila malo dalje uz

obalu, u zatonu. Napregnuo sam se kako bih čuo zvuk motornih pila, ali nisam uspio.

Upravo sam dalekozorom pregledavao to područje kad sam ugledao oca. Prešao sam pogledom preko njega, a onda se naglo vratio natrag. Nestao je, pa se ponovno pojavio. Kretao se stazom prema gradu. Pogledao sam na mjesto gdje se nalazila Skakaonica i vidio ga kako se penje na onu stranu dine s koje se obično spuštam biciklom. Učinilo mi se kao da je posrnuo pred sam vrh, ali se uspravio i nastavio dalje. Kapa mu je odletjela s dine. Djelovao mi je nekako nestabilno, kao da je pijan.

Spustio sam dalekozor i protrljao lagano izderanu bradu. To je bilo neobično. Uopće nije spominjao da će ići do grada. Pitao sam se što smjera.

Potrčao sam niz dinu, preskočio preko potoka i vratio se kući brzim korakom. Osjetio sam smrad viskija kad sam ušao na stražnja vrata. Pokušao sam se sjetiti koliko je vremena prošlo otkako smo ručali i otkako je gđa Clamp otišla. Otprilike sat, možda sat i pol. Ušao sam u kuhinju gdje se smrad jače osjećao, a na stolu je ležala prazna boca viskija od ječmenog slada i jedna čaša pored nje. U sudoperu sam potražio drugu čašu, ali tamo je bilo naslagano samo prijava suđe. Namrštio sam se.

Nije ličilo na oca da ostavi suđe neoprano. Uzeo sam bocu od viskija i na etiketi potražio oznaku napisanu crnom kemijskom, ali je nije bilo. To je možda značilo da je to svježja boca. Odmahnuo sam glavom i obrisao čelo krpom za sude. Skinuo sam prsluk i prebacio ga preko stolice.

Izašao sam u hodnik. Čim sam pogledao gore vidio sam da je slušalica podignuta i da leži pokraj telefona. Brzo sam se popeo i podigao je. Začuo sam čudan zvuk. Spustio sam slušalicu i sačekao nekoliko trenutaka, zatim je ponovno podigao i začuo uobičajeni zvučni signal da je linija slobodna. Spustio sam je i potrčao prema radnoj sobi, okrenuo kvaku i naslonio se na nju cijelim tijelom. Nije se micala.

"Sranje!" rekao sam. Mogao sam pretpostaviti što se dogodilo i nadao sam se da će otac možda ostaviti radnu sobu otključanu. Sigurno je Eric nazvao. Tata se javio, to ga je šokiralo, pa se napio. Vjerojatno je otišao do grada kupiti još pića. Odmahnuo sam glavom;

to uopće nije bilo važno. Eric je sigurno nazvao. Otac je bio pijan. Vjerojatno je otišao do grada još se više napiti ili vidjeti Diggsa. Ili je možda Eric dogovorio sastanak. Ne, to baš nije bilo vjerojatno; sigurno bi prvo nazvao mene.

Otrčao sam gore, popeo se u sparno i vruće potkrovlje, ponovno otvorio krovni prozor koji gleda prema kopnu i kroz dalekozor pregledao prilaze otoku. Sišao sam, zaključao kuću i opet izašao van, otrčao do mosta i krenuo stazom, ponovno zastajkujući kako bih se popeo na sve visoke dine. Sve je izgledalo normalno. Zaustavio sam se na mjestu na kojem sam zadnji put vidio oca, na samom vrhu brda s kojeg se spušta prema Skakaonici. Srdito sam se počeošao po međunožju pitajući se što bi bilo najpametnije učiniti. Nije mi se baš napuštalo otok, ali imao sam osjećaj da se upravo u gradu ili u njegovoj blizini nešto počinje događati. Palo mi je na pamet da nazovem Jamieja, ali on najvjerojatnije nije bio u najboljem stanju da sa mnom klipše oko Porteneila i pomogne mi pronaći Oca ili nanjušiti smrad spaljenog psa.

Sjeo sam na stazu i pokušao razmisliti. Koji će biti sljedeći Ericov potez? Možda će pričekati da padne noć, pa onda doći (znao sam da će doći; nije prešao sav taj put da bi se okrenuo i povukao u posljednjem trenutku, zar ne?), ili je možda već dovoljno riskirao telefonirajući, pa je zaključio da ne može puno izgubiti ako ode ravno kući. Ali naravno, to je mogao učiniti i jučer, pa što ga je onda zadržavalo? Nešto je smjerao. Ili sam možda bio prenegao kad sam zadnji put razgovarao s njim na telefon? Zašto sam mu spustio slušalicu? Idiot! Možda se sad sprema predati ili možda pobjeći! Sve zbog toga što sam ga ja, njegov rođeni brat, napustio!

Ljutito sam odmahnuo glavom i ustao. Ništa od ovoga nije mi pomagalo. Morao sam pretpostaviti da će mi se Eric javiti. To je značilo da se moram vratiti kući, kamo će me ili nazvati ili će prije ili kasnije doći. Osim toga, to je bilo središte moje moći i snage, kao i mjesto koje sam najviše želio zaštititi. Nakon što sam to odlučio i nakon što mi je pao kamen sa srca, budući da sam sad imao vrlo jasan plan - koji je, doduše, podrazumijevao mirovanje - okrenuo sam se i otrčao natrag do kuće.

Dok me nije bilo, u kući je postalo još više zagušljivo. Srušio sam se u stolicu u kuhinji, a zatim ustao kako bih oprao čašu i bacio bocu od viskija. Popio sam veliku čašu soka od naranče, a potom napunio vrč sokom i ledom, uzeo nekoliko jabuka, pola kruha i malo sira, pa sve to odnio u potkrovlje. Uzeo sam stolicu i stavio je na postolje napravljeno od prastarih enciklopedija, otvorio krovni prozor koji gleda na kopno i napravio si jastuk od nekoliko starih, izbljedjelih zavjesa. Zavalio sam se u svoje malo prijestolje i počeo pregledavati okolinu dalekozorom. Nakon nekog vremena iskopao sam stari bakelitni radio iz kutije s igračkama i ukopčao ga pomoću adaptera. Uključio sam Radio Three, na kojem je svirala neka Wagnerova opera; baš mi to treba da me oraspoloži, pomislio sam. Vratio sam se na krovni prozor.

Na krovu su se na nekoliko mjesta pojavile rupe; promatrao sam kako se sjena mog spremišta polako okreće dok se kasno popodne pretvaralo u predvečerje, a sunce kružilo iznad iskidanih oblaka. Iz smjera novog stambenog naselja, malo iznad novog dijela grada, kroz drveće je dopiralo svjetlo koje se odbijalo od nekog prozora. Popio sam malo soka i držao kockice leda u ustima dok je vrući zrak iz kuće kružio oko mene. I dalje sam dalekozorom pregledavao okolinu i protezao se koliko sam mogao prema sjeveru i jugu, a da ne ispadnem kroz prozor. Opera je završila, a nakon nje su počeli puštati neku užasnu modernu glazbu koja je zvučala kao neki krivovjerac kojeg razapinju ili onaj zapaljeni pas, ali sam je pustio da svira jer sam bio siguran da mi se uz nju neće prispavati.

Nekoliko minuta nakon pola sedam zazvonio je telefon. Iskočio sam iz stolice, sjurio se iz potkrovlja i skliznuo niz stepenice, zgrabio slušalicu i primaknuo je ustima jednim brzim pokretom. Osjetio sam uzbuđenje zbog toga što su mi tog dana pokreti bili tako dobro usklađeni i prilično smirenim glasom rekao: "Da?"

"Frang?" začuo sam glas svog oca, koji je polako i nejasno rekao: "Frang, 'si to ti?"

Pustio sam da mi se u glas uvuče prijezir koji sam osjećao prema njemu: "Da, Tata, ja sam. Što je?"

"Ja u gradu, sine", rekao je tiho, kao da se sprema zaplakati. Čuo sam kako je duboko uzdahnuo. "Frang, znaš da sam te ja uvijek

volio... ja... ja te zovem... zovem iz grada, sine. Htjeo bi da dođeš... dođeš 'vamo. U'vatili su Erica, sine."

Sledio sam se. Zagledao sam se u tapete iznad stolića u kutu na kojem je stajao telefon. Na njima je bilo naslikano zeleno lišće na bijeloj podlozi. Već godinama nisam primijetio te tapete, u svakom slučaju ih nisam primijetio svih ovih godina otkako se javljam na telefon. Izgledale su užasno. Otac je bio budala što ih je izabrao.

"Frang?" pročistio je grlo. "Frank, sine?" rekao je, gotovo potpuno razgovijetno, a potom se vratio na staro: "Frang? 'Ssi tammo? Daj nešt' reci, sine. Ja sam. Reci nešt', sine. Rek'o sam da su u'vatili Erica. 'Si čuo, sine? Frang, 'si još tammo?"

"Ja..." Moja su me suha usta iznenadila i rečenica se prekinula. Pažljivo sam pročistio grlo i ponovno započeo. "Čuo sam te, Tata. Uхватili su Erica. Čuo sam. Odmah ću doći. Gdje ćemo se naći, u policiji?"

"Nee, ne, sine. Nee, ajd' da se nađemo pred... pred... knjižnicom. Da, knjižnicom. 'Ajd da se tam' nađemo."

"*Knjižnicom?*" upitao sam. "Zašto tamo?"

"E dobro, onda se vidimo, sine. O'š se požurit' onda, ha?" Čuo sam kako nekoliko trenutaka lupka slušalicom, a onda se linija prekinula. Polako sam spustio slušalicu, osjećajući kako me u plućima nešto probada, onaj osjećaj koji je obično išao zajedno s lupanjem srca i vrtoglavicom.

Neko sam vrijeme stajao, a onda se stepenicama popeo u potkrovlje kako bih zatvorio krovni prozor i ugasio radio. Shvatio sam da su mi noge umorne i da me pomalo bole; možda sam u zadnje vrijeme pretjerao s nekim stvarima.

Otvori u oblacima polako su se kretali prema unutrašnjosti dok sam laganim koracima hodao stazom prema gradu. Bilo je prilično mračno za pola sedam navečer. Nekoliko se ptica pospano uskomešalo dok sam prolazio pored njih. Dosta ih je sjedilo na žicama telefonskih stupova. Ovce su ispuštale one svoje ružne, isprekidane zvukove, a mala je janjad blejala. Malo dalje nekoliko je ptica sjedilo na bodljikavoj žici. Usprkos svoj vodi koju sam tijekom dana popio, glava me je opet počela tupo boljeti. Uzdahnuo sam i

nastavio hodati kroz dine, koje su postajale sve manje, i pored neravnih polja i raštrkanih pašnjaka.

Sjeo sam na zemlju, leđima naslonjen na pijesak, prije nego što sam sasvim napustio dine, i obrisao čelo. S prsta sam otresao malo znoja i pogledao nepomične ovce i nasadene ptice. Iz grada su se čula zvona, najvjerojatnije iz katoličke kapelice. Ili se možda proširio glas da su njihovi prokleti psi napokon sigurni. Prijezirno sam se osmjehnuo, otpuhnuo kroz nos i preko trave, šipražja i korova pogledao prema zvoniku škotske crkve. Još mi je malo nedostajalo da ugledam knjižnicu. Osjetio sam bol u stopalima i znao da nisam trebao sjesti. Znao sam da će me zaboljeti čim nastavim hodati. Također sam prokleta dobro znao da samo odgađam odlazak u grad, baš kao što sam odgađao otići od kuće nakon što me otac nazvao. Još jednom sam pogledao ptice koje su poput nota bile nanizane na istim onim žicama kojima su stigle ove loše vijesti. Ali tek sam sad primijetio da jedan dio izbjegavaju.

Namrštio sam se, pogledao bolje, pa se opet namrštio. Potražio sam dalekozor, ali sam umjesto njega napipao vlastita prsa; ostavio sam ga kod kuće. Ustao sam i počeo hodati preko neravnog tla, dalje od staze, a zatim sam lagano potrčao; nakon toga sam počeo brže trčati, a naposljetku pojurio preko korova i rogoza, preskočio ogradu i našao se na pašnjaku na kojem su tugaljivo blejale raštrkane ovce.

Dok sam došao do telefonske linije, ostao sam bez daha.

A linija je bila u kvaru. Svježe presječena žica visjela je uz drveni stup. Podigao sam pogled i uvjerio se da nisam sve umislio i da mi se ništa ne priviđa. Nekoliko je ptica odletjelo i sad su kružile po gotovo nepomičnom zraku iznad sasušene trave ispuštajući svoje kreštave glasove. Otrčao sam do stupa na drugoj strani ponora. Na drvetu je čavlom bilo pribijeno jedno uho koje je bilo obraslo kratkim crno-bijelim krznom i još uvijek krvarilo. Dotaknuo sam ga i nasmiješio se. Naglo sam pogledao oko sebe, a zatim se ponovno umirio. Okrenuo sam se licem prema gradu gdje je zvonik crkve bio uperen prema nebu poput prsta koji nekoga za nešto optužuje.

"Đubre lažljivo", prosiktao sam, a zatim ponovno krenuo prema otoku, hodajući sve brže i brže. Udarao sam nogama po stazi i sjurio

se do Skakaonice, a zatim skliznuo preko nje. Vikao sam i urlao, a onda zašutio i odlučio štedjeti svoj dragocjeni dah za trčanje.

Vratio sam se kući, još jednom, i okupan znojem pojurio u potkrovlje, tek nakratko zastavši pored telefona kako bih provjerio radi li. Uvjerio sam se da je mrtav. Otrčao sam gore, popeo se u potkrovlje i otvorio krovni prozor, na brzinu pregledao okolinu dalekozorom, a zatim se pribrao. Zavalio sam se u stolicu, ponovno uključio radio i nastavio gledati kroz prozor.

Znao sam da je on tamo negdje vani. Hvala Bogu na pticama. Želudac mi se grčio od uzbuđenja, a kroz tijelo su mi prolazili valovi radosti zbog kojih sam drhtao usprkos vrućini. To lažljivo staro govno, kako me samo pokušao namamiti iz kuće zato što se *on* previše bojao suočiti se s Ericom. Kako sam mogao biti tako glup da ne čujem tu odvratnu lažljivost u njegovom glasu. A imao je obraza vikati na mene što pijem. Ja sam to barem činio kad sam znao da si mogu priuštiti, a ne kad sam bio svjestan da moram ostati što prisebniji kako bih se mogao suočiti s predstojećom krizom. Govno jedno. On sebe naziva muškarcem!

Iz vrča sam si nalio još malo soka koji je još uvijek bio hladan, pojeo jednu jabuku i malo kruha i sira i otišao pregledati okolinu. Večer je postajala sve mračnija kako je sunce zalazilo, a oblaci se zatvarali. Nakon nekog vremena ponovno sam začuo grmljavinu, a u zraku se osjećalo nekakvo uzbuđenje. Bio sam napet i nisam mogao prestati očekivati da zazvoni telefon, iako sam znao da se to neće dogoditi. Koliko će mom ocu trebati da shvati da kasnim? Je li očekivao da ću doći biciklom? Je li možda pao u neki jarak ili možda već tetura na čelu neke skupine mještana koji su se s bakljama uputili prema otoku kako bi uhvatili Ubojicu pasa?

Nije bitno. Odavde bih vidio svakoga tko bi se približio otoku, čak i na ovom slabom svjetlu, i mogao bih izaći poželjeti bratu dobrodošlicu ili pobjeći iz kuće i sakriti se na otoku ako se pojave građani koji su odlučili uzeti zakon u svoje ruke. Ugasio sam radio kako bih mogao čuti ako netko poviče s kopna i napregnuo oči kako bih nastavio pretraživati okolinu na sve slabijem svjetlu. Nakon nekog vremena pojurio sam u kuhinju i složio si mali obrok, a onda

ga u potkrovlju ubacio u platnenu vrećicu. To sam učinio ako se slučajno dogodi da moram otići iz kuće i sretnem Erica. Možda bude gladan. Udobno sam se smjestio u stolici i pregledavao sjene koje su se nadvile nad zemljom. U daljini, u podnožju brda, na cesti su se kretala svjetla i svjetlucala u tami, bacajući svoju svjetlost kroz drveće i preko brda poput nekih neispravnih svjetionika. Protrljao sam oči i protegnuo se, pokušavajući iz tijela izbaciti umor.

Razmišljao sam unaprijed, pa sam dodao nekoliko tableta protiv bolova u torbu koju ću ponijeti sa sobom ako budem morao otići od kuće. Od ovakvog vremena Eric bi mogao dobiti migrenu, pa će mu možda trebati nešto protiv toga. Nadao sam se da je ipak neće dobiti.

Zijevnuo sam, razrogačio oči i pojeo još jednu jabuku. Sjene ispod oblaka postajale su sve tamnije.

Probudio sam se.

Bio je mrak, još uvijek sam sjedio u stolici, ruku prekrivenih ispod glave i naslonjenih na metalnu ploču ispod krovnog prozora. A probudio me neki zvuk koji je dolazio iz kuće. Na trenutak sam se uspravio, osjetio kako mi srce lupa kao ludo, a leđa me bole od položaja u kojem su tako dugo bila. Krv mi se probijala u dijelove ruku u koje je težina moje glave spriječila protok, a to je boljelo. Okrenuo sam se u stolici, brzo i tiho. U potkrovlju je bio potpuni mrak. Pogledao sam na sat i shvatio da je prošlo jedanaest. Spavao sam satima. Koji sam ja idiot! Potom sam čuo kako se dolje netko kreće; koraci za koje nisam mogao odrediti čiji su, vrata koja se zatvaraju, pa još neki zvukovi. Razbijanje stakla. Osjetio sam kako mi se diže kosa na šiji; već drugi put u tjedan dana. Stisnuo sam zube, rekao sam sebi neka se prestanem plašiti i *nešto poduzmem*: to je možda Eric, a možda je otac. Trebao bih otići dolje i saznati. Zbog sigurnosti ću ponijeti nož.

Ustao sam sa stolice, oprezno krenuo prema vratima, tražeći put i pipajući grube cigle dimnjaka. Na vratima sam zastao, izvukao stražnji dio košulje i prebacio ga preko hlača kako bih sakrio nož koji mi je visio s remena. Tiho sam se spustio u mračni zavoj stubišta. U hodniku je gorjelo svjetlo koje je na zidove stubišta bacalo čudne sjene, žućkaste i nejasne. Počeo sam se spuštati uz ogradu,

pogledavajući preko nje. Ništa nisam vidio. Zvukovi su utihnuli. Ponjušio sam zrak.

Osjetio sam smrad pića i dima iz puba. To je sigurno otac. Osjetio sam olakšanje. U tom sam ga trenutku začuo kako izlazi iz dnevne sobe. Iza njega se prolomio zvuk sličan tutnjanju oceana. Sišao sam niz stepenice, zastao i slušao. Otac je teturao, udarao u zidove i spoticao se po stepenicama. Čuo sam kako teško diše i nešto mrmlija. Slušao sam te zvukove i udisao smrad. Dok sam tako stajao, polako sam se smirivao. Čuo sam kako otac dolazi do prvog odmorišta na zavoju stubišta, gdje se nalazio telefon. A potom opet nesigurni koraci.

"Frang!" povikao je. Ostao sam miran i odlučio da neću reći ni riječ. To je valjda nekakav nagon, ili možda navika koju sam stekao zbog toga što sam se toliko vremena pretvarao da nisam tamo gdje sam zapravo bio i što sam slušao ljude dok su oni mislili da su sami. Polako sam disao.

"*Frang!*" urlao je. Bio sam spreman vratiti se u potkrovlje, već sam krenuo natrag na prstima, izbjegavajući mjesta na kojima sam znao da pod škripi. Otac je udarao po vratima zahoda na prvom katu, a zatim počeo psovati kad je otkrio da su vrata otvorena. Čuo sam kako kreće gore stepenicama i približava mi se. Tiho je i nesigurno tapkao, a potom je zarežao kad se spotaknuo i udario u zid. Tiho sam se popeo po ljestvama i skočio na goli pod od dasaka. Zatim sam legao tako da mi je glava bila oko metar od otvora kroz koji se ulazi u potkrovlje, a ruke na ciglama. Bio sam spreman sakriti se iza dimnjaka ako otac kroz otvor pokuša baciti pogled u potkrovlje. Trepnuo sam. Otac je udarao po vratima moje sobe. Otvorio ih je.

"Frang!" opet je povikao. A zatim dodao: "Jao... jebem mu..."

Srce mi je skoro iskočilo dok sam tako ležao. Nikad ga prije nisam čuo da psuje. Kad je dolazilo iz njegovih usta, psovanje je zvučalo nekako odvratno i bestidno, a ne ležerno, kao kad bi Eric ili Jamie opsovali. Čuo sam ga kako diše ispod otvora, a njegov je smrad dopirao do mene: viski i duhan.

Ponovno sam začuo korake koji su nesigurno došli do odmorišta na zavoju stubišta, zatim je otvorio vrata svoje sobe, a onda ih svom snagom zalupio. Ponovno sam počeo disati, tek tada shvativši da sam zadržavao dah. Srce mi je tako lupalo da sam mislio da će se

rasprsnuti i gotovo da sam bio iznenađen što ga otac nije čuo kako udara kroz podne daske iznad svoje glave. Malo sam pričekao, ali više se nisu čuli nikakvi zvukovi osim onog udaljenog tihog zvuka koji je dopirao iz dnevne sobe. Zvučalo je kao da je ostavio televizor upaljen, na nekom programu na kojem nije bilo ničega.

Ostao sam ležati još pet minuta, a potom sam polako ustao, otrešao prašinu s odjeće, ugurao košulju u hlače, u mraku pokupio torbu, zakačio praćku za remen, počeo pipati po podu kako bih pronašao prsluk, pokupio ga, a onda se sa svom opremom tiho spustio po ljestvama i došuljao do odmorišta na zavoju stubišta, a zatim nastavio silaziti.

U dnevnoj je sobi televizor iskrio i bacao svoju svjetlost po praznoj prostoriji. Otišao sam do njega i isključio ga. Okrenuo sam se spreman da izađem iz sobe, a onda sam ugledao očevu jaknu od tvida koja je ležala zgužvana na fotelji. Podigao sam je, a ona je počela zveckati. Popipao sam džepove mršteći se zbog smrada pića i dima koji je iz nje izlazio. Ruka mi je napipala svežanj ključeva.

Izvukao sam ih i zagledao se u njih. Bio je tu ključ od ulaznih vrata, ključ od stražnjih vrata, ključ od podruma, ključ od spremišta, nekoliko malih ključeva koje nisam prepoznavao i još jedan ključ, za koji sam odmah vidio da otvara neka vrata u kući. Sličio je ključu moje sobe, ali bio je malo drukčije izbrušen. Osjetio sam kako mi se usta počinju sušiti i vidio kako mi se ruka trese pred očima. Na dlanu mi je svjetlucaao znoj koji je odjednom počeo izbijati. To je možda ključ od njegove spavaće sobe ili...

Otrčao sam gore, preskačući po tri stepenice odjednom, ne poštujući taj ritam samo kad bih naletio na one koje su škripale. Prošao sam pored radne sobe i stigao do očeve spavaće sobe. Vrata su bila pritvorena, a ključ je bio u bravi. Čuo sam oca kako hrče. Nježno sam zatvorio vrata i otrčao natrag do radne sobe. Stavio sam ključ u bravu i ona se otključala s lakoćom, kao da je podmazana. Nekoliko sam trenutaka stajao na mjestu, a potom sam okrenuo kvaku i otvorio vrata.

Upalio sam svjetlo. Radna soba.

Bila je zakrčena i pretrpana, zagušljiva i topla. Žarulja na sredini stropa nije imala zaslon, pa je svjetlo bilo vrlo jako. U sobi su se nalazila dva radna stola, jedan pisaći stol i poljski krevet na kojem je zgužvana ležala hrpa plahti. Osim toga, tamo je bio i jedan ormar za knjige, dva velika spojena stola prekrivena raznoraznim bočicama i priborom za pravljenje kemikalija; bilo je tamo epruveta i bočica i jedan kondenzator povezan sa sudoperom. Cijela je soba mirisala na nešto poput amonijaka. Okrenuo sam se, gurnuo glavu kroz vrata u hodnik, oslušnuo čuje li se nešto, začuo vrlo udaljeno hrkanje, a zatim izvadio ključ i zatvorio vrata, zaključao ih i ostavio ključ u bravi.

Tek kad sam se okrenuo od vrata, ugledao sam je. Bila je to staklenka za uzorke. Stajala je na pisaćem stolu koji se nalazio iza vrata i koji se iz hodnika ne bi vidio čak ni da su vrata otvorena. Staklenka je bila puna neke bistre tekućine - pretpostavio sam da je riječ o alkoholu. A u alkoholu je stajao sićušni, otrgnuti par muških genitalija.

Zagledao sam se u staklenku, dok sam ruku i dalje držao na ključu, a oči su mi se počele puniti suzama. Osjetio sam nešto u grlu, nešto što je došlo iz dubine mog bića, i činilo mi se da će mi se oči i nos uskoro toliko napuniti da će prsnuti. Stajao sam i plakao, puštajući da mi suze teku niz obraze i kapaju u usta, tako da sam na jeziku osjećao njihovu sol. Nos mi je curio, a ja sam šmrcao i osjećao kako mi se prsni koš grči, a mišići čeljusti nekontrolirano podrhtavaju. Potpuno sam zaboravio na Erica, na mog oca, na sve osim sebe i svog gubitka.

Trebalo mi je dosta vremena da se saberem, a to nisam učinio tako što sam se naljutio na sebe ili si rekao da se ne smijem ponašati kao kakva glupa balavica, već sam se jednostavno smirio, polako i sam od sebe, a ona težina koju sam osjećao u glavi prebacila se u želudac. Obrisao sam lice o košulju i tiho ispuhao nos, a potom počeo sustavno pretraživati sobu, ne obazirući se na staklenku koja je stajala na pisaćem stolu. Možda je to bila jedina tajna koju je tamo čuvao, ali želio sam biti siguran.

Većina stvari koje sam pronašao bile su gluposti. Smeće i kemikalije. Ladice pisaćeg stola bile su pune prastarih fotografija i papira. Bilo je tamo starih pisama, starih računa i priznanica, isprava i obrazaca i polica osiguranja (nijedna nije bila za mene, ali ionako

su sve već odavno istekle), stranica iz neke kratke priče ili romana koje je netko napisao na jeftinom pisaćem stroju, a koje su bile pune ispravaka i unatoč tome užasne (nešto o hipijima u komuni koji u nekakvoj pustinji pokušavaju stupiti u vezu s vanzemalcima); bilo je tamo i staklenih utega za papir, rukavica, psihodeličnih znački, nekoliko starih singlica od Beatlesa, nekoliko primjeraka *Oza* i *IT-a*, nekoliko praznih nalivpera i slomljenih olovaka. Smeće, samo smeće.

A onda sam došao do jednog dijela pisaćeg stola koji je bio zaključan: izvadio sam ključeve iz vrata i, naravno, jedan od onih malih savršeno je pristajao. Spustio sam preklop i izvukao četiri male ladice koje su se nalazile iza njega, pa ih poredao na radnu površinu stola.

Zurio sam u njihov sadržaj sve dok mi noge nisu počele klecati, pa sam morao sjesti na klimavu stoličicu koja je bila napola podvučena pod stol. Zurio sam lice među dlanove i ponovno se počeo tresti. Koliko ću toga još morati pretrpjeti da bih preživio ovu noć?

Stavio sam ruku u jednu od tih malih ladica i izvadio plavu kutijicu s tamponima. Drhtavim sam prstima iz ladice izvadio još jednu kutiju. Na njoj je pisalo "Hormoni - muški". Unutra su bile manje kutijice, a na svakoj je crnom kemijskom uredno bio napisan broj, kao i datumi koji su uključivali i šest narednih mjeseci. Na jednoj drugoj kutiji iz druge ladice pisalo je "KBr", što me na nešto podsjetilo, ali nikako se nisam mogao sjetiti na što. U preostale dvije ladice nalazile su se čvrsto smotane novčanice od pet i deset funti i celofanske vrećice u kojima su bile kockice od papira. Ali više stvarno nisam imao snage pokušavati odgonetnuti što bi to moglo biti; u glavi mi je kuhalo od užasne zamisli koja mi je upravo pala na pamet. Sjedio sam tako i zurio, otvorenih usta, i razmišljao. Nisam više htio pogledati staklenku.

Razmišljao sam o tom nježnom licu, tim blago dlakavim rukama. Pokušao sam se sjetiti jesam li ijednom vidio svog oca golog do pasa, ali nisam mogao ni za živu glavu. Tajna. To ne može biti. Odmahnuo sam glavom, ali se nisam mogao osloboditi te pomisli. Angus. Agnes. Nisam imao drugog izbora nego vjerovati mu na riječ o onome što se dogodilo. Nisam imao pojma koliko se gospođi Clamp može vjerovati, niti u kojoj mjeri oni možda drže jedno drugo

u šaci. Ali to *nije moglo* biti istina! To je bilo tako čudovišno, tako užasno! Brzo sam ustao i pustio da se stolica prevrne i tresne na nepokriveni pod od dasaka. Zgrabio sam kutiju s tamponima i hormone, uzeo ključeve, otključao vrata i izletio van, pojurio uz stepenice, strpao ključeve u džep i izvukao nož iz korica. "Frank će te uhvatiti", prosiktao sam za sebe.

Uletio sam u očevu sobu i upalio svjetlo. Ležao je odjeven na krevetu. Jedna mu je cipela otpala s noge; ležala je na podu ispod njegovog stopala koje je visjelo preko kreveta. On je spavao na leđima i hrkao. Odjednom se uskomešao, prebacio jednu ruku preko lica i okrenuo se od svjetla. Prišao sam mu, maknuo mu ruku s lica i dvaput ga snažno ošamario. Stresao se i povikao. Otvorio je prvo jedno, a zatim i drugo oko. Prinio sam mu nož očima i gledao kako s pijanom nepreciznošću usredotočuje pogled na njega. Smrad pića koji je izlazio iz njega bio je odvratn.

"Frang?" rekao je slabašnim glasom. Krenuo sam nožem prema njegovim očima, ali sam se zaustavio kod hrbata nosa.

"Kopile jedno", pljunuo sam na njega. "Što je ovo, do vraga?" mahao sam tamponima i kutijom hormona pred njim. Progundao je nešto i zatvorio oči. "Reci mi!" izderao sam se i još jednom ga ošamario nadlanicom ruke u kojoj sam držao nož. Pokušao se otkotrljati i pobjeći od mene preko kreveta, ali ja sam ga povukao natrag.

"Ne, Frang, ne", rekao je, odmahujući glavom i pokušavajući odgurnuti moje ruke. Ispustio sam kutije i čvrsto ga uhvatio jednom rukom. Privukao sam ga sebi i uperio nož u grlo.

"Reći ćeš mi ili, tako mi Boga..." ostavio sam riječi da vise u zraku. Pustio sam njegovu ruku, a svoju spustio do njegovih hlača. Izvukao sam remen iz malih držača oko struka. Nespretno me pokušao zaustaviti, ali ja sam odgurnuo njegove ruke i bocnuo ga nožem u grlo. Otkopčao sam remen i patentni zatvarač, cijelo ga vrijeme promatrajući i pokušavajući ne zamišljati što bih mogao pronaći ili što bih mogao *ne* pronaći. Otkopčao sam dugme iznad zatvarača. Raširio sam hlače i podigao mu košulju. On je ležao na krevetu, gledao me svojim crvenim, svjetlucavim očima i odmahivao glavom.

"Šta to pokušavaš učinit', Frangie? Žao mi je, stvarno mi je žao. To je bio samo eksperiment, ništ' više. Samo eksperiment... Nemoj mi ništ' učinit', molim te, Frangie... Molim te..."

"Kučko jedna, *kučko!*" rekao sam, osjećajući kako mi se oči počinju mutiti, a glas podrhtavati. Silovito sam povukao njegove/njezine gaće prema dolje.

Vani, ispod prozora, iz mraka se začuo nekakav vrisak. Stajao sam i zurio u očev veliki kurac i jaja koji su djelovali prilično masno i bili obrasli tamnim dlakama, a tamo vani, negdje na mračnom otoku, začuo se nekakav životinjski vrisak. Ocu su noge drhtale. Zatim smo ugledali svjetlo, narančasto i drhtavo, i to tamo gdje uopće ne bi trebalo biti nikakvog svjetla, negdje iza dina. Nakon toga smo opet začuli vrisak, pa blejanje, pa opet vriske; odasvuda su se čuli vrisci.

"Isuse Kriste, što je to?" dahtao je otac okrećući glavu prema prozoru. Ja sam se malo odmaknuo, a zatim zaobišao krevet i primaknuo se prozoru. Činilo se da se ti užasni zvukovi i svjetlo koje je dopiralo s druge strane dina približavaju. Svjetlost se poput aureole nadvila nad veliku dinu iza kuće, tamo gdje se nalazio Teren s lubanjom; bilo je treperavo i žuto, a vidio se i trag dima. Zvuk je sličio onom što ga je ispuštao pas koji je izgorio, samo još strašniji, i neprestano se ponavljao. Svjetlost je postajala sve jača i jača, a onda je preko dine nešto pretrčalo. Stvorenje je gorjelo, urlalo i velikom se brzinom spuštalo s dine prema moru. Bila je to ovca za kojom su trčale druge ovce. Prvo je protrčalo još dvije, a onda je šest životinja projurilo preko trave i pijeska. Za nekoliko trenutaka čitavo je brdo bilo prekriveno ovcima u plamenu kojima je vuna gorjela i koje su mahnito blejale i trčale niz brdo, paleći usput žućkasto-crvenkastu travu i korov i ostavljajući za sobom pustoš.

A onda sam ugledao Erica. Otac mi se primaknuo na svojim nesigurnim nogama, ali ja sam ga ignorirao i promatrao mršavi lik koji je plesao i skakao na vrhu dine. Eric je u jednoj ruci držao baklju i mahao njome, a u drugoj je imao sjekiru. I on je također vrištao.

"O, ne, Bože moj", rekao je otac. Okrenuo sam se prema njemu. Navlačio je hlače. Odgurnuo sam ga i pojurio prema vratima.

"Hajde", povikao sam. Izašao sam iz sobe, potrčao niz stepenice, ne čekajući da vidim ide li on za mnom. Kroz sve prozore vidio sam plamen, a blejanje izmučenih ovaca odjekivalo je cijelom kućom.

Dok sam prolazio kroz kuhinju pomislio sam da bih možda mogao ponijeti malo vode, ali sam zaključio da nema smisla. Istrčao sam na terasu, pa u vrt. Jedna se ovca, koja je gorjela samo iznad stražnjih nogu, zamalo sudarila sa mnom dok je trčala kroz vrt koji je već bio u plamenu, a onda preskočila preko niske ograde i nastavila trčati preko vrta ispred kuće. Ja sam odlučio oprčati oko kuće u potrazi za Ericom.

Ovce su bile posvuda, a vatra je polako zahvaćala sve. Trava oko Terena s lubanjom također je gorjela, plameni jezici su izbijali iz spremišta, grmlja, biljaka i cvijeća u vrtu, a mrtve, izgorjele ovce ležale su u blijedožutom plamenu, dok su ostale trčale i skakale uokolo, stenjale i zavijale svojim grlenim, isprekidanim glasovima. Eric je stajao na stepenicama koje vode u podrum. Vidio sam baklju koju je držao, vidio sam kako na zidu treperi plamen. Počeo je sjekiricom napadati vrata podruma.

"Eric! Ne!" vrisnuo sam. Krenuo sam prema njemu, a zatim se okrenuo, uhvatio se za rub kuće i zavirio iza kako bih vidio otvorena vrata terase. "Tata! Izlazi van iz kuće! Tata!" Čuo sam kako iza mene puca drvo. Okrenuo sam se i potrčao prema Ericu. Preskočio sam preko jednog tinjajućeg ovčjeg trupla koje je ležalo pred stepenicama koje vode u podrum. Eric se okrenuo i zamahnuo sjekiricom prema meni. Sagnuo sam se i bacio na zemlju. Pao sam i odmah skočio na noge, spreman da odskočim, ali on je nastavio zabijati sjekiru u vrata, a nakon svakog snažnog udarca zavrištao je kao da netko udara njega, a ne vrata. Vrh sjekire nestao je u drvetu, zaglavio se; on ju je snažno povukao i uspio je izvući, pogledao me, a onda opet zamahnuo sjekiricom prema vratima. Plamen iz baklje bacao je njegovu sjenu na mene; baklja je bila naslonjena pored vrata i vidio sam da je svježija boja već polako počinjala gorjeti. Izvadio sam pračku. Ericu je još malo nedostajalo da sruši vrata. Otac se još uvijek nije pojavio. Eric me još jednom pogledao, a onda svom snagom zabio sjekiru u vrata. Dok sam petljao po džepu u potrazi za čeličnom kuglom, jedna je ovca kriknula iza mene. Sa svih strana sam čuo pucketanje vatre i osjećao miris pečenog mesa. Metalna kugla se smjestila u pračku i ja sam je povukao.

"Eric!" povikao sam kad su vrata popustila. U jednoj je ruci držao sjekiru, a drugom se spremao podići baklju; šutnuo je vrata i ona su

pala. Napeo sam praćku za još jedan centimetar. Pogledao sam ga kroz krakove praćke, a on je pogledao mene. Lice mu je bilo obraslo bradom i prljavo, kao da je na sebe stavio lice neke životinje. Bio je to mladić i muškarac kojeg sam poznavao, ali istovremeno i neka potpuno druga osoba. Cerio se, pakosno me gledao i znojio se, a prsni koš mu se silovito dizao i spuštao. U jednoj je ruci držao sjekiru, a u drugoj baklju, a podrumaska vrata su smrskana ležala pred njim. Na žarkoj svjetlosti vatre koja je gorjela svuda oko nas vidio sam tamno narančaste kutije s eksplozivom i svog brata koji je držao baklju. Odmahnuo je glavom, izgledajući zbunjeno i kao da nešto očekuje.

Ja sam polako odmahnuo glavom.

On se nasmijao i kimnuo, napola spustio, a napola bacio baklju u podrum i potrčao prema meni.

Već sam skoro bio otpustio čeličnu kuglu kad sam ga kroz praćku vidio kako ide prema meni, ali u zadnjem trenutku sam shvatio da je bacio sjekiru; odskakutala je po stepenicama koje su vodile u podrum, zatim je Eric projurio pored mene, a ja sam se sagnuo i odskočio u stranu. Dok sam ležao na zemlji, vidio sam Erica kako juri preko vrta i odmiče prema jugu. Bacio sam praćku, otrčao niz stepenice i podigao baklju. Pala je otprilike metar od vrata, ni blizu kutija s eksplozivom. Brzo sam je izbacio van, a u tom su trenutku bombe u zapaljenom spremištu počele eksplodirati.

Buka je bila zaglušna, jedan mi je šrapnel prozujao iznad glave, prozori kuće su izbijali van, a spremište je bilo potpuno uništeno; nekoliko je bombi izletjelo iz spremišta i eksplodiralo u drugim dijelovima vrta, ali, srećom, nijedna nije pala u mojoj blizini. Kad sam napokon procijenio da je opasnost prošla i da mogu podići glavu, spremišta više uopće nije bilo, sve su ovce bile mrtve ili su otrčale dalje, a Eric je nestao.

Otac je bio u kuhinji, a u rukama je držao kantu vode i nož za rezanje mesa. Ušao sam, a on je spustio nož na stol. Izgledao je kao da ima otprilike sto godina. Na stolu je stajala staklenka za uzorke. Sjeo sam na čelo stola i srušio se u stolicu. Pogledao sam ga.

"Tata, to je bio Eric na vratima", rekao sam i nasmijao se. U ušima mi je još uvijek zvonilo od eksplozije u spremištu.

Otac je stajao i izgledao staro i glupo, oči su mu bile mutne i suzne, a ruke su mu se tresle. Osjećao sam kako se polako smirujem.

"Št...", zaustio je, a zatim pročistio grlo. "Što... što se dogodilo?" Zvučao je gotovo potpuno trijezno.

"Pokušao je ući u podrum. Mislim da nas je sve htio dići u zrak. Sad je pobjegao. Stavio sam vrata natrag i namjestio ih najbolje što sam mogao. Vatra se uglavnom ugasila; to ti neće trebati." Kimnuo sam prema kanti vode koju je držao. "Umjesto toga bih volio da sjedneš i kažeš mi dvije-tri stvari koje bih želio znati." Naslonio sam se na naslonjač stolice.

Promatrao me nekoliko trenutaka, a zatim je uzeo staklenku za uzorke, ali mu je skliznula iz ruku, pala na pod i razbila se. Nervozno se nasmijao, sagnuo i podigao ono što je bilo u staklenci. Približio mi je ruku da bolje vidim, ali ja sam ga gledao u lice. Otvorio je šaku, a onda je opet zatvorio, poput nekakvog čarobnjaka. Držao je ružičastu lopticu. Ne jaja; već ružičastu lopticu koja je izgledala poput grudice plastelina ili voska. I dalje sam zurio u njegove oči.

"Reci mi", rekao sam.

I on mi je rekao.

12.

Što se dogodilo sa mnom?

Jednom sam, daleko na jugu, još dalje od nove kuće, otišao izgraditi neke brane između pijeska i bazena u tom dijelu obale. Bilo je to jednog savršenog, hladnog i vedrog dana. Između pijeska i neba uopće se nije vidjela granica, a more je bilo potpuno mirno.

U daljini su bila neka polja koja su se pružala preko niskih brda. Na jednom sam brdu vidio nekoliko krava i dva velika smeđa konja. Dok sam gradio brane, putem se niz brdo spustio jedan kamion. Zaustavio se pred kapijom i okrenuo tako da sam mu mogao dobro vidjeti stražnji kraj. Gledao sam sve to dalekozorom jer je kamion od mene bio udaljen oko kilometar. Dva su muškarca izašla van. Spustili su stražnju ogradu kamiona i od nje napravili kosi prilaz koji je vodio unutra. Ona dva konja su došla vidjeti što se događa.

Ja sam stajao s gumenim čizmama u vodi i bacao lelujavu sjenu. Dva su muškarca otišla u polje i izvela jednog konja s užetom svezanim oko vrata. Konj je izašao bez pritužbi, ali kad su ga muškarci pokušali natjerati da se popne po prilazu i uđe u kamion, on se prepao i odbio to učiniti, a zatim krenuo unatrag. Njegov se prijatelj malo dalje naslanjao na ogradu. Čuo sam njegove krikove koji su nakon nekoliko sekundi stigli do mene. Konj nije želio ući unutra. Neke od krava na polju pogledale su prema njemu, a zatim nastavile žvakati.

Sunce je obasjavalo pijesak, kamenje, korov i školjke oko mene. U toj se tišini odjednom oglasila ptica. Oni su muškarci odvezli kamion, a konja su odvukli za sobom niz cestu, a zatim njen odvojak. Konj koji je ostao na polju glasno je njištao i besciljno trčao u krug. Ja sam počeo osjećati umor u rukama i očima, pa sam skrenuo pogled i počeo promatrati brda i planine. Kad sam ponovno pogledao prema njima, konj je bio u kamionu.

Kamion je odmicao velikom brzinom. Konj koji je ostao sam i djelovao potpuno zbunjeno trčao je od kapije do ograde, pa natrag. Isprva je slijedio kamion, a onda je prestao. Jedan od muškaraca

ostao je s njim u polju, a kad je kamion nestao iza brda, umirio je životinju.

Kasnije sam, dok sam se vraćao kući, prošao pored polja na kojem sam ponovno vidio onog konja kako mirno pase travu.

Sjedim na dini iznad Bunkera ovog svježeg, vjetrovitog nedjeljnog jutra i prisjećam se kako sam prošle noći sanjao tog konja.

Nakon što mi je otac rekao ono što mi je morao reći, a ja pregrmio nevjericu i bijes, a zatim sve to zaprepašteno prihvatio, te nakon što smo pregledali rub vrta u potrazi za Ericom, počistili nered najbolje što smo mogli i ugasili preostale vatrice koje su gorjele u travi, nakon što smo zabarikadirali podrumaska vrata i vratili se u kuću, a on mi ispričao zašto je učinio to što je učinio, otišli smo u krevet. Zaključao sam vrata svoje sobe, a prilično sam siguran da je i on zaključao svoja. Zaspao sam i sanjao da ponovno proživljavam tu večer s konjima, a ujutro sam se rano probudio i izašao potražiti Erica. Dok sam odlazio, vidio sam kako se Diggs spušta stazom. Otac je o mnogočemu morao razgovarati s njim, pa sam ih pustio da to obave.

Vrijeme se popravilo. Oluja, grmljavina i munje su prestali, ostao je samo vjetar koji je puhao sa zapada i odnosio sve oblake prema moru, a sa sobom je ponio i onu groznu vrućinu. Bilo je to poput nekog čuda, iako je najvjerojatnije u pitanju bila samo anticiklona sa središtem iznad Norveške. Uglavnom, odjednom je postalo vedro, sunčano i hladno.

Pronašao sam Erica kako spava na dini iznad Bunkera. Položio je glavu u travu koja se njihala na vjetru i sklupčao se poput malog djeteta. Otišao sam do njega i neko vrijeme sjedio pored njega, a zatim ga pozvao po imenu i bocnuo ga u rame. On se probudio, pogledao me i nasmiješio se.

"Zdravo, Eric", rekao sam. Pružio mi je ruku i ja sam je uhvatio. Kimnuo je glavom, još uvijek se smješkajući. Zatim se pomaknuo, stavio svoju kovrčavu glavu u moje krilo, zatvorio oči i zaspao.

Ja nisam Francis Leslie Cauldhame. Ja sam Frances Lesley Cauldhame. I to je otprilike sve. Tamponi i hormoni bili su namijenjeni meni.

Ispostavilo se da je to što je otac odijevao Erica kao djevojčicu bila samo vježba za ono što je namjeravao učiniti sa mnom. Nakon što me Stari Saul napao, otac je shvatio da je to savršena prilika za jedan mali eksperiment i jedan od načina da oslabi - a možda čak i potpuno ukloni - utjecaj ženske osobe u njegovoj blizini koja je svakim danom sve više rasla. Tako me počeo kljukati muškim hormonima i otada nije prestao. Zbog toga je on uvijek pripremao obroke i zbog toga je ono za što sam oduvijek mislio da je ostatak penisa zapravo povećani klitoris. Tako se pojavila brada, izostale menstruacije i tako dalje.

Ali zadnjih je nekoliko godina ipak čuvao tampone, u slučaju da moji vlastiti hormoni nadvladaju one s kojima me kljukao. Imao je i brom koji mi je davao kako od muških hormona koje sam uzimao ne bih postao jebežljiv. Izradio je lažne muške genitalije od istog onog voska koji sam pronašao ispod stepenica i od kojeg sam napravio svoje svijeće. Namjeravao mi je pokazati staklenku za uzorke ako ikad počnem ispitivati jesam li uistinu kastriran. Još jedan dokaz; još jedna laž. Čak ni ono s prđenjem nije bila istina; otac je već godinama prijatelj konobara Duncana i s njim ima dogovor da će mu platiti piće ako ga ovaj telefonom obavijesti nakon što sam pio u Armsu. Čak ni sad ne mogu biti siguran da mi je sve rekao, iako je izgledao kao da ga je noćas uhvatila potreba da sve prizna, a i oči su mu bile pune suza.

Kad o tome počnem razmišljati, osjetim kako mi se u želucu od ljutnje ponovno stvara čvor, ali trudim se tome oduprijeti. Želio sam ga ubiti tamo u kuhinji nakon što mi je sve ispričao i uvjerio me. Dio mene još uvijek želi vjerovati da je to samo najnovija laž koju je smislio, ali zapravo znam da je istina. Ja sam žena. Na bedrima imam gadne ožiljke i nikad neću biti privlačan, ali Tata kaže da sam sasvim normalna ženska osoba koja može imati seksualne odnose i rađati (naježim se od same pomisli na bilo koje od to dvoje).

Promatram more koje se ljeska dok Ericova glava počiva u mom krilu, a ja se ponovno prisjećam onog jasnog konja.

Ne znam što ću učiniti. Ne mogu ostati ovdje, a bojim se otići ikamo drugamo. Ali pretpostavljam da ću ipak morati otići. Kakvo sranje. Možda bih razmislio o samoubojstvu da se neki od mojih rođaka nisu onako osramotili.

Promatram Ericovu glavu: tih je, prljav i spava. Izraz lica mu je smiren. Ne osjeća nikakvu bol.

Neko sam vrijeme gledao kako mali valovi udaraju o obalu. Promatram more, tu vodenu leću koja se vječno valja i okreće oko svijeta, gledam u tu namreškano pustinja koja nekad zna biti potpuno ravna i nepomična. Negdje drugdje priroda izgleda drukčije; more je valovito, mreška se i uzdiže, povjetarac ga tjera i pjenuša, a na kraju se poput planinskog lanca prekrivenog snijegom propinje šibano divljim vjetrom.

A tamo gdje ja živim, tamo gdje ovog toplog ljetnog dana sjedimo i ležimo i spavamo i gledamo, za otprilike pola godine pasti će snijeg. Led, mraz, inje i tuča koja je nastala negdje u Sibiru i prešla preko Skandinavije i Sjevernog mora, svojim će hladnim, odlučnim rukama zgrabiti ovo mjesto i na neko ga vrijeme prisvojiti.

Dođe mi da se nasmijem ili zaplačem, ili možda oboje, dok tako sjedim i razmišljam o svom jedinom životu i svoje tri smrti. Na neki su način to sad četiri smrti, budući da je istina koju mi je otac ispričao ubila ono što sam nekad bio.

Ali ja sam *ipak* još uvijek ja; *ipak* sam i dalje ista ona osoba, s istim sjećanjima i istim počinjenim djelima, istim (sitnim) postignućima i istim (užasnim) zločinima za koje sam *ja* odgovoran.

Zašto? *Kako* sam mogao počinuti takve stvari?

Možda zbog toga što sam smatrao da mi je sve ono što je uistinu važno u životu, svi razlozi - i sredstva - za produženje naše vrste, oduzeto prije nego sam uopće spoznao njegovu vrijednost. Možda sam svaki put ubio iz osvete, ljubomorno - pomoću jedine sile kojom sam vladao - ubirao danak od onih koji su se našli u mom dometu; svojih vršnjaka koji bi inače postali ono što ja nikad nisam mogao postati: odrasle osobe.

Budući da mi je, mogli bismo to tako reći, nedostajala jedna sila, ja sam se dosjetio druge; kako bih se osvetio za svoj nedostatak, ja sam sredio *njih*, uzvraćajući tako u svojoj ljutitoj nevinosti udarac koji sam primio zbog kastracije koju u to vrijeme još nisam uspio do kraja shvatiti, ali koju sam na neki način - možda kroz stavove drugih - doživio kao nepravedan i nenadoknativ gubitak. Kako nisam vidio nikakvog smisla u životu i produživanju vrste, uložio sam sve svoje snage u njegovu groznu suprotnost i na taj se način prepustio

nijekanju i poricanju plodnosti na koju su samo drugi mogli prisvojiti pravo. Mislim da sam odlučio da ću, kad već sam nikad neću moći postati muškarac - ja, kojem je oduzeta muškost - dokazati da sam veći muškarac od onih koji me okružuju, pa sam tako postao ubojica, mala slika i prilika nemilosrdnog vojnika-heroja kojem gotovo sve što sam ikad vidio ili pročitao iskazuje počast. Pronalazio sam i izrađivao vlastito oružje, a žrtve su mi bile oni koji su tek nedavno nastali iz jedinog čina kojeg nisam bio u stanju izvršiti; no, iako bi jednoga dana postali za to sposobni, ti su moji vršnjaci u tom trenutku bili jednako nesposobni izvršiti taj čin kao i ja. Ako to nije zavist zbog penisa, onda ne znam što jest.

Sad se ispostavilo da sam sve to radio uzalud. Nije bilo potrebno osvećivati se, postojala je samo laž, zapravo psina, koju je trebalo razotkriti, maska koju sam i iznutra,, trebao prozreti, ali sam na kraju shvatio da to ipak ne želim. Bio sam ponosan; eunuh, ali bio sam jedinstven; bio sam žestoka i plemenita pojava u svojim krajevima, osakaćeni ratnik, pali princ...

A sad sam shvatio da sam čitavo vrijeme bio budala.

Dok sam tako vjerovao u veliku bol koja mi je nanesena i u to da sam doslovno odsječen od društvenog kopna, čini mi se da sam život shvaćao malo preozbiljno, a živote drugih ljudi, iz istog tog razloga, previše olako. Ubojstva su bila moja vlastita zamisao; moj spol. Tvornica je bila moj pokušaj da stvorim život i da nadomjestim aktivnost koja mi inače uopće nije nedostajala.

E pa, uvijek je lakše prouzročiti smrt nego stvoriti život.

U ovom našem velikom svemiru stvari nisu baš tako fiksne i nepromjenjive kao što se meni iz mog iskustva činilo. Svatko od nas, u svojoj vlastitoj Tvornici, može vjerovati da je zaglavio u jednom hodniku i da mu je sudbina određena i zapečaćena (bila ona ostvarenje snova ili noćna mora, jednolična ili bizarna, dobra ili loša), ali jedna riječ, jedan pogled, jedna pogreška - bilo što to može izmijeniti ili čak u potpunosti promijeniti i u tom trenutku nestane naš mramorni dvorac i završimo na ulici, ili se umjesto u labirintu nađemo na pozlaćenom putu. Svi mi na kraju stižemo na isto odredište, ali putovanje do tog odredišta - koje je djelomično predodređeno, a djelomično odabrano - kod svih je nas različito i mijenja se dok živimo i rastemo. Mislio sam da su se jedna vrata još prije mnogo

godina zatvorila za mnom; a zapravo sam još uvijek puzao oko brojčanika. Tek *sad* se vrata zatvaraju, a moje putovanje počinje.

Ponovno pogledam u Erica i nasmiješim se, a zatim kimnem glavom sjedeći na povjetarcu dok se valovi razbijaju o obalu, vjetar nosi vodenu prašinu i njiše travu, a ptice pjevaju. Mislim da ću mu morati ispričati što mi se dogodilo.

Siroti se Eric vratio kući kako bi vidio brata, a na kraju je saznao (Paf! Bum! Brane lete u zrak! Bombe eksplodiraju! Ose se prže: *ttssss!*) da ima sestru.

Table of Contents

Iain Banks

OSINJA TVORNICA

1. Stupice
2. Zmijski park
3. U Bunkeru
4. Krug oko bombe
5. Kita cvijeća
6. Teren s lubanjom
7. Space Invaders
8. Osinja tvornica
9. Što se dogodilo s Ericom?
10. Pas koji trči
11. Rasipnik
12. Što se dogodilo sa mnom?